

CVRIA

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

Gadat ziņojums
2011

EIROPAS SAVIENĪBAS TIESA

GADA ZIŅOJUMS 2011

Tiesas, Vispārējās tiesas un
Eiropas Savienības Civildienesta tiesas darba pārskats

Luksemburgā, 2012. gadā

www.curia.europa.eu

Tiesa
L-2925 Luxembourg
Tālrunis: (352) 43 03-1

Vispārējā tiesa
L-2925 Luxembourg
Tālrunis: (352) 43 03-1

Eiropas Savienības Civildienesta tiesa
L-2925 Luxembourg
Tālrunis: (352) 43 03-1

Tiesas interneta vietne: <http://www.curia.europa.eu>

Sagatavošana pabeigta 2012. gada 1. janvārī.

Pārpublicēšana atļauta, minot avotu. Fotografijas var tikt pārpublicētas tikai šī izdevuma sakarā. Cita veida izmantošanai atļauja ir jādūdz Eiropas Savienības Publikāciju birojam.

Liela daļa papildu informācijas par Eiropas Savienību ir pieejama internetā.
Tai var piekļūt, izmantojot *Europa* serveri (<http://europa.eu>).

Kataloga dati ir atrodami šīs publikācijas beigās.

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs, 2012. gads

ISBN 978-92-829-1161-7

doi:10.2862/8175

© Eiropas Savienība, 2012

Printed in Luxembourg

IESPIESTS UZ PAPIRA, KAS BALINĀTS BEZ ELEMENTĀRĀ HLORA

Satura rādītājs

Lpp.

Tiesas priekšsēdētāja <i>Vassilios Skouris</i> priekšvārds.....	5
---	---

I nodaļa

Tiesa

A – Tiesas darbība un attīstība 2011. gadā	9
B – Tiesas judikatūra 2011. gadā	13
C – Tiesas sastāvs	63
1. Tiesas locekļi	65
2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2011. gadā	81
3. Protokolārā kārtība	83
4. Bijušie Tiesas locekļi	85
D – Tiesas darbības statistika	89

II nodaļa

Vispārējā tiesa

A – Vispārējās tiesas darbība 2011. gadā	121
B – Vispārējās tiesas sastāvs	165
1. Vispārējās tiesas locekļi	167
2. Izmaiņas Vispārējās tiesas sastāvā 2011. gadā	177
3. Protokolārā kārtība	179
4. Bijušie Vispārējās tiesas locekļi	181
C – Vispārējās tiesas darbības statistika	183

III nodaļa

Civildienesta tiesa

A – Civildienesta tiesas darbība 2011. gadā	207
B – Civildienesta tiesas sastāvs	219
1. Civildienesta tiesas locekļi	221
2. Izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā 2011. gadā	225
3. Protokolārā kārtība	227
4. Bijušie Civildienesta tiesas locekļi.....	229
C – Civildienesta tiesas darbības statistika.....	231

IV nodaļa

Tikšanās un vizītes

A – Oficiālās vizītes un pasākumi Tiesā, Vispārējā tiesā un Civildienesta tiesā 2011. gadā	245
B – Mācību apmeklējumi (2011)	249
C – Svinīgās sēdes 2011. gadā	253
D – Vizītes un piedalīšanās oficiālos pasākumos.....	255

<i>Organizācijas shēmas kopsavilkums</i>	<i>260</i>
--	------------

Priekšvārds

Vispirms 2011. gads Eiropas Savienības tiesām ir bijis īpaši intensīvs tiesu darbības ziņā. 1569 ierosinātās lietas un 1518 pabeigtās lietas Eiropas Savienības Tiesai liecina par ievērojamu tās trim tiesām nodoto un atrisināto strīdu pieaugumu. Iestāde var tikai pozitīvi novērtēt šo attīstību, kas liecina par valsts tiesu un indivīdu uzticību Savienības institūcijām. Tomēr šis strīdu apjoma pieaugums prasa zināmu gan Eiropas Savienības Tiesas, gan arī Savienības likumdošanas iestāžu modrību, lai netiktu apdraudēta Savienības tiesu sistēmas efektivitāte un lai tā optimāli turpinātu kalpot Eiropas pilsoņiem.

Nemot vērā šo izpratni, Tiesa, lai, pirmkārt, uzlabotu tās un Vispārējās tiesas efektivitāti un produktivitāti un, otrkārt, modernizētu tiesvedības norisi, pagājušajā gadā ierosināja virkni grozījumu tās Statūtos un pilnīgu tās Reglamenta pārveidi.

Tāpat 2011. gadā veiksmīgi tika pabeigti trīs vērienīgi informātikas projekti, kuri galvenokārt ir paredzēti, lai tuvinātu Tiesu pilsoņiem. *e-Curia* sistēmas darbības uzsākšana, kas ļauj elektroniski iesniegt un izsniegt procesuālos dokumentus, jaunas un efektīvākas judikatūras meklēšanas sistēmas ieviešana un tiešsaistes pieejas nodrošināšana Tiesas bibliotēkas katalogam ir vērstas uz to, lai padarītu Tiesu pieejamāku un pārskatāmāku.

Pagājušajā gadā, daļēji nomainoties Civildienesta tiesas sastāvam, amatu atstāja tās priekšsēdētājs un divi tiesas locekļi; amatu atstāja arī viens Tiesas un viens Vispārējās tiesas locekļis.

Šis Gada ziņojums sniedz pilnīgu pārskatu par iestādes attīstību un darbību 2011. gadā. Lasītājs ievēros, ka būtiska Gada ziņojuma daļa ir veltīta īsam, bet izsmelšam Tiesas, Vispārējās tiesas un Civildienesta tiesas darbības izklāstam. Tiesas darbības analīzi papildinās un ilustrēs katras tiesas konkrētā statistika.

Es vēlos izmantot šo iespēju, lai sirsnīgi pateiktos trīs tiesu kolēģiem, kā arī visam Tiesas personālam par ievērojamo darbu, kas ir veikts šī īpaši darbpilnā gada laikā.

V. Skouris
Tiesas priekšsēdētājs

I nodaļa

Tiesa

A – Tiesas darbība un attīstība 2011. gadā

Tiesas priekšsēdētājs *Vassilios Skouris*

Šajā Gada ziņojuma pirmajā daļā kopsavilkuma veidā ir aprakstīta Eiropas Savienības Tiesas darbība 2011. gadā. Tā, pirmkārt, sniedz ieskatu iestādes attīstībā pagājušajā gadā, akcentējot institucionālās izmaiņas, kas skārušas Tiesu, kā arī izmaiņas tās iekšējā organizācijā. Otrkārt, tā ietver statistikas analīzi par Tiesas darba slodzes izmaiņām un vidējo tiesvedības ilgumu. Treškārt, tajā, kā katru gadu, ir raksturoti galvenie judikatūras attīstības virzieni, kas sagrupēti pēc lietu jomām.

1. 2011. gadā Tiesa iesniedza Savienības likumdevējam tās Statūtu grozījumu projektu, kā arī tās Reglamenta pārskatīšanas un aktualizēšanas priekšlikumu. Abu priekšlikumu mērķis galvenokārt ir uzlabot tiesvedības Savienības tiesās efektivitāti.

Ar ierosinātajiem Statūtu grozījumiem it īpaši ir paredzēta Tiesas priekšsēdētāja vietnieka amata izveide, virspalātas sastāvā esošo tiesnešu skaita palielināšana līdz piecpadsmit tiesnešiem, kā arī sistemātiskas piecu tiesnešu palātu priekšsēdētāju piedalīšanās virspalātas lietu izskatīšanā atcelšana un atteikšanās no ziņojuma tiesas sēdē. Attiecībā uz Statūtu normām saistībā ar Vispārējo tiesu Tiesa, ievērojot Vispārējā tiesā izskatāmo strīdu skaita pieaugumu, ierosina palielināt tās tiesnešu skaitu līdz trīsdesmit deviņiem.

Ierosinātās Reglamenta pārveidošanas mērķis ir pielāgot gan Reglamenta struktūru, gan arī tā saturu izskatāmo lietu attīstībai, turpinot jau vairākus gadus uzsāktos centienus saglabāt Tiesas kapacitāti, saskaroties ar aizvien apjomīgākām un sarežģītākām lietām, izskatīt ierosinātās lietas saprātīgā termiņā un precizēt tās piemērojamās procesuālo tiesību normas, padarot tās vieglāk uztveramas.

Visi šie priekšlikumi ir rūpīgu pārdomu procesa, balstoties uz iekšējām konsultācijām, rezultāts. Šobrīd tie tiek apspriesti Savienības likumdošanas iestādēs. Ar šo priekšlikumu pilno tekstu var iepazīties Tiesas interneta vietnē ¹.

Turklāt ir jāmin 2011. gada 24. maijā Tiesas Reglamentā izdarītie grozījumi (OV L 162, 17. lpp.). Ar šiem grozījumiem Tiesai pirmoreiz ir paredzēta iespēja ar lēmumu noteikt nosacījumus, kādos procesuālo dokumentu var izsniegt elektroniski. Tiesa šo iespēju ir izmantojusi, pieņemot Tiesas 2011. gada 13. septembra Lēmumu par procesuālo dokumentu iesniegšanu un izsniegšanu, izmantojot lietojumprogrammu *e-Curia* (OV C 289, 7. lpp.). Šī programma, kas neapšaubāmi dos ieguldījumu tiesvedības Savienības tiesās modernizēšanā, ir veiksmīgi ieviesta 2011. gada 21. novembrī.

Tāpat ir jānorāda, ka tagad Savienības pilsoņi var izmantot piekļuvi jaunajai meklēšanas sistēmai, kas pirmo reizi kopš Tiesas izveides 1952. gadā pārlūko visus datus attiecībā uz Savienības tiesu judikatūras kopumu. Šī meklēšanas sistēma ir pieejama bez maksas Tiesas interneta vietnē.

Visbeidzot, šajā pašā kontekstā Tiesas interneta vietnē ² tagad ir pieejams Tiesas bibliotēkas katalogs. Tādējādi lietotājam tiek piedāvāta iespēja tiešsaistes režīmā veikt bibliogrāfiskus pētījumus par Savienības tiesībām, kā arī par citām Tiesas bibliotēkas katalogā ietvertām tiesību jomām, piemēram, starptautiskajām tiesībām, salīdzinošajām tiesībām, Eiropas Savienības dalībvalstu un atsevišķu trešo valstu tiesībām, kā arī vispārīgo tiesību teoriju. Šobrīd šis katalogs attiecībā uz Savienības tiesībām ir

¹ http://curia.europa.eu/jcms/jcms/Jo2_7031/

² <http://bib-curia.eu/>

viens no pilnīgākajiem pasaulē. Patlaban tajā ir iekļauti aptuveni 340 000 bibliogrāfisko norāžu, no kurām vairāk nekā 80 000 norāžu ir saistītas ar Savienības tiesībām. Tas tiek papildināts ar vairāk nekā 20 000 norādēm gadā.

2. Tiesas darbības statistika 2011. gadā kopumā liecina par neatslābstošu Tiesas iestāžu darbības efektivitāti un produktivitāti. Šo statistiku raksturo arī ievērojams ierosināto lietu skaita pieaugums.

Tā 2011. gadā Tiesa ir izskatījusi 550 lietas (neto skaits, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu); tas parāda pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (522 pabeigtas lietas 2010. gadā). No šīm lietām 370 lietās ir pasludināti spriedumi un 180 lietās ir izdoti rīkojumi.

2011. gadā Tiesā ir ierosinātas 688 jaunas lietas (neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas); tas ir būtisks pieaugums salīdzinājumā ar 2010. gadu (631 ierosināta lieta), un otro gadu pēc kārtas tas ir lielākais skaits Tiesas vēsturē. Tāda pati situācija ir attiecībā uz lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu. Šajā gadā ierosināto prejudiciālā nolēmuma lietu skaits trešo gadu pēc kārtas ir lielākais jebkad sasniegtais un salīdzinājumā ar 2009. gadu ir pieaudzis par gandrīz 41 % (423 lietas 2011. gadā salīdzinājumā ar 302 lietām 2009. gadā). Piekto gadu pēc kārtas ir vērojams arī ļoti liels apelāciju skaita pieaugums (162 apelācijas 2011. gadā salīdzinājumā ar 97 apelācijām 2010. gadā) un tiešo prasību skaita samazinājums. Tiešās prasības šobrīd veido vienīgi aptuveni 12 % no Tiesā ierosinātajām lietām, savukārt 2007. gadā tās veidoja aptuveni 38 %.

Runājot par tiesvedības ilgumu, statistikas dati lielākoties ir tikpat pozitīvi kā iepriekšējā gadā. Prejudiciālā nolēmuma tiesvedības vidējais lietu izskatīšanas ilgums ir 16,4 mēneši, kas, salīdzinot ar 2010. gada rādītāju (16 mēneši), ir statistiski niecīgs palielinājums. Tiešajās prasībās un apelācijās tiesvedībā vidējais lietu izskatīšanas ilgums 2011. gadā ir bijis attiecīgi 20,2 mēneši un 15,4 mēneši (salīdzinājumā ar 16,7 mēnešiem un 14,3 mēnešiem 2010. gadā).

Papildus pēdējos gados veiktajām darba metožu reformām Tiesas darbības efektivitāte lietu izskatīšanā tiek uzturēta, pateicoties arī plašākai tās rīcībā esošo dažādo procesuālo līdzekļu izmantošanai, lai paātrinātu atsevišķu lietu izskatīšanu (steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība, sprieduma taisīšana prioritārā kārtībā, paātrinātais process, vienkāršotais process un iespēja izlemt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem).

Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība ir tikusi lūgta 5 lietās, un norīkotā palāta uzskatīja, ka Reglamenta 104.b pantā paredzētie nosacījumi ir izpildīti 2 no šīm lietām. Šo lietu izskatīšana tika pabeigta vidēji 2,5 mēnešu laikā.

Šajā gadā paātrinātais process ir ticis lūgts 13 reizes, taču Reglamentā paredzētie nosacījumi bija izpildīti tikai 2 no šīm lietām. Saskaņā ar 2004. gadā iedibināto praksi pieteikumi par paātrinātā procesa piemērošanu tiek apmierināti vai noraidīti ar motivētu Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu. Papildus jāatzīmē, ka 7 lietas tika izskatītas prioritārā kārtībā.

Turklāt Tiesa, atbildot uz atsevišķiem prejudiciāliem jautājumiem, bieži izmantoja Reglamenta 104. panta 3. punktā paredzēto vienkāršoto procesu. Kopā 30 lietas tika pabeigtas ar rīkojumiem, kas izdoti, pamatojoties uz šo tiesību normu.

Visbeidzot, Tiesa turpina izmantot tās Statūtu 20. pantā paredzēto iespēju izlemt lietu bez ģenerālvokāta secinājumiem, ja lieta nav saistīta ar jaunu tiesību jautājumu. Jāmin, ka aptuveni 46 % no 2011. gadā pasludinātajiem spriedumiem ir bijuši bez secinājumiem (2010. gadā – 50 %).

Runājot par lietu sadalījumu starp dažādiem Tiesas iztiesāšanas sastāviem, jānorāda, ka virspalāta ir izskatījusi aptuveni 11 %, piecu tiesnešu palātas – 55 % un trīs tiesnešu palātas – aptuveni 33 % no 2011. gadā ar sprieduma pasludināšanu vai rīkojuma ar sprieduma raksturu izdošanu pabeigtajām lietām. Salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu nav konstatējamas būtiskas izmaiņas dažādu Tiesas iztiesāšanas sastāvu izskatīto lietu īpatsvarā.

Detalizētāku informāciju par tiesu 2011. gada darbības statistikas rādītājiem lasītājs atradīs šī ziņojuma tieši tiesu darbības statistikai veltītajā daļā.

B – Tiesas judikatūra 2011. gadā

Šī Gada ziņojuma daļa ietver 2011. gada judikatūras pārskatu.

Konstitucionālie vai institucionālie jautājumi

Tiesai vairākās lietās bija iespēja precizēt, ar kādiem nosacījumiem tā īsteno savu jurisdikciju. Vispirms tiks aplūkoti spriedumi attiecībā uz prasībām sakarā ar valsts pienākumu neizpildi.

Savā 2011. gada 24. maija spriedumā lietā C-52/08 Komisija/Portugāle Tiesa izskatīja Komisijas prasības pieteikumu par Portugāles Republikas pienākumu neizpildi, jo Portugāles Republika nebija pieņēmusi normatīvos un administratīvos aktus, kas vajadzīgi, lai izpildītu Direktīvu 2005/36 par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu ¹.

Saistībā ar prasību pieņemamību Tiesa atzīmēja, ka, lai gan Komisijas prasības pieteikums attiecas uz apgalvotu Direktīvas 2005/36 netransponēšanu, tās brīdinājuma vēstulēs un argumentētajā atzinumā bija runa par Direktīvu 89/48 par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību ².

Pēc tam tā atgādināja, ka, lai arī prasības pieteikumā ietvertie prasījumi principā nedrīkst pārsniegt argumentētā atzinuma rezolutīvajā daļā un brīdinājuma vēstulē pārmesto pienākumu neizpildi, tomēr ir pieņemama Komisijas prasība atzīt to pienākumu neizpildi, kuri bija noteikti Savienības tiesību akta sākotnējā redakcijā, kas vēlāk ir tikusi grozīta vai atcelta, un kuri ir saglabāti jaunā Savienības tiesību akta normās. Turpretim strīda priekšmetu nevar paplašināt attiecībā uz pienākumiem, kas izriet no jaunajām tiesību normām, kurām nav ekvivalentu normu attiecīgā tiesību akta sākotnējā redakcijā, citādi tas būtu tiesiskas pienākumu neizpildes konstatēšanas procedūras būtisko formas prasību pārkāpums.

Turpinājumā, aplūkojot lietu pēc būtības, Tiesa uzskatīja, ka, ja likumdošanas procesā īpaši apstākļi, tādi kā likumdevēja skaidras nostājas neesamība vai tas, ka nav precizēta Savienības tiesību normas piemērošanas joma, rada neskaidrību, nav iespējams konstatēt, ka argumentētajā atzinumā atvēlētajā termiņa beigās ir bijis pietiekami skaidrs pienākums dalībvalstīm transponēt direktīvu. Tāpēc Tiesa Komisijas prasību noraidīja.

Lietā C-496/09 Komisija/Itālija, kurā tika pasludināts 2011. gada 17. novembra spriedums, Komisija bija cēlusi Tiesā prasību pret Itālijas Republiku sakarā ar pienākumu neizpildi, jo Itālijas Republika nebija izpildījusi agrāk pieņemtu Tiesas spriedumu ³ attiecībā uz valsts atbalsta, kurš ar Komisijas lēmumu ticis atzīts par nelikumīgu un nesaderīgu ar kopējo tirgu, atgūšanu no saņēmējiem. Komisija tāpat lūdza piespriest Itālijas Republikai samaksāt kavējuma naudu un naudas sodu.

Vispirms Tiesa, atsaucoties uz agrāk šajā lietā attiecībā uz Itālijas Republiku pasludināto spriedumu, atgādināja, ka, ja par Komisijas lēmumu atcelt ar kopējo tirgu nesaderīgu valsts atbalstu nav tikusi celta tieša prasība vai šāda prasība tikusi noraidīta, vienīgais aizstāvības pamatojums, uz kuru

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 7. septembra Direktīva 2005/36/EK par profesionālo kvalifikāciju atzīšanu (OV L 255, 22. lpp.).

² Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.).

³ 2004. gada 1. aprīļa spriedums lietā C-99/02.

dalībvalsts var atsaukties, ir absolūta neiespējamība pareizi izpildīt minēto lēmumu. To, ka attiecīgā dalībvalsts nepilda Savienības tiesībās paredzētos pienākumus, nevar attaisnot nedz ar bažām par iekšējām, pat nepārvaramām grūtībām, nedz ar to, ka attiecīgā dalībvalsts ir iecerējusi pārbaudīt katra attiecīgā uzņēmuma individuālo situāciju. Tādējādi kavēšanos, ko attiecīgā dalībvalsts pieļāvusi, izpildot Komisijas lēmumu, un kuras pamatā galvenokārt ir šīs dalībvalsts novēlota iesaistīšanās nelikumīgā atbalsta identificēšanas un atgūšanas grūtību novēršanā, nevar uzskatīt par atbilstošu attaisnojumu. Šajā ziņā Tiesa piebilda, ka nav nozīmes tam, ka attiecīgā dalībvalsts ir informējusi Komisiju par grūtībām, kas radušās minētā atbalsta atgūšanā, un to novēršanas risinājumiem.

Turpinot, saistībā ar finansiālu sankciju uzlikšanu Tiesa nosprieda, ka EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras kontekstā tai katrā lietā un, ņemot vērā tās izskatāmās lietas apstākļus, kā arī tās ieskatā vajadzīgo pārliecināšanas un atturēšanas līmeni, ir jānosaka finansiālās sankcijas, kuras būtu piemērotas, lai nodrošinātu pēc iespējas ātrāku tāda sprieduma izpildi, ar kuru jau agrāk konstatēta pienākumu neizpilde, un lai novērstu analogisku Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos. Turklāt tā piebilda, ka konstatētās pienākumu neizpildes faktiskie un tiesiskie apstākļi var norādīt uz to, ka, lai efektīvi novērstu analogisku Savienības tiesību pārkāpumu atkārtošanos nākotnē, var būt nepieciešams veikt preventīvu pasākumu. Saistībā ar kavējuma naudas apmēru Tiesa precizēja, ka tai, īstenojot savu rīcības brīvību šajā jomā, šī kavējuma nauda ir jānosaka tādējādi, lai tā, pirmkārt, būtu pielāgota apstākļiem un, otrkārt, būtu samērīga ar konstatēto pienākumu neizpildi, kā arī attiecīgās dalībvalsts maksātspēju.

Visbeidzot, Tiesa atgādināja, ka ņemot vērā EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķus, Tiesa, īstenojot tai minētajā pantā piešķirto rīcības brīvību, var kumulatīvi noteikt kavējuma naudu un naudas sodu.

Turpinot, ir jānorāda uz lietu saistībā ar prasību atcelt tiesību aktu, t.i., lietu C-83/09 P Komisija/Kronoply un Kronotex, kurā tika pasludināts 2011. gada 24. maija spriedums.

Šajā lietā Tiesai bija jāspriež par prasības atcelt tiesību aktu, ko trešās personas cēlušas par Komisijas lēmumu necelt iebildumus par valsts atbalstu, kuru dalībvalsts bija piešķirusi kādai sabiedrībai, pieņemamību. Tiesa uzskatīja, ka lēmuma, kas ir pieņemts, pamatojoties uz Regulas Nr. 659/1999⁴ 4. panta 3. punktu, tiesiskums ir atkarīgs no tā, vai pastāv šaubas par atbalsta saderību ar kopējo tirgu. Tā kā šādu šaubu gadījumā ir jāuzsāk oficiālā izmeklēšanas procedūra, kurā var piedalīties minētās regulas 1. panta h) punktā minētās ieinteresētās personas, ir jāuzskata, ka jebkuru ieinteresēto personu šīs iepriekš minētās tiesību normas izpratnē šāds lēmums skar tieši un individuāli. Personas, uz kurām attiecas EKL 88. panta 2. punktā un Regulas Nr. 659/1999 6. panta 1. punktā paredzētās procesuālās garantijas, var panākt to ievērošanu tikai tad, ja tām ir iespēja apstrīdēt Savienības tiesā lēmumu necelt iebildumus. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka prasības atcelt tiesību aktu kontekstā īpašs ieinteresētās personas statuss Regulas Nr. 659/1999 1. panta h) punkta izpratnē, kas saistīts ar prasības konkrēto priekšmetu, ir pietiekams, lai saskaņā ar EKL 230. panta ceturto daļu individualizētu prasītāju, kurš apstrīd lēmumu necelt iebildumus.

Turklāt Tiesa precizēja, ka ar Regulas Nr. 659/1999 1. panta h) punktu nav izslēgts, ka uzņēmums, kas nav atbalsta saņēmēja tiešs konkurents, bet kura ražošanas procesam ir vajadzīga tā pati izejviela, ir kvalificējams kā ieinteresētā persona, ja tas apgalvo, ka atbalsta piešķirums var ietekmēt tā intereses. Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka no Vispārējās tiesas Reglamenta 44. panta 1. punkta c) apakšpunkta izrietošā prasība identificēt prasības priekšmetu no juridiskā viedokļa ir pietiekami

⁴ Padomes 1999. gada 22. marta Regula (EK) Nr. 659/1999, ar ko nosaka sīki izstrādātus noteikumus EK līguma 93. panta piemērošanai (OV L 83, 1. lpp.).

izpildīta, ja prasītājs identificē lēmumu, kuru tas lūdz atcelt. Nav lielas nozīmes tam, vai prasības pieņemšanā ir norādīts, ka tās mērķis ir lēmuma necelt iebildumus, kas ir Regulas Nr. 659/1999 4. panta 3. punktā ietvertais formulējums, atcelšana vai lēmuma neuzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru atcelšana, jo Komisija par abiem jautājuma aspektiem pieņem vienu lēmumu.

Visbeidzot, ir vērts norādīt uz divām lietām saistībā ar Tiesas jurisdikcijas īstenošanu prejudiciālā nolēmuma jomā.

2011. gada 14. jūnija spriedumā lietā C-196/09 *Miles* u.c. Tiesa pievērsa uzmanību “dalībvalsts tiesas” jēdzienam LESD 267. panta izpratnē.

Tiesa uzskatīja, ka tās kompetencē nav atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ko ir iesniegusi Eiropas skolu Apelācijas padome. Lai noteiktu, vai iestāde, kas iesniedz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ir uzskatāma par “tiesu” EKL 267. panta izpratnē – kas ir vienīgi Savienības tiesību jautājums –, Tiesa ņem vērā vairāku faktoru kopumu, kā, piemēram, vai iestāde ir izveidota ar likumu, vai tā ir pastāvīga, vai tās pieņemtie nolēmumi ir saistoši, vai tiesvedība tajā notiek atbilstoši sacīkstes principam, vai tā piemēro tiesību normas, kā arī – vai tā ir neatkarīga. Lai gan Apelācijas padome atbilst visiem šiem kritērijiem un tādējādi tā ir jā kvalificē kā “tiesa” EKL 267. panta izpratnē, tā ir saistīta nevis ar kādu dalībvalsti, kā ir norādīts šajā pantā, bet gan ar Eiropas skolām, kuras, kā ir noteikts Eiropas skolu konvencijas preambulas pirmajā un trešajā apsvērumā, ir uzskatāmas par *sui generis* sistēmu, kas, pamatojoties uz starptautisku nolīgumu, nodrošina zināmu sadarbības starp dalībvalstīm, kā arī starp dalībvalstīm un Savienību formu. Tātad tā ir starptautiskas organizācijas struktūrvienība, kas, neraugoties uz tās funkcionālajām saiknēm ar Savienību, tomēr ir formāli nošķirta no Savienības un tās dalībvalstīm. Šādos apstākļos tikai ar to vien, ka Apelācijas padomei ir jāpiemēro Savienības tiesību vispārējie principi gadījumā, kad tā izskata strīdu, nav pietiekami, lai uz šo Apelācijas padomi attiecinātu jēdzienu “dalībvalsts tiesas” un lai tā ietilptu LESD 267. panta piemērošanas jomā.

Savukārt 2011. gada 8. marta spriedumā lietā C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie* Tiesai bija iespēja spriest par savu kompetenci attiecībā uz starptautiska nolīguma (Orhūsas konvencijas⁵), ko atbilstoši dalītajai kompetencei ir noslēgusi Kopiena, no vienas puses, un dalībvalstis, no otras puses, interpretāciju.

Tiesa, izskatot lietu atbilstoši Līguma, it īpaši LESD 267. panta, tiesību normām, atzina savu kompetenci noteikt pienākumu, kurus uzņēmusies Savienība, un pienākumu, kuri paliek vienīgi dalībvalstu kompetencē, sadalījumu un interpretēt minētās konvencijas tiesību normas. Pēc tam bija jānosaka, vai jomā, uz kuru attiecas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, Savienība ir īstenojusi savu kompetenci un pieņēmusi tiesību normas par no tās izrietošo pienākumu īstenošanu. Gadījumā, ja tas tā nebūtu, uz pienākumiem, kas izriet no Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta, turpinātu attiekties dalībvalstu valsts tiesības. Šādā gadījumā šo valstu tiesām, pamatojoties uz valsts tiesībām, būtu jānosaka, vai privātpersonas var tieši pamatoties uz šī starptautiskā nolīguma normām, kuras attiecas uz šo jomu, vai arī šīm tiesām tās jāpiemēro pēc savas iniciatīvas. Šādā gadījumā Savienības tiesības neparedz un arī neizslēdz, ka dalībvalsts tiesību sistēma atzīst privātpersonu tiesības tieši pamatoties uz šo normu vai nosaka tiesai pienākumu to piemērot pēc savas iniciatīvas. Savukārt, ja tiktu konstatēts, ka Savienība ir īstenojusi savu kompetenci un jomā, uz kuru attiecas Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkts, ir pieņēmusi tiesību normas, tad būtu piemērojamas Savienības tiesības

⁵ Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kura Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.).

un Tiesai būtu jānosaka, vai attiecīgajai starptautiskā līguma normai ir tieša iedarbība. Turklāt konkrētam jautājumam, attiecībā uz kuru vēl nepastāv Savienības tiesiskais regulējums, tomēr var būt piemērojamas Savienības tiesības, ja šis jautājums ir noregulēts nolīgumos, ko noslēgusi Savienība un tās dalībvalstis, un attiecas uz jomu, kuru lielā mērā regulē Savienības tiesības.

Tiesa uzskatīja, ka tās kompetencē ir interpretēt Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punkta noteikumus un it īpaši – lemt par to, vai tiem ir vai nav tieša iedarbība. Ja tiesību norma var attiekties gan uz situācijām, kuras ir valsts tiesību piemērošanas jomā, gan arī uz situācijām, kuras ir Savienības tiesību piemērošanas jomā, tad, lai novērstu interpretācijas atšķirības nākotnē, pastāv zināma interese, lai šī tiesību norma tiktu interpretēta vienvēidīgi, lai kādi būtu nosacījumi, kādos tā var tikt piemērota.

Tomēr ar šīm lietām saistībā ar tiesību strīdiem nebūt nav pilnībā aptverts 2011. gada judikatūras sniegums konstitucionāla un institucionāla rakstura jautājumu noskaidrošanā.

2011. gada 6. septembra spriedumā lietā C-163/10 *Patriciello* Tiesa interpretēja LES, LESD un EAEK pievienotā Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 8. pantu, precizējot ar Savienības tiesībām Eiropas [Parlamenta] deputātiem piešķirtās imunitātes apmēru attiecībā uz to pienākumu izpildē paustajiem viedokļiem un veiktajiem balsojumiem.

Tiesa nosprieda, ka Protokola par privilēģijām un imunitāti Eiropas Savienībā 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka paziņojums, ko Eiropas Parlamenta deputāts izdarījis ārpus Eiropas Parlamenta telpām un par kuru tā izcelsmes dalībvalstī ir uzsākts kriminālprocess par apmelojoša paziņojuma paušanu, parlamentāro pienākumu izpildē paustu viedokli, uz kuru attiecas šajā tiesību normā paredzētā imunitāte, veido tikai tad, ja šis paziņojums atbilst subjektīvam vērtējumam, kuram ir tieša un acīmredzama saikne ar šādu pienākumu pildīšanu. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai attiecīgajā gadījumā šie nosacījumi ir izpildīti.

Saistībā ar jaunu dalībvalstu pievienošanos Eiropas Savienībai 2004. gada 1. maijā Tiesa 2011. gada 10. februāra spriedumā apvienotajās lietās no C-307/09 līdz C-309/09 *Vicoplus* u.c. pievērsa uzmanību LESD 56. un 57. panta, kā arī Direktīvas 96/71 par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā ⁶ 1. panta 3. punkta c) apakšpunkta interpretācijai.

Tiesa nosprieda, ka ar LESD 56. un 57. pantu netiek aizliegts, ka 2003. gada Pievienošanās akta ⁷ XII pielikuma 2. nodaļas 2. punktā paredzētajā pārejas laikposmā dalībvalsts izvirza nosacījumu, ka, lai tās teritorijā norīkotu darbā darba ņēmējus – Polijas pilsoņus – Direktīvas 96/71 1. panta 3. punkta c) apakšpunkta izpratnē, ir jāsaņem darba atļauja. Tāds valsts veikts pasākums, lai gan tas ir izprotams kā pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, ir uzskatāms par pasākumu, ar kuru tiek reglamentēta Polijas pilsoņu pieeja attiecīgās dalībvalsts darba tirgum 2003. gada Pievienošanās akta XII pielikuma 2. nodaļas 2. punkta izpratnē. Šāds secinājums ir jāizdara, ņemot vērā arī šī punkta mērķi nepieļaut, ka pēc jauno dalībvalstu pievienošanās Savienībai rodas traucējumi veco dalībvalstu darba tirgū saistībā ar tūlītēju un skaitliski paaugstinātu minēto jauno valstu pilsoņu ierašanos.

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 16. decembra Direktīva 96/71/EK par darba ņēmēju norīkošanu darbā pakalpojumu sniegšanas jomā (OV 1997, L 18, 1. lpp.).

⁷ Akts par Čehijas Republikas, Igaunijas Republikas, Kipras Republikas, Latvijas Republikas, Lietuvas Republikas, Ungārijas Republikas, Maltas Republikas, Polijas Republikas, Slovēnijas Republikas un Slovākijas Republikas pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem Līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 2003, L 236, 33. lpp.).

Sabiedrības piekļuves dokumentiem tiesību jomā Tiesa 2011. gada 21. jūlija spriedumā lietā C-506/08 P *Zviedrija/MyTravel* un Komisija izskatīja apelācijas sūdzību, kas bija iesniegta par Vispārējās tiesas [agrāk – Pirmās instances tiesa] spriedumu⁸, ar kuru tikusi noraidīta *My Travel* iesniegtā prasība par diviem Komisijas lēmumiem⁹, ar kuriem atteikta piekļuve noteiktiem iestādes iekšējiem dokumentiem saistībā ar jau pabeigtu ar koncentrāciju saistītu procesu.

Regulas Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem¹⁰ 4. pantā ir paredzēti izņēmumi, ar kuriem tiek izdarīta atkāpe no principa par iespējami plašāku sabiedrības piekļuvi dokumentiem, un tādējādi tie ir jāinterpretē un jāpiemēro šauri. Tiesa uzskatīja, ka, ja attiecīgā iestāde nolēmj atteikt piekļuvi dokumentam, kuru tai tiek lūgts izpaust, tai principā ir jāsniedz paskaidrojumi par to, kā piekļuve šim dokumentam varētu konkrēti un faktiski kaitēt aizsargātajām interesēm, t.i., tostarp iestādes lēmumpieņemšanas procesa un juridisku atzinumu aizsardzībai, uz ko šī iestāde atsaucas.

Tiesa analizēja visus attiecīgos dokumentus un tostarp uzskatīja, ka Vispārējai tiesai bija jāizvirza Komisijai prasība, lai tā paskaidrotu konkrētus iemeslus, kādēļ tā uzskata, ka noteiktu attiecīgo dokumentu izpaušana nopietni kaitētu šīs iestādes lēmumu pieņemšanas procesam, kaut arī process, ar kuru šie dokumenti ir saistīti, ir pabeigts.

Tādējādi Tiesa secināja, ka savos lēmumos Komisija nav pareizi piemērojusi ne izņēmumu attiecībā uz šīs iestādes lēmumpieņemšanas procesa aizsardzību, ne arī izņēmumu attiecībā uz juridisku atzinumu aizsardzību. Tāpēc tā nolēma šajā ziņā atcelt Vispārējās tiesas spriedumu un abus Komisijas lēmumus.

Ņemot vērā, ka Vispārējā tiesa nebija vērtējusi atsevišķus Komisijas izvirzītos argumentus, lai atteiktu dažu citu iekšējo dokumentu izpaušanu – t.i., to, kas ir saistīti ar citiem izņēmumiem attiecībā uz pārbaužu, izmeklēšanas un revīzijas darbības mērķu aizsardzību –, Tiesa uzskatīja, ka tā nevar lemt par šiem argumentiem, un nolēma nodot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai.

Runājot par Savienības tiesību piemērošanu dalībvalstu tiesību sistēmā, īpaša uzmanība būtu pievēršama diviem spriedumiem.

2011. gada 5. maija spriedumā apvienotajās lietās C-201/10 un C-202/10 *Ze Fu Fleischhandel* un *Vion Trading* Tiesa uzskatīja, ka vispārīgi ar tiesiskās drošības principu tiek pieļauts, ka ar Regulu Nr. 2988/95¹¹ definēto Eiropas Savienības finanšu interešu aizsardzības kontekstā un, piemērojot šīs regulas 3. panta 3. punktu, strīdos par nepamatoti izmaksātu eksporta kompensāciju atgūšanu dalībvalsts iestādes un tiesas pēc analogijas piemēro valsts vispārējās tiesībās noteiktu noilguma termiņu, bet katrā ziņā ar nosacījumu, ka šāda piemērošana izriet no tiesu prakses, kas bijusi pietiekami paredzama, ko savukārt vērtēt ir iesniedzējtiesas ziņā. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka ar samērīguma principu netiek pieļauts, ka dalībvalstīm, īstenojot Regulas Nr. 2988/95 3. panta 3. punktā piedāvāto iespēju, strīdos par nepamatoti izmaksātu eksporta kompensāciju atgūšanu tiek piemērots 30 gadu noilguma termiņš. Šajā aspektā, ņemot vērā Savienības finanšu interešu aizsardzības mēr-

⁸ Vispārējās tiesas 2008. gada 9. septembra spriedums lietā T-403/05 *My Travel*/Komisija.

⁹ Komisijas 2005. gada 5. septembra Lēmums D(2005) 8461 un Komisijas 2005. gada 12. oktobra Lēmums D(2005) 9763.

¹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

¹¹ Padomes 1995. gada 18. decembra Regula (EK, Euratom) Nr. 2988/95 par Eiropas Kopienu finanšu interešu aizsardzību (OV L 312, 1. lpp.).

ki, kuram Savienības likumdevēja ieskatā četru, pat trīs gadu noilguma termiņš jau ir pietiekams, lai valsts iestādēm ļautu izmeklēt pret šīm finanšu interesēm vērsto pārkāpumu un tās varētu īstenot tādu pasākumu kā nepamatoti izmaksātas eksporta kompensācijas atgūšana, paredzot minētajām iestādēm 30 gadu termiņu, tiktu pārsniegts tas, kas vajadzīgs rūpīgai pārvaldei. Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka situācijā, kas ietilpst minētās regulas piemērošanas jomā, ar tiesiskās drošības principu netiek pieļauts, ka "garāks" noilguma termiņš šīs regulas 3. panta 3. punkta izpratnē varētu izrietēt no vispārīgajās tiesībās noteikta noilguma termiņa, kas saīsināts tiesas judikatūras ceļā, lai tādējādi atbilstu samērīguma principa prasībām, jo katrā ziņā šādos apstākļos ir piemērojams minētās regulas 3. panta 1. punkta pirmajā daļā minētais noilguma termiņš.

2011. gada 6. septembra spriedumā lietā C-398/09 *Lady & Kid A* u.c. Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesību normas par nepamatotu maksājumu atgūšanu ir jāinterpretē tādējādi, ka nepamatotu maksājumu atgūšana var radīt nepamatotu iedzīvošanos vienīgi gadījumā, ja summas, ko nodokļa maksātājs nepamatoti samaksājis kā nodokli, kas kādā dalībvalstī tiek iekasēts, pārkāpjot Savienības tiesības, ir tikušas tieši pārnestas uz pircēju. No minētā tā secināja, ka Savienības tiesībās ir aizliegts kādai dalībvalstij atteikties atmaksāt prettiesisku nodokli ar aizbaidinājumu, ka nodokļa maksātāja nepamatoti samaksātās summas ir tikušas izlīdzinātas ar ietaupījumu, kas rodas, vienlaicīgi atceļot citus obligātos maksājumus, jo šāds izlīdzinājums no Savienības tiesību viedokļa nav uzskatāms par nepamatotu iedzīvošanos saistībā ar šo nodokli.

Attiecībā uz Tiesas ieguldījumu, definējot Savienības noslēgto nolīgumu ar trešajām valstīm iedarbību, ir jāmin 2011. gada 29. septembra spriedums lietā C-187/10 *Unal* un 2011. gada 16. jūnija spriedums lietā C-484/07 *Pehlivan*, kuros bija uzdoti svarīgi jautājumi par starptautisku nolīgumu, it īpaši EEK un Turcijas asociācijas līguma¹², interpretāciju.

Starptautisko nolīgumu jomā ir jāatzīmē arī Tiesas 2011. gada 8. marta spriedums lietā C-240/09 *Lesoochranárske zoskupenie* attiecībā uz Orhūsas konvencijas¹³ interpretāciju.

Iepriekš minētajā lietā *Unal* Tiesa vispirms uzskatīja, ka EEK un Turcijas Asociācijas padomes Lēmuma Nr. 1/80 (turpmāk tekstā – "Lēmums Nr. 1/80") 6. panta 1. punkta pirmais ievilkums ir interpretējams tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka kompetentās valsts iestādes atsauc darba ņēmēju – Turcijas pilsoņa – uzturēšanās atļauju ar atpakaļejošu spēku no brīža, kad vairs nepastāv nosacījums, ar kuru uzturēšanās atļauja tikusi izsniegta saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ja minēto darba ņēmēju nevar vainot nekādā krāpnieciskā rīcībā un ja šī atsauksana notiek pēc šī lēmuma 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā paredzētā viena gada likumīgas nodarbinātības laikposma beigām. Tiesa uzskatīja, ka, pirmkārt, šo tiesību normu nevar interpretēt tā, ka ar to tiktu ļauts dalībvalstij vienpusēji grozīt Turcijas pilsoņu pakāpeniskas integrācijas uzņemšanās dalībvalsts darba tirgū sistēmas piemērojamību. Otrkārt, ja netiktu atzīts, ka šāds darba ņēmējs uzņemšajā dalībvalstī bijis likumīgi nodarbināts vairāk nekā gadu, tas būtu pretrunā vispārējam principam par iegūto tiesību ievērošanu, no kura izriet, ka, tā kā Turcijas pilsonis var likumīgi pamatoties uz tiesībām atbilstoši Lēmumam Nr. 1/80, šīs tiesības vairs nav atkarīgas no to apstākļu turpināšanās, kuri bijuši šo tiesību iegūšanas pamatā, jo šajā lēmumā nav paredzēts šāda rakstura nosacījums.

Turpinot, iepriekš minētajā lietā *Pehlivan* Tiesa secināja, ka gan no Savienības tiesību pārkāpuma [pār dalībvalsts iekšējām tiesībām], gan no tādas tiesību normas kā Lēmuma Nr. 1/80 7. panta pirmā daļa tiešās iedarbības izriet, ka dalībvalstīm nav atļauts vienpusēji grozīt Turcijas pilsoņu pakāpeniskas

¹² Padomes 1963. gada 23. decembra Lēmums 64/732/EEK par Eiropas Ekonomikas kopienas un Turcijas asociācijas līguma noslēgšanu (OV 1964, 217, 3685. lpp.).

¹³ Skat. 5. zemsvītras piezīmi.

integrācijas uzņemšanā dalībvalstī sistēmas apjomu un tādējādi tām nav iespējas veikt pasākumus, kas varētu apdraudēt EEK un Turcijas asociācijas tiesību aktos šādiem pilsoņiem skaidri atzīto tiesisko statusu. Tātad darba ņēmēja – Turcijas pilsoņa – ģimenes loceklis, kas atbilst minētā 7. panta pirmajā daļā paredzētajiem nosacījumiem, var zaudēt viņam ar šo tiesību normu atzītās tiesības tikai divos gadījumos, proti, vai nu tad, ja migrējušā Turcijas pilsoņa klātbūtne uzņemšanās dalībvalsts teritorijā viņa personīgās uzvedības dēļ rada reālu un būtisku apdraudējumu sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai veselībai minētā lēmuma 14. panta 1. punkta izpratnē, vai arī tad, ja ieinteresētā persona uz ilgāku laiku un bez leģitīma iemesla ir atstājusi šīs valsts teritoriju.

Visbeidzot, iepriekš minētajā lietā *Lesoochranárske zoskupenie* Tiesa nosprieda, ka Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties [vērsties] tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem (Orhūsas konvencija) 9. panta 3. punktam¹⁴ Savienības tiesībās nav tiešas iedarbības. Tomēr valsts tiesai procesuālās tiesības par nosacījumiem, kas jāizpilda, lai varētu iesniegt administratīvu sūdzību vai celt prasību tiesā, ir jāinterpretē pēc iespējas atbilstoši gan šīs konvencijas 9. panta 3. punkta mērķiem, gan efektīvas tiesību, kas piešķirtas ar Savienības tiesībām, aizsardzības tiesā mērķiem, lai vides aizsardzības organizācijai ļautu tiesā apstrīdēt administratīvā procesa rezultātā pieņemtu lēmumu, kurš var būt pretrunā Savienības vides tiesībām. Ja attiecīgajā jautājumā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz detalizēti procesuālie noteikumi prasībām, kuras paredzētas, lai aizsargātu individuālas tiesības, kas izriet no Savienības tiesībām, un dalībvalstīm ir pienākums katrā atsevišķā gadījumā nodrošināt efektīvu šo tiesību aizsardzību. Šajā ziņā detalizēti procesuālie noteikumi prasībām, kuras paredzētas, lai aizsargātu individuālas tiesības, kas izriet no Savienības tiesībām, nedrīkst būt nelabvēlīgāki par noteikumiem, kas attiecas uz līdzīgām prasībām valsts tiesībās (līdzvērtības princips), ne arī padarīt neiespējamu vai pārmērīgi apgrūtināt to tiesību izmantošanu, kas piešķirtas ar Savienības tiesību sistēmu (efektivitātes princips).

Savienības pilsonība un ar to saistītās tiesības vēl nebūt nav atklājušas visu savu potenciālu.

2011. gada 8. marta spriedumā lietā C-34/09 *Ruiz Zambrano* Tiesa lēma par delikātu jautājumu, vai ar Līguma tiesību normām par Savienības pilsonību trešās valsts pilsonim – vecākam, kura apgādībā ir nepilngadīgi bērni, kuri ir Savienības pilsoņi, – tiek piešķirtas uzturēšanās un darba tiesības dalībvalstī, kuras pilsoņi ir viņa bērni, kurā viņi dzīvo un kuru viņi kopš savas dzimšanas nekad nav pametuši. Tiesa uzskatīja, ka ar LESD 20. pantu netiek pieļauts, ka dalībvalsts, pirmkārt, atsaka trešās valsts pilsonim, kura apgādībā ir nepilngadīgi bērni, kuri ir Savienības pilsoņi, piešķirt uzturēšanās tiesības dalībvalstī, kurā dzīvo šie bērni un kas ir viņu pilsonības dalībvalsts, un, otrkārt, atsaka minētajam trešās valsts pilsonim piešķirt darba atļauju, jo šādi lēmumi liegtu minētajiem bērniem iespēju faktiski izmantot ar Savienības pilsoņa statusu saistītās tiesības. Savienības pilsoņa statuss ir paredzēts kā dalībvalstu pilsoņu pamatstatuss. Šāda uzturēšanās tiesību atteikuma rezultātā minētajiem bērniem, kas ir Savienības pilsoņi, būtu jāpamet Savienības teritoriju, lai būtu kopā ar vecākiem. Līdzīgi, ja šādai personai netiktu piešķirta darba atļauja, pastāvētu risks, ka tai nebūs nepieciešamo līdzekļu sevis un savas ģimenes uzturēšanai, un tā rezultātā viņa bērniem, kuriem ir Savienības pilsonība, arī būtu jāatstāj Savienības teritorija. Šādos apstākļos minētie Savienības pilsoņi faktiski nevarētu izmantot tiesības, ko viņiem piešķir viņu Savienības pilsoņa statuss.

2011. gada 5. maija spriedumā lietā C-434/09 *McCarthy* Tiesai bija iespēja izvērtēt, vai tiesību normas par Savienības pilsonību ir piemērojamas tāda Savienības pilsoņa situācijai, kurš nekad nav

¹⁴ "Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvās vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību."

izmantojis tiesības brīvi pārvietoties, vienmēr ir uzturējies dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, un kuram ir arī citas dalībvalsts pilsonība. Pirmām kārtām Tiesa uzskatīja, ka attiecībā uz šādu Savienības pilsoni nav piemērojams Direktīvas 2004/38 par tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā¹⁵ 3. panta 1. punkts. Šo konstatējumu nevar ietekmēt tas, ka Savienības pilsonim ir ne vien tās dalībvalsts, kurā viņš uzturas, bet arī citas dalībvalsts pilsonība. Fakts, ka Savienības pilsonim ir vairāk nekā vienas dalībvalsts pilsonība, faktiski nenozīmē, ka viņš ir izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties. Otrām kārtām Tiesa uzskatīja, ka LESD 21. pants nav piemērojams Savienības pilsonim, kurš nekad nav izmantojis tiesības brīvi pārvietoties, vienmēr ir uzturējies dalībvalstī, kuras pilsonis viņš ir, un kuram ir arī citas dalībvalsts pilsonība, ja vien šī pilsoņa situācijā netiek veikti tādi dalībvalsts pasākumi, kas varētu viņam liegt faktiski izmantot ar Savienības pilsoņa statusu piešķirto tiesību būtību vai ierobežot viņa tiesību brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā izmantošanu. Ar to faktu vien, ka kādam pilsonim bez tās dalībvalsts, kur viņš uzturas, ir arī citas dalībvalsts pilsonība, nepietiek, lai tiktu uzskatīts, ka uz ieinteresētās personas situāciju attiecas LESD 21. pants, jo minētajai situācijai nav neviena sasaistes punkta ar Savienības tiesībās paredzētajām situācijām un visi šīs situācijas būtiskie fakti attiecas tikai uz vienas dalībvalsts iekšējo situāciju.

Savukārt 2011. gada 15. novembra spriedumā lietā C-256/11 *Dereci* u.c. tika aplūkots jautājums, vai tiesību normās par Savienības pilsonību ir atļauts trešās valsts pilsonim uzturēties dalībvalsts teritorijā, ja šis pilsonis vēlas dzīvot kopā ar savu ģimenes locekli – Savienības pilsoni, kurš dzīvo šajā dalībvalstī, kuras pilsonība viņam ir, kurš nekad nav izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties un kurš iztikas ziņā nav atkarīgs no minētā [trešās valsts] pilsoņa. Tiesa uzskatīja, ka Savienības tiesībās, tostarp to noteikumos par Savienības pilsonību, ir pieļauts, ka dalībvalsts atsaka uzturēšanās atļauju tās teritorijā trešās valsts pilsonim, lai gan šis pilsonis vēlas dzīvot kopā ar savu ģimenes locekli – Savienības pilsoni, kurš dzīvo šajā dalībvalstī, kuras pilsonība viņam ir, un kurš nekad nav izmantojis savas tiesības brīvi pārvietoties –, ja vien šāds atteikums neliedz attiecīgajam Savienības pilsonim faktiski izmantot ar Savienības pilsoņa statusu piešķirto tiesību būtību; tas ir jāpārbauda valsts tiesai. Šajā ziņā kritērijs saistībā ar liegšanu izmantot ar Savienības pilsoņa statusu piešķirto tiesību būtību attiecas uz situācijām, kuras raksturo apstākļi, ka Savienības pilsonim faktiski ir ne tikai jāatstāj tās dalībvalsts teritorija, kuras pilsonis viņš ir, bet arī Savienība kopumā. Tādējādi fakts vien, ka dalībvalsts pilsonim ekonomisku iemeslu dēļ vai arī, lai saglabātu ģimenes vienotību Savienības teritorijā, varētu šķīst vēlami, lai viņa ģimenes locekļi, kuriem nav dalībvalsts pilsonības, varētu uzturēties kopā ar viņu Savienības teritorijā, nav pietiekams, lai tiktu uzskatīts, ka Savienības pilsonim būs jāatstāj Savienības teritorija, ja šādas tiesības netiks piešķirtas.

2011. gada 17. novembra spriedumā lietā C-434/10 *Aladzhev* Tiesa interpretēja Direktīvas 2004/38¹⁶ 27. panta 1. un 2. punktu. Tiesa nosprieda, ka ar Savienības tiesībām tiek pieļauta tāda dalībvalsts tiesību norma, ar kuru administratīvajai iestādei ir ļauts aizliegt šis valsts pilsonim izceļot no tās teritorijas, ņemot vērā sabiedrības, kuras viens no vadītājiem ir šis pilsonis, nenomaksāto nodokļu parādu, ja tiek izpildīts divkārtšs nosacījums, proti, ja attiecīgais pasākums ir veikts, lai noteiktos izņēmuma rakstura apstākļos, kas it īpaši var izrietēt no šī parāda veida vai ievērojamā apmēra, nodrošinātos pret faktisku, attiecīgajā brīdī esošu un pietiekami nopietnu apdraudējumu, kas skar vienu no sabiedrības pamatinteresēm, un ja mērķis, ko šādi iecerēts sasniegt, nav saistīts vienīgi ar ekonomiskiem nolūkiem. Valsts tiesai ir jāpārbauda, vai šis divkārtšais nosacījums ir izpildīts. Šajā ziņā, pirmkārt, nevar izslēgt, ka nodokļu parādu nepiedzišana var atbilst sabiedriskās kārtības pra-

¹⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva Nr. 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp.).

¹⁶ Skat. 15. zemsvītras piezīmi.

sībām. Otrkārt, tā kā valsts prasījumu, it īpaši nodokļu prasījumu, piedziņas mērķis ir nodrošināt attiecīgās dalībvalsts veikto darbību finansēšanu atbilstoši izvēlei, kas atbilst tās vispārīgajai politikai ekonomiskajos un sociālajos jautājumos, valsts iestāžu veiktos pasākumus ar mērķi nodrošināt šo piedziņu principā tāpat nevar uzskatīt par tādiem, kas ir tikuši veikti vienīgi ekonomiskos nolūkos Direktīvas 2004/38 27. panta 1. punkta noteikumu izpratnē. Tiesa uzskatīja, ka, pat pieņemot, ka pasākums, ar kuru noteikts aizliegums izceļot no valsts teritorijas, ir ticis pieņemts atbilstoši Direktīvas 2004/38 27. panta 1. punktā paredzētajiem nosacījumiem, ar šā paša panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem netiek pieļauts šāds pasākums, ja tā pamatā ir vienīgi sabiedrības, viens no kuras vadītājiem ir attiecīgā persona, nodokļu parāds un ja attiecīgais pasākums ir ticis piemērots vienīgi šī statusa dēļ, neveicot konkrētu attiecīgās personas personiskās rīcības izvērtējumu un nenorādot ne uz kādu apdraudējumu, ko šī persona varētu radīt sabiedriskajai kārtībai, un ja aizliegums izceļot no valsts teritorijas nav atbilstošs, lai nodrošinātu sasniedzamā mērķa īstenošanu, un pārsniedz to, kas ir nepieciešams tā sasniegšanai. Tāpat valsts tiesai ir jāpārbauda, vai tās izskatāmajā lietā tas tā ir.

2011. gada 12. maija spriedumā lietā C-391/09 *Runevič-Vardyn* un *Wardyn* Tiesai bija iespēja spriest par Savienības pilsoņu vārdu un uzvārdu atveidošanas noteikumiem dalībvalsts civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošos dokumentos. Tiesa vispirms nosprieda, ka ar LESD 21. pantu tiek pieļauts, ka dalībvalsts kompetentās iestādes, piemērojot valsts tiesību aktus, kuros ir paredzēts, ka personas vārdi un uzvārds šīs dalībvalsts civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošos dokumentos var tikt atveidoti tikai tādā formā, lai būtu ievēroti valsts oficiālās valodas rakstības noteikumi, atsakās viena no tās pilsoņiem dzimšanas apliecībā un laulības apliecībā grozīt viņa uzvārdu un vārdu atbilstoši citas dalībvalsts rakstības noteikumiem. Tas, ka personas uzvārds un vārds šīs personas izcelsmes dalībvalsts civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošos dokumentos var tikt grozīts un atveidots tikai šīs minētās dalībvalsts valodā, nav uzskatāms par mazāk labvēlīgu attieksmi nekā tā, kāda attiecībā pret šo personu tikusi izrādīta pirms iespēju, ko Līgums sniedz personu brīvas pārvietošanās jomā, izmantošanas, un tātad nevar to atturēt no minētajā LESD 21. pantā atzīto pārvietošanās tiesību izmantošanas. Turpinot, Tiesa uzskatīja, ka ar LESD 21. pantu tiek pieļauts, ka, piemērojot iepriekš minētos valsts tiesību aktus, dalībvalsts kompetentās iestādes atsakās grozīt Savienības pilsoņu laulātā pāra kopīgo uzvārdu, kāds viena no šiem pilsoņiem izcelsmes dalībvalsts izsniegtajos civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošajos dokumentos ir norādīts tādā formā, lai būtu ievēroti šīs minētās dalībvalsts rakstības noteikumi, ar nosacījumu, ka minētajiem Savienības pilsoņiem šis atteikums nerada nopietnas neērtības administratīvā, profesionālā un privātā jomā, bet tas ir jānosaka valsts tiesai. Ja izrādītos, ka šādas neērtības rodas, valsts tiesai tāpat ir jāpārbauda, vai atteikums veikt grozījumus ir vajadzīgs interešu, kuras ar valsts tiesību aktiem ir paredzēts nodrošināt, aizsardzībai un ir samērīgs ar leģitīmi sasniedzamo mērķi. Visbeidzot, Tiesa tāpat nosprieda, ka ar LESD 21. pantu tiek pieļauts, ka, piemērojot šos pašus valsts tiesību aktus, šīs iestādes atsakās grozīt Savienības pilsoņa no citas dalībvalsts laulības apliecību, lai minētā pilsoņa vārdi šajā apliecībā būtu rakstīti ar tādām diakritiskajām zīmēm, ar kādām tie ir rakstīti viņa izcelsmes valsts izsniegtajos civilstāvokļa aktu reģistrāciju apliecinājošajos dokumentos, un tādā formā, lai būtu ievēroti šīs pēdējās minētās valsts oficiālās valodas rakstības noteikumi.

Pēc sprieduma lietā *Lassal*¹⁷ pasludināšanas Tiesa 2011. gada 21. jūlija spriedumā lietā C-325/09 *Dias*, kura pamatā bija tās pašas iesniedzējtiesas [uzdoti jautājumi], interpretēja arī Direktīvas 2004/38¹⁸ 16. pantu. Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/38 16. panta 1. un 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka uzturēšanās laikposmus pirms šīs direktīvas transponēšanas, t.i., 2006. gada

¹⁷ 2010. gada 7. oktobra spriedums lietā C-162/09 *Lassal*, skat. Gada ziņojumu 2010, 17. lpp.

¹⁸ Skat. 15. zemsvītras piezīmi.

30. aprīļa, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360¹⁹ likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un ja nav izpildīti nosacījumi jebkāda veida uzturēšanās tiesību iegūšanai, nevar uzskatīt par likumīgu uzturēšanos pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanai Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punkta izpratnē un ka uzturēšanās laikposmi pirms 2006. gada 30. aprīļa, kuri sekojuši piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposmam pirms šī datuma un kuri nepārsniedz divus secīgus gadus, pamatojoties tikai uz atbilstoši Direktīvai 68/360 likumīgi izsniegtu uzturēšanās atļauju un ja nav izpildīti nosacījumi uzturēšanās tiesību iegūšanai, nevar ietekmēt pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanu atbilstoši minētās Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktam. Faktiski, lai arī šīs Direktīvas 2004/38 16. panta 4. punktā ir atsauce tikai uz prombūtnes no uzņēmējas dalībvalsts laikposmiem, integrācijas saikne starp attiecīgo personu un šo dalībvalsti ir apšaubāma arī gadījumā, kad pilsonis pēc piecu gadu nepārtrauktas likumīgas uzturēšanās laikposma nolemj palikt šajā dalībvalstī, kaut arī viņam nav uzturēšanās tiesību. Šajā ziņā integrācija, kam ir galvenā nozīme Direktīvas 2004/38 16. panta 1. punktā paredzēto pastāvīgas uzturēšanās tiesību iegūšanā, ir balstīta ne tikai uz teritoriālo un laika aspektu, bet arī uz kvalitātes elementiem attiecībā uz integrācijas pakāpi uzņēmējā dalībvalstī.

Visbeidzot, 2011. gada 21. jūlija spriedumā lietā C-503/09 *Stewart* attiecībā uz īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem Tiesa lēma par minētā pabalsta piešķiršanas nosacījumiem, kuri ietvēra ne vien pieteicēja uzturēšanos dalībvalsts teritorijā pieteikuma iesniegšanas brīdī, bet arī tā iepriekšēju uzturēšanos šīs valsts teritorijā. Tiesa uzskatīja, ka tas, ka dalībvalsts īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem saņemšanai ir paredzējusi nosacījumu par pieteicēja iepriekšēju uzturēšanos tās teritorijā, izslēdzot visus pārējos elementus, kas ļauj konstatēt faktisku saikni starp pieteicēju un šo dalībvalsti, un nosacījumu par pieteicēja uzturēšanos tās teritorijā pieteikuma iesniegšanas brīdī, ir pretrunā LESD 21. panta 1. punktam.

Brīva preču aprīte

Lai gan šajā jomā judikatūra nav tik bagātīga kā vairāku gadu desmitu laikā, ierosināto lietu skaits joprojām ir nozīmīgs.

Lietā C-291/09 *Francesco Guarnieri & Cie*, kurā tika pasludināts 2011. gada 7. aprīļa spriedums un kura bija saistīta ar komercstrīdu starp Monako sabiedrību un Beļģijas sabiedrību, Tiesa pirmām kārtām konstatēja, ka uz Monako izcelsmes precēm ir attiecināmi Līguma noteikumi brīvas preču aprītes jomā. Atbilstoši Regulas Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi²⁰ 3. panta 2. punkta b) apakšpunktam Monako Firstistes teritorija tiek uzskatīta par Savienības muitas teritorijas daļu. Tāpēc tirdzniecībai starp Monako un dalībvalstīm nevar tikt piemēroti nekādi muitas nodokļi vai nodevas, kurām būtu līdzvērtīga ietekme, un Monako izcelsmes preces, kuras uz dalībvalsti ir eksportētas tieši, ir jāpielīdzina minēto dalībvalstu izcelsmes precēm. Otrām kārtām Tiesa sprieda par jautājumu, vai dalībvalsts tiesību norma, ar kuru visiem tādiem ārvalstu pilsoņiem kā Monako pilsoņi ir noteikts pienākums iemaksāt *cautio judicatum solvi*, ja viņi vēlas vērsties tiesā pret šīs dalībvalsts pilsoni, lai gan šāda prasība nav noteikta minētās dalībvalsts pilsoņiem, ir šķērslis brīvai preču aprītei atbilstoši LESD 34. pantam. Tiesa atbildēja noraidoši. Tā uzskatīja, ka šāda veida pasākuma sekas neapšaubāmi ir tādas, ka saimnieciskās darbības subjektiem, kuri vēlas celt prasību tiesā, tiek piemērots atšķirīgs procesuālais režīms atkarībā no tā, vai viņi ir attiecīgās dalībvalsts pilsoņi. Tomēr apstākļi, ka citu dalībvalstu pilsoņi šī iemesla dēļ varētu atturēties pārdot preces pircējiem, kuri ir

¹⁹ Padomes 1968. gada 15. oktobra Direktīva 68/360/EEK par ierobežojumu atcelšanu attiecībā uz dalībvalstu darba ņēmēju un viņu ģimeņu pārvietošanos un dzīvesvietu Kopienā (OV L 257, 13. lpp.).

²⁰ Padomes 1992. gada 12. oktobra Regula (EEK) Nr. 2913/92 par Kopienas Muitas kodeksa izveidi (OV L 302, 1. lpp.).

dibināti minētajā dalībvalstī un kuriem ir tās pilsonība, ir pārāk abstrakts un netiešs, lai šādu valsts pasākumu varētu uzskatīt par tādu, kas var traucēt Kopienas iekšējai tirdzniecībai. Tādējādi cēloņsakarība starp iespējamu Kopienas iekšējās tirdzniecības pasliktināšanos un attiecīgo atšķirīgo atieksmi nav uzskatāma par pierādītu.

Ir jāmin vēl otrs spriedums attiecībā uz preču brīvu apriti. Runa ir par 2011. gada 21. decembra spriedumu lietā C-28/09 Komisija/Austrija, kurā tika izskatīts valsts tiesību regulējums, ar kuru kravas automašīnām, kas smagākas par 7,5 t un kas pārvadā noteiktas preces, tika noteikts kustības aizliegums ļoti nozīmīgā ceļu posmā, kurš ir viens no galvenajiem savienojumiem pa sauszemi starp noteiktām dalībvalstīm. Tiesa uzskatīja, ka dalībvalsts, kas paredz šādu regulējumu, lai attiecīgajā zonā nodrošinātu apkārtējā gaisa kvalitāti atbilstoši Direktīvas 96/62 par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību ²¹ 8. panta 3. punktam, skatot to kopā ar Direktīvu 1999/30/EK par robežvērtību noteikšanu sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda un slāpekļa oksīdu, makrodaļiņu un svina koncentrācijai apkārtējā gaisā ²², neizpilda EKL 28. un 29. pantā paredzētos pienākumus. Tiesa konstatēja, ka, ciktāl šāds aizliegums liek attiecīgajiem uzņēmumiem rast alternatīvu, rentablu risinājumu strīdus noteikumos minēto preču pārvadāšanai, tas rada šķērsli brīvai preču aprītei un ir uzskatāms par pasākumu ar kvantitatīvajiem ierobežojumiem līdzvērtīgu iedarbību, kas nav saderīgs ar pienākumiem, kuri izriet no EKL 28. un 29. panta, ja vien šis pasākums nav objektīvi attaisnots. Tiesa uzskatīja, ka, lai gan valsts pasākumus, kas var ietekmēt Kopienas iekšējo tirdzniecību, var attaisnot ar obligātām vides aizsardzības prasībām, kuras principā ietver arī veselības aizsardzību, ja vien attiecīgie pasākumi ir piemēroti izvīrītā mērķa sasniegšanai un nepārsniedz to, kas ir nepieciešams šā mērķa sasniegšanai, minētais aizliegums šajā ziņā nav attaisnots, jo nav ticis pierādīts, ka izvīrītais mērķis nevar tikt sasniegts ar citiem brīvu aprīti mazāk ierobežojošiem pasākumiem, tostarp paplašinot kustības aizliegumu smagajiem kravas transportlīdzekļiem, kuri atbilst noteiktām klasēm, arī attiecībā uz transportlīdzekļiem, kuri atbilst citām klasēm, vai arī aizstājot mainīgā ātruma ierobežojumu ar pastāvīgu 100 km/h ātruma ierobežojumu.

Personu brīva pārvietošanās, pakalpojumu sniegšanas brīvība un kapitāla brīva aprīte

Šajā gadā Tiesa pasludināja vairākus spriedumus brīvības veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvības, darba ņēmēju brīvas pārvietošanās un kapitāla brīvas aprītes jomā. Skaidrības labad izvēlētie spriedumi tiks aprakstīti pa grupām atkarībā no aplūkojamās brīvības un, pakārtoti, attiecīgajā gadījumā – atkarībā no konkrētās darbības jomas.

Brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā Tiesa vairākās apvienotajās lietās sprieda par darbību, kas ir saistītas ar valsts varas īstenošanu, jēdzienu un notāra profesijas izslēgšanu no LESD 49. panta (agrāk – EKL 43. pants) noteikumu piemērošanas jomas. Izskatot prasības sakarā ar pienākumu neizpildi attiecībā uz sešām dalībvalstīm, kuru iekšējos tiesību aktos piekļuve notāra profesijai ir paredzēta vienīgi attiecīgās valsts pilsoņiem, Tiesa savos 2011. gada 24. maija spriedumos lietā C-47/08 Komisija/Belģija, lietā C-50/08 Komisija/Francija, lietā C-51/08 Komisija/Luksemburga, lietā C-53/08 Komisija/Austrija, lietā C-54/08 Komisija/Vācija, kā arī lietā C-61/08 Komisija/Grieķija nosprieda, ka EKL 45. panta pirmajā daļā ir paredzēta atkāpe no pamatnoteikuma par brīvību veikt uzņēmējdarbību, kura ir jāinterpretē tādējādi, lai šīs atkāpes piemērošanas joma būtu ierobežota ar gadījumiem, kuri ir strikti nepieciešami to interešu aizsardzībai, kuras ar šo tiesību normu ir ļauts aizstāvēt dalībvalstīm. Turklāt šai atkāpei ir ierobežoti jāattiecas tikai uz darbībām, kuras pašas par sevi ir tieši un

²¹ Padomes 1996. gada 27. septembra Direktīva 96/62/EK par apkārtējā gaisa kvalitātes novērtēšanu un pārvaldību (OV L 296, 55. lpp.).

²² Padomes 1999. gada 22. aprīļa Direktīva 1999/30/EK par robežvērtību noteikšanu sēra dioksīda, slāpekļa dioksīda un slāpekļa oksīdu, makrodaļiņu un svina koncentrācijai apkārtējā gaisā (OV L 163, 41. lpp.).

konkrēti saistītas ar valsts varas īstenošanu. Saistībā ar notāriem uzticētajām darbībām Tiesa turpmāk precizēja, ka, lai novērtētu, vai šīs darbības ir tieši un konkrēti saistītas ar valsts varas īstenošanu, ir jāņem vērā attiecīgās profesijas pārstāvju veikto darbību raksturs. Šajā ziņā Tiesa konstatēja, ka dažādās darbības, kuras notāri veic attiecīgajās dalībvalstīs, neraugoties uz notariālajiem aktiem piemītošajām būtiskajām tiesiskajām sekām, nav tieši un konkrēti saistītas ar valsts varas īstenošanu EKL 45. panta pirmās daļas (tagad – LESD 51. panta pirmā daļa) izpratnē, ievērojot, ka īpaša nozīme ir vai nu dalībnieku gribai, vai arī tiesas uzraudzībai vai lēmumam. Tiesa tāpat norādīja, ka savas attiecīgās teritoriālās piekritības robežās notāri profesionālo darbību veic valsts varas īstenošanai neraksturīgos konkurences apstākļos. Tāpat atšķirībā no valsts iestādēm, par kuru pieļautajām kļūdām atbildību uzņemas valsts, notāri ir tieši un personiski atbildīgi saviem klientiem par kaitējumu, kas rodas no jebkādas viņu kļūdas, veicot savu darbību. Tādējādi Tiesa secināja, ka katra attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi EKL 43. pantā (tagad – LESD 49. pants) noteiktos pienākumus, jo katras no šīm dalībvalstīm tiesību sistēmā notāriem uzticētās darbības nav saistītas ar valsts varas īstenošanu EKL 45. panta pirmās daļas (tagad – LESD 51. panta pirmā daļa) izpratnē.

Tāpat brīvības veikt uzņēmējdarbību jomā Tiesa precizēja savu judikatūru arī attiecībā uz ierobežojumiem, kas ir piemērojami sabiedrības [vadības atrašanās] vietas pārcelšanas uz dalībvalsti, kas nav tās dibināšanas dalībvalsts, gadījumā.

Tādējādi 2011. gada 29. novembra spriedumā lietā *C-371/10 National Grid Indus* Tiesa nosprieda, ka LESD 49. pantam nav pretrunā tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru nodokļa, ar ko tiek aplikts kapitāla pieaugums no sabiedrības aktīviem, apmērs tiek galīgi noteikts – neņemot vērā ne kapitāla vērtības samazinājumu, ne arī kapitāla pieaugumu, kurš, iespējams, tiks realizēts vēlāk, – brīdī, kad sabiedrība tās faktiskā vadības centra pārcelšanas uz citu dalībvalsti dēļ pārtrauc saņemt ar nodokļiem apliekamu peļņu pirmajā dalībvalstī. Šajā ziņā nav nozīmes tam, ka ar nodokļiem apliktais nerealizētais kapitāla pieaugums ir saistīts ar valūtas peļņu, kura neparādās uzņēmējā dalībvalstī, ņemot vērā tur spēkā esošo nodokļu režīmu. Tiesa uzskatīja, ka šāds regulējums, ņemot vērā mērķi aplikēt ar nodokļiem izcelsmes dalībvalstī kapitāla pieaugumu, kas ticis gūts šīs dalībvalsts nodokļu jurisdikcijā, atbilst samērīguma principam. Ir samērīgi, ka izcelsmes dalībvalsts ar mērķi saglabāt savas pilnvaras nodokļu jomā nosaka maksājamo nodokli par nerealizētu kapitāla pieaugumu, kas iegūts šīs dalībvalsts teritorijā tajā brīdī, kad beidzas tās pilnvaras aplikēt ar nodokļiem minēto sabiedrību, vai, precīzāk, brīdī, kad notiek šīs sabiedrības faktiskā vadības centra pārcelšana uz citu dalībvalsti. Tiesa uzskatīja, ka LESD 49. pantam ir pretrunā tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar ko tiek piemērota nodokļa summas tūlītēja piedziņa par nerealizētu kapitāla pieaugumu no sabiedrības aktīviem, tai pārceļot savu faktisko vadības centru uz citu dalībvalsti, tieši šīs pārcelšanas brīdī. Atbilstoši Tiesas viedoklim valsts tiesiskais regulējums, kurā sabiedrībai, kas pārceļ savu faktisko vadības centru uz citu dalībvalsti, būtu piedāvāta izvēle vai nu, no vienas puses, veikt tūlītēju uzliktā nodokļa samaksu, kas šai sabiedrībai radītu naudas plūsmas grūtības, taču to atbrīvotu no vēlākas administratīvās slodzes, vai, no otras puses, veikt minētā nodokļa vēlāku samaksu, kam attiecīgā gadījumā pieskaita procentus saskaņā ar piemērojamo valsts tiesisko regulējumu, kas katrā ziņā attiecīgajai sabiedrībai rada administratīvu slodzi, kura ir saistīta ar pārcelto aktīvu uzraudzību, būtu tāds, kas ne tikai nodrošinātu līdzsvarotu nodokļu ieturēšanas pilnvaru sadalījumu starp dalībvalstīm, bet arī ierobežotu brīvību veikt uzņēmējdarbību mazāk nekā tūlītējā minētā nodokļa samaksa.

Līguma tiesību normas par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību Tiesa interpretēja arī advokātu atalgojuma summas noteikšanas jomā.

Lietā *C-565/08 Komisija/Itālija*, kurā tika pasludināts 2011. gada 29. marta spriedums, Komisija pārmeta Itālijas Republikai, ka, pārkāpjot EKL 43. un 49. pantu (tagad – LESD 49. un 56. pants), tā ir paredzējusi noteikumus, ar kuriem advokātiem ir noteikts pienākums savu honorāru noteikšanā

ievērot maksimālos tarifus. Tiesa Komisijas argumentus noraidīja un secināja, ka attiecībā uz Itālijas valsti nav konstatējama pienākumu, kas izriet no EKL 43. panta (tagad – LESD 49. pants) un 49. panta (tagad – LESD 56. pants), neizpilde, jo attiecīgais tiesiskais regulējums nav izveidots tā, ka tas apdraudētu pieeju Itālijas advokātu pakalpojumu tirgum ierastos un iedarbīgos konkurences apstākļos. Tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā, ka noteiktos apstākļos ir iespējams pārsniegt honorāru maksimālos tarifus, paaugstinot šos honorārus divkārsā vai četrkārsā, vai pat lielākā apmērā, kā arī to, ka vairākās situācijās advokātiem ir atļauts noslēgt īpašu vienošanos ar savu klientu, lai noteiktu honorāru summu, tas tā ir attiecībā uz sistēmu, kurai ir raksturīga elastība, kas ļauj pienācīgi atalgot par jebkuru advokātu sniegtu pakalpojumu veidu. Tiesa precizēja, ka ierobežojuma esamība Līguma izpratnē nav secināma no tā vien, ka advokātiem, kuri veic uzņēmējdarbību citās dalībvalstīs, kas nav uzņēmēja dalībvalsts, savu honorāru par uzņēmējā dalībvalstī sniegtajiem pakalpojumiem aprēķinam ir jāpielāgojas šajā minētajā dalībvalstī piemērojamajām normām, bet gan ka tai jābūt pamatotai ar to, ka ar šādu regulējumu advokātiem no citām dalībvalstīm tiek likti šķēršļi pieejai uzņēmējas dalībvalsts tirgum.

Attiecībā uz pakalpojumu sniegšanas brīvību Tiesa pasludināja vairākus svarīgus spriedumus ļoti dažādās jomās, tādās kā tostarp apraides pakalpojumi, azartspēles, tiesas ekspertu veikta darbība, sabiedrības veselība un komerciāli paziņojumi. Šajās lietās Tiesai bija iespēja vai nu piemērot Līgumā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvības principu, vai arī interpretēt direktīvu, kas ir vērsta uz minētā principa īstenošanu konkrētā jomā.

Runājot par judikatūru attiecībā uz LESD 56. pantu, pirmām kārtām ir jānorāda uz 2011. gada 4. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-403/08 un C-429/08 *Football Association Premier League u.c.* par noteiktām raidorganizācijām uz teritoriālā sadalījuma pamata piešķirtajām ekskluzīvajām tiesībām tiešraidē pārraidīt futbola spēles un noteiktu kafejnīcu-restorānu praksi apiet šo ekskluzivitāti, izmantojot ārvalsts dekoderiekārtas. Tiesa uzskatīja, ka LESD 56. pantam ir pretrunā tāds attiecīgās valsts tiesiskais regulējums, ar kuru par pretlikumīgu padarīta ārvalsts dekoderiekārta, kas ļauj piekļūt tādām kodētam satelītapraides pakalpojumam no citas dalībvalsts, kurā iekļauti ar pirmās minētās valsts tiesisko regulējumu aizsargāti objekti, importēšana, pārdošana un izmantošana šajā valstī. Šāds ierobežojums nav attaisnojams tostarp ar intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības mērķi. Tiesa atzina, ka sporta spēlēm kā tādām, protams, piemīt vienreizējs un šajā ziņā oriģināls raksturs, kas tās var pārveidot par objektiem, kuri būtu darbu aizsardzībai līdzvērtīgas aizsardzības vērti. Tomēr, ciktāl tiesību, kas ir attiecīgā intelektuālā īpašuma īpašais priekšmets, aizsardzība attiecīgo tiesību īpašniekiem par aizsargāto objektu komerciālo izmantošanu garantē nevis lielāko iespējamo atlīdzību, bet gan tikai atbilstīgu atlīdzību, šī aizsardzība ir nodrošināta, ja satelītapraides uztveršana ir pakļauta nosacījumam, ka ir jāsaņem atkodēšanas iekārta un ka tādējādi televīzijas skatītāju, kas veido attiecīgā raidījuma faktisko un potenciālo auditoriju, tātad – televīzijas skatītāju, kuri dzīvo gan raidīšanas dalībvalstī, gan ārpus tās, kopējo skaitu var noteikt ar ļoti augstu precizitātes pakāpi. Turklāt papildmaksa, ko raidorganizācijas pārskaita par teritoriālās ekskluzivitātes piešķiršanu, var radīt mākslīgu atšķirību cenā starp nodalitajiem valstu tirgiem. Tiesa uzskata, ka šāds nodalījums un šāda mākslīga atšķirība cenā nav savietojami ar būtisko Līguma mērķi īstenot iekšējo tirgu.

Turpinot, ir jānorāda uz 2011. gada 15. septembra spriedumu lietā C-347/09 *Dickinger* un *Ömer*, ar kuru tika apstiprināta un precizēta Tiesas judikatūra azartspēļu organizēšanas monopola jomā. Tiesa atgādināja, ka, lai gan azartspēļu monopols ir pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojums, tomēr šādu ierobežojumu var attaisnot ar primāriem vispārējo interešu apsvērumiem, tādiem kā mērķis nodrošināt patērētāju aizsardzību īpaši augstā līmenī; tas ir jāpārbauda valsts tiesai. Īpaši saistībā ar monopola īpašnieka iespēju īstenot ekspansionistisku politiku Tiesa precizēja, ka valsts tiesiskajam regulējumam, ar ko tiek ieviests monopols azartspēļu jomā, lai tas būtu saderīgs ar mērķiem cīnīties pret noziedzību un mazināt iespējas spēlēt azartspēles, pirmkārt, ir jāpamatojas uz

konstatējumu, ka attiecīgajā dalībvalstī ar azartspēlēm saistītās noziedzīgās vai krāpnieciskās darbības un atkarība no azartspēlēm ir problēma, kuru var atrisināt, izvērsot atļautas un reglamentētas darbības, un, otrkārt, ir jāatļauj tikai tāda reklāma, kas ir samērīga un kuras apjoms nepārsniedz to, kas vajadzīgs, lai virzītu patērētājus izmantot kontrolētus spēļu tīklus. Lai sasniegtu šo mērķi ievirzīt [azartspēles] kontrolētā vidē, atļauju saņēmēšajiem pakalpojuma sniedzējiem jābūt uzticamai, bet vienlaikus arī pievilcīgai nereglamentēto darbību alternatīvai, kas būtībā nozīmē plaša spēļu klāsta piedāvājumu, noteikta mēroga reklāmu un jaunu izplatīšanas metožu izmantošanu. Tomēr šajā ziņā Tiesa norādīja, ka reklāmai jābūt samērīgai un tās apjoms nekādā ziņā nedrīkst pārsniegt to, kas ir vajadzīgs, un tā nedrīkst būt paredzēta, lai veicinātu patērētāju dabisko tieksmi spēlēt azartspēles, stimulējot viņu aktīvu dalību tajās, it īpaši padarot azartspēles par ikdienišķu parādību vai piešķirot tām pozitīvu tēlu saistībā ar apstākli, ka gūtā peļņa tiek atvēlēta vispārēju interešu pasākumiem, vai arī vairojot spēļu pievilcību, izmantojot ar ievērojamiem laimestiem uzmanību piesaistošus reklāmas paziņojumus.

2011. gada 17. marta spriedumā apvienotajās lietās C-372/09 un C-373/09 *Peñarroja Fa* Tiesai bija iespēja aplūkot arī kvalifikācijas nosacījumus, ko var piemērot tiesu ekspertiem, kuri vēlas veikt savu darbību tulkošanas jomā. Atbildot uz vairākiem Francijas *Cour de cassation* uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem, Tiesa vispirms konstatēja, ka tiesas ekspertu darbības tulkošanas jomā nav ar valsts varas īstenošanu saistītas darbības EKL 45. panta pirmās daļas (tagad – LESD 51. panta pirmā daļa) izpratnē, jo šāda eksperta veiktajiem tulkojumiem ir vienīgi papildu raksturs un tie neietekmē tiesu iestādes vērtējumu un brīvu tiesas spriešanas funkcijas īstenošanu. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka ar EKL 49. pantu (tagad – LESD 56. pants) netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru iekļaušana tiesu ekspertu-tulkotāju sarakstā ir pakļauta nosacījumiem par kvalifikāciju bez attiecīgo personu iespējas uzzināt attiecībā uz tām pieņemta lēmuma iemeslus un bez efektīvas šī lēmuma pārsūdzības iespējas tiesā, kas ļautu pārliecināties par tā tiesiskumu, tostarp par to, vai ir ievērota no Savienības tiesībām izrietošā prasība, ka pienācīgi jāņem vērā viņu citās dalībvalstīs iegūtā un atzītā kvalifikācija. Līdzīgi Tiesa uzskatīja, ka ar EKL 49. pantu (tagad – LESD 56. pants) netiek pieļauta tāda prasība, no kuras izriet, ka neviena persona nevar tikt iekļauta valsts tiesas ekspertu sarakstā tulkotāja statusā, ja tā trīs gadus pēc kārtas nav bijusi iekļauta apelācijas tiesas izveidotajā tiesas ekspertu sarakstā, jo šāda prasība tādas personas iesniegta pieteikuma pārbaudes laikā, kura ir reģistrēta citā dalībvalstī un nav bijusi iekļauta šādā sarakstā, neļauj pienācīgi ņemt vērā šīs personas iegūto un šajā citā dalībvalstī atzīto kvalifikāciju, lai noteiktu, vai un kādā mērā tā var būt līdzvērtīga kompetencei, kādu parasti sagaida no personas, kura trīs gadus pēc kārtas ir iekļauta *Cour d'appel* izveidotajā tiesu ekspertu sarakstā. Šajā ziņā Tiesa atgādināja, ka valsts iestādēm ir jānodrošina, lai citās dalībvalstīs iegūtās kvalifikācijas tiktu atbilstīgi un pienācīgi ņemtas vērā.

Visbeidzot, ir jānorāda uz 2011. gada 27. janvāra spriedumu lietā C-490/09 Komisija/Luksemburga, kurā tika izskatīts Luksemburgas tiesiskais regulējums, ar kuru tiek izslēgta izdevumu par laboratorijas analizēm un pārbaudēm, kas veiktas citā dalībvalstī, atlīdzināšana. Šajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka, neparedzot savā tiesiskajā regulējumā attiecībā uz sociālo nodrošinājumu iespēju segt šos izdevumus, atlīdzinot ar šīm analizēm un pārbaudēm saistītos izdevumus, bet paredzot tikai tiešu izdevumu segšanu, ko veic slimokases, Luksemburgas Lielhercogiste nav izpildījusi EKL 49. pantā paredzētos pienākumus. Tiesa uzskatīja, ka, tā kā šāda tiesiskā regulējuma piemērošanas sekas ir tādas, ka faktiski tiek izslēgta iespēja atlīdzināt izdevumus par tām laboratorijas analizēm un pārbaudēm, kuras veic gandrīz vienīgi un, iespējams, vienīgi citās dalībvalstīs reģistrēti medicīnas pakalpojumu sniedzēji, šāds tiesiskais regulējums var atturēt vai pat kavēt minētās dalībvalsts sociālā nodrošinājuma shēmas dalībniekus vērsties pie šādiem medicīnas pakalpojumu sniedzējiem un rada šķērslī pakalpojumu sniegšanas brīvībai gan šiem sociāli apdrošinātajiem, gan arī pakalpojumu sniedzējiem.

Starp lietām attiecībā uz konkrētas direktīvas interpretāciju vispirms ir jānorāda uz 2011. gada 5. aprīļa spriedumu lietā C-119/09 *Société fiduciaire nationale d'expertise comptable*, kas attiecās uz Direktīvas 2006/123²³ interpretāciju. Šajā lietā Francijas *Conseil d'État* uzdeva jautājumu par dalībvalstu iespēju vispārīgi aizliegt reglamentēto profesiju pārstāvjiem, piemēram, grāmatvedības ekspertiem, veikt sliekšņa darījumus. Vispirms Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2006/123 4. panta 12. punktā definētais komerciāla paziņojuma jēdziens ietver ne tikai klasisko reklāmu, bet arī citus reklāmas veidus un informācijas paziņojumus, kuru mērķis ir piesaistīt jaunus klientus, un ka sliekšņa darījumi tātad ietilpst "komerciāla paziņojuma" jēdzienā. Pēc tam Tiesa konstatēja, ka jebkādu sliekšņa darījumu darbības aizliegums neatkarīgi no to veida, satura vai izmantotajiem līdzekļiem, kas ietver aizliegumu izmantot jebkādas saziņas līdzekļus, kuri ļauj izplatīt šāda veida komerciālus paziņojumus, ir jāuzskata par absolūtu komerciālu paziņojumu aizliegumu, kas ar Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punktu netiek pieļauts. Tiesa secināja, ka, tā kā ar šo regulējumu pilnībā tiek aizliegts viens komerciāla paziņojuma veids un tāpēc šis regulējums ietilpst Direktīvas 2006/123 24. panta 1. punkta piemērošanas jomā, tas nav saderīgs ar šo direktīvu un nevar būt attaisnots saskaņā ar minētās Direktīvas 24. panta 2. punktu, pat ja tas ir nediskriminējošs, balstīts uz primāru vispārējo interešu apsverumu un ir samērīgs.

Turpinot, televīzijas apraides jomā ir jānorāda uz 2011. gada 22. septembra spriedumu apvienotajās lietās C-244/10 un C-245/10 *Mesopotamia Broadcast* un *Roj TV*. Šajā lietā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 89/552²⁴, kurā grozījumi izdarīti ar Direktīvu 97/36, 22.a pants, kurā ir paredzēts, ka dalībvalstis nodrošina, lai raidījumos nebūtu nekādas "rasu, dzimumu, [reliģiju] vai tautību naida kurināšanas", ir jāinterpretē tādējādi, ka fakti, uz kuriem attiecas valsts tiesību norma, ar ko aizliegti starpnacionālās saprašanās apdraudējumi, ir jāuzskata par tādiem, kas ietilpst minētajā jēdzienā. Tiesa uzskatīja, ka šis pants neliedz dalībvalstij atbilstoši vispārīgajiem tiesību aktiem, tādiem kā Likums par biedrībām, veikt pasākumus attiecībā uz citā dalībvalstī reģistrētu televīzijas raidorganizāciju, pamatojoties uz to, ka ar šīs organizācijas darbībām un mērķiem tiek pārkāpts starpnacionālās saprašanās apdraudējuma aizliegums, ja vien šie pasākumi nekavē – kas jāpārbauda valsts tiesai – šādas raidorganizācijas no citas dalībvalsts raidīto televīzijas raidījumu retranslāciju uztvērējas dalībvalsts teritorijā kā tādu.

Darba ņēmēju brīvas pārvietošanās jomā ir vērts izcelt divas lietas. Pirmām kārtām ir jāmin 2011. gada 5. aprīļa spriedums lietā C-424/09 *Toki* par Direktīvas 89/48²⁵ interpretāciju. Šajā lietā Grieķijas pilsoni, kura Apvienotajā Karalistē bija ieguvusi diplomu vides inženierzinātņu jomā, tika atteikta piekļuve reglamentētai inženiera profesijai Grieķijā, jo viņa nebija pildtiesīga *Engineering Council* – Direktīvā 89/48 tieši minētas privātas Apvienotās Karalistes organizācijas – biedre, lai gan dalība tajā nav obligāta, lai darbotos reglamentētajā inženiera profesijā Apvienotajā Karalistē. Vispirms Tiesa precizēja, ka Direktīvas 89/48 3. panta pirmās daļas b) punktā paredzētais atzīšanas mehānisms ir piemērojams neatkarīgi no tā, vai ieinteresētā persona ir vai nav attiecīgās apvienības vai organizācijas pildtiesīga biedre. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka, lai varētu ņemt vērā profesionālo pieredzi, uz kuru atsaucas lūguma iesniedzējs ar mērķi saņemt atļauju veikt reglamentētu kvalificētu darbu uzņemošajā dalībvalstī, tai ir jāatbilst šādiem trim kritērijiem: 1) norādīto pieredzi veido

²³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīva 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.).

²⁴ Padomes 1989. gada 3. oktobra Direktīva 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV L 298, 23. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīvu 97/36/EK (OV L 202, 60. lpp.).

²⁵ Padomes 1988. gada 21. decembra Direktīva 89/48/EEK par vispārēju sistēmu tādu augstākās izglītības diplomu atzīšanai, ko piešķir par vismaz trīs gadu profesionālo izglītību (OV 1989, L 19, 16. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 14. maija Direktīvu 2001/19/EK (OV L 206, 1. lpp.).

darbs uz pilnu slodzi vismaz divus gadus pēdējo desmit gadu laikā; 2) šo darbu veido pastāvīga un regulāra tādu profesionālo darbību kopuma veikšana, kas ir raksturīgas attiecīgajam kvalificētajam darbam izcelsmes dalībvalstī, bet nav nepieciešams, lai šis darbs ietvertu visas šīs darbības, un 3) tas ir tāds kvalificēts darbs, kādu parasti veic izcelsmes dalībvalstī, kas attiecībā uz tajā ietvertajām darbībām atbilst tam kvalificētajam darbam, kura veikšanai tikusi lūgta atļauja uzņemošajā dalībvalstī.

Otrām kārtām ir jānorāda uz 2011. gada 10. marta spriedumu lietā C-379/09 *Casteels*, kas attiecas uz migrējoša darba ņēmēja tiesību uz papildpensiju saglabāšanu. Šajā spriedumā Tiesa nosprieda, ka ar LESD 45. pantu netiek pieļauta darba koplīguma obligāta piemērošana, ja, nosakot laikposmu, kurā tiek iegūtas galīgas tiesības uz papildpensijas izmaksu dalībvalstī, netiek ņemti vērā nodarbinātības laikposmi, kas ir pabeigti tā paša darba devēja uzņēmuma filiālēs citās dalībvalstīs un saskaņā ar to pašu pārrobežu darba līgumu. Ar šo pantu netiek pieļauts arī, ka darba ņēmējs, kurš ir pārcelts no darba devēja uzņēmuma filiāles, kas atrodas vienā dalībvalstī, uz tā paša darba devēja uzņēmuma filiāli citā dalībvalstī, tiek uzskatīts par aizgājušu no šī darba devēja pēc paša vēlēšanās. Tiesa tāpat precizēja, ka LESD 48. pantam nav tiešas iedarbības, uz kuru indivīds valsts tiesā var atsaukties strīdā ar privātā sektora darba devēju.

Kapitāla brīvas aprites princips ir bijis vairāku spriedumu nodokļu jomā priekšmets. No šiem spriedumiem vispirms ir jānorāda uz 2011. gada 16. jūnija spriedumu lietā C-10/10 *Komisija/Austrija*, kurā Tiesa nosprieda, ka dalībvalsts, ļaudama atskaitīt no bāzes, ko apliek ar nodokli, ziedojumus pētniecības un mācību organizācijām tikai tad, ja tās reģistrētas tās teritorijā, neizpilda pienākumus, kas tai noteikti EKL 56. pantā (tagad – LESD 63. pants) un Eiropas Ekonomikas zonas līguma 40. pantā. Tiesa uzskatīja, ka kritērijs, pēc kura tiek nošķirti nodokļu maksātāji, kurš attiecas tikai uz ziedojumu saņēmēja rezidences vietu, pēc definīcijas nav uzskatāms par atbilstošu, lai novērtētu situāciju objektīvu salīdzināmību un līdz ar to konstatētu objektīvu atšķirību starp tām. Turklāt, lai gan ir taisnība, ka pētniecības un attīstības darba veicināšana varētu būt uzskatāma par primāru vispārējo interešu apsvērumu, tomēr valsts tiesiskais regulējums, kurā ir paredzēta nodokļa atlaide tikai tam pētnieciskajam darbam, kas tiek veikts attiecīgajā dalībvalstī, ir tiešā pretrunā Savienības politikas mērķim pētniecības un tehnoloģijas attīstības jomā. Saskaņā ar EKL 163. panta 2. punktu šīs politikas mērķis it īpaši ir novērst nodokļu šķēršļus sadarbībai pētniecības jomā; tādējādi to nevarētu īstenot, veicinot pētniecību un attīstību tikai valsts līmenī.

Otrām kārtām ir jānorāda uz 2011. gada 31. marta spriedumu lietā C-450/09 *Schröder*, kurā Tiesa nosprieda, ka ar LESD 63. pantu netiek pieļauts dalībvalsts tiesiskais regulējums, ar kuru, ļaujot nodokļu maksātājam rezidentam atskaitīt vienam no vecākiem, kurš viņam ir nodevis šajā valstī esošos nekustamos īpašumus, maksāto pensiju no šo nekustamo īpašumu izīrēšanas radītajiem ienākumiem, šāds atskaitījums netiek piešķirts nodokļu maksātājam nerezidentam, ja apņemšanās maksāt šādu pensiju izriet no šo nekustamo īpašumu nodošanas. Šajā ziņā Tiesa norādīja, ka, tā kā nodokļu maksātāja nerezidenta apņemšanās maksāt vienam no saviem vecākiem pensiju izriet no attiecīgajā dalībvalstī esošu nekustamo īpašumu nodošanas viņam, šī pensija ir izdevumi, kas ir tieši saistīti ar šo īpašumu izmantošanu, tādēļ minētā nodokļu maksātāja situācija šajā ziņā ir pielīdzināma nodokļu maksātāja rezidenta situācijai. Šajos apstākļos valsts tiesiskais regulējums, ar kuru ienākumu nodokļa jomā tiek liegts nerezidentiem atskaitīt šādus izdevumus, kas savukārt ir atļauts rezidentiem, ja [tam] nav pienācīga attaisnojuma, ir pretrunā LESD 63. pantam.

Visbeidzot, ir jānorāda, ka 2011. gada 21. jūlija spriedumā lietā C-503/09 *Stewart* Tiesai bija iespēja migrējošu darba ņēmēju sociālā nodrošinājuma jomā spriest par īstermiņa darbnespējas pabalstu jauniešiem invalīdiem un izskatīt minētā pabalsta piešķiršanai paredzēto parastās dzīvesvietas dalībvalsts teritorijā kritēriju. No Tiesas sprieduma izriet, pirmkārt, ka īstermiņa darbnespējas

pabalsts jauniešiem invalīdiem ir invaliditātes pabalsts Regulas (EEK) Nr. 1408/71²⁶ 4. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē, ja ir skaidrs, ka pieteikuma iesniegšanas dienā pieprasītājam ir pastāvīga vai ilgstoša invaliditāte, jo šis pabalsts šādā situācijā tieši attiecas uz minētajā tiesību normā paredzēto invaliditātes risku, un, otrkārt, ka ar Regulas Nr. 1408/71 10. panta 1. punkta pirmo daļu netiek pieļauts, ka dalībvalsts īstermiņa darbnespējas pabalsta jauniešiem invalīdiem, kas tiek uzskatīts par invaliditātes pabalstu, saņemšanai paredz nosacījumu par pieteicēja parasto dzīvesvietu tās teritorijā.

Tiesību aktu tuvināšana

Judikatūra tiesību aktu tuvināšanas jomā, kas kārtējo reizi ir atzīstama par bagātīgu, ir vērsta vairākos virzienos atbilstoši tās pamatā esošajai likumdošanas darbībai.

Patērētāju tiesību aizsardzības jomā Tiesa 2011. gada 16. jūnija spriedumā apvienotajās lietās C-65/09 un C-87/09 *Gebr. Weber un Putz* sprieda par to, kā interpretējams Direktīvas 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām²⁷ 3. panta 2. un 3. punkts, kuros ir paredzēts, ka neatbilstošas patēriņa preces piegādes gadījumā patērētājs ir tiesīgs prasīt no pārdevēja, lai tas salabo vai nomaina to bez maksas. Precīzāk, Tiesai bija jāatbild uz jautājumiem, pirmkārt, vai nomaina bez maksas ietver preces ar trūkumiem demontēšanas un nomainītās preces iemontēšanas pienākumu un, otrkārt, vai pārdevējs var atteikties uzņemties nesamērīgus nomainas izdevumus gadījumā, ja runa ir par vienīgo tiesiskās aizsardzības līdzekļa veidu.

Atbildot uz pirmo jautājumu, Tiesa atgādināja, ka fakts, ka prece pārdevējam ir jāpadara atbilstīga bez atlīdzības, ir patērētājam būtisks ar minēto direktīvu nodrošinātās aizsardzības elements. Tādējādi, pamatojoties uz šīs direktīvas mērķi nodrošināt augstu patērētāju tiesību aizsardzības līmeni, tā nosprieda, ka Direktīvas 1999/44 3. panta 2. un 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja neatbilstošu patēriņa preci, kuru patērētājs pirms trūkuma atklāšanas labticīgi ir iemontējis atbilstoši tās veidam un lietošanas mērķim, pārdevējs padara atbilstošu, to nomainot ar jaunu, tad viņam vai nu pašam ir jāveic neatbilstošās preces demontāža vietā, kurā tā tikusi iemontēta, un nomainītās preces iemontēšana, vai arī jāuzņemas ar šo demontāžu un jaunās preces iemontēšanu saistītās nepieciešamās izmaksas. Tiesa turklāt precizēja, ka šāds pienākums pārdevējam ir neatkarīgi no tā, vai viņš saskaņā ar pirkuma līgumu ir uzņemies iemontēt sākotnēji iegādāto patēriņa preci.

Saistībā ar otro jautājumu Tiesa nosprieda, ka ar minētās direktīvas 3. panta 3. punktu netiek pieļauts, ka saskaņā ar valsts tiesību aktiem pārdevējam tiek piešķirtas tiesības atteikties nomainīt neatbilstošo preci, kas ir vienīgais tiesiskās aizsardzības līdzekļa veids, tādēļ, ka, ņemot vērā vērtību, kāda precei būtu atbilstības gadījumā, un neatbilstības nozīmīgumu, pienākuma šo preci demontēt vietā, kurā tā tikusi iemontēta, un tur iemontēt nomainīto preci dēļ rodas nesamērīgas izmaksas. Tomēr Tiesa atzina arī, ka ar attiecīgo tiesību normu, kuras mērķis ir radīt taisnīgu līdzsvaru starp patērētāja un pārdevēja interesēm, tiek pieļauts, ka patērētāja tiesības uz izdevumu saistībā ar preces ar trūkumiem demontāžu un nomainītās preces iemontēšanu atmaksu šādā gadījumā tiek ierobežotas tādējādi, ka pārdevējs sedz samērīgas izmaksas un tās tiek noteiktas atbilstoši spriedumā definētajiem kritērijiem.

²⁶ Padomes 1971. gada 14. jūnija Regula (EEK) Nr. 1408/71 par sociālā nodrošinājuma sistēmu piemērošanu darbiniekiem, pašnodarbinātām personām un viņu ģimenes locekļiem, kas pārvietojas Kopienā (OV L 149, 2. lpp.), ar Padomes 1996. gada 2. decembra Regulu (EK) Nr. 118/97 (OV 1997, L 28, 1. lpp.) grozītajā un atjauninātajā redakcijā, kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2005. gada 13. aprīļa Regulu (EK) Nr. 647/2005 (OV L 117, 1. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 25. maija Direktīva 1999/44/EK par dažiem patēriņa preču pārdošanas aspektiem un saistītajām garantijām (OV L 171, 12. lpp.).

Preču ar trūkumiem izraisītās atbildības jomā ir jāmin 2011. gada 21. decembra spriedums lietā C-495/10 *Dutruex*, kurā Tiesa, izskatot prejudiciālu interpretācijas jautājumu, tika lūgta vēlreiz²⁸ precizēt ar Direktīvu 85/374²⁹ veiktās saskaņošanas apjomu. Šajā lietā uzdotais jautājums būtībā bija, vai ar šo direktīvu ir atļauts piemērot Francijā pastāvošo sistēmu, saskaņā ar kuru valsts veselības aprūpes iestādes, kad nav konstatēta to vaina, atbild saviem pacientiem par kaitējumu, kas saistībā ar sniegtajiem pakalpojumiem ir radies produktu un aparātu bojājumu dēļ.

Vispirms Tiesa atgādināja savu judikatūru attiecībā uz saskaņošanas, kas veikta ar Direktīvu 85/374, apjomu un pakāpi, apstiprinot, ka visos ar to noregulētajos jautājumos ir paredzēta pilnīga³⁰ un visaptveroša³¹ saskaņošana. Pēc šāda precizējuma, lai izlemtu, vai, piemērojot šo judikatūru, ar minēto direktīvu netiek pieļauts konkrēts valsts regulējums saistībā ar atbildību, vispirms bija jānosaka, vai šis regulējums ietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā. Tādējādi Tiesa, izteikusi šo atgādinājumu, pārbaudīja šīs direktīvas piemērošanas jomas robežas saistībā ar personu loku, kuru atbildība var iestāties atbilstoši ar direktīvu ieviestajam atbildības regulējumam. Tiesa uzskatīja, ka šis personu loks, kas atbilstoši minētās direktīvas 3. panta noteikumiem ietver ražotāju, preču importētāju Savienībā un piegādātāju, ja ražotājs nav nosakāms, ir definēts pilnīgi. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka šīs direktīvas piemērošanas jomā neietilpst pakalpojumu sniedzēja atbildība, kurš, sniedzot tādus pakalpojumus kā, piemēram, stacionārās veselības aprūpes pakalpojumi, izmanto aparātus vai produktus ar trūkumiem, par kuru ražotāju Direktīvas 85/374 3. panta izpratnē tas nav uzskatāms, un šī fakta dēļ nodara kaitējumu pakalpojuma saņēmējam. No tā Tiesa secināja, ka minētā direktīva neliedz dalībvalstij ieviest tādu sistēmu kā pamatlīdētā, kurā ir paredzēta šāda pakalpojumu sniedzēja atbildība šādi nodarītā kaitējuma dēļ, pat nepastāvot tā vainai, tomēr ar nosacījumu, ka tiek nodrošināta cietušās personas un/vai minētā pakalpojuma sniedzēja iespēja apstrīdēt ražotāja atbildību, pamatojoties uz šo direktīvu, ja ir izpildīti tajā paredzētie nosacījumi.

Cilvēkiem paredzēto zāļu jomā ir jāmin divi vienā un tajā pašā dienā pasludinātie nolēmumi (2011. gada 5. maija spriedumi lietā C-249/09 *Novo Nordisk* un lietā C-316/09 *MSD Sharp & Dohme*), kuros Tiesa sniedza svarīgus precizējumus attiecībā uz noteiktām Direktīvā 2001/83 par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm³², paredzētajām tiesību normām, ar kurām tiek regulēta šo zāļu reklāma.

Pirmajā iepriekš minētajā lietā – *Novo Nordisk* – pamatlīdētā bija saistīta ar diabēta ārstēšanā specializējušos veselības aprūpes iestādi, kurai ar Igaunijas Republikas Zāļu aģentūras lēmumu tika aizliegts medicīnas žurnālā publicēt uz insulīna bāzes izgatavota līdzekļa reklāmu, kas paredzēta personām, kuras ir tiesīgas izrakstīt zāles, pamatojoties uz to, ka publikācija ir pretrunā valsts tiesību aktiem, kuros ir noteikts, ka zāļu reklāmā nedrīkst ietvert informāciju, kas nav iekļauta preces aprakstā. Izskatot prasību atcelt šo lēmumu, iesniedzējtiesa uzdeva Tiesai divus prejudiciālus

²⁸ Skat. 2009. gada 4. jūnija spriedumu lietā C-285/08 *Moteurs Leroy Somer*, Krājums, I-4733. lpp.

²⁹ Padomes 1985. gada 25. jūlija Direktīva 85/374/EEK par dalībvalstu normatīvo un administratīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz atbildību par produktiem ar trūkumiem, kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1999. gada 10. maija Direktīvu 1999/34/EK (OV L 210, 29. lpp.).

³⁰ Skat. tostarp 2002. gada 25. aprīļa spriedumu lietā C-52/00 Komisija/Francija, *Recueil*, I-3827. lpp., 24. punkts; 2002. gada 25. aprīļa spriedumu lietā C-154/00 Komisija/Grieķija, *Recueil*, I-3879. lpp., 20. punkts, un 2006. gada 10. janvāra spriedumu lietā C-402/03 *Skov* un *Bilka*, Krājums, I-199. lpp., 23. punkts.

³¹ Skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Moteurs Leroy Somer*, 24. un 25. punkts.

³² Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 6. novembra Direktīva 2001/83/EK par Kopienas kodeksu, kas attiecas uz cilvēkiem paredzētām zālēm (OV L 311, 67. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvu 2004/27/EK (OV L 136, 34. lpp.).

jautājumus attiecībā uz Direktīvas 2001/83 87. panta 2. punkta, saskaņā ar kuru “visās zāļu reklāmas daļās ir jāievēro dati, kas ir minēti zāļu aprakstā”, interpretāciju.

Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa vēlējās noskaidrot, vai Direktīvas 2001/83 87. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas arī uz citātiem no medicīnas žurnāliem vai zinātniskiem izdevumiem, kas ir iekļauti zāļu reklāmā, kura paredzēta personām, kas ir tiesīgas izrakstīt zāles. Tiesa atbildēja apstiprinoši, uzskatot, ka gan no Direktīvas 2001/83 87. panta vietas tās struktūrā, kā arī minētā 87. panta formulējuma un satura kopumā izriet, ka tā 2. punkts ir vispārīga tiesību norma, kas attiecas uz visu zāļu reklāmu, ieskaitot to, kas ir domāta personām, kurām ir tiesības tās izrakstīt vai izplatīt.

Ar otro jautājumu valsts tiesa jautāja Tiesai par aizlieguma, kas noteikts ar Direktīvas 2001/83 87. panta 2. punktu, apjomu. Tiesa atbildēja, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka ir aizliegts zāļu reklāmā, kas paredzēta personām, kuras ir tiesīgas tās izrakstīt vai izplatīt, ietvert apgalvojumus, kas ir pretrunā zāļu aprakstā minētajām ziņām, bet netiek prasīts, lai visi šajā zāļu reklāmā paustie apgalvojumi būtu iekļauti zāļu aprakstā vai arī izsecināmi no šajā aprakstā sniegtās informācijas. Turklāt tā precizēja, ka šādā reklāmā var iekļaut apgalvojumus, kas papildina minētās direktīvas 11. pantā paredzētās ziņas, ar nosacījumu, ka ar šiem apgalvojumiem tiek apstiprinātas vai saderīgi precizētas šajā aprakstā ietvertās ziņas, tās nesagrozot, un tie atbilst šīs direktīvas 87. panta 3. punktā un 92. panta 2. un 3. punktā paredzētajām prasībām.

Otrajā iepriekš minētajā lietā – *MSD Sharp & Dohme* – Tiesai bija jāspriež par šīs pašas Direktīvas 2001/83 88. panta 1. punkta a) apakšpunktu, ar kuru ir aizliegts iedzīvotājiem reklamēt zāles, kuras ir pieejamas tikai ar ārsta recepti. Šajā lietā farmaceitisks uzņēmums uzskatīja, ka viens no tā konkurentiem, savā interneta vietnē publicējot visiem pieejamu informāciju par tā ražotajām zālēm, kurām nepieciešama ārsta recepte, ir pārkāpis valsts tiesību normu, ar kuru ir transponēts šis noteikums. Prasītājs panāca, ka valsts tiesas izdod attiecīgās publikācijas aizliegumu. Izskatot atbildētājas kasācijas [revision] sūdzību, iesniedzējtiesa Tiesai būtībā jautāja, vai strīdus publikācija patiešām ir reklāma Direktīvas 2001/83 88. panta 1. punkta a) apakšpunkta izpratnē. Tiesa atbildēja, ka šī tiesību norma ir jāinterpretē tādējādi, ka tā neaizliedz farmaceitiskajam uzņēmumam izplatīt interneta vietnē informāciju par zālēm, kurām nepieciešama ārsta recepte, ja šī informācija šajā vietnē ir pieejama tikai personai, kas pati to meklē, un šo izplatīšanu veido vienīgi precīzs zāļu iesaiņojuma attēlojums, kas atbilst minētās direktīvas 62. pantam, kā arī kompetento iestāžu zāļu jomā apstiprinātas lietošanas instrukcijas vai produkta īpašību apraksta burtiska un pilnīga atveide. Savukārt ir aizliegts šādā vietnē izplatīt tādu informāciju par zālēm, kuru ražotājs ir atlasījis vai pārstrādājis, jo šādi informācijas grozījumi var tikt izskaidroti vienīgi ar reklāmas mērķi.

Joprojām cilvēkiem paredzēto zāļu jomā, taču šoreiz saistībā ar Regulu Nr. 469/2009 par papildu aizsardzības sertifikātu zālēm ³³, ir jānorāda uz 2011. gada 24. novembra spriedumu lietā C-322/10 *Medeva*, kurā Tiesa atbildēja uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saistībā ar papildu aizsardzības sertifikāta (turpmāk tekstā – “PAS”) izsniegšanas nosacījumiem.

Lai novērstu ar patentu piešķirtās aizsardzības nepietiekamību, ar Regulas Nr. 469/2009 3. pantu valsts patenta īpašniekam ir paredzēta iespēja saņemt PAS, tostarp ar nosacījumu, ka produktu aizsargā spēkā esošs pamatpatents un ka attiecībā uz produktu kā zālēm tas jau ir saņēmis joprojām spēkā esošu tirdzniecības atļauju (turpmāk tekstā – “TA”). Vispirms saistībā ar kritērijiem, kas ļauj noteikt, vai “produktu aizsargā spēkā esošs pamatpatents”, Tiesa precizēja, ka minētās regulas

³³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 6. maija Regula (EK) Nr. 469/2009 par papildu aizsardzības sertifikātu zālēm (OV L 152, 1. lpp.).

3. panta a) punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to netiek pieļauts, ka dalībvalsts par rūpniecisko īpašumu atbildīgās iestādes piešķir papildu aizsardzības sertifikātu aktīvajām vielām, kas nav minētas šāda pieteikuma pamatojumā minētā pamatpatenta pretenziju formulējumā. Pēc tam – saistībā ar Regulas Nr. 469/2009 3. panta b) punktā minēto otro kritēriju, ka attiecībā uz produktu kā zālēm jābūt izsniegtai TA, kā arī zāļu sastāvu – Tiesa norādīja, ka šīs regulas 3. panta b) punkts ir interpretējams tādējādi, ka, ja vien ir izpildīti arī pārējie šīs regulas 3. pantā paredzētie nosacījumi, tas neaizliedz dalībvalsts par rūpniecisko īpašumu atbildīgajām iestādēm piešķirt PAS divu aktīvo vielu kombinācijai, kas atbilst tai, kura ir minēta norādītā pamatpatenta pretenziju formulējumā, ja zāles, kuru TA tiek norādīta papildu aizsardzības sertifikāta pieteikuma pamatošanai, ietver ne tikai šo divu aktīvo vielu kombināciju, bet arī citas aktīvās vielas.

Biotehnoloģisko izgudrojumu aizsardzības jomā Tiesa 2011. gada 18. oktobra spriedumā lietā C-34/10 *Brüstle* sniedza svarīgu prejudiciālu nolēmumu, kurā tā pievērsās jēdziena “cilvēka embrijs” definīcijai. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu tika iesniegts saistībā ar *Greenpeace* prasību, kas bija vērsta uz to, lai tiktu atzīta patenta attiecībā uz neirālām pirmšūnām, kuras ir radītas no embrionālajām cilmes šūnām un kuras izmanto neiroloģisko slimību ārstēšanai, spēkā neesamība. Šajā lietā Tiesai tika uzdots jautājums par to, kā interpretējams jēdziens “cilvēka embrijs”, kas nav definēts Direktīvā 98/44 par izgudrojumu tiesisko aizsardzību biotehnoloģijā³⁴, un par minētās regulas 6. panta 2. punkta b) apakšpunktā paredzēto patentēšanas iespējas izslēgšanu attiecībā uz izgudrojumiem saistībā ar cilvēka embriju izmantošanu rūpnieciskiem un komerciāliem mērķiem.

Pirmām kārtām Tiesa precizēja, ka Direktīvas 98/44 6. panta 2. punktā ietvertie vārdi “cilvēka embrijs” ir jāuzskata par autonomu Savienības tiesību jēdzienu, kas ir jāinterpretē vienvēidīgi visā Savienības teritorijā. Turpmāk norādot, ka šīs direktīvas konteksts un mērķis atklāj, ka Savienības likumdevējs ir iecerējis izslēgt jebkādu patentēšanas iespēju, jo tādējādi varētu tikt aizskarta pienācīga cilvēka cieņas ievērošana, Tiesa uzskatīja, ka jēdziens “cilvēka embrijs” ir jāsaprot plaši un ka šajā ziņā minētās tiesību normas izpratnē “cilvēka embrijs” ir katra neapauglota cilvēka olšūna, kurā transplantēts nobriedušas cilvēka šūnas kodols, un katra neapauglota cilvēka olšūna, kuras dalīšanās un turpmākā attīstība tiek ierosināta partenogēnēzes ceļā. Tiesa savukārt nosprieda, ka valsts tiesai ir jānoskaidro, vai, ņemot vērā zinātnes attīstību, cilmes šūna, kas ir iegūta no cilvēka embrija blastocistas stadijā, ir “cilvēka embrijs” šīs tiesību normas izpratnē.

Otrām kārtām Tiesa nosprieda, ka patentēšanas iespējas izslēgšana attiecībā uz jēdzienu “cilvēka embriju izmantošana rūpnieciskiem vai komerciāliem mērķiem” attiecas arī uz izmantošanu zinātniskās pētniecības nolūkos. Tiesa uzskatīja, ka patenta piešķiršana izgudrojumam principā nozīmē tā rūpniecisku un komerciālu izmantošanu un, lai gan zinātniskās pētniecības mērķis ir jānošķir no rūpnieciskiem vai komerciāliem mērķiem, cilvēka embriju izmantošanu pētnieciskiem mērķiem, kas ir patenta pieteikuma priekšmets, nevar nodalīt no paša patenta un ar to saistītajām tiesībām.

³⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 6. jūlija Direktīva 98/44/EK par izgudrojumu tiesisko aizsardzību biotehnoloģijā (OV L 213, 13. lpp.).

Visbeidzot, Tiesa lēma par tāda izgudrojuma, kurš attiecas uz neirālu pirmšūnu radīšanu, patentēšanas iespēju. Tā nosprieda, ka izgudrojuma patentspēja netiek pieļauta, ja, kā tas ir šajā lietā, šī izgudrojuma īstenošana paredz cilvēka embriju iepriekšēju iznīcināšanu vai to izmantošanu kā izejmateriālu neatkarīgi no stadijas, kurā tas notiek, pat ja pieprasītā tehniskā paņēmiena raksturojumā nav minēta cilvēka embriju izmantošana.

Apvienotajās lietās no C-58/10 līdz C-68/10 *Monsanto u.c.* (2011. gada 8. septembra spriedums) Tiesa sprieda par nosacījumiem, kādos valsts iestādes var veikt ārkārtas pasākumus, lai pagaidu kārtībā apturētu vai aizliegtu ģenētiski modificētu organismu (turpmāk tekstā – “ĢMO”), attiecībā uz kuriem jau tikusi izdota atļauja laist tirgū atbilstoši Direktīvai 90/220 par ĢMO ³⁵ (atcelta ar Direktīvu 2001/18 ³⁶), izmantošanu vai laišanu tirgū.

Tiesa norādīja, ka šajā lietā kukurūza MON 810, kuru bija atļauts izmantot kā sēklas, piemērojot Direktīvu 90/220, tika paziņota kā “esošs produkts” atbilstoši Regulai Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību ³⁷; pēc tam attiecībā uz to atbilstoši šai regulai tika iesniegts pieteikums par atļaujas pagarināšanu, kas tiek pārbaudīts. Tā uzskatīja, ka šādos apstākļos, lai veiktu pasākumus, ar kuriem tiek apturēta un pēc tam pagaidu kārtībā aizliegta tāda ĢMO kā MON 810 lietošana vai laišana tirgū, dalībvalsts nevar atsaukties uz Direktīvā 2001/18 paredzēto aizsardzības noteikumu. Tā precizēja, ka šādos ārkārtas pasākumus savukārt var veikt atbilstoši Regulai Nr. 1829/2003.

Šajā ziņā tā uzsvēra, ka, ja dalībvalsts vēlas veikt ārkārtas pasākumus, pamatojoties uz šo iepriekš minēto regulu, ir jāievēro gan tajā paredzētie būtiskie nosacījumi, gan arī Regulā Nr. 178/2002 ³⁸, uz kuru pirmajā minētajā regulā šajā jautājumā ir ietverta atsauce, paredzētie procesuālie nosacījumi. Dalībvalstij tāpat ir “oficiāli” jāinformē Komisija par nepieciešamību veikt ārkārtas pasākumus. Ja Komisija neveic pasākumus, dalībvalstij par veiktajiem aizsardzības pasākumiem “nekavējoties” jāinformē Komisija un citas dalībvalstis.

Turklāt saistībā ar ārkārtas pasākumu, kas ir veikti, piemērojot Regulu Nr. 1829/2003, būtiskajiem nosacījumiem Tiesa nosprieda, ka ar šo regulu dalībvalstīm ir noteikts pienākums pierādīt ne tikai ārkārtas situāciju, bet arī apstākļus, kuros var rasties nopietns risks, kas acīmredzami apdraud cilvēku veselību, dzīvnieku veselību vai vidi. Šādos pasākumus, neraugoties uz to pagaidu un preventīvo raksturu, var noteikt tikai tad, ja tie ir pamatoti ar risku novērtējumu, kas ir pēc iespējas pilnīgāks attiecībā uz atsevišķā gadījuma īpašajiem apstākļiem un kas norāda, ka šie pasākumi ir nepieciešami.

Visbeidzot, Tiesa norādīja, ka, ievērojot Regulas Nr. 1829/2003 sistēmas jēgu un tās mērķi novērst mākslīgas atšķirības, galu galā vienīgi Komisijas un Padomes kompetencē ir nopietna un acīmredzama riska novērtēšana un pārvaldība, ko kontrolē Savienības tiesa.

³⁵ Padomes 1990. gada 23. aprīļa Direktīva 90/220/EEK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu dabā (OV L 117, 15. lpp.).

³⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 12. marta Direktīva 2001/18/EK par ģenētiski modificētu organismu apzinātu izplatīšanu vidē un Padomes Direktīvas 90/220/EEK atcelšanu (OV L 106, 1. lpp.).

³⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 22. septembra Regula (EK) Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību (OV L 268, 1. lpp.).

³⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 28. janvāra Regula (EK) Nr. 178/2002, ar ko paredz pārtikas aprites tiesību aktu vispārīgus principus un prasības, izveido Eiropas Pārtikas nekaitīguma iestādi un paredz procedūras saistībā ar pārtikas nekaitīgumu (OV L 31, 1. lpp.).

Tāpat saistībā ar Regulas Nr. 1829/2003 par ģenētiski modificētu pārtiku un barību interpretāciju³⁹ ir jāmin arī 2011. gada 6. septembra spriedums lietā C-442/09 *Bablok* u.c. Pamatlietā biškopis vērsās pret *Freistaat Bayern* (Vācija), kuras īpašumā ir zemesgabali, kuros tika audzēta kukurūza MON 810. Biškopis uzskatīja, ka kukurūzas MON 810 DNS esamība kukurūzas ziedputekšņos un dažos medus paraugos var padarīt šos biškopības produktus par tirdzniecībai un patēriņam nederīgiem. Norādījusi, ka brīdī, kad strīdus ziedputekšņi nokļūst medū vai uztura bagātinātājos uz ziedputekšņu bāzes, tiem vairs nav nekādu reproducēšanās spēju, iesniedzējtiesa uzdeva Tiesai prejudiciālu jautājumu, lai būtībā noskaidrotu, vai ģenētiski modificētas kukurūzas ziedputekšņu, kuri ir zaudējuši savu reproducēšanās spēju, vienkāršas esamības attiecīgajos biškopības produktos rezultātā šo produktu laišanai tirgū ir jāsaņem atļauja.

Tādējādi Tiesai bija iespēja precizēt ģenētiski modificēta organisma jēdzienu Regulas Nr. 1829/2003 2. panta 5. punkta izpratnē. Tā uzskatīja, ka tāda viela kā ziedputekšņi, kas ir iegūti no ģenētiski modificētas kukurūzas šķirnes, kura ir zaudējusi savas reproducēšanās spējas un kurai nav nekādas spējas nodot tālāk tajā esošo ģenētisko materiālu, šajā jēdzienā vairs neietilpst. Tomēr Tiesa nosprieda, ka tādi produkti kā medus un uztura bagātinātāji, kuru sastāvā ir šādi ziedputekšņi, minētās regulas izpratnē ir uzskatāmi par pārtiku, kuras sastāvā ir sastāvdaļas, kas ražotas no ĢMO. Šajā ziņā tā konstatēja, ka strīdus ziedputekšņi ir "pārtika, kas ražota no ĢMO", un ka ziedputekšņi ir medus un uztura bagātinātāju uz ziedputekšņu bāzes "sastāvdaļa". Attiecībā uz medu tā uzsvēra, ka ziedputekšņi nav ne svešķermenis, ne piemaisījumi medū, bet gan parasta šī produkta sastāvdaļa, no kā izriet, ka tie faktiski ir jā kvalificē kā "sastāvdaļa". Tādējādi attiecīgie ziedputekšņi ietilpst regulas piemērošanas jomā un pirms to laišanas tirgū tiem ir piemērojama regulā paredzētā atļaujas saņemšanas kārtība. Turklāt Tiesa norādīja, ka šo ziedputekšņu pievienošanas medum tīšs vai nejaušs raksturs nevar būt pamats pārtikas produkta, kurš ietver sastāvdaļas, kas ražotas no ĢMO, izslēgšanai no šīs atļaujas saņemšanas kārtības. Visbeidzot, Tiesa precizēja, ka Regulas Nr. 1829/2003 3. panta 1. punktā un 4. panta 2. punktā noteiktais pārtikas produkta atļaujas saņemšanas un uzraudzības pienākums pastāv neatkarīgi no tā, kāds ir attiecīgajā produktā ietvertais ģenētiski modificēta materiāla daudzums, un ka šim pienākumam pēc analogijas nevar piemērot šīs pašas regulas 12. panta 2. punktā paredzēto pielaišanas robežvērtību marķēšanas jomā.

Autortiesību aizsardzības informācijas sabiedrībā jomā īpaša uzmanība ir pievēršama diviem nolēmumiem.

Pirmais no tiem – 2011. gada 24. novembra spriedums lietā C-70/10 *Scarlet Extended* – attiecās uz valsts pasākumiem, kas ir veikti, lai cīnītos pret nelikumīgu lejupielādi no interneta. Lietas pamatā bija tiesvedība starp *Scarlet Extended SA*, interneta piekļuves nodrošinātāju (turpmāk tekstā – "IPN"), un *SABAM* – Beļģijas pārvaldības sabiedrību, kas pārstāv muzikālo darbu autorus, komponistus un izdevējus, sniedzot trešajām personām atļaujas izmantot šos darbus. *SABAM* bija konstatējusi, ka interneta lietotāji, kas izmanto *Scarlet* pakalpojumus, bez atļaujas un nodevas samaksas, izmantojot "peer-to-peer" tīklu, lejupielādē no interneta darbus, kuri ietverti tās krājumā. *SABAM* vērsās valsts tiesā un pirmajā instancē panāca, ka šī tiesa attiecībā uz IPN izdod rīkojumu izbeigt autortiesību pārkāpumus, padarot neiespējamu, ka IPN klienti, izmantojot "peer-to-peer" programmas, jebkāda veidā sūta vai saņem datnes, kurās ietverts *SABAM* krājumā ietilpstošs muzikāls darbs. Izskatot IPN apelācijas sūdzību, apelācijas tiesa apturēja tiesvedību, lai prejudiciālā kārtībā uzdotu Tiesai jautājumu, būtībā vēloties noskaidrot, vai šāds rīkojums ir saderīgs ar Savienības tiesībām.

³⁹ Skat. 37. zemspītras piezīmi.

Tiesa atbildēja, ka Direktīvas 2000/31⁴⁰, 2001/29⁴¹, 2004/48⁴², 95/46⁴³ un 2002/58⁴⁴, aplūkotas kopā un interpretētas saistībā ar pienākumiem, kas izriet no attiecīgo pamattiesību aizsardzības, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tām netiek pieļauta rīkojuma izdošana IPN ieviest filtrēšanas sistēmu attiecībā uz visām elektroniskajām komunikācijām, kas notiek ar tā pakalpojumu palīdzību, tostarp izmantojot "peer-to-peer" programmas, kuras vienlīdz piemērojamas attiecībā uz visiem tā klientiem, kuras ir preventīvas, kuru izmaksas pilnībā sedz interneta piekļuves nodrošinātājs un kuras nav ierobežotas laikā, lai šī nodrošinātāja tiklā identificētu tādu elektronisko datņu apriti, kurās ir muzikāls, kinematogrāfisks vai audiovizuāls darbs, uz kuru, kā apgalvo lūguma iesniedzējs, tam ir tiesības, un pēc tam bloķētu šo datņu, ar kurām tiek pārkāptas autortiesības, pārsūtīšanu.

Tiesa pamatoja savu lēmumu, norādot, ka šāds rīkojums neatbilst ne Direktīvas 2000/31 15. panta 1. punktā paredzētajam aizliegumam noteikt šādam pakalpojumu sniedzējam vispārēju pienākumu pārraudzīt komunikāciju, ne arī prasībai nodrošināt taisnīgu līdzsvaru starp intelektuālā īpašuma tiesībām, no vienas puses, un brīvību veikt uzņēmējdarbību, tiesībām uz personas datu aizsardzību un brīvību saņemt un nosūtīt informāciju, no otras puses.

Otrajā lietā – *C-462/09 Stichting de Thuiskopie*, kurā tika pasludināts 2011. gada 16. jūnija spriedums, – Tiesa sprieda par dalībvalsti, kuras pieļauj izņēmumu saistībā ar kopēšanu privātai lietošanai, pienākuma nodrošināt autortiesību subjektiem taisnīgu atlīdzību atbilstoši Direktīvas 2001/29 par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā⁴⁵ 5. panta 2. punkta b) apakšpunktam izpildes kārtību un apjomu. Šī lieta skāra īpašu situāciju, kad profesionālais reproducēšanai izmantojamu datu nesēju pārdevējs atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā, kurai ir noteikts minētais pienākums, un tā darbības ir vērstas uz šo pēdējo minēto valsti.

Pirmkārt, Tiesa atzina, ka, lai gan galalietotājs, kas privāti veic aizsargāta darba reproducēšanu, principā ir jāuzskata par taisnīgās atlīdzības parādnieku, tad tomēr dalībvalstis, ņemot vērā praktiskās grūtības identificēt privātos lietotājus, kā arī noteikt tiem pienākumu kompensēt autoriem kaitējumu, ko tie nodarījuši, drīkst noteikt nodevu par privāto kopēšanu personām, kuras nodod šī galalietotāja rīcībā reproducēšanas iekārtas, ierīces vai datu nesējus, jo šīm personām ir iespēja iekļaut šīs nodevas summu cenā, kuru galalietotājs maksā par minēto nodošanu rīcībā. Pēc tam, otrkārt, Tiesa šīs pašas direktīvas tiesību normas interpretēja kā tādas, ar kurām dalībvalstij, kas valsts tiesībās ir ieviesusi privātās kopēšanas izņēmumu, ir noteikts pienākums attiecībā uz rezultātu tādā ziņā, ka šai valstij saskaņā ar savām pilnvarām ir jānodrošina, ka tiek faktiski iekasēta taisnīga atlīdzība, kas paredzēta, lai atlīdzinātu aizskartajiem autoriem nodarīto kaitējumu, it īpaši, ja šis kaitējums radies minētās dalībvalsts teritorijā. Šajā ziņā viens pats apstāklis, ka profesionālais reproducēšanas iekārtu, ierīču vai datu nesēju pārdevējs atrodas citā dalībvalstī, nevis tajā dalībvalstī, kurā dzīvo pircēji, neietekmē šo pienākumu attiecībā uz rezultātu. Valsts tiesai gadījumā, ja nav iespējams nodrošināt

⁴⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, jo īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (OV L 178, 1. lpp.).

⁴¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Direktīva 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 10. lpp.).

⁴² Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp.).

⁴³ Eiropas Parlamenta un Padomes 1995. gada 24. oktobra Direktīva 95/46/EK par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 31. lpp.).

⁴⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 12. jūlija Direktīva 2002/58/EK par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (OV L 201, 37. lpp.).

⁴⁵ Skat. 41. zemsvītras piezīmi.

taisnīgas atlīdzības iekasēšanu no pircējiem, ir jāinterpretē savas valsts tiesības tādējādi, lai šo atlīdzību varētu iekasēt no parādnieka, kurš rīkojas komersanta statusā.

Plašākā intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomas kontekstā Tiesa 2011. gada 18. oktobra spriedumā lietā C-406/09 *Realchemie Nederland* sprieda par Direktīvas 2004/48 par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu ⁴⁶ 14. pantā paredzēto noteikumu, saskaņā ar kuru dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, lai tiesāšanās izdevumus, kas pusei, kuras prasījumi ir apmierināti, radušies ar intelektuālā īpašuma tiesību aizskārums saistītā lietā, principā atlīdzinātu puse, kuras prasījumi ir noraidīti.

Šajā lietā Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/48 14. pants ir piemērojams tiesāšanās izdevumiem saistībā ar kādā dalībvalstī ierosinātu eksekvatūras procedūru, kurā tiek lūgts atzīt un izpildīt citā dalībvalstī pieņemtu nolēmumu tiesvedībā, kuras mērķis ir panākt intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu. Tiesa uzskatīja, ka šī interpretācija atbilst gan Direktīvas 2004/48 vispārīgajam mērķim tuvināt dalībvalstu tiesību aktus, lai nodrošinātu augstu, līdzvērtīgu un viendabīgu intelektuālā īpašuma aizsardzības līmeni, gan konkrētajam minētā 14. panta mērķim novērst, ka cietusī persona tiek atturēta ierosināt tiesvedību savu intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzībai. Saskaņā ar šiem mērķiem intelektuālā īpašuma tiesību aizskārējam parasti ir pilnībā jāsedz savas rīcības finansiālās sekas.

Lietā C-236/09 *Association Belge des Consommateurs Test-Achats u.c.*, kurā pasludināts 2011. gada 1. marta spriedums, *Cour constitutionnelle du Royaume de Belgique* uzdeva Tiesai jautājumu par Direktīvas 2004/113 ⁴⁷ 5. panta 2. punkta spēkā esamību; minētajā punktā ir noteikts, ka "neatkarīgi no šī panta 1. punkta dalībvalstis pirms pārņemšanas dienas [2001. gada 21. decembra] var lemt par pieļaujamajām samērīgajām atšķirībām individu prēmiju un apdrošināšanas izmaksu aprēķināšanā gadījumos, kad dzimuma kā noteicošā faktora izmantošana riska novērtēšanā balstās uz atbilstošiem un precīziem aktuārajiem un statistikas datiem". Tiesa atgādināja, ka ir skaidrs, ka Direktīvā 2004/113 izvirzītais mērķis apdrošināšanas pakalpojumu nozarē – kā atspoguļots tās 5. panta 1. punktā – ir piemērot noteikumu par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem. Šīs direktīvas preambulas astoņpadsmitajā apsvērumā ir skaidri paredzēts, ka, lai nodrošinātu vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem, dzimuma kā aktuārā faktora izmantošana nedrīkst radīt atšķirības individu apdrošināšanas prēmiju un izmaksu aprēķināšanā. Minētās direktīvas preambulas deviņpadsmitajā apsvērumā dalībvalstīm piešķirtā iespēja nepiemērot noteikumu par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem ir norādīta kā "izņēmums" ["atkāpe"]. Tādējādi Direktīva 2004/113 ir balstīta uz premisu, saskaņā ar kuru, lai piemērotu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 23. pantā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes principu pret sievietēm un vīriešiem, attiecīgās sieviešu un vīriešu situācijas saistībā ar apdrošināšanas prēmijām un izmaksām, par kurām tie noslēdz līgumus, ir salīdzināmas. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2004/113 5. panta 2. punkts, ar kuru attiecīgajām dalībvalstīm ir ļauts bez ierobežojumiem laikā saglabāt atkāpi no noteikuma par vienādām apdrošināšanas prēmijām un izmaksām abu dzimumu pārstāvjiem, ir pretrunā minētajā direktīvā izvirzītā mērķa par vienlīdzīgu attieksmi pret sievietēm un vīriešiem sasniegšanai un nav saderīgs ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. un 23. pantu. Tādējādi Tiesa secināja, ka šī tiesību norma ir uzskatāma par spēkā neesošu no 2012. gada 21. decembra.

⁴⁶ Skat. 42. zemsvītras piezīmi.

⁴⁷ Padomes 2004. gada 13. decembra Direktīva 2004/113/EK, ar kuru īsteno principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret vīriešiem un sievietēm, attiecībā uz pieeju precēm un pakalpojumiem, preču piegādi un pakalpojumu sniegšanu (OV L 373, 37. lpp.).

2011. gada 1. decembra spriedumā lietā C-442/10 *Churchill Insurance Company* un *Evans* saistībā ar pirmo, otro un trešo Direktīvām 72/166⁴⁸, 84/5⁴⁹ un 90/232⁵⁰ attiecībā uz mehāniskā transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu, kuras šobrīd ir kodificētas ar Direktīvu 2009/103⁵¹, Tiesai, izskatot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, bija jāspriež par obligātās apdrošināšanas piemērošanas jomu attiecībā uz trešajām personām, kuras ir cietušas negadījumā.

Savā spriedumā Tiesa nolēma, ka ar Trešās direktīvas 90/232 1. panta pirmo daļu un Otrās direktīvas 84/5 2. panta 1. punktu netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, ar kuru automātiski tiek izslēgts apdrošinātāja pienākums izmaksāt atlīdzību ceļu satiksmes negadījumā cietušajam, ja šo negadījumu ir izraisījis ar apdrošināšanas polisi neapdrošināts vadītājs un ja šis cietušais, kas negadījuma brīdī transportlīdzeklī bija pasažieris, ir bijis apdrošināts attiecībā uz šī transportlīdzekļa vadīšanu un bija atļāvis šim vadītājam to vadīt. Turklāt Tiesa precizēja, ka šī interpretācija nav citāda, ja cietusī apdrošinātā persona ir zinājusi, ka persona, kurai šī cietusī persona atļāva vadīt transportlīdzekli, nav apdrošināta attiecībā uz transportlīdzekļa vadīšanu, vai ir domājusi, ka šī persona ir apdrošināta, vai arī ja šī cietusī persona par šo jautājumu nav domājusi. Tomēr Tiesa pieļāva, ka ar to netiek izslēgta dalībvalstu iespēja ņemt vērā šo informāciju savos noteikumos par civiltiesisko atbildību, taču ar nosacījumu, ka to kompetence šajā jomā tiek īstenota, ievērojot Savienības tiesības, it īpaši Pirmās direktīvas 3. panta 1. punktu, Otrās direktīvas 2. panta 1. punktu un Trešās direktīvas 1. pantu, un ka minēto valstu noteikumu rezultātā šīm direktīvām netiek liegta to lietderīgā iedarbība. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka ar valsts tiesisko regulējumu, kas ir definēts atkarībā no vispārējiem un abstraktiem kritērijiem, nevar atteikt vai nesamērīgi ierobežot pasažiera tiesības saņemt atlīdzību, izmantojot transportlīdzekļa īpašnieka civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu, tāpēc vien, ka viņš ir radījis kaitējumu. Tikai izņēmuma apstākļos, balstoties uz individuālu vērtējumu, tiesību uz atlīdzību apjoms var tikt ierobežots.

Transports

2011. gada 12. maija spriedumā lietā C-176/09 *Luksemburga/Parlaments* Tiesa lēma par Direktīvas 2009/12 par lidostas maksām⁵² spēkā esamību. Vienīgajai šīs dalībvalsts lidostai, lai gan tā neatbilst minētajā direktīvā noteiktajam kvantitatīvajam kritērijam (gada apgrozījums pieci miljoni pasažieru gadā) un lai gan tā ir tuvu citām kaimiņvalstīs esošajām lidostām, ir piemērojami šajā direktīvā paredzētie administratīvie un finanšu pienākumi, jo atbilstoši šīs direktīvas redakcijai šī lidosta ir uzskatāma par tādu, kurai kā iebraukšanas punktam šajā valstī ir privilēģēts stāvoklis. Luksemburgas Lielhercogiste kā argumentu pret minētās direktīvas spēkā esamību izvirzīja vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpumu, pamatojoties uz, pirmkārt, citu reģionālo lidostu esamību, kurās ir reģistrēta lielāka pasažieru plūsma, un, otrkārt, faktu, ka attieksme pret vienīgo tās lidostu ir tāda pati kā pret lidostu, kuras pasažieru skaits gadā pārsniedz piecus miljonus.

⁴⁸ Padomes 1972. gada 24. aprīļa Direktīva 72/166/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un attiecībā uz kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV L 103, 1. lpp.).

⁴⁹ Padomes 1983. gada 30. decembra Otrā direktīva 84/5/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu (OV 1984, L 8, 17. lpp.).

⁵⁰ Padomes 1990. gada 14. maija Trešā direktīva 90/232/EEK par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz transportlīdzekļu īpašnieku civiltiesiskās atbildības obligāto apdrošināšanu (OV L 129, 33. lpp.).

⁵¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Direktīva 2009/103/EK par civiltiesiskās atbildības apdrošināšanu saistībā ar mehānisko transportlīdzekļu izmantošanu un kontroli saistībā ar pienākumu apdrošināt šādu atbildību (OV L 263, 11. lpp.). Šī direktīva faktu rašanās laikā vēl nebija stājusies spēkā.

⁵² Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 11. marta Direktīva 2009/12/EK par lidostas maksām (OV L 70, 11. lpp.).

Tiesa vispirms atgādināja, ka Savienības likumdevējs ir nošķīris divas lidostu kategorijas un ka dalībvalsts, kurā neviena lidosta nerasniedz piecu miljonu pasažieru robežu, lidosta ar vislielāko pasažieru skaitu gadā ir jāuzskata par iebraukšanas punktu attiecīgajā dalībvalstī, jo tai ir privilēģēts stāvoklis. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka, nosakot atšķirību starp galvenajām un sekundāras nozīmes lidostām neatkarīgi no pasažieru gada apgrozījuma skaita, Savienības likumdevējs nav nedz pieļāvis kļūdu, nedz arī pārsniedzis savas pilnvaras: sekundāras nozīmes lidostas principā nevar uzskatīt par iebraukšanas punktu dalībvalstī minētās direktīvas izpratnē. Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka, lai pamatotu šīs direktīvas piemērošanu, pietiek ar faktu vien, ka lidostai ir privilēģēts stāvoklis. Tiesa tāpat uzsvēra, ka izmaksas, ko rada ar šo direktīvu ieviestais regulējums, nešķiet nesamērīgas salīdzinājumā ar no tā izrietošajām priekšrocībām un ka Savienības likumdevējs ir pamatoti uzskatījis, ka minētās direktīvas piemērošanas jomā nav jāiekļauj lidostas, kuru gada apgrozījums nerasniedz piecus miljonus pasažieru gadā, ja tās nav attiecīgās dalībvalsts galvenā lidosta.

Konkurence

Izskatot apelācijas sūdzības par Vispārējās tiesas spriedumiem vai arī lūgumus sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesai bija iespēja skaidrot dažādus konkurences tiesību aspektus gan Līguma materiālo tiesību normu, gan arī to piemērošanas nodrošināšanai paredzēto procesuālo normu līmenī, it īpaši attiecībā uz kompetences sadali starp Savienības un dalībvalstu iestādēm.

Apvienotajās lietās no C-78/08 līdz C-80/08 *Paint Graphos u.c.*, kurās tika pasludināts 2011. gada 8. septembra spriedums, Tiesai tika iesniegti vairāki prejudiciāli jautājumi par nodokļu priekšrocībām, kas ar Itālijas likumu piešķirtas kooperatīvajām sabiedrībām. Tiesai bija jāspriež par tiesību normu attiecībā uz valsts atbalstu⁵³ piemērošanu dažādiem atbrīvojumiem no nodokļiem, kas minētajām kooperatīvajām sabiedrībām bija piešķirti saskaņā ar Itālijas tiesību aktiem. Iesniedzējtiesa uzskatīja, ka ir svarīgi vispirms noteikt, vai un vajadzības gadījumā kādos apstākļos tas, ka attiecīgās kooperatīvās sabiedrības gūst nodokļu ietaupījumus, kas bieži vien ir ievērojami, ir valsts atbalsts, kurš nav saderīgs ar kopējo tirgu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē. Šāda nesaderīguma dēļ, ņemot vērā EKL 88. panta 3. punkta tiešo iedarbību, valsts iestādēm, tostarp tiesām, rastos pienākums nepiemērot Itālijas dekrētu, kurā šīs nodokļu priekšrocības ir paredzētas.

Tāpēc Tiesa izskaidroja, kā ir interpretējami EKL 87. panta 1. punktā paredzētie nosacījumi, lai valsts pasākums tiktu kvalificēts par valsts atbalstu, proti, pirmkārt, šāda pasākuma finansēšana no valsts puses vai ar valsts līdzekļu palīdzību, otrkārt, minētā pasākuma selektīvais raksturs, kā arī, treškārt, tā ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un no tās izrietošais konkurences izkropļojums. Tā atgādināja, ka atbrīvojums no nodokļiem ir valsts atbalsts un ka tas ir aizliegts valsts atbalsts, kas dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai. Tiesa tāpat atgādināja, ka pasākumu, ar kuru tiek izdarīta atkāpe no vispārējās nodokļu sistēmas, tomēr var attaisnot, ja attiecīgā dalībvalsts var pierādīt, ka šis pasākums tieši izriet no tās nodokļu sistēmas pamatā esošajiem vai būtiskajiem principiem, katrā ziņā precizējot, ka valsts intervences pasākuma mērķis nav pietiekams apstāklis, lai šis pasākums netiktu atzīts par valsts atbalstu. Katrā ziņā, lai tādus atbrīvojumus no nodokļa kā tos, kas ir piemērojami Itālijas kooperatīviem, varētu attaisnot ar attiecīgās dalībvalsts nodokļu sistēmas raksturu un vispārējo struktūru, ir jānodrošina arī, lai šie atbrīvojumi atbilstu samērīguma principam un nepārsniegtu to, kas ir nepieciešams, tādā ziņā, ka legītimais mērķis nevarētu tikt sasniegts ar mazāka apjoma pasākumiem. Visbeidzot, Tiesa izvērtēja jautājumu par ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un jautājumu par konkurences izkropļošanu atbilstoši EKL 87. panta 1. punktam. Tiesa atgādināja, ka, ja dalībvalsts piešķirtais atbalsts nostiprina kāda uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem konkurējošiem uzņēmumiem Kopienas iekšējā

⁵³ EK līguma 87. un 88. pants (OV 2002, C 325, 67. lpp.).

tirdzniecībā, ir jāuzskata, ka atbalsts ir ietekmējis minēto tirdzniecību. Šajā ziņā Tiesa precizēja, ka nav vajadzīgs, lai uzņēmums, kas saņem atbalstu, pats piedalītos Kopienas iekšējā tirdzniecībā. Ja dalībvalsts piešķir atbalstu kādam uzņēmumam, iekšējā darbība tā valstī var saglabāties tāda pati vai pieaugt, taču tādējādi tiek samazinātas citās dalībvalstīs reģistrētu uzņēmumu izredzes iekļūt šīs dalībvalsts tirgū. Turklāt tāda uzņēmuma nostiprināšana, kurš līdz šim nav piedalījies Kopienas iekšējā tirdzniecībā, var to nostādīt tādā stāvoklī, kas ļauj tam iekļūt citas dalībvalsts tirgū. Tāpēc Tiesa secināja, ka Itālijas kooperatīvajām sabiedrībām piešķirtā nodokļu priekšrocība var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci un ka tā veido valsts atbalstu, tomēr ar nosacījumu, ka ir izpildīti visi EKL 87. panta 1. punkta piemērošanas nosacījumi. Tiesa uzsvēra, ka iesniedzējtiesai ir jānovērtē, vai attiecīgie kooperatīvajām sabiedrībām piešķirtie atbrīvojumi no nodokļa ir selektīvi, kā arī, vai tos var attaisnot ar valsts nodokļu sistēmas raksturu un vispārējo struktūru, kurā šie atbrīvojumi ietilpst. Šim nolūkam Tiesa Itālijas tiesām ieteica tostarp noteikt, vai kooperatīvās sabiedrības faktiski ir līdzīgā situācijā salīdzinājumā ar citiem tirgus dalībniekiem, kuri ir izveidoti citā juridiskā formā ar peļņas gūšanas mērķi, un, ja tas patiešām tā ir, vai pret minētajām kooperatīvajām sabiedrībām paredzētā labvēlīgākā attieksme nodokļu ziņā ir, pirmkārt, raksturīga attiecīgās dalībvalsts nodokļu sistēmas būtiskajiem principiem un, otrkārt, vai tā atbilst saskanīguma un samērīguma principiem.

2011. gada 15. novembra spriedumā apvienotajās lietās C-106/09 P un C-107/09 P Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste Tiesa atcēla Vispārējās tiesas 2008. gada 18. decembra spriedumu, ar kuru minētā tiesa bija atcēlusi Komisijas lēmumu par atbalsta shēmu, kuru Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotā Karaliste plānoja īstenot Gibraltāra sabiedrību ienākuma nodokļa reformas kontekstā. Tā uzskatīja, ka, atzīstot, ka ar nodokļu reformas projektu ārzonas sabiedrībām netiek piešķirtas selektīvas priekšrocības, Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā. Tiesa uzskatīja, ka, lai gan atšķirīgie nodokļi, kas rodas, piemērojot "vispārējo" nodokļu režīmu, paši par sevi nav pietiekami, lai rastos aplikšanas ar nodokļiem selektivitāte, tad šī selektivitāte tomēr pastāv, ja, kā tas bija šajā lietā, nodokļu sistēmā izmantojamie kritēriji ir tādi, kas konkretizē saņēmēju uzņēmumus saistībā ar īpašībām, kādas tiem ir raksturīgas kā privileģētai uzņēmumu kategorijai. It īpaši Tiesa atgādināja, ka nodokļu sistēmas kā "selektīvas" sistēmas kvalifikācija nav atkarīga no tā, ka tā ir iecerēta tā, ka visiem uzņēmumiem tiek noteikti tie paši nodokļu maksājumi un ka dažiem no tiem ir piemērojami noteikumi par atkāpēm, piešķirot selektīvu priekšrocību. Šāda selektivitātes kritēriju koncepcija nozīmētu, ka nodokļu režīms, lai to varētu kvalificēt kā selektīvu, tiek ieviests, izmantojot konkrētu regulējuma metodi. Tomēr šādas pieejas rezultātā jau sākotnēji valsts nodokļu noteikumiem nebūtu piemērojama kontrole valsts atbalsta jomā tikai tādēļ, ka tiem ir piemērojama cita regulējuma metode, kaut arī tie rada tādas pašas sekas.

2011. gada 17. februāra spriedumā lietā C-52/09 *TeliaSonera Sverige* Tiesa izskatīja pret konkurenci vērstu praksi telekomunikāciju nozarē asimetrisku numuru savienojumu, ko izmanto platjoslas savienojumiem, starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgū. Zviedrijas tiesa bija uzdevusi Tiesai jautājumus par kritērijiem, atbilstoši kuriem uzņēmuma cenu politika, nosakot nepietiekamu cenu starpību, ir jāuzskata par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Šī cenu politika, ko sauc par "tarifu šķēru efektu", tiek īstenota tad, ja operators, kas parasti ir vertikāli integrēts, nosaka gan mazumtirdzniecības cenas tirgū, gan arī starppakalpojumu, kas ir vajadzīgi piekļuvei mazumtirdzniecības tirgum, cenas, neatstājot starp šiem diviem cenu veidiem pietiekamu starpību, lai segtu citas izmaksas, kas rodas, sniedzot mazumtirdzniecības pakalpojumus. Šāda politika var būt vertikāli integrēta telekomunikāciju uzņēmuma rīcībā esošā dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana LESD 102. panta izpratnē.

Tiesa atgādināja, ka ar LESD 102. panta otrās daļas a) punktu dominējošā stāvoklī esošam uzņēmumam skaidri ir noteikts aizliegums tieši vai netieši uzspiest netaisnīgas cenas. Turpmāk tā precizēja, ka LESD 102. pantā ietvertais ļaunprātīgas izmantošanas veidu saraksts nav visaptverošs, no kā

izriet, ka tajā ietvertais rīcības veidu uzskaitījums neaptver visus Savienības tiesībās aizliegtos dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas veidus. Dominējoša stāvokļa ļaunprātīga izmantošana, kas aizliegta ar šo normu, ir objektīvs jēdziens, kurš attiecas uz tādu dominējoša stāvokli esoša uzņēmuma rīcību, ar kuru tirgū, kurā tieši attiecīgā uzņēmuma klātbūtnes dēļ konkurences līmenis jau ir vājāks, ar citiem līdzekļiem un pasākumiem, nevis tiem, kas reglamentē normālu preču un pakalpojumu konkurenci, pamatojoties uz uzņēmēju veikumu, tiek radīti šķēršļi tirgū joprojām pastāvošā konkurences līmeņa saglabāšanai vai šīs konkurences attīstībai. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka, lai noteiktu, vai dominējoša stāvoklī esošs uzņēmums, piemērojot savu cenu politiku, ir ļaunprātīgi izmantojis šo stāvokli, ir jāizvērtē visi apstākļi, kā arī jāpārbauda, vai šīs prakses rezultātā pircējam netiek liegtas vai ierobežotas izvēles iespējas attiecībā uz tā iepirkumu avotiem, konkurentiem netiek liegta pieeja tirgum, tirdzniecības partneriem netiek piemēroti atšķirīgi nosacījumi līdzvērtīgos darījumos un vai netiek pastiprināts dominējošs stāvoklis, traucējot konkurenci.

Tādējādi Tiesa nosprieda, ka, nepastāvot nekādam objektīvam pamatojumam, ļaunprātīgu izmantošanu LESD 102. panta izpratnē var veidot tas, ka vertikāli integrēts uzņēmums, kurš ir dominējošs stāvoklī asimetrisku numuru savienojumu starppakalpojumu vairumtirdzniecības tirgū, piemēro tādu cenu politiku, kuras rezultātā cenu starpība starp piemērojamajām cenām šajā tirgū un tām, ko piemēro mazumtirdzniecības tirgū, sniedzot galapatērētājiem platjoslas savienojumu pakalpojumus, nav pietiekama, lai nosegtu īpašās šī paša uzņēmuma izmaksas, kas tam ir jāsedz, lai piekļūtu pēdējam tirgum.

Vērtējot šādas politikas ļaunprātīgo raksturu, Tiesa precizēja lietas apstākļus, kuriem nav nozīmes, vērtējot dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas esamību. Minētie apstākļi ir šādi: tas, ka attiecīgajam uzņēmumam nav nekāda regulatīva pienākuma sniegt asimetrisku numuru savienojumu starppakalpojumus vairumtirdzniecības tirgū, kurā tam ir dominējošs stāvoklis; šī uzņēmuma dominances pakāpe šajā tirgū; apstākļi, ka mazumtirdzniecības tirgū, kurā galapatērētājiem tiek sniegti platjoslas savienojumu pakalpojumi, minētajam uzņēmumam vienlaikus nav dominējoša stāvokļa; apstākļi, ka klienti, kuriem šāda cenu politika tiek piemērota, ir jauni vai jau esoši attiecīgā uzņēmuma klienti; dominējošā stāvoklī esošā uzņēmuma nespēja atgūt eventuālos zaudējumus, kuri tam var rasties šādas cenu politikas ieviešanas rezultātā; tas, cik nobrieduši ir attiecīgie tirgi, un tas, ka tajos ir notikušas tehnoloģiskas pārmaiņas, kuru dēļ jāveic ļoti nozīmīgi ieguldījumi.

Tiesa nosprieda, ka principā un vispirms ir jāņem vērā attiecīgā uzņēmuma cenas un izmaksas mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū. Tikai tad, ja nav iespējams izmantot šīs cenas un izmaksas, ņemot vērā apstākļus, ir jāpārbauda konkurentu cenas un izmaksas šajā pašā tirgū. Tiesa tāpat nosprieda, ka ir jāpierāda, ka, it īpaši ņemot vērā vairumtirdzniecības preces neaizstājamo raksturu, šī cenu politika mazumtirdzniecības tirgū rada vismaz potenciālas pret konkurenci vērstas sekas un tam nav ekonomiska pamatojuma.

2011. gada 20. janvāra spriedumā lietā C-90/09 *General Química u.c./Komisija* Tiesa aizliegtas vienošanās gumijas ķīmisko piedevu nozarē kontekstā sprieda par prezumpcijas par mātessabiedrības izšķirošās ietekmes faktisku īstenošanu uz tās meitassabiedrības rīcību regulējumu. Šī lieta bija saistīta ar kontrolakciju (holdinga) sabiedrību, kurai piederēja viss pastarpinātās sabiedrības kapitāls, kurai savukārt piederēja viss meitassabiedrības kapitāls. Tiesa uzskatīja, ka nevar tikt izslēgts, ka kontrolakciju sabiedrība var būt solidāri atbildīga par Savienības konkurences tiesību normu pārkāpumu, ko izdarījusi šī koncerna meitassabiedrība, kuras pamatkapitāls tai tieši nepieder, ja šī kontrolakciju sabiedrība īsteno izšķirošu ietekmi uz iepriekš minēto meitassabiedrību, pat ja tas notiek netieši, izmantojot pastarpināto sabiedrību. Tas tā ir gadījumā, kad meitassabiedrība savu rīcību tirgū nenosaka autonomi salīdzinājumā ar šo pastarpināto sabiedrību, kura savukārt arī savu rīcību tirgū nenosaka autonomi, bet gan būtībā īsteno kontrolakciju sabiedrības dotos norādījumus. Šādā gadījumā kontrolakciju sabiedrība, pastarpinātā sabiedrība un, visbeidzot, meitassabiedrība veido

vienu saimniecisku vienību un tātad – vienu uzņēmumu Savienības konkurences tiesību izpratnē. Tādējādi Tiesa apstiprināja, ka Komisija ir tiesīga noteikt pienākumu kontrolāciju sabiedrībai solidāri maksāt naudas sodu, kas ir uzlikts minētajai grupas meitassabiedrībai, un netiek prasīts pierādīt tās personisku līdzdalību pārkāpumā, ja vien šī kontrolāciju sabiedrība neatspēko iepriekš minēto prezumpciju un nepierāda, ka vai nu pastarpinātā sabiedrība, vai arī iepriekš minētā meitassabiedrība savu rīcību tirgū nosaka autonomi. Tiesa tomēr atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, ar kuru bija apstiprināts Komisijas lēmums, pamatojoties uz to, ka Vispārējai tiesai bija konkrēti jāņem vērā un jāpārbauda elementi, ko mātessabiedrība bija norādījusi, lai pierādītu meitassabiedrības autonomiju tās komercdarbības politikas īstenošanā, pārbaudot, vai Komisija nav pieļāvusi kļūdu vērtējumā, uzskatot šos pierādījumus par nepietiekamiem, lai tiktu pierādīts, ka šī meitassabiedrība un mātessabiedrība neveido vienu saimniecisku vienību. Vispārējā tiesa bija pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, apstiprinot, ka nevar piekrist argumentiem, kas ir sniegti, lai pierādītu, ka šāda autonomija pastāv, un neveicot konkrētu mātessabiedrības sniegto elementu pārbaudi, bet pamatojoties vienīgi uz judikatūru.

Lietā C-521/09 P *Elf Aquitaine*/Komisija, kurā tika pasludināts 2011. gada 29. septembra spriedums, attiecībā uz aizliegtu vienošanos ķīmijas produktu nozarē Tiesa vēlreiz sprieda par prezumpcijas par mātessabiedrības izšķirošās ietekmes faktisku īstenošanu uz tās meitassabiedrības rīcību regulējumu.

Ar 2005. gada lēmumu Komisija bija uzlikusi naudas sodus vairākām sabiedrībām, tostarp *Elf Aquitaine S.A.* un tās meitassabiedrībai *Arkema S.A.*, kuras tā uzskatīja par aizliegtas vienošanās vielas, ko izmanto kā ķīmisku starpproduktu, tirgū dalībniecēm.

Šīs abas sabiedrības cēla divas atšķirīgas prasības Vispārējā tiesā, lūdzot atcelt Komisijas lēmumu vai samazināt tām uzlikto naudas sodu.

Vispārējā tiesa noraidīja visus abu sabiedrību izvirzītos argumentus. Tā klasiski nosprieda, ka, ja mātessabiedrībai pieder visas vai gandrīz visas tās meitassabiedrības kapitāldaļas, Komisija var prezumēt, ka mātessabiedrība īsteno izšķirošu ietekmi uz šīs meitassabiedrības komercdarbības politiku.

Tiesa savu argumentāciju sāka ar atgādinājumu, ka, ja lēmums par Savienības konkurences tiesību normu piemērošanu attiecas uz vairākiem adresātiem un rada problēmu saistībā ar vainojamības pārkāpumā noteikšanu, tajā ir jābūt ietvertam pietiekamam pamatojumam attiecībā uz katru no tā adresātiem. Tādējādi saistībā ar mātessabiedrību, kas ir atzīta par atbildīgu par tās meitassabiedrības pārkāpjošo rīcību, šādā lēmumā principā ir jābūt ietvertam detalizētam to apstākļu izklāstam, kas var pamatot šīs sabiedrības atzīšanu par vainojamu attiecīgā pārkāpuma izdarīšanā.

Tiesa uzsvēra, ka ņemot vērā, ka Komisijas lēmums ir balstīts tikai un vienīgi uz prezumpciju par sabiedrības *Elf Aquitaine S.A.* izšķirošās ietekmes faktisku īstenošanu attiecībā uz tās meitassabiedrības rīcību, Komisijai bija atbilstoši jāizklāsta iemesli, pamatojoties uz kuriem sabiedrības *Elf Aquitaine S.A.* minētie faktiskie un tiesiskie apstākļi nav bijuši pietiekami, lai atspēkotu šo prezumpciju, jo citādi šī prezumpcija faktiski kļūst neatspēkojama. Prezumpcijas atspēkojamais raksturs nozīmē, ka no ieinteresētajām personām tiek prasīts – lai tā tiktu atspēkota – iesniegt pierādījumus par starp attiecīgajām sabiedrībām pastāvošajām ekonomiskajām, organizatoriskajām un juridiskajām saitēm.

Tiesa uzskatīja, ka Vispārējai tiesai tātad īpaša uzmanība bija jāpievērš jautājumam, vai Komisijas lēmumā ir ietverts detalizēts to apstākļu izklāsts, kuru dēļ sabiedrības *Elf Aquitaine S.A.* iesniegtie pierādījumi nav bijuši pietiekami, lai atspēkotu ar šo lēmumu piemēroto prezumpciju par atbildību.

Turpinot, Tiesa konstatēja, ka Komisijas lēmuma pamatojumā saistībā ar sabiedrības *Elf Aquitaine S.A.* izvirzītajiem argumentiem ir ietverti tikai daudzi atkārtoti izteikti un vispār nedetalizēti apgalvojumi un noliegumi un ka papildu precizējumu neesamības dēļ šie daudzie apgalvojumi un noliegumi tādējādi neļauj sabiedrībai *Elf Aquitaine S.A.* uzzināt veiktā pasākuma pamatojumu vai kompetentajai tiesai īstenot savu pārbaudi.

Rezultātā Tiesa atcēla Vispārējās tiesas spriedumu, kā arī Komisijas lēmumu daļā, kurā sabiedrība *Elf Aquitaine S.A.* ir atzīta par vainīgu attiecīgā pārkāpuma izdarīšanā un tai ir uzlikts naudas sods.

Lietā attiecībā uz aizliegtu vienošanos rūpniecisko vara cauruļu nozarē, kurā bija iesaistītas trīs vienai un tai pašai grupai piederošas sabiedrības, Komisija bija pieņēmusi lēmumu par EKL 81. pantā un EEZ līguma ⁵⁴ 53. pantā noteiktās procedūras piemērošanu. Trīs sabiedrības cēla prasību Vispārējā tiesā, izvirzot pamatus attiecībā uz Komisijas uzlikto naudas sodu apmēru. Vispārējā tiesa noraidīja visus pamatus, un sabiedrības iesniedza apelācijas sūdzību Tiesā (2011. gada 8. decembra spriedums lietā C-272/09 P *KME Germany u.c./Komisija*).

Līdztekus pārbaudei par to, kā tiek piemēroti Eiropas tiesu pastāvīgajā un iedibinātajā judikatūrā noteiktie kritēriji, nosakot naudas sodu apmēru pret konkurenci vērsta rīcības gadījumā, t.i., pārkāpuma ilgums, tā smagums un attiecīgo sabiedrību iespējamā sadarbība, Tiesa sprieda par pamatu attiecībā uz tiesību uz efektīvu pārsūdzību tiesā pārkāpumu. Sabiedrības apgalvoja, ka Vispārējā tiesa esot pārkāpusi Savienības tiesības un to pamattiesības uz efektīvu un netraucētu pārsūdzību tiesā, jo neesot uzmanīgi un rūpīgi izvērtējusi to argumentus un esot pārmērīgi un nepamatoti paļāvusies uz Komisijas rīcības brīvību. Tās norādīja uz Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantu, kā arī Eiropas Savienības Pamattiesību hartu ⁵⁵.

Tiesa atgādināja, ka princips par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā ir vispārējs Savienības tiesību princips, kas šobrīd ir izteikts hartas 47. pantā, un ka iestāžu lēmumu pārbaude tiesā ir noteikta ar pamatlīgumiem, precizējot, ka papildus LESD 263. pantā paredzētajai tiesiskuma pārbaudei ir paredzēta neierobežotas kompetences pārbaude attiecībā uz regulās paredzētajiem sodiem.

Attiecībā uz tiesiskuma pārbaudi Tiesa atbilstoši savai agrākajai judikatūrai atzina, ka, lai arī jomās, kurās ir jāveic sarežģīti ekonomiski vērtējumi, Komisijai ir rīcības brīvība, tas nenozīmē, ka Savienības tiesai ir jāatturas no pārbaudes par to, kā Komisija ir interpretējusi ekonomiska rakstura informāciju. Savienības tiesai sava pārbaude ir jāveic, pamatojoties uz prasītāja norādītajiem elementiem.

Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka Savienības tiesa, lai atteiktos veikt detalizētu faktisko un tiesisko apstākļu pārbaudi, nedrīkst atsaukties uz Komisijas rīcības brīvību ne attiecībā uz to elementu izvēli, kādi tiek ņemti vērā, Komisijai vērtējot kritērijus, kas ir izmantoti, lai noteiktu naudas sodu apmēru, ne attiecībā uz šo elementu novērtējumu.

Saistībā ar neierobežoto kompetenci attiecībā uz naudas sodu apmēru Tiesa precizēja, ka ar šo kompetenci tiesai tiek piešķirtas pilnvaras papildus vienkāršai sankciju tiesiskuma pārbaudei aizstāt Komisijas vērtējumu ar savu vērtējumu un līdz ar to atcelt, samazināt vai palielināt uzlikto naudas soda sankciju. Tomēr Tiesa uzsvēra, ka neierobežotās kompetences īstenošana nenozīmē, ka tiesai pēc savas ierosmes ir jāpārbauda viss apstrīdētais lēmums; tas nozīmētu no jauna veikt pilnīgu lietas izmeklēšanu.

⁵⁴ Līgums par Eiropas Ekonomikas zonu (OV 1994, L 1, 181.–185. lpp.).

⁵⁵ Eiropas Savienības Pamattiesību harta (OV 2010, C 83, 401. lpp.).

Tādējādi Tiesa vispirms secināja, ka Savienības tiesai ir jāisto gan faktisko, gan tiesisko apstākļu pārbaude un ka tā ir tiesīga novērtēt pierādījumus, atcelt Komisijas lēmumu un grozīt naudas sodu apmēru. Tādējādi Tiesa uzsvēra, ka nešķiet, ka Savienības tiesībās paredzētā pārbaude būtu pretrunā Eiropas Savienības Pamattiesību hartā paredzētā principa par efektīvu tiesību aizsardzību tiesā prasībām. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka Vispārējā tiesa, lemjot par tās izskatīšanā esošo lietu, ir veikusi neierobežotu un pilnīgu faktisko un tiesisko apstākļu pārbaudi, kuru tai ir pienākums veikt.

Apvienotās lietas C-109/10 P un C-110/10 P *Solvay*/Komisija, kurās tika pasludināts 2011. gada 25. oktobra spriedums, ļāva Tiesai precizēt pienākuma ievērot tiesības uz aizstāvību robežas. Sankciju par dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu kalcinētās sodas tirgū un vienošanos par cenām ar konkurentiem Komisija sabiedrībai *Solvay* pirmo reizi bija piemērojusi 1990. gadā. Lēmumi, ar kuriem Komisija Beļģijas sabiedrībai bija uzlikusi sodu, tika atcelti. Tādējādi Komisija 2000. gadā pieņēma jaunus lēmumus, uzliekot sabiedrībai *Solvay* jaunus naudas sodus par tiem pašiem faktiem. Šī sabiedrība vērsās Vispārējā tiesā, pārmetot Komisijai tiesību uz piekļuvi tās rīcībā esošajiem dokumentiem pārkāpumu, tostarp dažu no šiem dokumentiem nozaudēšanas dēļ. Tā arī norādīja, ka, pirms tiek pieņemti jauni lēmumi, Komisijai esot bijis jāveic tās uzklaušana. Tā kā Vispārējā tiesa noraidīja sabiedrības *Solvay* prasību, Tiesā tika iesniegta tās apelācijas sūdzība un tai bija jāpārbauda tie paši iebildumi.

Tiesa vispirms atgādināja, ka tiesības piekļūt lietas materiāliem paredz, ka Komisija attiecīgajam uzņēmumam sniedz iespēju veikt visu izmeklēšanas lietā esošo dokumentu, kas varētu attiekties uz tā aizstāvību, pārbaudi. Tiesību uz piekļuvi lietas materiāliem pārkāpums procesā pirms lēmuma pieņemšanas, ja tas ir ietekmējis tiesības uz aizstāvību, principā var izraisīt šī lēmuma atcelšanu.

Tiesa precizēja, ka šajā lietā runa ir nevis par dažiem trūkstošiem dokumentiem, kuru saturu varētu rekonstruēt no citiem avotiem, bet par veselām apakšlietām, kurās varēja būt būtiski Komisijā notikušā procesa dokumenti un kuras arī varēja būt nozīmīgas *Solvay* aizstāvībai.

Tādēļ Tiesa nosprieda, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka fakts, ka *Solvay* nav bijis piekļuves lietas materiāliem, nav tiesību uz aizstāvību pārkāpums.

Saistībā ar uzņēmuma uzklaušanu pirms Komisijas lēmuma pieņemšanas Tiesa atgādināja, ka tā ir tiesību uz aizstāvību daļa un ka tā tāpat ir jāpārbauda atbilstoši īpašiem katra konkrētā gadījuma apstākļiem. Ja Komisija pēc lēmuma atcelšanas procesuālo normu pārkāpuma dēļ, kas ir attiecies vienīgi uz kārtību, kādā to galīgi pieņēma komisāru kolēģija, pieņem jaunu lēmumu ar būtībā identisku saturu un tas ir balstīts uz tiem pašiem iebildumiem, tai nav pienākuma veikt jaunu attiecīgo uzņēmuma uzklaušanu. Tomēr Tiesa uzskatīja, ka jautājums par *Solvay* atbildību nebija nodalāms no piekļuves lietas materiāliem, jo administratīvajā procesā pirms pirmo 1990. gada lēmumu pieņemšanas Komisija *Solvay* nebija sniegusi visus tās lietas materiālos esošos dokumentus. Neraugoties uz šo apstākli un neņemot vērā nozīmi, kāda Tiesas un Vispārējās tiesas judikatūrā ir piešķirta piekļuvei lietas materiāliem, Komisija pieņēma tādus pašus lēmumus, kādi bija atcelti pienācīgas autentifikācijas neesamības dēļ, neuzsākot jaunu administratīvo procesu, kurā tai sabiedrība *Solvay* būtu jāuzklau, pirms tam tai piešķirot pieeju lietas materiāliem.

Tādējādi Tiesa secināja, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, uzskatot, ka, lai pieņemtu jaunus lēmumus, nebija vajadzīga *Solvay* uzklaušana, un atcēla Vispārējās tiesas spriedumus, kā arī, izlemjot lietu pēc būtības, – Komisijas lēmumus.

Vienošanos un saskaņotu darbību, kurās iesaistīti Eiropas tērauda ražotāji, lietās Eiropas Komisija 1994. gadā pieņēma lēmumu pret sabiedrību *ARBED* (tagad – *Arcelor Mittal*) un 1998. gadā – pret sabiedrību *Thyssen Stahl* (tagad – *ThyssenKrupp*), abās sabiedrībām uzliekot naudas sodus. Tiesa

atcēla abus šos lēmumus tiesību uz aizstāvību pārkāpuma dēļ. Tomēr 2006. gadā Komisija, ņemot vērā tos pašus 1988. un 1991. gada faktus un pamatojoties tostarp uz EOTK līgumu, kura darbība bija izbeigusies 2002. gada 23. jūlijā, pieņēma divus jaunus lēmumus. Šie divi lēmumi tika nodoti izskatīšanai vispirms Vispārējā tiesā (kura tos apstiprināja), bet pēc tam – Tiesā. Tiesa ar 2011. gada 29. marta spriedumu lietā C-201/09 P *ArcelorMittal Luxembourg*/Komisija un Komisija/*ArcelorMittal Luxembourg* u.c., kā arī ar 2011. gada 29. marta spriedumu lietā C-352/09 P *ThyssenKrupp Nirosta*/Komisija atstāja spēkā Vispārējās tiesas spriedumu, spriežot tostarp par jautājumu attiecībā uz iespēju piemērot atbilstoši EK līgumam pieņemtas procesuālo tiesību normas EOTK līguma pārkāpumu gadījumā pēc tā darbības termiņa beigām. Tiesa uzskatīja, ka tiesību aktu izmaiņu gadījumā – ja vien nav tieši pausta pretēja likumdevēja griba – ir jānodrošina tiesisko struktūru pēctecība. Tā kā nekas neliecināja, ka Savienības likumdevējs būtu gribējis, lai pēc EOTK līguma darbības beigām varētu izvairīties no jebkāda soda piemērošanas par slepenas, tajā aizliegtas rīcības veikšanu, Tiesa nosprieda, ka būtu pretēji Līgumu mērķiem un to saskaņotībai, kā arī nesavienojami ar Savienības tiesību sistēmas kontinuitāti, ja Komisija nespētu nodrošināt vienveidīgu EOTK līguma piemērošanu, jo šajā līgumā iekļautās tiesību normas turpina radīt tiesiskas sekas pat pēc tam, kad tas zaudējis spēku. Turpinot, Tiesa precizēja, ka tiesiskās drošības un tiesiskās palāvības aizsardzības principi šajā lietā nosaka pienākumu piemērot EOTK līgumā paredzētās materiālo tiesību normas, uzsverot, ka rūpīgs uzņēmums nevarēja nezināt savas rīcības sekas, ne arī paļauties uz to, ka EOTK līguma aizstāšanas ar EKL sekas būs tādas, ka tas varēs izvairīties no sankcijas. Tādējādi Tiesa secināja, pirmkārt, ka Komisijas kompetence uzlikt attiecīgajām sabiedrībām naudas sodus izrietēja no tiesību normām, kas ir pieņemtas atbilstoši EK līgumam, un ka process bija jāorganizē atbilstoši šīm normām, un, otrkārt, ka materiālo tiesību normas, kurās ir paredzētas piemērojamās sankcijas, bija EOTK līguma normas.

Lietā attiecībā uz valsts konkurences iestādes lēmumu, kurā tā bija nolēmusi, ka, piemērojot valsts tiesības, uzņēmums nav veicis nekādu dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu un ka jautājumā par EK līguma pārkāpumu tiesvedība ir izbeidzama, Tiesai tika uzdoti prejudiciāli jautājumi par valsts konkurences iestāžu kompetences apjomu (2011. gada 3. maija spriedums lietā C-375/09 *Tele2 Polska*).

Tiesa vispirms atgādināja, ka, lai dalībvalstīs tiktu garantēta saskaņota konkurences normu piemērošana, ar vispārējo lojālas sadarbības principu Regulā (EK) Nr. 1/2003⁵⁶ ir paredzēts sadarbības mehānisms starp Komisiju un valsts konkurences iestādēm.

Pēc tam Tiesa norādīja, ka, ja valsts konkurences iestāde, pamatojoties uz tās rīcībā esošo informāciju, uzskata, ka nav izpildīti aizlieguma nosacījumi, regulā ir skaidri norādīts, ka šīs valsts konkurences iestādes pilnvaras ir ierobežotas ar lēmuma pieņemšanu par to, ka tām nav pamata rīkoties.

Tiesa uzskatīja, ka, ja valsts konkurences iestādēm tiktu atļauts pieņemt lēmumus, konstatējot Līguma tiesību normu attiecībā uz dominējoša stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu pārkāpuma neesamību, tiktu apšaubīta ar Regulu Nr. 1/2003 ieviestā sadarbības sistēma un apdraudētas Komisijas pilnvaras. Tiesa nosprieda, ka šāds “negatīvs” lēmums pēc būtības radītu risku apdraudēt Līgumā paredzēto konkurences tiesību normu⁵⁷ vienveidīgu piemērošanu, kas ir viens no minētās regulas mērķiem, un tādējādi varētu traucēt Komisijai vēlāk konstatēt, ka minētā rīcība ir uzskatāma par šo tiesību normu pārkāpumu.

⁵⁶ Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

⁵⁷ Līguma par Eiropas Savienības darbību (OV 2010, C 83, 47. lpp.) 101. un 102. pants.

Tā Tiesa uzskatīja, ka LESD 102. pantā paredzētā dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpuma neesamību var konstatēt tikai Komisija, pat ja šis pants tiek piemērots valsts konkurences iestādes īstenotā procesā. Tiesa secināja, ka valsts konkurences iestāde, ja tā izvērtē, vai ir izpildīti LESD 102. panta piemērošanas nosacījumi, un uzskata, ka nav īstenota ļaunprātīga rīcība, nevar pieņemt lēmumu, ar kuru tiek konstatēta dominējoša stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizlieguma pārkāpuma neesamība.

Tiesa tāpat nosprieda, ka ar Savienības tiesībām netiek pieļauta valsts tiesību norma, kas liktu izbeigt procesu par LESD 102. panta piemērošanu, pieņemot lēmumu, ar kuru tiek konstatēts, ka šis pants nav pārkāpts. Tiesa precizēja, ka valsts konkurences iestāde var piemērot savas valsts tiesību normas tikai tad, ja Savienības tiesībās nav paredzēti īpaši noteikumi.

Lietā C-360/09 *Pfleiderer*, kurā tika pasludināts 2011. gada 14. jūnija spriedums, Tiesai, izskatot Vācijas tiesas iesniegtu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, bija jāspriež par trešo personu, ieskaitot personas, kurām ar aizliegtu vienošanos nodarīts kaitējums, iespēju naudas soda aizliegtas vienošanās jomā procesā piekļūt iecietības režīma piemērošanas pieteikumiem un brīvprātīgi iesniegtajiem dokumentiem un informācijai, ko valsts konkurences iestādē iesnieguši pieteikumu par iecietības režīma piemērošanu iesniedzēji.

Tiesa vispirms atgādināja, ka nedz EK līguma tiesību normās konkurences jomā, nedz Regulā Nr. 1/2003⁵⁸ nav paredzēts kopīgs regulējums jautājumā par iecietību vai tiesībām iepazīties ar dokumentiem saistībā ar kādu iecietības procedūru, kas kādai valsts konkurences iestādei brīvprātīgi iesniegti saskaņā ar valsts iecietības programmu. Turpinot, tā precizēja, ka Komisijas Paziņojums par sadarbību konkurences iestāžu tīklā⁵⁹ un Paziņojums par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos⁶⁰ dalībvalstīm nav saistošs; tāpat nav saistoša arī Eiropas konkurences iestāžu tīklā izstrādātā iecietības paraugprogramma.

Pēc tam Tiesa nosprieda, ka Savienības tiesību normas aizliegtas vienošanās jomā, konkrēti Regula Nr. 1/2003, ir jāinterpretē tādējādi, ka tās neliedz personai, kurai Savienības konkurences tiesību pārkāpuma rezultātā ir nodarīts kaitējums un kura vēlas saņemt zaudējumu atlīdzību, saņemt atļauju iepazīties ar dokumentiem saistībā ar kādu iecietības procesu attiecībā uz šā pārkāpuma izdarītāju. Tomēr Tiesa precizēja, ka nosacījumus, ar kādiem šāda iepazīšanās ir jāatļauj vai jāatsaka, izvirza dalībvalstu tiesas, ņemot vērā savas valsts tiesības un izvērtējot Savienības tiesībās aizsargātās intereses.

Fiskālie noteikumi

Pievienotās vērtības nodokļa jomā īpaša uzmanība ir pievēršama 2011. gada 15. novembra spriedumam lietā C-539/09 Komisija/Vācija. Šajā lietā Komisija pārkārta Vācijas Federatīvajai Republikai, ka tā iebilst pret to, ka Eiropas Savienības Revīzijas palāta tās teritorijā veic revīziju par administratīvo sadarbību atbilstoši Regulai Nr. 1798/2003⁶¹. Tiesa nosprieda, ka, rīkojoties šādi, Vācijas Federatīvā Republika nav izpildījusi tai EKL 248. panta 1.–3. punktā –, kuros ir noteikts, ka Revīzijas palāta pārbauda visu Kopienas ieņēmumu un izdevumu pārskatus, šo ieņēmumu un izdevumu likumī-

⁵⁸ Skat. 56. zemsvītras piezīmi.

⁵⁹ Komisijas Paziņojums 2004/C 101/04 par sadarbību konkurences iestāžu tīklā (OV C 101, 43. lpp.).

⁶⁰ Komisijas Paziņojums 2004/C 298/11 par atbrīvojumu no sodanaudas [naudas soda] un sodanaudas [naudas soda] samazināšanu karteļu gadījumos (OV C 298, 17. lpp.).

⁶¹ Padomes 2003. gada 7. oktobra Regula (EK) Nr. 1798/2003 par administratīvu sadarbību pievienotās vērtības nodokļu jomā (OV L 264, 1. lpp.).

bu, kā arī pareizu finanšu pārvaldību, un ar kuriem Revīzijas palātai ir piešķirtas pilnvaras veikt revīziju, pamatojoties uz dokumentiem, un vajadzības gadījumā uz vietas dalībvalstīs, – noteiktos pienākumus.

Tiesa uzskatīja, ka saskaņā ar Līgumu izveidotā pašu resursu sistēma attiecībā uz PVN resursiem paredz ieviest dalībvalstu pienākumu kā pašu resursus nodot Kopienas rīcībā daļu no summas, ko tās iekasē saskaņā ar minēto nodokli. Būdami paredzēti krāpšanas un izvairīšanās no nodokļu maksāšanas PVN jomā apkarošanai, saskaņā ar minēto Regulu Nr. 1798/2003 dalībvalstīm saistošie sadarbības mehānismi paši par sevi ir tādi, kas var radīt tiešu un būtisku ietekmi uz minētā nodokļa ieņēmumu efektīvu iekasēšanu un līdz ar to uz PVN resursu nodošanu Kopienas budžetam. Tātad, dalībvalstij efektīvi piemērojot ar Regulu Nr. 1798/2003 ieviestos sadarbības noteikumus, var tikt iespaidota ne tikai šīs dalībvalsts spēja efektīvi cīnīties pret krāpšanu un izvairīšanos no nodokļu maksāšanas pašai savā teritorijā, bet arī citu dalībvalstu spēja nodrošināt šādu cīņu attiecīgi to teritorijā, īpaši tad, ja pareiza PVN piemērošana pārējās valstīs ir atkarīga no minētās dalībvalsts rīcībā esošās informācijas. Revīzijas palātas pārbaude attiecībā uz administratīvo sadarbību saskaņā ar Regulu Nr. 1798/2003 tik tiešām attiecas uz Kopienas ieņēmumiem no to tiesiskuma un pareizas finanšu pārvaldības skatpunkta, un tādējādi tai ir tieša saikne ar pilnvarām, kas šai iestādei piešķirtas ar EKL 248. pantu.

Preču zīmes

Tiesa ir vairākkārt pievērsusi uzmanību preču zīmju tiesībām, aplūkojot tās kā no Kopienas preču zīmes ⁶², tā no dalībvalstu tiesību aktu saskaņošanas šajā jomā ⁶³ skatpunkta.

2011. gada 5. jūlija spriedumā lietā C-263/09 P *Edwin/ITSB* attiecībā uz preču zīmes, ko veido Itālijas modes dizainera *Elio Fiorucci* personvārds, spēkā esamību Tiesa, izskatot par Vispārējās tiesas 2009. gada 14. maija spriedumu lietā T-165/06 iesniegto apelācijas sūdzību, sprieda par Kopienas preču zīmes spēkā neesamības gadījumiem. Tā Tiesa nosprieda, ka atbilstoši Regulas Nr. 40/94 ⁶⁴ 52. panta 2. punktam Kopienas preču zīmi var atzīt par spēkā neesošu, ja ir iesniegts ieinteresētās personas, kura atsaucas uz "citām agrākām tiesībām", pieteikums. Šajā pantā iekļauto tiesību saraksts nav uzskatāms par tiesību, kuru mērķis ir aizsargāt dažāda rakstura intereses, tādu kā tiesības uz personvārdu vai nosaukumu, tiesības uz grafisku atveidojumu, autortiesības un rūpnieciskā īpašuma tiesības, ierobežotu uzskaitījumu. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka tās interpretācijai izvirzītā panta formulējums un struktūra neļauj gadījumos, kad ir norādītas tiesības uz personvārdu vai nosaukumu, ierobežot šīs normas izmantošanu, to attiecinot vienīgi uz gadījumiem, kuros Kopienas preču zīmes reģistrācija ir konfliktā ar tiesībām, kas paredz ekskluzīvi aizsargāt personvārdu kā attiecīgās personas atribūtu; tādējādi tiesības uz personvārdu vai nosaukumu, tāpat kā citas tiesības, tiek aizsargātas arī to ekonomiskajā aspektā. Turklāt Tiesa apstiprināja Vispārējās tiesas kompetenci pārbaudīt lekšējā tirgus saskaņošanas biroja vērtējuma attiecībā uz norādītajām valsts tiesībām tiesiskumu. Tā arī apstiprināja Vispārējās tiesas konstatējumus, kas tikuši izdarīti attiecībā uz lietā norādīto valsts tiesību saturu, secinot, ka pazīstama personvārda īpašniekam ir tiesības iebilst pret sava personvārda kā preču zīmes izmantošanu gadījumā, ja viņš nav devis savu piekrišanu minētās preču zīmes reģistrācijai.

⁶² Padomes 1993. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.).

⁶³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīva 2004/48/EK par intelektuālā īpašuma tiesību piemērošanu (OV L 157, 45. lpp.).

⁶⁴ Skat. 62. zemsvītras piezīmi.

2011. gada 12. aprīļa spriedumā lietā C-235/09 *DHL Express France* Tiesa, atbildot uz prejudiciālu jautājumu, nosprieda, ka kompetentās Kopienas preču zīmju tiesas noteiktais aizliegums turpināt pārkāpumu vai pārkāpuma draudus principā aptver visu Eiropas Savienības teritoriju. Šādas piemērošanas jomas pamatā ir gan Kopienas preču zīmes vienādas aizsardzības mērķis, kas tiek īstenots ar Regulu Nr. 40/94⁶⁵, gan arī preču zīmes vienotais raksturs. Tomēr Tiesa precizēja, ka aizlieguma teritoriālā piemērojamība var būt ierobežota, tostarp tad, ja preču zīmei raksturīgas funkcijas Eiropas Savienības teritorijas daļā netiek aizskartas vai nepastāv to aizskaršanas draudi. Kopienas preču zīmes īpašnieka ekskluzīvo tiesību teritoriālā piemērojamība nevar pārsniegt to, kas ar šīm tiesībām ir atļauts šim īpašniekam, lai aizsargātu tam piederošo preču zīmi. Tiesa piebilda, ka pārējām dalībvalstīm principā ir jāatzīst un jāizpilda tiesas nolēmums, tādējādi piešķirot tam pārrobežu iedarbību. Atsaucoties uz Līguma par Eiropas Savienību 4. panta 3. punkta otrajā daļā noteikto lojālas sadarbības principu, Tiesa pēc tam nosprieda, ka dalībvalstīm jāparedz pasākumi, kārtība un aizsardzības līdzekļi, kas vajadzīgi, lai nodrošinātu Direktīvā 2004/48⁶⁶ paredzēto intelektuālā īpašuma tiesību ievērošanu. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka tāds piespiedu pasākums kā kavējuma nauda, ko noteikusi Kopienas preču zīmju tiesa, pamatojoties uz savas valsts tiesībām, ir spēkā ne vien dalībvalstī, kurā atrodas šī tiesa, bet arī citās dalībvalstīs. Šādi pasākumi var būt efektīvi vienīgi tad, ja tie ir spēkā tajā pašā teritorijā, kurā ir spēkā pats tiesas nolēmums, ar kuru noteikts aizliegums. Tomēr, ja piespiedu pasākumi, kas ir analogiski tiem, ko noteikusi Kopienas preču zīmju tiesa, tās dalībvalsts tiesībās, kur tiek lūgta izpilde, nav paredzēti, tad tiesai, kas izskata pieteikumu, ir jāīsteno pasākumu mērķis, izmantojot atbilstošās savas valsts iekšējo tiesību normas, ar kurām ekvivalenti var tikt nodrošināta sākotnēji noteiktā piespiedu pasākuma ievērošana.

Lietā C-324/09 *L'Oréal u.c.*, kurā tika pasludināts 2011. gada 12. jūlija spriedums un kurā sabiedrība *L'Oréal* un dažas tās meitassabiedrības vērsās pret sabiedrību *eBay International* un dažām tās meitassabiedrībām, kā arī konkrētiem tālākpārdevējiem, Tiesa, izskatot vairākus Apvienotās Karalistes tiesas uzdotos prejudiciālos jautājumus attiecībā uz maksas pakalpojumiem par atslēgvārdu, kas atbilst reģistrētām preču zīmēm, norādišanu, sprieda par vairākiem interesantiem jautājumiem preču zīmju jomā. Tā nosprieda, ka, ja preču, ko aptver Kopienas preču zīmes, kuru izmantošanu to īpašnieks nav atļāvis, pārdošanas piedāvājumi vai reklāma ir paredzēta patērētājiem Eiropas Savienības teritorijā, ir piemērojamas Savienības tiesību normas. Lai novērtētu, vai šādi piedāvājumi vai reklāma patiešām ir paredzēti patērētājiem Eiropas Savienības teritorijā, Tiesa aicināja valsts tiesas pārbaudīt atbilstošās pazīmes, tostarp ģeogrāfiskās zonas, uz kurām pārdevējs ir gatavs nosūtīt attiecīgo preci. Tiesa tāpat precizēja, ka priekšmeti, ko aptver preču zīme un kas ir paredzēti kā bezmaksas paraugi, kurus preču zīmes īpašnieks piegādā saviem pilnvarotajiem izplatītājiem, nav laišana tirgū Direktīvas 89/104⁶⁷ vai Regulas Nr. 40/94⁶⁸ izpratnē. Tiesa sniedza precizējumus par interneta tirdzniecības vietas operatora atbildību, kurš, lai gan tas nav uzskatāms par personu, kas izmanto preču zīmi, jo vienīgi ļauj saviem klientiem reproducēt preču zīmēm atbilstošus apzīmējumus, tomēr ir atbildīgs gadījumā, ja tam ir aktīva loma, kas tam ļauj zināt vai kontrolēt ar šiem piedāvājumiem saistīto informāciju. Tātad operators nevar izvairīties no jebkādas atbildības, ja tas palīdz saviem klientiem optimizēt piedāvājumu prezentēšanu vai to reklāmu. Turklāt tas nav atbrīvojams no atbildības, ja tam bijis zināms par faktiem vai apstākļiem, pamatojoties uz kuriem rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam būtu bijis jāatklāj tiešsaistē veikto pārdošanas piedāvājumu pretrastiskums, un ja tas nav ātri rīkojies, lai attiecīgos datus atsauktu vai tos padarītu nepieejamus. Tiesa nosprieda, ka šajā pēdējā gadījumā attiecībā uz konkrēto operatoru var tikt izdoti tiesas rīko-

⁶⁵ Skat. iepriekšējo zemsvītras piezīmi.

⁶⁶ Skat. 63. zemsvītras piezīmi.

⁶⁷ Padomes 1988. gada 21. decembra Pirmā direktīva 89/104/EEK, ar ko tuvinā dalībvalstu tiesību aktus attiecībā uz preču zīmēm (OV 1989, L 40, 1. lpp.).

⁶⁸ Skat. 62. zemsvītras piezīmi.

jumi, kuros ir paredzēta informācijas nodošana, kas, ievērojot personas datu aizsardzību, ļauj identificēt klientus – pārdevējus. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka Savienības tiesībās ir paredzēts dalībvalstu pienākums nodrošināt, lai intelektuālā īpašuma tiesību aizsardzības jomā kompetentās valsts tiesas ar rīkojumu varētu uzdot interneta tirdzniecības vietas operatoram veikt pasākumus, kas ne vien veicinātu šo tiesību pārkāpumu izbeigšanu, bet arī novērstu jaunus šāda veida pārkāpumus. Šiem šādi atļautajiem rīkojumiem tomēr ir jābūt efektīviem, samērīgiem un preventīviem, un tie nevar radīt šķēršļus likumīgai tirdzniecībai.

Saistībā ar apelācijas sūdzību par Vispārējās tiesas 2008. gada 16. decembra spriedumu apvienotajās lietās T-225/06, T-255/06, T-257/06 un T-309/06 Tiesai bija jāspriež par lietu, kurā sabiedrība *Anheuser-Busch* vērsās pret sabiedrību *Budějovický Budvar* saistībā ar preču zīmes "BUD" izmantošanu noteiktu preču, tostarp alus, apzīmēšanai. Pirmais apelācijas sūdzības pamats bija saistīts ar agrāku tiesību (valsts preču zīme un dažās valstīs aizsargāti cilmes vietu nosaukumi), kas izvirzītas, pamatojot pret attiecīgo preču zīmju reģistrāciju iesniegtos iebildumus⁶⁹, apjomu. Savā 2011. gada 29. marta spriedumā lietā C-96/09 P *Anheuser-Busch/Budějovický Budvar* Tiesa nosprieda, ka nepietiek ar to, ka agrākas tiesības ir aizsargātas vairākās dalībvalstīs, lai no tā secinātu, ka šīm tiesībām ir ne tikai vietēja mēroga piemērošanas joma. Pat ja aizsardzības teritorija ir vairāk nekā tikai vietēja mēroga teritorija, tiesībām tās teritorijas, kurā tās ir aizsargātas, būtiskajā daļā ir jābūt pietiekami nozīmīgā mērā izmantotām komercdarbībā. Tāpat tā precizēja, ka izmantošanas komercdarbībā vērtējums ir jāveic atsevišķi attiecībā uz katru no attiecīgajām teritorijām. Tiesa nosprieda arī, ka vienīgi agrāko tiesību aizsardzības teritorijā – visā tās kopumā vai vienīgi daļā – ar apzīmējumu saistītas ekskluzīvas tiesības var radīt konfliktu ar Kopienas preču zīmi. Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka Vispārējā tiesa ir pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, apstiprinot, ka apzīmējuma izmantošana komercdarbībā ir jāpierāda tikai pirms preču zīmes reģistrācijas pieteikuma publicēšanas, nevis, vēlākais, šī pieteikuma iesniegšanas datumā. Tiesa precizēja, ka, ievērojot it īpaši nozīmīgo laikposmu, kāds var pāriet no reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas līdz tā publicēšanai, šī laika kritērija, kas tiek izmantots tiesību uz preču zīmi iegūšanai, t.i., Kopienas preču zīmes reģistrācijas pieteikuma iesniegšanas datumā, piemērošana var labāk nodrošināt, ka attiecīgā apzīmējuma izmantošana ir reāla izmantošana, nevis tāda prakse, kuras mērķis ir tikai nepieļaut jaunas preču zīmes reģistrāciju. Tādējādi spriedums tika daļēji atcelts un lieta tika nodota atpakaļ izskatīšanai Vispārējā tiesā.

Savā 2011. gada 22. septembra spriedumā lietā C-482/09 *Budějovický Budvar* Tiesa vēlreiz pievērsās jautājumam par attiecīgi sabiedrību *Anheuser-Busch* un *Budějovický Budvar* tiesībām. Apvienotās Karalistes tiesas uzdotie prejudiciālie jautājumi izrietēja no īpašajiem faktiem, kurus Tiesa ņēma vērā, taisot savu spriedumu. Faktiski abas sabiedrības pirms apzīmējuma "Budweiser" kā preču zīmes reģistrēšanas trīsdesmit gadus bija labticīgi izmantojušas šo vārdu kā preču zīmi, lai identificētu alu. Atbildot uz diviem pirmajiem Apvienotās Karalistes tiesas uzdotajiem jautājumiem, Tiesa vispirms nosprieda, ka akcepta jēdziens Direktīvas 89/104⁷⁰ 9. panta 1. punkta izpratnē ir Savienības tiesību jēdziens un nevar tikt uzskatīts, ka agrākas preču zīmes īpašnieks ir akceptējis savai preču zīmei identiskas vēlākas preču zīmes labi iedibinājušos un ilgstošu labticīgu izmantošanu, ko veic trešā persona un par ko viņš ilgstoši ir zinājis, ja šim agrākas preču zīmes īpašniekam nav bijis nekādas iespējas iebilst pret šo izmantošanu. Turpinot, tā norādīja, ka ierobežojumu akcepta rezultātā termiņš nevar sākties vienkārši no vēlākas preču zīmes izmantošanas brīža, pat ja tās īpašnieks pēc tam veic tās reģistrāciju, jo, kā precizēja Tiesa, agrākas preču zīmes reģistrācija attiecīgajā dalībvalstī nav nepieciešamais nosacījums, lai sāktos ierobežojumu akcepta rezultātā termiņš. Nepieciešamie nosacījumi, lai sāktos šis ierobežojumu termiņš, kuri ir jāpārbauda valsts tiesai, ir vēlākas preču zīmes reģistrācija attiecīgajā dalībvalstī, fakts, ka šīs preču zīmes reģistrācijas pieteikums ir

⁶⁹ Turpat.

⁷⁰ Skat. 67. zemsvītras piezīmi.

iesniegts labticīgi, kā arī vēlākas preču zīmes īpašnieka veikta savas preču zīmes izmantošana tajā dalībvalstī, kurā tā ir reģistrēta, un, visbeidzot, agrākas preču zīmes īpašnieka apzināšanās, ka vēlāka preču zīme ir reģistrēta un ka tā tiek izmantota pēc tās reģistrācijas. Atbildot uz trešo prejudiciālo jautājumu, Tiesa atgādināja, ka atbilstoši Direktīvas 89/104 4. panta 1. punktam vēlāka reģistrēta preču zīme var tikt atzīta par spēkā neesošu tikai tad, ja tā kaitē vai var kaitēt agrākas preču zīmes pamatfunkcijai garantēt patērētājiem ar to apzīmēto preču vai pakalpojumu izcelsmi. Tiesa, tieši atsaucoties uz labticību, tad nosprieda, ka vienlaicīga labticīga un ilgstoša divu identisku preču zīmju, kas apzīmē identiskas preces, izmantošana nekaitē vai nevar kaitēt agrākas preču zīmes pamatfunkcijai un ka tādējādi vēlāka preču zīme nav atzīstama par spēkā neesošu. Tomēr Tiesa pati ierobežoja sava sprieduma piemērošanas jomu, vairākas reizes atgādinot īpašos lietas apstākļus, un pat precizēja, ka apstākļiem pamata tiesvedībā piemīt "izņēmuma raksturs".

Sociālā politika

Lai gan šajā jomā vairākkārt ir bijuši uzdoti jautājumi par vienlīdzīgu attieksmi, tie nav vienīgie, kas ir tikuši izskatīti Tiesas sēžu zālē.

Divās lietās Tiesai bija iespēja interpretēt diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principu.

2011. gada 8. septembra spriedumā apvienotajās lietās C-297/10 un C-298/10 *Hennigs* un *Mai* Tiesa pirmām kārtām uzskatīja, ka diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma princips, kas ir nostiprināts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 21. pantā un precizēts Padomes Direktīvā 2000/78, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju ⁷¹, konkrētāk, šīs direktīvas 2. pantā un 6. panta 1. punktā, liedz veikt tādu darba koplīgumā paredzētu pasākumu, ar kuru tiek paredzēts, ka katrā pakāpē civildienesta līgumdarbinieka algas līmenis šī darbinieka pieņemšanas darbā brīdī tiek noteikts atkarībā no viņa vecuma. Šajā ziņā tas, ka ar Savienības tiesībām aizliegts šāds pasākums un ka tas ir iekļauts darba koplīgumā, neapdraud hartas 28. pantā atzītās tiesības iesaistīties sarunās un slēgt darba koplīgumus. Lai gan darba stāža kritērija izmantošana vispārīgi ir piemērota likumīga mērķa ņemt vērā darbinieka pirms pieņemšanas darbā iegūto darba pieredzi sasniegšanai, civildienesta darbinieka algas līmeņa noteikšana darbā pieņemšanas laikā atkarībā no vecuma pārsniedz to, kas ir vajadzīgs un piemērots, lai sasniegtu šo mērķi. Kritērijs, kurā tiek ņemts vērā arī darba stāžs vai iegūtā darba pieredze, neatsaucoties uz vecumu, ņemot vērā Direktīvu 2000/78, šķiet piemērotāks iepriekš minētā likumīgā mērķa sasniegšanai. Otrām kārtām Tiesa uzskatīja, ka ar Direktīvas 2000/78 2. pantu un 6. panta 1. punktu, kā arī hartas 28. pantu netiek liegts veikt tādu darba koplīgumā paredzētu pasākumu, ar kuru civildienesta līgumdarbinieku darba samaksas režīms, kas ir izraisījis diskrimināciju vecuma dēļ, tiek aizstāts ar uz objektīviem kritērijiem balstītu darba samaksas režīmu, tomēr laikā ierobežotā pārejas posmā atstājot spēkā zināmas pirmā režīma diskriminējošās sekas, lai nodrošinātu, ka darbā pieņemtie darbinieki pārejā uz jauno režīmu nezaudēs ienākumus. Pārejas režīms, kas aizsargā iegūtās tiesības, ir uzskatāms par tādu, ar ko ir paredzēts sasniegt likumīgu mērķi Direktīvas 2000/78 6. panta 1. punkta izpratnē. Turklāt, ņemot vērā darba koplīguma pusēm atzīto plašo rīcības brīvību darba samaksas noteikšanas jomā, darba koplīguma pusēm nav nesaprātīgi vienoties par piemērotiem un vajadzīgiem pārejas pasākumiem, lai novērstu attiecīgo civildienesta līgumdarbinieku ienākumu zudumu.

2011. gada 13. septembra spriedumā lietā C-447/09 *Prigge* u.c. Tiesa pirmām kārtām uzskatīja, ka Direktīvas 2000/78 ⁷² 2. panta 5. punkts ir interpretējams tādējādi, ka dalībvalstis var saskaņā ar

⁷¹ Padomes 2000. gada 27. novembra Direktīva 2000/78/EK, ar ko nosaka kopēju sistēmu vienlīdzīgai attieksmei pret nodarbinātību un profesiju (OV L 303, 16. lpp.).

⁷² Skat. iepriekšējo zemsvītras piezīmi.

deleģēšanas noteikumiem atļaut sociālajiem partneriem veikt pasākumus minētās tiesību normas izpratnē tādās šajā tiesību normā paredzētajās jomās, uz kurām attiecas koplīgumi, ar nosacījumu, ka šiem deleģēšanas noteikumiem ir jābūt pietiekami precīziem, lai nodrošinātu, ka, veicot šos pasākumus, tiek ievērotas šīs direktīvas 2. panta 5. punktā ietvertās prasības. Tāds pasākums, ar kuru tiek noteikts 60 gadu vecuma ierobežojums, pēc kura piloti vairs nevar veikt savu profesionālo darbību, lai gan valsts un starptautiskajā tiesiskajā regulējumā šis vecums ir noteikts 65 gadi, nav pasākums, kas ir vajadzīgs sabiedrības drošībai un veselības aizsardzībai šī paša Direktīvas 2000/78 2. panta 5. punkta izpratnē. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2000/78 4. panta 1. punkts ir interpretējams tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds darba koplīguma noteikums, ar kuru ir noteikts 60 gadu vecuma ierobežojums, pēc kura piloti tiek uzskatīti par tādiem, kuriem vairs nav fizisko spēju profesionālās darbības veikšanai, pat ja valsts un starptautiskajā tiesiskajā regulējumā šis vecums ir noteikts 65 gadi. Šīs direktīvas 4. panta 1. punkts ir jāinterpretē šauri, jo ar to tiek atļauta atkāpe no nediskriminācijas principa. Lai gan avioliniju pilotu īpašu fizisko spēju esamību var uzskatīt par galveno un izšķirošo prasību attiecībā uz profesiju minētās tiesību normas izpratnē un lai gan ar minēto pasākumu sasniedzamais mērķis – nodrošināt gaisa satiksmes drošību – ir likumīgs šī paša Direktīvas 2000/78 4. panta 1. punkta izpratnē, 60 gadu vecuma ierobežojuma, pēc kura avioliniju piloti tiek uzskatīti par tādiem, kuriem vairs nav fizisko spēju profesionālās darbības veikšanai, noteikšana šādos apstākļos, kā arī ņemot vērā minēto valsts un starptautisko tiesisko regulējumu, ir nesamērīga prasība minētā panta izpratnē. Visbeidzot, Tiesa uzskatīja, ka Direktīvas 2000/78 6. panta 1. punkta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka gaisa satiksmes drošība nav likumīgs mērķis šīs normas izpratnē. Pat ja šīs pašas direktīvas 6. panta 1. punkta pirmajā daļā uzskaitīto likumīgo mērķu saraksts nav izsmeļošs, mērķi, kurus var uzskatīt par likumīgiem šīs tiesību normas izpratnē un tātad – arī par tādiem, ar kuriem var attaisnot atkāpi no diskriminācijas vecuma dēļ aizlieguma principa, ir sociālās politikas mērķi, tādi kā tie, kas ir saistīti ar nodarbinātības, darba tirgus vai profesionālās izglītības politiku.

Lietā C-147/08 *Römer*, kurā tika pasludināts 2011. gada 10. maija spriedums, Tiesai bija jāinterpretē tā pati Direktīva 2000/78⁷³, taču saistībā ar cita veida diskrimināciju. Šajā lietā tika aplūkota diskriminācijas seksuālās orientācijas dēļ situācija saistībā ar papildu pensijas apmēru. Attiecībā uz minētās direktīvas materiālo piemērošanas jomu Tiesa vispirms uzskatīja, ka Direktīva 2000/78 ir jāinterpretē tādējādi, ka tādas papildu vecuma pensijas, kādas iestāde, pamatojoties uz valsts likumu, izmaksā agrākajiem darbiniekiem un viņus pārdzīvojušajiem ģimenes locekļiem un kas ir uzskatāmas par darba samaksu LESD 157. panta izpratnē, nav tādas, kas neietilpst Direktīvas 2000/78 materiālās piemērošanas jomā tās 3. panta 3. punkta vai preambulas divdesmit otrā apsvēruma dēļ. Turpinot, Tiesa uzskatīja, ka ar Direktīvas 2000/78 1. un 2. pantu un 3. panta 1. punkta c) apakšpunktu, aplūkotiem kopā, netiek pieļauta tāda valsts tiesību norma, saskaņā ar kuru persona, kura ir reģistrējusi partnerattiecības, saņem mazāku papildu vecuma pensiju par to, kāda tiek piešķirta personai, kura ir laulājusies un pastāvīgi nedzīvo šķirti, ja attiecīgajā dalībvalstī laulāties var tikai dažāda dzimuma personas, bet līdzās laulībai pastāv arī partnerattiecības, kuras var nodibināt viena dzimuma personas, un ja tiek pieļauta tieša diskriminācija seksuālās orientācijas dēļ, tāpēc ka valsts tiesībās minētais partnerattiecību partneris ir juridiski un faktiski salīdzināmā situācijā ar to, kādā ir laulāta persona attiecībā uz minēto pensiju. Salīdzināmā rakstura analīze ir jāveic valsts tiesai, un tai, to veicot, ir jākoncentrējas uz atbilstošajām laulāto un personu, kas ir reģistrējušas partnerattiecības, tiesībām un pienākumiem, kādus noteikuši attiecīgie tiesību institūti un kuriem ir nozīme, ņemot vērā attiecīgā pabalsta mērķi un piešķiršanas nosacījumus. Visbeidzot, Tiesa precizēja, ka gadījumā, ja šāda valsts tiesību norma ir diskriminējoša Direktīvas 2000/78 2. panta izpratnē, privātpersona, kuru skar šī tiesību norma, var atsaukties uz tiesībām uz vienlīdzīgu attieksmi ne ātrāk kā pēc tam,

⁷³ Skat. 71. zemsvītras piezīmi.

kad ir beidzies minētās direktīvas transponēšanas termiņš, un nav jāgaida, kamēr valsts likumdevējs nodrošinās šīs tiesību normas atbilstību Savienības tiesībām.

2011. gada 22. novembra spriedumā lietā C-214/10 *KHS* Tiesa nosprieda, ka ar Direktīvas 2003/88⁷⁴ 7. panta 1. punktu tiek pieļautas tādas valsts tiesību normas vai prakse kā koplīgumi, ar kuriem tiek ierobežota darba ņēmēja, kurš vairākus bāzes laikposmus pēc kārtas ir bijis darba nespējīgs, tiesību uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu summēšana, nosakot 15 mēnešu pārceļšanas laikposmu, kuram beidzoties, izbeidzas tiesības uz šādu atvaļinājumu. Neierobežotas summēšanas tiesības vairs neatbilstu pašam tiesību uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu mērķim. Šis mērķis ir divējāds, proti, ļaut darba ņēmējam atpūsties no darba un izmantot laiku relaksācijai un brīvā laika nodarbēm. Lai arī apmaksātā ikgadējā atvaļinājuma pozitīvā ietekme uz darba ņēmēja drošību un veselību īstenojas pilnībā, ja tas tiek izmantots šim mērķim noteiktajā, proti, kārtējā, gadā, šī atpūtas laikposma nozīme šajā ziņā saglabājas, ja tas tiek izmantots vēlāk. Tomēr, ja pārceļšana pārsniedz noteiktu laika robežu, ikgadējais atvaļinājums, ņemot vērā tā mērķi būt par atpūtas laiku, darba ņēmējam nesniedz pozitīvu ietekmi, jo ar to tiek īstenots tikai laika relaksācijai un brīvā laika nodarbēm mērķis. Tādējādi, ņemot vērā tiesību uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu mērķi, darba ņēmējam, kurš vairākus gadus pēc kārtas ir bijis darba nespējīgs, nevar būt tiesības neierobežoti summēt šajā laikposmā iegūtās tiesības uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu. Šajā kontekstā, lai tiktu ievērotas tiesības uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu, kuru mērķis ir darba ņēmēja aizsardzība, Tiesa nosprieda, ka attiecībā uz katru pārceļšanas laikposmu ir jāņem vērā īpašie apstākļi, kādos ir darba ņēmējs, kurš vairākus bāzes laikposmus pēc kārtas ir bijis darba nespējīgs. Līdz ar to šim pārceļšanas laikposmam ir jābūt ievērojami ilgākam par bāzes laikposmu, par kuru šis pārceļšanas laikposms ir piešķirts. Tādējādi Tiesa nosprieda, ka ir iespējams pamatoti uzskatīt, ka ar 15 mēnešu ilgu pārceļšanas laikposmu tiek ievērotas tiesības uz apmaksātu ikgadējo atvaļinājumu, jo ar šo laikposmu tiek nodrošināts, ka šīs tiesības kā atpūtas laiks darba ņēmējam saglabā savu pozitīvo ietekmi.

2011. gada 6. septembra spriedumā lietā C-108/10 *Scattolon* Tiesa precizēja tādu darba ņēmēju tiesību aizsardzības apjomu, kurus pārņem jauns darba devējs. Vispirms tā uzskatīja, ka tas, ka dalībvalstī viena valsts iestāde pārņem darbiniekus, kurus nodarbinājusi cita valsts iestāde un kuru uzdevums ir sniegt skolām papildpakalpojumus – konkrēti, uzturēšanas un administratīvās palīdzības uzdevumus –, atbilst uzņēmuma pārejai, uz kuru attiecas Direktīva 77/187⁷⁵, ja minētie darbinieki veido organizētu darbinieku kopumu, kuri kā darba ņēmēji tiek aizsargāti saskaņā ar šīs dalībvalsts tiesībām. Turpinot, Tiesa nosprieda, ka, lai gan [uzņēmuma] pāreja Direktīvas 77/187 izpratnē izraisa, ka pārņemtajiem darba ņēmējiem nekavējoties tiek sākts piemērot pārņemtajā uzņēmumā spēkā esošo koplīgumu un šajā koplīgumā paredzētie atalgojuma noteikumi īpaši ir saistīti ar darba stāžu, ar šīs direktīvas 3. pantu tiek liegts būtiski samazināt pārņemtajiem darba ņēmējiem atalgojuma salīdzinājumā ar situāciju, kādā tie bijuši tieši pirms [uzņēmuma] pārejas, jo viņu darba stāžs, kas iegūts pie [uzņēmumu] nododošās personas, kurš ir līdzvērtīgs pārņemtajā uzņēmuma dienestā esošo darba ņēmēju darba stāžam, netiek ņemts vērā, nosakot viņu sākotnējo atalgojuma līmeni pārņemtajā uzņēmumā. Valsts tiesai ir jāpārbauda, vai šīs pārejas brīdī nav veikts šāds atalgojuma samazinājums.

⁷⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīva 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV L 299, 9. lpp.).

⁷⁵ 1977. gada 14. februāra Direktīva par dalībvalstu tiesību aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku tiesību aizsardzību uzņēmumu, uzņēmējiesabiedrību vai uzņēmējiesabiedrību daļu īpašnieka maiņas [uzņēmumu, uzņēmējiesabiedrību vai uzņēmējiesabiedrību daļu pārejas] gadījumā (OV L 61, 26. lpp.).

2011. gada 17. novembra spriedumā lietā C-435/10 *van Ardenne* Tiesa precizēja darba ņēmēju aizsardzības apjomu darba devēja maksātspējas gadījumā. Tā nosprieda, ka ar Direktīvas 80/987⁷⁶ 3. un 4. pantu netiek pieļauts valsts tiesiskais regulējums, kurā darba ņēmēju, kuru darba devējs ir maksātspējīgs, iespēja pilnībā izmantot savas tiesības panākt neizpildīto darba samaksas prasījumu, kas nav apstrīdēti un ir atzīti ar valsts tiesisko regulējumu, apmierināšanu ir pakļauta nosacījumam reģistrēties kā darba meklētājam. Dalībvalstīm tikai izņēmuma gadījumos ir tiesības atbilstoši Direktīvas 80/987 4. pantam ierobežot šīs direktīvas 3. pantā minēto pienākumu apmierināt darba samaksas prasījumus. Šis 4. pants ir jāinterpretē šauri un atbilstoši tā sociālajam mērķim – nodrošināt minimālo aizsardzību visiem darba ņēmējiem. Šajā nolūkā gadījumi, kuros ir atļauts ierobežot garantiju iestāžu pienākumu apmierināt darba samaksas prasījumus, ir izsmēļoši uzskaitīti Direktīvā 80/987 un attiecīgās normas, ņemot vērā to atkāpes raksturu un šīs direktīvas mērķi, ir jāinterpretē šauri. No šāda viedokļa tāda minētās direktīvas, it īpaši tās 3. un 4. panta, interpretācija, saskaņā ar kuru darba ņēmējam tādēļ, ka tas nav izpildījis pienākumu reģistrēties kā darba meklētājam attiecīgajā termiņā, tiktu pēc vienotas likmes un automātiski samazināta viņa darba samaksas prasījumu, kas nav apstrīdēti un ir atzīti ar valsts tiesisko regulējumu, atmaksa un viņš tādējādi nevarētu izmantot garantiju attiecībā uz viņam pārskata laikposmā faktiski nodarītajiem algu zaudējumiem, būtu pretrunā minētās direktīvas mērķim.

Vide

Eiropas Savienības stingri īstenojamā vides aizsardzības politika ir izraisījusi vairākus jautājumus, uz kuriem Tiesai bija jāatbild.

2011. gada 26. maija spriedumā apvienotajās lietās no C-165/09 līdz C-167/09 *Stichting Natuur en Milieu* u.c. Tiesa izskatīja Direktīvas 2008/1⁷⁷, ar kuru tiek noteikti principi, kas regulē lielo rūpniecības iekārtu būvniecības un ekspluatācijas atļauju piešķiršanas kārtību un nosacījumus, un Direktīvas 2001/81⁷⁸, ar kuru tiek ieviesta valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām piesārņojošām vielām sistēma, interpretācijas jautājumu. Tiesa uzskatīja, ka, izsniedzot vides atļauju rūpniecības iekārtu būvniecībai un ekspluatācijai, dalībvalstīm šīs atļaujas izsniegšanas nosacījumos nav jāietver Direktīvā 2001/81 valstīm noteiktā maksimāli pieļaujamā SO₂ un NO_x emisija. Tomēr tām ir jāizpilda no šīs direktīvas izrietošais pienākums samazināt šo piesārņojošo vielu emisiju līdz daudzumiem, kuri, vēlākais, 2010. gada beigās nepārsniedz minētās direktīvas I pielikumā norādīto maksimāli pieļaujamo emisiju. Pārejas laikposmā no 2002. gada 27. novembra līdz 2010. gada 31. decembrim dalībvalstīm ir jāatturas īstenot pasākumus, kas varētu būtiski apdraudēt paredzētā rezultāta sasniegšanu⁷⁹. Tomēr Tiesa deva dalībvalstīm iespēju minētajā laikposmā veikt īpašu pasākumu attiecībā tikai uz vienu SO₂ un NO_x avotu, nospriežot, ka tas nevar būtiski apdraudēt attiecīgā rezultāta sasniegšanu. Tiesa uzskatīja, ka minētajā laikposmā ar pašu Direktīvu 2001/81 dalībvalstīm nav noteikts pienākums nedz atteikt vai ierobežot vides atļaujas izsniegšanu rūpniecības iekārtu būvniecībai un ekspluatācijai, nedz arī īstenot īpašus kompensācijas pasākumus attiecībā uz katru izsniegto šāda veida atļauju un tā tas ir pat gadījumā, ja tiek pārsniegta valstīm noteiktā maksimāli pieļaujamā SO₂ un NO_x emisija. Visbeidzot, Tiesa nosprieda, ka Direktīvas 2001/81 4. pants

⁷⁶ Padomes 1980. gada 20. oktobra Direktīva 80/987/EEK par dalībvalstu normatīvo aktu tuvināšanu attiecībā uz darbinieku aizsardzību to darba devēja maksātspējas gadījumā (OV L 283, 23. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2002. gada 23. septembra Direktīvu 2002/74/EK (OV L 270, 10. lpp.).

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 15. janvāra Direktīva 2008/1/EK par piesārņojuma integrētu novēršanu un kontroli (OV L 24, 8. lpp.).

⁷⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 23. oktobra Direktīva 2001/81/EK par valstīm noteikto maksimāli pieļaujamo emisiju dažām atmosfēru piesārņojošām vielām (OV L 309, 22. lpp.).

⁷⁹ LESD 4. panta 3. punkts un 288. panta 3. punkts; Direktīva 2001/81/EK, skat. 78. zemsvītras piezīmi.

nav bez nosacījumiem un pietiekami precīzs, lai indivīdi varētu valsts tiesās uz to atsaukties līdz 2010. gada 31. decembrim. Turpretim ar 6. pantu tieši skartajiem indivīdiem ir piešķirtas tiesības, uz kurām tie var atsaukties valsts tiesās, lai varētu panākt, ka pārejas laikposmā dalībvalstis īsteno vai plāno atbilstošu un viendabīgu politiku un pasākumus, kas var samazināt minēto piesārņojošo vielu emisiju tādējādi, lai tiktu ievērota šīs direktīvas I pielikumā paredzētā valstīm noteiktā maksimāli pieļaujamā emisija. Indivīdi var arī panākt, lai valstis ar šo mērķi izstrādātās programmas darītu pieejamas sabiedrībai un attiecīgajām organizācijām, sniedzot skaidru, saprotamu un viegli pieejamu informāciju.

2011. gada 21. decembra spriedumā lietā C-366/10 *The Air Transport Association of America u.c. Tiesa* uzskatīja, ka Direktīva 2008/101⁸⁰ ir jāinterpretē saistībā ar atbilstošajām starptautisko jūras un gaisa tiesību normām. Savienības tiesības var tikt piemērotas gaisa kuģa operatoram, kad tā gaisa kuģis atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, konkrētāk, šādā teritorijā esošā lidostā. Šajā ziņā, paredzot Direktīvas 2008/101 piemērojamības dalībvalsti vai trešā valsti reģistrēto gaisa kuģu operatoriem kritēriju, kas ir balstīts uz apstākli, ka šie gaisa kuģi veic lidojumu no vai uz lidostu, kas atrodas kādas dalībvalsts teritorijā, ar Direktīvu 2008/101 netiek ignorēts nedz teritorialitātes princips, nedz arī trešo valstu, no kurām vai uz kurām šie lidojumi tiek veikti, suverenitāte, jo minētie gaisa kuģi fiziski atrodas kādas no Savienības dalībvalstīm teritorijā un tādējādi šī iemesla dēļ ir pilnībā pakļauti Savienības jurisdikcijai. Turpinot, Tiesa precizēja, ka Savienības likumdevējs principā var izvēlēties atļaut veikt savā teritorijā komercdarbību, šajā gadījumā – gaisa pārvadājumus, vienīgi ar nosacījumu, ka operatori ievēro Savienības definētos kritērijus, kuri ir vērsti uz mērķu, ko Savienība ir uzņēmusies vides aizsardzības jomā, sasniegšanu, it īpaši tad, ja šie mērķi iekļaujas Savienības parakstītos starptautiskos nolīgumos, tādus kā Vispārējā konvencija⁸¹ un Kioto protokols. Atbilstoši Tiesas argumentācijai fakts, ka, piemērojot Savienības tiesības vides jomā, atsevišķus elementus, kas veicina dalībvalstu gaisa, jūras vai zemes teritorijas piesārņojumu, izraisa notikumi, kuri daļēji norisinās ārpus šīs teritorijas, nevar – ņemot vērā starptautisko paražu tiesību principus – atspēkot Savienības tiesību piemērojamību minētajā teritorijā pilnā apmērā.

2011. gada 12. maija spriedumā lietā C-115/09 *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen Tiesa* uzskatīja, ka ar Direktīvas 85/337⁸² 10. a pantu netiek pieļauts tāds tiesību akts, ar kuru šīs direktīvas 1. panta 2. punktā paredzētajām nevalstiskajām organizācijām, kas darbojas vides aizsardzības jomā, tiek liegta iespēja tiesā celtā prasībā pret lēmumu atļaut projektus, kuriem var būt nozīmīga ekoloģiska ietekme šīs direktīvas 1. panta 1. punkta izpratnē, atsaukties uz tādas tiesību normas, kas izriet no Savienības tiesībām un kuras mērķis ir vides aizsardzība, pārkāpumu, jo ar šo normu tiek aizsargātas tikai sabiedrības, nevis indivīdu intereses.

2011. gada 18. oktobra spriedumā apvienotajās lietās no C-128/09 līdz C-131/09, C-134/09 un C-135/09 *Boxus u.c. Tiesa* uzskatīja, ka Direktīvas 85/337⁸³ 1. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka no šīs direktīvas piemērošanas jomas ir izslēgti vienīgi projekti, kas detalizēti pieņemti ar īpašu likumdošanas aktu tā, ka minētās direktīvas mērķi ir sasniegti ar likumdošanas procedūru. Vai šie divi nosacījumi ir izpildīti, valsts tiesai ir jāpārbauda, ņemot vērā gan pieņemtā likumdoša-

⁸⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 19. novembra Direktīva 2008/101/EK, ar ko groza Direktīvu 2003/87/EK, lai aviācijas darbības iekļautu Kopienas siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā (OV 2009, L 8, 3. lpp.).

⁸¹ ANO Vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām, parakstīta 1992. gada 9. maijā Ņujorkā.

⁸² Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīva 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV L 175, 40. lpp.), kurā grozījumi ir izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK (OV L 156, 17. lpp.).

⁸³ Skat. iepriekšējo zemsvītras piezīmi.

nas akta saturu, gan visu likumdošanas procedūru, kuras rezultātā ir pieņemts minētais akts. Šajā ziņā likumdošanas akts, ar kuru tiek vienīgi un vienkārši ratificēts agrāk pastāvošs administratīvs akts, izklāstot tikai primāros vispārējo interešu iemeslus, iepriekš nesākot likumdošanas procedūru pēc būtības, kura ļautu ievērot minētos nosacījumus, nevar tikt uzskatīts par īpašu likumdošanas aktu šīs tiesību normas izpratnē un līdz ar to nevar būt pietiekams, lai izslēgtu projektu no Direktīvas 85/337 piemērošanas jomas. Interpretējot Orhūsas konvencijas ⁸⁴ 9. panta 2. punktu un Direktīvas 85/337 10.a pantu, Tiesa atzina, ka, ja projekts, kas ietilpst šo tiesību normu piemērošanas jomā, ir pieņemts ar likumdošanas aktu, tad tiesai vai neatkarīgai un objektīvai ar likumu izveidotai institūcijai ir jābūt iespējai pārbaudīt minētās direktīvas 1. panta 5. punktā paredzēto nosacījumu ievērošanu. Tiesa tāpat atgādināja, ka, ja par šādu aktu nav nekādas iespējas celt prasību, tad jebkurai valsts tiesai, kurā tiek izskatīts strīds, atbilstoši tās kompetencei ir jāveic šī pārbaude un attiecīgā gadījumā jāatstāj šis likumdošanas akts nepiemērots.

Vīzas, patvērums un imigrācija

Valsts tiesas, pildot uzdevumu kontrolēt dalībvalstu darbības šajā īpaši jutīgajā jomā, vairākos gadījumos ir uzskatījušas par vajadzīgu izmantot lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu mehānismu, lai lūgtu Tiesu precizēt prasības, kas izriet no Savienības tiesībām attieksmes pret trešo valstu pilsoņiem, kuri vēlas uzturēties Savienības teritorijā, jomā.

Lietā C-61/11 PPU *El Dridi*, kurā tika pasludināts 2011. gada 28. aprīļa spriedums, Tiesai tika uzdots jautājums par to, vai Direktīva 2008/115 ⁸⁵, it īpaši tās 15. un 16. pants, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā trešās valsts valstspiederīgajam, kurš nelikumīgi uzturas [dalībvalstī], ir paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu tikai tādēļ vien, ka viņš, pārkāpjot rīkojumu par šīs valsts atstāšanu noteiktajā termiņā, bez pamatota iemesla joprojām turpina tajā uzturēties. Tiesa, kas atbilstoši iesniedzējtiesas pieteikumam lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīja steidzamības tiesvedībā, uz jautājumu atbildēja apstiprinoši, jo šāds sods, ņemot vērā tā nosacījumus un piemērošanas apstākļus, var apdraudēt attiecīgajā direktīvā izvirzītā mērķa sasniegšanu, proti, efektīvas trešo valstu valstspiederīgo, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, izraidīšanas un atpakaļnosūtīšanas procedūras ieviešanu.

Lietā C-329/11 *Achughbabian*, kurā tika pasludināts 2011. gada 6. decembra spriedums, tāpat, ņemot vērā valsts tiesisko regulējumu, kurā ir paredzēti kriminālsodi, attiecās uz Direktīvas 2008/115 ⁸⁶ interpretāciju. Precīzāk, Tiesai tika uzdots jautājums, vai ar Direktīvu 2008/115, ņemot vērā tās piemērošanas jomu, netiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums, kurā trešās valsts valstspiederīgajam ir paredzēts piemērot brīvības atņemšanas sodu tikai tādēļ vien, ka viņš nelikumīgi ieceļojis un uzturas valsts teritorijā. Pirmām kārtām Tiesa konstatēja, ka Direktīva 2008/115 attiecas tikai uz atpakaļnosūtīšanas lēmumu pieņemšanu saistībā ar trešo valstu valstspiederīgajiem, kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi, un šo lēmumu izpildi. Tādējādi tās mērķis nav pilnībā saskaņot valsts tiesību normas par ārvalstnieku uzturēšanos. Tiesa uzskatīja, ka no tā izriet, ka šai direktīvai nav pretrunā tas, ka kādas dalībvalsts tiesībās nelikumīga uzturēšanās tiek kvalificēta kā likumpārkāpums un ir paredzēti kriminālsodi, lai atturētu no šādu valsts tiesību normu uzturēšanās jomā pārkāpumu iz-

⁸⁴ Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV L 124, 1. lpp.).

⁸⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 16. decembra Direktīva 2008/115/EK par kopīgiem standartiem un procedūrām dalībvalstīs attiecībā uz to trešo valstu valstspiederīgo atgriešanu [atpakaļnosūtīšanu], kas dalībvalstī uzturas nelikumīgi (OV L 348, 98. lpp.).

⁸⁶ Skat. iepriekšējo zemsvītras piezīmi.

darīšanas un novērstu šādus pārkāpumus. Pretrunā tam nav arī aizturēšana nolūkā noskaidrot, vai trešās valsts valstspiederīgā uzturēšanās bijusi likumīga vai nelikumīga.

Otrām kārtām Tiesa nosprieda, ka Direktīva 2008/115 ir interpretējama tādējādi, ka ar to netiek pieļauts tāds dalībvalsts tiesiskais regulējums, kurā par nelikumīgu uzturēšanos ir paredzēti kriminālsodi, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, attiecībā uz kuru, kaut arī viņš nelikumīgi uzturas minētās dalībvalsts teritorijā un nav gatavs brīvprātīgi pamest šo teritoriju, nav tikuši piemēroti šīs direktīvas 8. pantā paredzētie piespiedu līdzekļi un attiecībā uz kuru – gadījumā, ja viņš tiek aizturēts, lai sagatavotu un īstenotu viņa izraidīšanu, – nav beidzies maksimālais šīs aizturēšanas termiņš. Turpinot, Tiesa precizēja, ka ar šo direktīvu savukārt tiek pieļauts šāds tiesiskais regulējums tiktāl, ciktāl tajā ir atļauta brīvības atņemšana tādām trešās valsts valstspiederīgajam, kam ir tikusi piemērota minētajā direktīvā paredzētā atgriešanas procedūra un kas nelikumīgi uzturas šīs dalībvalsts teritorijā, kaut arī nepastāv pamatots iemesls tam, lai viņš neatgrieztos. Lai arī dalībvalstis, kurām ir saistoša Direktīva 2008/115, nevar paredzēt brīvības atņemšanas sodu trešās valsts valstspiederīgajiem, kas valstī uzturas nelikumīgi, situācijās, kad viņi saskaņā ar šajā direktīvā paredzētajiem kopīgajiem standartiem un procedūrām ir jāizraida no valsts un, lai sagatavotu un īstenotu šo izraidīšanu, labākajā gadījumā var tikt pakļauti aizturēšanai, tas neizslēdz dalībvalstu iespēju, ievērojot minētajā direktīvā noteiktos principus un tās mērķi, pieņemt vai saglabāt noteikumus – attiecīgā gadījumā krimināltiesību jomā –, kas reglamentē situāciju, kad ar piespiedu līdzekļiem nav izdevies panākt trešās valsts valstspiederīgā, kurš nelikumīgi uzturas to teritorijā, izraidīšanu.

Lieta C-69/10 *Samba Diouf*, kurā tika pasludināts 2011. gada 28. jūlija spriedums, bija saistīta ar trešās valsts valstspiederīgo, kura pieteikums par starptautisko aizsardzību, kas iesniegts dalībvalsts iestādēm un izskatīts paātrinātā procedūrā, ticis noraidīts. Tāpēc viņš cēla prasību, lūdzot atcelt lēmumu, ar kuru ticis noraidīts viņa pieteikums, jo ar šo lēmumu valsts iestādes bija nolēmušas izskatīt viņa pieteikuma pamatotību paātrinātās procedūras ietvaros, kā arī lūdzot pārskatīt vai, pretējā gadījumā, atcelt minēto lēmumu, jo ar to viņam tika atteikts piešķirt starptautisko aizsardzību. Izvērtējot prasības par valsts iestāžu lēmuma izskatīt [pieteikuma pamatotību] paātrinātās procedūras ietvaros atcelšanu pieņemamību, valsts tiesa uzskatīja, ka valsts tiesību aktu, kuros paredzēts, ka šāds lēmums nav pārsūdzams, piemērošana izraisa jautājumus par Direktīvas 2005/85 par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu⁸⁷, 39. panta interpretāciju saistībā ar vispārīgo tiesību principu par tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību. Izskatot lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, Tiesa nosprieda, ka minētās direktīvas 39. pants un efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamata lietā, saskaņā ar kuru nav iespējams patstāvīgi pārsūdzēt valsts iestādes lēmumu, kuras kompetencē ir izvērtēt patvēruma pieteikumu šādā paātrinātā procedūrā, ja vien iemesls, kas mudinājuši šo iestādi izvērtēt minētā pieteikuma pamatotību šādā paātrinātā procedūrā, faktiski var pārbaudīt tiesā, ceļot prasību, kuras priekšmets būs galīgais noraidošais lēmums; valsts tiesai ir jāizvērtē, vai tā tas ir. Tiesa uzskatīja, ka lēmums par patvēruma pieteikuma izvērtēšanai piemērojamo procedūru – lēmums, kas ir paredzēts kā patstāvīgs un neatkarīgs no galīgā lēmuma, ar kuru šo pieteikumu apmierina vai noraida, – ir galīgo lēmumu, kurā lemts par pieteikumu, sagatavojošs tiesību akts. Šādos apstākļos pārsūdzības iespējas neesamība šādā procesa stadijā nav tiesību uz efektīvu tiesību aizsardzību pārkāpums, tomēr ar nosacījumu, ka paātrinātā procedūrā pieņemtā galīgā lēmuma tiesiskumu, proti, iemeslus, kas bijuši pamats, lai kompetentā iestāde noraidītu patvēruma pieteikumu kā nepamatotu, var padziļināti izvērtēt valsts tiesa, izskatot prasību, kas celta par lēmumu, ar kuru noraidīts pieteikums. Tiesa savukārt precizēja,

⁸⁷ Padomes 2005. gada 1. decembra Direktīva 2005/85/EK par minimāliem standartiem attiecībā uz dalībvalstu procedūrām, ar kurām piešķir un atņem bēgļa statusu (OV L 326, 13. lpp.).

ka šādas prasības efektivitāte netiktu nodrošināta, ja tādēļ, ka kompetentās iestādes lēmums par patvēruma pieteikuma pamatotības izvērtēšanu paātrinātā procedūrā nav pārsūdzams, nebūtu iespējams pārbaudīt iemeslus, kas šo iestādi ir mudinājuši izvērtēt pieteikuma pamatotību šādā procedūrā, jo minētie iemesli ir tie paši, kas to mudinājuši šo pieteikumu noraidīt. Šāda situācija padarītu neiespējamu lēmuma tiesiskuma pārbaudi no faktu un tiesību viedokļa. Tādējādi ir būtiski, lai šādus iemeslus varētu efektīvi vēlāk apstrīdēt valsts tiesā un tā tos izvērtētu, izskatot prasību, kuras priekšmets ir galīgais lēmums, ar kuru tiek izbeigta procedūra par patvēruma pieteikumu.

Tāpat tiesību uz patvērumu jomā Tiesai apvienotajās lietās C-411/10 un C-493/10 *NS*, kurās tika pieņemts 2011. gada 21. decembra spriedums, tika uzdots jautājums par to, vai dalībvalstis var nosūtīt patvēruma meklētājus uz citām dalībvalstīm, ja pastāv risks, ka tiks būtiski pārkāptas šiem patvēruma meklētājiem ar Eiropas Savienības Pamattiesību hartu nodrošinātās tiesības. Šajā nolūkā Tiesa sprieda par, pirmkārt, Pamattiesību hartas 1., 4., 18. un 47. pantam un, otrkārt, Regulas Nr. 343/2003⁸⁸ 3. pantam piemērojamo interpretāciju.

Vispirms Tiesa interpretēja Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 4. pantu tādējādi, ka dalībvalstīm, ieskaitot valsts tiesas, gadījumos, kad tās nevar nezināt, ka sistemātiski trūkumi patvēruma piešķiršanas procesā un patvēruma meklētāju uzņemšanas apstākļos šajā dalībvalstī rada nopietnus un pamatotus iemeslus uzskatīt, ka patvēruma meklētājam radīsies reāli draudi tikt pakļautam necilvēciskai un pazemojošai attieksmei šīs tiesību normas izpratnē, ir pienākums nenosūtīt patvēruma meklētāju uz atbildīgo dalībvalsti Regulas Nr. 343/2003 izpratnē. Tiesa uzskatīja, ka no tā izriet, ka ar Savienības tiesībām netiek ļauts piemērot neapstrīdamu pieņemumu, ka dalībvalsts, kura atbilstoši Regulas Nr. 343/2003 3. panta 1. punktam ir atzīta par atbildīgu, ievēro Eiropas Savienības pamattiesības; Pamattiesību hartas 1., 18. un 47. pants neliek sniegt citādu atbildi.

Turpinot, Tiesa precizēja, ka, saglabājot tiesības pašai izskatīt Regulas Nr. 343/2003 3. panta 2. punktā paredzēto pieteikumu, neiespējamība nosūtīt patvēruma meklētāju uz citu Eiropas Savienības dalībvalsti, kad šī valsts ir noteikta par atbildīgo dalībvalsti saskaņā ar šīs regulas III nodaļas kritērijiem, dalībvalstij, kurai būtu jāveic šī nosūtīšana, nosaka pienākumu turpināt minētās nodaļas kritēriju pārbaudi, lai noskaidrotu, vai pārējie kritēriji neļauj noteikt citu dalībvalsti par atbildīgu izskatīt patvēruma pieteikumu. Tiesa uzskatīja, ka tomēr ir svarīgi, lai dalībvalsts, kurā atrodas patvēruma meklētājs, rūpētos par to, lai situācija, kurā tiek pārkāptas šī patvēruma meklētāja pamattiesības, netiktu pasliktināta, veicot nesaprātīgi garu atbildīgās dalībvalsts noteikšanas procesu. Vajadzības gadījumā tās pienākums ir pašai izskatīt pieteikumu saskaņā ar Regulas Nr. 343/2003 3. panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 1., 18. un 47. pants neliek sniegt citādu atbildi.

Tiesu iestāžu sadarbība civillietās un starptautiskajās privāttiesībās

2011. gadā Tiesa sniedza vairākus nolēmumus attiecībā uz Regulu Nr. 44/2001⁸⁹, diviem no kuriem ir pievēršama īpaša uzmanība.

Pirmais no tiem – 2011. gada 12. maija spriedums lietā C-144/10 *BVG* – bija par Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkta –, saskaņā ar kuru “izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila

⁸⁸ Padomes 2003. gada 18. februāra Regula (EK) Nr. 343/2003, ar ko paredz kritērijus un mehānismus, lai noteiktu dalībvalsti, kura ir atbildīga par trešās valsts pilsoņa patvēruma pieteikuma izskatīšanu, kas iesniegts kādā no dalībvalstīm (OV L 50, 1. lpp.).

⁸⁹ Padomes 2000. gada 22. decembra Regula (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

[..] lietā, kuras priekšmets ir uzņēmēj sabiedrību, citu juridisko personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību izveides spēkā esamība, to darbības izbeigšana vai likvidācija, vai to pārvaldes struktūru pieņemto lēmumu, [ir] tās dalībvalsts tiesām, kurā ir uzņēmēj sabiedrības, juridiskās personas vai apvienības atrašanās vieta", – piemērošanas jomu. Tiesa uzskatīja, ka šis izņēmuma jurisdikcijas noteikums nav piemērojams tiesvedībai, kurā kāda sabiedrība atsaucas uz to, ka līgums uz to nav attiecināms tā iespējamās spēkā neesamības dēļ, jo ar šīs sabiedrības institūciju lēmumu, kura rezultātā noslēgts līgums, ir pārkāpti tās statūti. Jebkurš jautājums par lēmuma noslēgt līgumu – kuru pieņemšanas kādas līgumslēdzējas puses institūcijas – spēkā esamību, līgumtiesiskā tiesvedībā ir uzskatāms par papildjautājumu. Šādas līgumtiesiskās tiesvedības priekšmetam obligāti gan nav īpaši ciešas saiknes ar lietas dalībnieku, kurš atsaucas uz tā paša institūciju lēmuma iespējamo spēkā neesamību, domicila tiesu. Tāpēc attiecināt uz šādām lietām tās dalībvalsts tiesu izņēmuma jurisdikciju, kurā ir vienas līgumslēdzējas sabiedrības domicils, būtu pretrunā pareizai tiesvedībai.

Saistībā ar otro nolēmumu, kas tika pasludināts ar 2011. gada 25. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-509/09 un C-161/10 *eDate Advertising u.c.*, Tiesai bija iespēja precizēt, kā ir interpretējams Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktā izmantotais jēdziens "vieta, kur iestāties vai var iestāties notikums, kas rada kaitējumu" gadījumā, ja apgalvotais personisko tiesību aizskārums ir noticis ar interneta vietnē ievietotu informāciju. Vispirms Tiesa atgādināja, ka šis jēdziens attiecas gan uz vietu, kur noticis kaitējuma izraisījušais fakts, gan uz vietu, kur kaitējums ir materializējies. Pēc tam tā konstatēja, ka informācijas ievietošana interneta vietnē atšķiras no iespiesta plašsaziņas līdzekļa teritoriālas izplatīšanas, jo ar to nekavējoties var iepazīties neierobežots skaits interneta lietotāju visā pasaulē. Tātad, pirmkārt, vispārējā pieejamība var padarīt personisko tiesību aizskārums smagāku un, otrkārt, ļoti lielā mērā apgrūtināt vietu, kur ir materializējies šo aizskārums rezultātā radītais kaitējums, noteikšanu. Tiesa no tā secināja, ka, ņemot vērā grūtības, ko rada ar informācijas izplatīšanu radītā kaitējuma materializēšanās kritērija piemērošana, ir jādefinē šis sasaistes faktors. Tā kā internetā ievietotas informācijas ietekmi uz personas personiskajām tiesībām vislabāk var novērtēt tiesa vietā, kur atrodas iespējami aizskartās personas interešu centrs, Tiesa uzskatīja, ka šīs tiesas kompetencē ir viss Eiropas Savienības teritorijā nodarītais kaitējums kopumā. Šajā kontekstā Tiesa precizēja, ka vieta, kur atrodas personas interešu centrs, parasti ir tās pastāvīgā dzīvesvieta. Tiesa piebilda, ka šī persona var celt prasību atlīdzināt visu nodarīto kaitējumu arī tās dalībvalsts tiesās, kurā ir reģistrēts interneta vietnē izplatītās informācijas izplatītājs. Šī persona var arī prasības atlīdzināt visu nodarīto kaitējumu vietā celt prasību tiesā ikvienā dalībvalstī, kuras teritorijā internetā ievietotā informācija ir pieejama vai ir bijusi pieejama; šo tiesu jurisdikcijā ir lemt vienīgi par kaitējumu, kas nodarīts tās dalībvalsts teritorijā, kurā atrodas tiesa, kurā ir celta prasība.

Turklāt šajā pašā nolēmumā Tiesa sprieda par Direktīvas 2000/31⁹⁰ 3. pantam piešķiramo metodoloģisko piemērošanas jomu. Tiesa uzskatīja, ka, lai gan šajā pantā nav paredzēts veikt transponēšanu specifiska kolīziju tiesību noteikuma veidā, tomēr koordinētā jomā dalībvalstīm ir jānodrošina, lai, izņemot gadījumus, kad ir izdarītas atkāpes atbilstoši minētās direktīvas 3. panta 4. punktā paredzētajiem nosacījumiem, elektroniskās tirdzniecības pakalpojuma sniedzējam netiktu izvirzītas stingrākas prasības par tām, kas ir paredzētas šī pakalpojuma sniedzēja reģistrēšanas dalībvalstī spēkā esošajās materiālo tiesību normās.

Lietā C-29/10 *Koelzsch*, kurā tika pasludināts 2011. gada 15. marta spriedums, Tiesa pirmo reizi izskatīja lūgumu interpretēt Romas 1980. gada 19. jūnija Konvencijas par tiesību aktiem, kas piemērojami

⁹⁰ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 8. jūnija Direktīva 2000/31/EK par dažiem informācijas sabiedrības pakalpojumu tiesiskiem aspektiem, it īpaši elektronisko tirdzniecību, iekšējā tirgū (direktīva par elektronisko tirdzniecību) (OV L 178, 1. lpp.).

līgumsaistībām⁹¹, 6. pantu attiecībā uz individuāliem darba līgumiem; šis lūgums tika iesniegts saistībā ar starptautisku strīdu, kura pamatā bija darba līguma ar kravas automašīnas šoferi izbeigšana. Saskaņā ar minētās konvencijas 6. panta 1. punktu "pušu izdarīta tiesību aktu izvēle darba līgumā neliedz darbiniekam to imperatīvo tiesību normu aizsardzību, kas būtu piemērojamas saskaņā ar 2. punktu, ja nav izdarīta izvēle". Šajā lietā Tiesai bija jāinterpretē Romas konvencijas 6. panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētais piesaistes kritērijs. Tā nosprieda, ka šī tiesību norma ir interpretējama tādējādi, ka gadījumā, ja darbinieks darbu veic vairāk nekā vienā līgumslēdzējā valstī, valsts, kurā darbinieks parasti veic darbu, pildot līgumu, šīs tiesību normas izpratnē ir tā, kurā vai no kuras, ņemot vērā minēto darbu raksturojošo apstākļu kopumu, darbinieks veic lielāko daļu no saviem pienākumiem pret darba devēju. Šajā tiesību normā paredzētais kritērijs ir piemērojams arī gadījumā, kad darbinieks darbu veic vairāk nekā vienā līgumslēdzējā valstī, ja tiesa, kurā lieta tiek izskatīta, var noteikt valsti, ar kuru darbam ir būtiska piesaiste. Tiesa tāpat precizēja, ka, ņemot vērā Romas konvencijas 6. panta mērķi – nodrošināt darbiniekam piemērotu aizsardzību –, šī panta 2. punkta a) apakšpunktā paredzētais kritērijs saistībā ar valsti, kurā darbs parasti tiek veikts, ir jāinterpretē plaši. Atbilstoši interpretācijai, ko Tiesa ir izteikusi saistībā ar Briseles 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās⁹² 5. panta 1. punktu, valsts, kurā parasti tiek veikts darbs, kritērijs ir jāsaprot kā norāde uz vietu, kurā vai no kuras darbinieks veic profesionālo darbību, un, ja nav darījumu centra, vietu, kurā viņš veic lielāko daļu darba. Šāda interpretācija atbilst arī jauno noteikumu par kolīziju normām individuālu darba līgumu jomā, kuri ietverti Regulā Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I)⁹³, formulējumam, it īpaši tās 8. pantam.

Visbeidzot, Tiesa piebilda, ka saistībā ar darbu starptautisko pārvadājumu nozarē iesniedzējtiesai, lai noteiktu valsti, kurā darbinieks parasti veic darbu, ir jāņem vērā šo darbu raksturojošo apstākļu kopums. Šajā nolūkā tai ir jānosaka, kurā valstī ir vieta, no kuras darbinieks veic pārvadāšanas uzdevumus, saņem norādījumus par pārvadāšanas uzdevumiem un organizē darbu, kā arī vieta, kurā atrodas darba rīki. Tāpat tai ir jāpārbauda, kur galvenokārt tiek veikta pārvadāšana, kur preces tiek izkrautas, kā arī kur darbinieks atgriežas pēc uzdevumu izpildes.

Policijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās

Šajā jomā ir pietiekami pievērst uzmanību 2011. gada 15. septembra spriedumam apvienotajās lietās C-483/09 un C-1/10 *Gueye un Salmerón Sánchez*, kurā Tiesa interpretēja Pamatlēmuma 2001/220⁹⁴ par cietušo statusu kriminālprocesā 2., 3., 8. un 10. pantu, tostarp precizējot ar Pamatlēmumu atzīto cietušā tiesību tikt uzklašātam apjomu un to ietekmi uz noziedzīgā nodarījuma izdarītājiem piemērojamajiem sodiem.

Pirmām kārtām Tiesa nosprieda, ka minētā Pamatlēmuma 2., 3. un 8. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem tiek pieļauts, ka attiecībā uz vardarbības ģimenē izdarītājiem tiek piemērots dalībvalsts krimināltiesībās kā papildsods paredzētais obligātais aizliegums tuvoties noteiktu minimālu laikposmu, pat ja cietušie apstrīd šāda soda piemērošanu.

⁹¹ Romas 1980. gada Konvencija par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (konsolidētā redakcija) (OV 1998, C 27, 34. lpp.).

⁹² Briseles 1968. gada Konvencija par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komercietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.).

⁹³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 17. jūnija Regula (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) (OV L 177, 6. lpp.).

⁹⁴ Padomes 2001. gada 15. marta Pamatlēmums par cietušo statusu kriminālprocesā (2001/220/TI) (OV L 82, 22.03.2001., 1. lpp.).

Tiesa norādīja, ka, pirmkārt, runājot par minētā Pamatlēmuma 2. panta 1. punktā paredzētajiem pienākumiem, to mērķis ir nodrošināt, lai cietušie patiešām varētu atbilstoši piedalīties kriminālprocesā, kas nenozīmē, ka pretēji cietušo viedoklim nevar tikt piespriests obligāts aizliegums tuvoties. Otrkārt, procesuālās tiesības liecināt šī Pamatlēmuma 3. panta pirmās daļas izpratnē cietušajiem nepiešķir nekādas tiesības nedz attiecībā uz sodu izvēli, nedz šo sodu smaguma pakāpi. Turpinot, Tiesa precizēja, ka krimināltiesiskās aizsardzības pret vardarbību ģimenē mērķis ir aizsargāt ne vien cietušā intereses bet arī citas, daudz vispārīgākas sabiedrības intereses. Visbeidzot, aizsardzība, par kuru ir runa šī Pamatlēmuma 8. pantā, kuras mērķis ir tostarp kriminālprocesā atbilstoši aizsargāt cietušo no noziedzīga nodarījuma izdarītāja, nav saprotama tādējādi, ka dalībvalstīm būtu jāaizsargā cietušie arī no netiešajām sekām, kuras vēlāk izraisīs valsts tiesas piesprieštie sodi noziedzīgu nodarījumu izdarītājiem.

Turklāt Tiesa konstatēja, ka pienākums piespriest aizliegumu tuvoties atbilstoši attiecīgo materiālo tiesību normām neietilpst minētā Pamatlēmuma piemērošanas jomā.

Otrām kārtām Tiesa uzskatīja, ka šī Pamatlēmuma 10. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to dalībvalstīm, ņemot vērā šī noziegumu veida īpašās iezīmes, tiek atļauts atteikties izmantot izlīgumu visos kriminālprocesos par ģimenē izdarītajiem noziegumiem.

Kopējā drošības politika un ārpolitika

Tiesa, īstenojot tai šajā jomā piešķirto ierobežoto kompetenci, ir pasludinājusi trīs nolēmumus, kuriem ir vērts veltīt īpašu uzmanību.

Kopējās drošības politikas un ārpolitikas jomā Tiesa, izskatot apelācijas sūdzību (2011. gada 21. decembra spriedums lietā C-27/09 P Francija/*People's Mojahedin Organization of Iran*), ko Francijas Republika bija iesniegusi par Vispārējās tiesas spriedumu⁹⁵, ar kuru daļā attiecībā uz *People's Mojahedin Organization of Iran* tīcis atcelts Lēmums 2008/583⁹⁶ (turpmāk tekstā – "apstrīdētais lēmums"), atgādināja, ka sākotnējā lēmuma par līdzekļu iesaldēšanu gadījumā iestādei nav iepriekš jāpaziņo attiecīgajai personai vai organizācijai iemesli, pamatojoties uz kuriem šī iestāde plāno balstīt šīs personas vārda vai organizācijas nosaukuma iekļaušanu Regulas Nr. 2580/2001⁹⁷ 2. panta 3. punktā minētajā sarakstā. Šādam pasākumam – lai netiktu apdraudēta tā efektivitāte – pēc savas būtības ir jābūt tādām, lai radītu pārsteiguma efektu un lai to varētu piemērot nekavējoties. Savukārt nākamajā lēmumā par līdzekļu iesaldēšanu, ar kuru tiek saglabāts personas vārds vai organizācijas nosaukums, kas jau ir iekļauts minētās regulas 2. panta 3. punktā minētajā sarakstā, šis pārsteiguma efekts, lai nodrošinātu pasākuma efektivitāti, vairs nav vajadzīgs, un tas nozīmē, ka principā pirms šāda lēmuma pieņemšanas ir jāpaziņo apsūdzības pamatā esošā informācija, kā arī attiecīgajai personai vai organizācijai ir jādod iespēja tikt uzklautām. Tādējādi Tiesa uzskatīja, ka Vispārējā tiesa pamatoti ir secinājusi, ka, tā kā *People's Mojahedin Organization of Iran* (turpmāk tekstā – "PMOI") nosaukums ar apstrīdēto lēmumu tika saglabāts Regulas Nr. 2580/2001 2. panta 3. punktā minētajā sarakstā, Padome apstrīdētā lēmuma pieņemšanas laikā nevarēja paziņot par jaunu apsūdzības pret PMOI pamatā esošu informāciju. Padomei noteikti bija jānodrošina PMOI tiesību uz aizstāvību

⁹⁵ 2008. gada 4. decembra spriedums lietā T-284/08 *People's Mojahedin Organization of Iran*/Padome.

⁹⁶ Padomes 2008. gada 15. jūlija Lēmums, ar kuru īsteno 2. panta 3. punktu Regulā (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām, un ar kuru atceļ Lēmumu 2007/868/EK (OV L 188, 21. lpp.).

⁹⁷ Padomes 2001. gada 27. decembra Regula (EK) Nr. 2580/2001 par īpašiem ierobežojošiem pasākumiem, kas terorisma apkarošanas nolūkā vērsti pret konkrētām personām un organizācijām (OV L 344, 70. lpp., un labojums – OV 2010, L 52, 58. lpp.).

ievērošana, proti, jāpaziņo par *PMOI* apsūdzības pamatā esošo informāciju un jānodrošina tiesības tai tikt uzklautai pirms šī lēmuma pieņemšanas. Šajā ziņā Tiesa nosprieda, ka aizsardzības aspekts, ko sniedz prasība paziņot apsūdzības pamatā esošo informāciju un tiesības iesniegt apsvērumus pirms tāda pasākuma kā apstrīdētais lēmums, ar kuru sāk piemērot ierobežojošus pasākumus, noteikšanas, ir fundamentāls un būtisks tiesībām uz aizstāvību. Vēl jo vairāk tas tā ir tad, ja šādi pasākumi būtiski ietekmē minēto personu un grupu tiesības un brīvības.

Visbeidzot, ņemot vērā, cik fundamentāli būtiski ir ievērot Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 41. panta 2. punkta a) apakšpunktā *expressis verbis* ietvertās tiesības uz aizstāvību procedūrā pirms tāda lēmuma kā apstrīdētais lēmums pieņemšanas, Vispārējā tiesa, nospriežot, ka Padome nav pierādījusi, ka apstrīdētais lēmums bija jāpieņem, pastāvot tādai steidzamībai, ka šī iestāde nevarēja *PMOI* paziņot tās apsūdzības pamatā esošo jauno informāciju un uzklaut to pirms apstrīdētā lēmuma pieņemšanas, nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā.

Citā gadījumā saistībā ar ierobežojošiem pasākumiem, kas noteikti attiecībā uz Irānas Islāma Republiku ar mērķi novērst kodolieroču izplatīšanu, Tiesa izskatīja *Bank Melli Iran* – Irānas valstij piederošas Irānas bankas – apelācijas sūdzību, ar ko tika lūgts atcelt Vispārējās tiesas spriedumu ⁹⁸, ar kuru tā bija noraidījusi minētās bankas prasību ⁹⁹ atcelt attiecībā uz to noteiktos pasākumus (2011. gada 16. novembra spriedums lietā C-548/09 P *Bank Melli Iran*/Padome). Tiesa uzskatīja, ka efektīvas tiesību aizsardzības tiesā princips paredz, ka Savienības iestādei, kas pieņem tiesību aktu, ar kuru tiek paredzēti ierobežojoši pasākumi attiecībā uz kādu personu vai struktūru, ciktāl iespējams – vai nu šī akta pieņemšanas brīdī, vai vismaz iespējami ātri pēc tā pieņemšanas – ir attiecīgajai personai vai struktūrai jāpaziņo tā pamatojums, lai šīs personas vai struktūras varētu izmantot savas pārsūdzības tiesības. Lai nodrošinātu šī principa ievērošanu, Regulas Nr. 423/2007 ¹⁰⁰ 15. panta 3. punktā Padomei ir paredzēts pienākums noteikt individuālos un īpašos iemeslus lēmumiem, kas pieņemti saskaņā ar šīs regulas 7. panta 2. punktu, un darīt tos zināmus attiecīgajām personām, vienībām un struktūrām. Naudas līdzekļu iesaldēšana būtiski ietekmē attiecīgās struktūras, jo tā var ierobežot to pamattiesību īstenošanu. No tā izriet, ka Padomei šajā tiesību normā paredzētais tai saistošais pienākums ir jāizpilda, izmantojot individuālu paziņošanu. Turklāt, lai gan principā individuāla paziņošana ir nepieciešama, ir pietiekami atzīt, ka šīs regulas 15. panta 3. punktā, kurā minēts vienīgi pienākums “darīt zināmu”, nav prasīta nekāda precīza forma. Ir būtiski, lai šai tiesību normai tiktu nodrošināta tās lietderīgā iedarbība, proti, efektīva personu un struktūru, uz kurām attiecas atbilstoši minētās regulas 7. panta 2. punktam noteiktie ierobežojošie pasākumi, tiesību aizsardzība tiesā.

Vēl Tiesa nosprieda, ka Kopienas tiesību akta juridiskā pamata izvēle ir jābalsta uz objektīviem elementiem, kurus Tiesa var pārbaudīt, tostarp uz akta mērķi un saturu. Kā liecina tās virsraksts, Regula Nr. 423/2007 attiecas uz ierobežojošiem pasākumiem pret Irānas Islāma Republiku. No šīs regulas preambulas apsvērumiem un visām tās tiesību normām izriet, ka tās mērķis ir novērst vai aizkavēt šīs valsts politiku kodoljomā, ņemot vērā tās radīto risku, ar ierobežojošu pasākumu ekonomikas jomā palīdzību. Tiek apkarota nevis vispārējā kodolieroču izplatīšanas darbība, bet gan specifiskie Irānas kodolieroču izplatīšanas programmas riski. Tā kā attiecīgā tiesību akta saturs un mērķis, nepārprotami, ir pret Irānas Islāma Republiku vērstu ekonomisku pasākumu noteikšana, EKL 308. panta izmantošana nebija nepieciešama, jo EKL 301. pants ir pietiekams juridiskais pamats un

⁹⁸ 2009. gada 14. oktobra spriedums lietā T-390/08 *Bank Melli Iran*/Padome.

⁹⁹ Prasība atcelt Padomes 2008. gada 23. jūnija Lēmuma 2008/475/EK, ar ko īsteno 7. panta 2. punktu Regulā (EK) Nr. 423/2007 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV L 163, 29. lpp.), pielikuma B tabulas 4. punktu.

¹⁰⁰ Padomes 2007. gada 19. aprīļa Regula (EK) Nr. 423/2007 par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV L 103, 1. lpp.).

ar to Savienībai ir atļauts daļēji vai pilnīgi pārtraukt vai sašaurināt ekonomiskās attiecības ar vienu vai vairākām trešām valstīm, un šī darbība var ietvert struktūru, kuras, kā, piemēram, *Bank Melli Iran*, ir saistītas ar attiecīgās trešās valsts režīmu, naudas līdzekļu iesaldēšanu. Attiecībā uz nepieciešamību starp juridiskajiem pamatiem iekļaut Kopējo nostāju 2007/140¹⁰¹ ir pietiekami atzīt, ka EKL 301. pantā ir norādīts, ka jābūt kopējai nostājai vai vienotai rīcībai, lai Kopienas pasākumi varētu tikt noteikti, bet nav teikts, ka šiem pasākumiem ir jābūt pamatotiem ar šo kopējo nostāju vai vienoto rīcību. Katrā ziņā kopējā nostāja nevar būt Kopienas tiesību akta juridiskais pamats. Padomes kopējās nostājas kopējās ārpolitikas un drošības politikas (KĀDP) jomā, kā, piemēram, Kopējās nostājas 2007/140 un 2008/479¹⁰², tiek pieņemtas saskaņā ar ES līgumu atbilstoši tā 15. pantam, savukārt Padomes regulas, kā, piemēram, Regula Nr. 423/2007, tiek pieņemtas saskaņā ar EK līgumu. Tādējādi Padome varēja pieņemt Kopienas tiesību aktu, pamatojoties vienīgi uz tai ar EK līgumu piešķirtajām pilnvarām, šajā gadījumā – uz EKL 60. un 301. pantu.

Joprojām saistībā ar Regulu Nr. 423/2007¹⁰³ par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānas Islāma Republiku Tiesa, izskatot *Oberlandesgericht Düsseldorf* lūgumu, 2011. gada 21. decembra spriedumā lietā C-72/11 *Afrasiabi* u.c. sniedza minētās regulas 7. panta 3. un 4. punkta interpretāciju.

Tiesa nosprieda, ka minētās regulas 7. panta 3. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka aizliegums netieši darīt pieejamus saimnieciskos resursus šīs regulas 1. panta i) punkta izpratnē ietver darbības saistībā ar funkcionētspējīgas, bet vēl neizmantojamās sinterkrāsns piegādi un uzstādīšanu Irānā trešajai personai, kura, rīkojoties minētās regulas IV un V pielikumā minētas personas, vienības vai struktūras vārdā, kontrolē vai vadībā, plāno, izmantojot šo krāsni, izgatavot šādai personai, vienībai vai struktūrai preces, ar kurām var tikt veicināta kodolieroču izplatīšana šajā valstī. Turklāt Tiesa uzskatīja, ka šīs regulas 7. panta 4. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka a) tas attiecas uz tādām darbībām, kuru šķietami formālais raksturs dod iespēju apiet minētās regulas 7. panta 3. punkta pārkāpumu veidojošos elementus, bet kuru mērķis vai iznākums tomēr ir tieši vai netieši neņemt vērā šajā noziekmā minēto aizliegumu; b) termini “apzināti” un “tiši” nozīmē kumulatīvus apziņas un gribas elementus, kuri ir izpildīti, ja persona, kas piedalās darbībā, kurai ir tāds mērķis vai tāds iznākums, apzināti cenšas vai vismaz uzskata, ka tās līdzdalībai šādā darbībā var būt šis [apiešanas] mērķis vai iznākums, un pieņem šādu iespējamību.

¹⁰¹ Padomes 2007. gada 27. februāra Kopējā nostāja 2007/140/KĀDP par ierobežojošiem pasākumiem pret Irānu (OV L 61, 49. lpp.).

¹⁰² Padomes 2008. gada 23. jūnija Kopējā nostāja 2008/479/KĀDP, ar ko groza Kopējo nostāju 2007/140 (OV L 163, 43. lpp.).

¹⁰³ Skat. 100. zemsvītras piezīmi.

C – Tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2011. gada 7. oktobrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

Palātas priekšsēdētājs *U. Løhmus*, pirmais ģenerālvokāts *J. Mazák*, palātu priekšsēdētāji *K. Lenaerts* un *A. Tizzano*, Tiesas priekšsēdētājs *V. Skouris*, palātu priekšsēdētāji *J. N. Cunha Rodrigues*, *J.-C. Bonichot*, *J. Malenovský* un *M. Safjan*.

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

Tiesneši *A. Borg Barthet* un *E. Juhász*, ģenerālvokāte *J. Kokott*, tiesnesis *A. Rosas*, palātas priekšsēdētāja *A. Prechal*, tiesnese *R. Silva de Lapuerta*, tiesneši *K. Schiemann*, *G. Arestis* un *M. Ilešič*.

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

Ģenerālvokāte *V. Trstenjak*, ģenerālvokāts *Y. Bot*, ģenerālvokāte *E. Sharpston*, tiesneši *A. Ó Caoimh*, *E. Levits* un *L. Bay Larsen*, ģenerālvokāts *P. Mengozzi*, tiesneši *T. von Danwitz* un *A. Arabadjiev*.

Ceturrtā rinda, no kreisās uz labo:

Tiesnesis *C. G. Fernlund*, ģenerālvokāts *P. Cruz Villalon*, tiesnese *M. Berger*, tiesnesis *J.-J. Kasel*, tiesnese *C. Toader*, tiesnesis *D. Šváby*, ģenerālvokāts *N. Jääskinen*, tiesnesis *E. Jarašiūnas*, sekretārs *A. Calot Escobar*.

1. Tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)

Vassilios Skouris [Vasilis Skouris]

dzimis 1948. gadā; 1970. gadā ieguvis jurista diplomu Berlīnes Brīvajā universitātē; 1973. gadā ieguvis doktora grādu konstitucionālajās un administratīvajās tiesībās Hamburgas Universitātē; Hamburgas Universitātes docents (1972–1977); Bīlefeldes Universitātes publisko tiesību profesors (1978); Saloniku Universitātes publisko tiesību profesors (1982); iekšlietu ministrs (1989. un 1996. gadā); Krētas Universitātes Administratīvās komitejas loceklis (1983–1987); Saloniku Starptautisko ekonomisko tiesību un Eiropas tiesību centra direktors (1997–2005); Grieķijas Eiropas tiesību apvienības prezidents (1992–1994); Grieķijas Nacionālās pētniecības komitejas loceklis (1993–1995); Grieķijas Augstākās ierēdņu atlases komisijas loceklis (1994–1996); kopš 1995. gada – Trīres Eiropas tiesību akadēmijas loceklis; Grieķijas Nacionālās tiesnešu skolas Administratīvās komisijas loceklis (1995–1996); Ārlietu ministrijas Zinātņu padomes loceklis (1997–1999); Grieķijas Sociālo un ekonomikas lietu padomes priekšsēdētājs (1998); kopš 1999. gada 8. jūnija – Tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas priekšsēdētājs.

Antonio Tizzano [Antonio Ticano]

dzimis 1940. gadā; Eiropas Savienības tiesību profesors *La Sapienza* universitātē Romā; profesors Neapoles universitātēs “Istituto Orientale” (1969–1979) un “Federico II” (1979–1992), Katānijas (1969–1977) un Mo-gadišu (1967–1972) universitātēs; advokāts Itālijas Kasācijas tiesā; juriskonsults Itālijas Republikas pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1984–1992); Itālijas delegācijas loceklis sarunās par Spānijas Karalistes un Portugāles Republikas pievienošanas Eiropas Kopienām, par Vienoto Eiropas Aktu un Līgumu par Eiropas Savienību; vairāku publikāciju autors, tostarp Komentāriem par Eiropas līgumiem un Eiropas Savienības kodeksiem; žurnāla “Il Diritto dell’Unione Europea” dibinātājs un direktors kopš 1996. gada; vairāku juridisku izdevumu padomes vai redakcijas loceklis; vairāku starptautisku kongresu ziņotājs; konferences un kursi vairākās starptautiskās institūcijās, tostarp Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijā (1987); neatkarīgo ekspertu grupas par Eiropas Kopienas Komisijas finanšu kontroli loceklis (1999); no 2000. gada 7. oktobra līdz 2006. gada 3. maijam – Tiesas ģenerālvokāts; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas tiesnesis.

José Narciso da Cunha Rodrigues [Hosē Narsiso da Kunja Rodrigess]

dzimis 1940. gadā; strādājis dažādos amatos tieslietu sistēmā (1964–1977); bijis atbildīgs par dažādiem valdības projektiem tiesu sistēmas reformas studiju koordinēšanai un īstenošanai; valdības pārstāvis Eiropas Cilvēktiesību komisijā un Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1980–1984); eksperts Eiropas Padomes Cilvēktiesību vadības komitejā (1980–1985); Kriminālkodeksa un Kriminālprocesa kodeksa grozījumu izstrādes komisijas loceklis; *Procurador-Geral da República* (1984–2000); Eiropas Krāpšanas apkarošanas biroja (OLAF) Uzraudzības komitejas loceklis (1999–2000); kopš 2000. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Allan Rosas [Alans Ross]

dzimis 1948. gadā; Turku (Somija) Universitātes tiesību zinātņu doktors; Turku Universitātes (1978–1981) un Obu Akadēmijas (*Turku/Åbo*) (1981–1996) tiesību zinātņu profesors; Turku Universitātes Cilvēktiesību institūta direktors (1985–1995); ieņēmis dažādus atbildīgus vietēja un starptautiska mēroga amatus universitātē; zinātnisko apvienību loceklis; koordinējis vairākus valsts un starptautiska mēroga pētnieciskos projektus un programmas, īpaši šādās nozarēs: Kopienu tiesības, starptautiskās tiesības; cilvēktiesības un pamattiesības, konstitucionālās tiesības un salīdzinošā valsts pārvalde; Somijas valdības pārstāvis (Somijas delegāciju loceklis vai padomnieks) starptautiskajās konferencēs un sanāksmēs; Somijas tiesību eksperts, tostarp valdības un parlamenta juridiskajās komisijās Somijā, kā arī ANO, UNESCO, Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā un Eiropas Padomē; kopš 1995. gada – galvenais juriskonsults Eiropas Komisijas Juridiskajā dienestā, atbildīgais par ārējām attiecībām; kopš 2001. gada marta – Eiropas Komisijas Juridiskā dienesta ģenerāldirektora vietnieks; kopš 2002. gada 17. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Rosario Silva de Lapuerta [Rozario Silva de Lapuerta]

dzimusi 1954. gadā; maģistra grāds tiesību zinātnēs (Madrides *Universidad Complutense*); *abogado del Estado* Malagā; strādājusi par *abogado del Estado* Satiksmes, tūrisma un sakaru ministrijas Juridiskajā dienestā, kā arī Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā; strādājusi par *abogado del Estado-Jefe* Valsts Juridiskajā dienestā saistībā ar tiesvedību Eiropas Kopienu Tiesā, *Abogacía General del Estado* (Tieslietu ministrija) Eiropas un starptautisko tiesību dienesta ģenerāldirektora vietniece; Komisijas pārdomām par Kopienu tiesību sistēmas nākotni sasauktas grupas locekle; Spānijas delegācijas grupas "Prezidentūras draugi" par Kopienu tiesu sistēmas reformu Nicas līgumā un Padomes *ad hoc* grupas "Cour de justice" vadītāja; Eiropas tiesību profesore Madrides *Escuela Diplomática*; viena no žurnāla "Noticias de la Unión Europea" izdevējiem; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.

Koen Lenaerts [Kūns Lēnartss]

dzimis 1954. gadā; maģistra un doktora grāds tiesību zinātnēs (Lēvenas Katoliskā universitātē); *Master of Laws*, *Master in Public Administration* (Hārvarda universitātē); asistents (1979–1983), vēlāk – Eiropas tiesību profesors Lēvenas Katoliskajā universitātē (kopš 1983. gada); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1984–1985); profesors Eiropas koledžā Brigē (1984–1989); Briseles Advokātu kolēģijas advokāts (1986–1989); viesprofesors Hārvarda *Law School* (1989); no 1989. gada 25. septembra līdz 2003. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Juliane Kokott [Juliana Kokote]

dzimusi 1957. gadā; studējusi tiesību zinātnes Bonnas Universitātē un Ženēvas Universitātē; LL.M. (*American University*, Vašingtona, ASV); tiesību zinātņu doktore (Heidelbergas Universitātē, 1985; Hārvarda universitātē, 1990); viesprofesore Bērklijas [*Berkeley*] Universitātē (1991); Vācijas un ārvalstu publisko tiesību, starptautisko tiesību un Eiropas tiesību profesore Augsburgas Universitātē (1992), Heidelbergas Universitātē (1993) un Diseldorfas Universitātē (1994); Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas Samierināšanas un arbitražas tiesas Vācijas valdības apstiprināta pagaidu tiesnese; Federālās konsultatīvās padomes “Globālas vides izmaiņas” priekšsēdētāja vietniece (*WBGU*, 1996); starptautisko tiesību, starptautisko tirdzniecības tiesību un Eiropas tiesību profesore *St. Gallen* universitātē (1999); *St. Gallen* universitātes Eiropas un starptautisko tirdzniecības tiesību institūta direktore (2000); *St. Gallen* universitātes Tirdzniecības tiesību specializācijas programmas direktora vietniece (2001); kopš 2003. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāte.

Konrad Hermann Theodor Schiemann [Konrāds Hermans Teodors Šimans]

dzimis 1937. gadā; tiesību zinātņu studijas Kembridžā; *barrister* (1964–1980); *Queen's Counsel* (1980–1986); tiesnesis *High Court of England and Wales* (1986–1995); *Lord Justice of Appeal* (1995–2003); kopš 1985. gada – vecākais loceklis un kopš 2003. gada – mantzinis *Honourable Society of the Inner Temple*; kopš 2004. gada 8. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Endre Juhász [Endre Juhāss]

dzimis 1944. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Šēgedas Universitātē, Ungārijā (1967); nokārtojis iestājek sāmenu Ungārijas Advokātu kolēģijā (1970), trešā cikla studijas salīdzinošajās tiesībās Strasbūras Universitātē, Francijā (1969., 1970., 1971. un 1972. gadā); Ārējās tirdzniecības ministrijas Juridiskā departamenta ierēdnis (1966–1974), likumdošanas lietu direktors (1973–1974); pirmais tirdzniecības atašejs Ungārijas vēstniecībā Briselē, atbildīgais par Eiropas Kopienų jautājumiem (1974–1979); direktors Ārējās tirdzniecības ministrijā (1979–1983); pirmais tirdzniecības atašejs, vēlāk – tirdzniecības padomnieks Ungārijas vēstniecībā Vašingtonā, ASV (1983–1989); ģenerāldirektors Tirdzniecības ministrijā un Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijā (1989–1991); galvenais sarunu vadītājs asociācijas līguma noslēgšanai starp Ungāriju un Eiropas Kopienām un to dalībvalstīm (1990–1991); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas ģenerāldirektors, Eiropas lietu biroja direktors (1992); Starptautisko ekonomisko attiecību ministrijas valsts sekretārs (1993–1994); valsts sekretārs, Eiropas lietu biroja priekšsēdētājs, Rūpniecības un tirdzniecības ministrija (1994); ārkārtējais un pilnvarotais vēstnieks, Ungārijas diplomātiskās misijas Eiropas Savienībā vadītājs (no 1995. gada janvāra līdz 2003. gada maijam); galvenais sarunu vadītājs par Ungārijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā (no 1998. gada jūlija līdz 2003. gada aprīlim); ministrs “bez portfeļa” Eiropas integrācijas jautājumu koordinēšanai (kopš 2003. gada maija); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

George Arestis [Džordžs Arestis]

dzimis 1945. gadā, ieguvis diplomu tiesību zinātnēs Atēnu Universitātē (1968); *M. A. Comparative Politics and Government* Kentas Universitātē Kenterberijā (1970); pildījis advokāta pienākumus Kiprā (1972–1982); iecelts Nikozijas rajona tiesas tiesneša amatā (1982); paaugstināts par rajona tiesas priekšsēdētāju (1995); Nikozijas Administratīvās rajona tiesas priekšsēdētājs (1997–2003); Kipras Augstākās tiesas tiesnesis (2003); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Anthony Borg Barthet U.O.M. [Entonijs Borgs Bartets]

dzimis 1947. gadā, Maltas Karaliskās universitātes tiesību zinātņu doktors (1973); uzsācis darbu Maltas civildienestā kā *Notary to Government* (1975); Republikas padomnieks (1978), pirmais Republikas padomnieks (1979), *Attorney General* vietnieks (1988) un Maltas prezidenta iecelts *Attorney General* (1989); civiltiesību pasniedzējs uz nepilnu slodzi Maltas Universitātē (1985–1989), Maltas Universitātes padomes loceklis (1998–2004); Tiesu administrācijas komisijas loceklis (1994–2004); Maltas Arbitrāžas centra Vadītāju komitejas loceklis (1998–2004); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Marko Ilešič [Marko Ilešičs]

dzimis 1947. gadā; tiesību zinātņu doktors (Lubļanas Universitāte); specializējies salīdzinošajās tiesībās (Strasbūras Universitāte un Koimbras Universitāte); jurista eksāmens; civiltiesību, komerciesību un starptautisko privāttiesību profesors; Lubļanas Universitātes Tiesību zinātņu fakultātes dekāna vietnieks (1995–2000) un dekāns (2001–2004); vairāku juridisko publikāciju autors; Lubļanas Darba tiesas goda tiesnesis un palātas priekšsēdētājs (1975–1986); Slovēnijas Sporta tiesas priekšsēdētājs (1978–1986); Lubļanas Biržas šķīrējtiesas palātas priekšsēdētājs; šķīrējtiesnesis Dienvidslāvijas Tirdzniecības palātā (līdz 1991. gadam) un Slovēnijas Tirdzniecības palātā (kopš 1991. gada); šķīrējtiesnesis Starptautiskajā tirdzniecības palātā Parīzē; tiesnesis UEFA Apelācijas tiesā un FIFA Apelācijas tiesā; Slovēnijas Juristu biedrību savienības priekšsēdētājs (1993–2005); Starptautisko tiesību asociācijas loceklis, Starptautiskās Jūras komitejas un vairāku citu starptautisko juridisko apvienību loceklis; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Jiří Malenovský [Jirži Malenovskis]

dzimis 1950. gadā; Prāgas Kārļa universitātes tiesību zinātņu doktors (1975); pasniedzējs asistents (1974–1990), dekāna vietnieks (1989–1991) un Starptautisko un Eiropas tiesību katedras vadītājs (1990–1992) Masaryk universitātē Brno; Čehoslovākijas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1992); vēstnieks Eiropas Padomē (1993–1998); Eiropas Padomes Ministru pārstāvju komitejas priekšsēdētājs (1995); Ārlietu ministrijas ģenerāldirektors (1998–2000); Starptautisko tiesību asociācijas Čehijas un Slovākijas nodaļas priekšsēdētājs (1999–2001); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); Likumdošanas padomes loceklis (1998–2000); Hāgas Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (kopš 2000. gada); starptautisko publisko tiesību pasniedzējs Masaryk universitātē Brno (2001); kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Uno Lõhmus [Uno Lehmuss]

dzimis 1952. gadā; tiesību zinātņu doktors (1986); Advokātu kolēģijas loceklis (1977–1998); Tartu Universitātes krimināltiesību viesprofesors; Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis (1994–1998); Igaunijas Augstākās tiesas priekšsēdētājs (1998–2004), Konstitūcijas juridiskās komisijas loceklis; Kriminālkodeksa izstrādes komitejas konsultants; Kriminālprocesa kodeksa izstrādes darba grupas loceklis; vairāku darbu autors cilvēktiesībās un konstitucionālajās tiesībās; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Egils Levits

dzimis 1955. gadā, ieguvis diplomu tiesību un politikas zinātnēs Hamburgas Universitātē; zinātniskais līdzstrādnieks Ķīles Universitātes Tiesību zinātņu fakultātē; Latvijas Saeimas padomnieks starptautisko tiesību, konstitucionālo tiesību un likumdošanas reformas jautājumos; Latvijas vēstnieks Vācijā un Šveicē (1992–1993), Austrijā, Šveicē un Ungārijā (1994–1995); ministru prezidenta vietnieks un tieslietu ministrs, ārlietu ministra pienākumu izpildītājs (1993–1994); EDSO Samierināšanas un arbitražas tiesas samierinātājs (kopš 1997. gada); Pastāvīgās šķīrējtiesas loceklis (kopš 2001. gada); 1995. gadā ievēlēts par Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesi, atkārtoti ievēlēts 1998. un 2001. gadā; vairāku publikāciju autors konstitucionālo un administratīvo tiesību, likumdošanas reformas un Eiropas Kopienu tiesību jomā; kopš 2004. gada 11. maija – Tiesas tiesnesis.

Aindrias Ó Caoimh [Andreass O'Kifs]

dzimis 1950. gadā; bakalaurs civiltiesībās (Īrijas Valsts Universitāte, Dublinas Universitātes koledža, 1971); *barrister* (*King's Inns*, 1972); augstskolas diploms Eiropas tiesībās (Dublinas Universitātes koledža, 1977); *barrister* Īrijas Advokātu kolēģijā (1972–1999); Eiropas tiesību pasniedzējs (*King's Inns*, Dublinā); *Senior Counsel* (1994–1999); vairākkārtējs Īrijas valdības pārstāvis Eiropas Kopienu Tiesā; Īrijas *High Court* tiesnesis (kopš 1999. gada); *Honorable Society of King's Inns bencher* (valdes loceklis) (kopš 1999. gada); Īrijas Eiropas tiesību biedrības viceprezidents; Starptautisko tiesību asociācijas loceklis (Īrijas nodaļa); Eiropas Kopienu Tiesas tiesneša Aindrias Ó Caoimh (1974–1985) dēls; kopš 2004. gada 13. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Lars Bay Larsen [Larss Bejs Larsens]

dzimis 1953. gadā; saņēmis diplomu politikas zinātnēs (1976), Kopenhāgenas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs (1983); Tieslietu ministrijas ierēdnis (1983–1985); ģimenes tiesību pasniedzējs (1984–1991), vēlāk – asociētais profesors (1991–1996) Kopenhāgenas Universitātē; *Advokatsamfund* nodaļas vadītājs (1985–1986); Tieslietu ministrijas dienesta vadītājs (1986–1991); uzņemts Advokātu kolēģijā (1991); Tieslietu ministrijas nodaļas vadītājs (1991–1995), Policijas departamenta vadītājs (1995–1999), Juridiskā departamenta vadītājs (2000–2003); Dānijas Karalistes pārstāvis K-4 komitejā (1995–2000), Šengenas Centrālajā grupā (1996–1998) un Eiropola Valdē (*Europol Management Board*) (1998–2000); *Højesteret* tiesnesis (2003–2006); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Eleanor Sharpston [Eleanora Šarpstone]

dzimusi 1955. gadā; studējusi ekonomiku, valodas un tiesību zinātnes Kembridžas *King's College* (1973–1977); Oksfordas *Corpus Christi College* asistente un pētniece (1977–1980); uzņemta Advokātu kolēģijā (*Middle Temple*, 1980); *barrister* (1980–1987 un 1990–2005); ģenerālvokāta, vēlāk – tiesas locekļa sera *Gordon Slynn* palīdzē (1987–1990); Londonas *University College* Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību profesore (*Director of European Legal Studies*) (1990–1992); pasniedzēja (*Lecturer*) Juridiskajā fakultātē (1992–1998), vēlāk – asociētā pasniedzēja (*Affiliated Lecturer*) (1998–2005) Kembridžas Universitātē; *Fellow of King's College* Kembridžā (1992–2010); *Emeritus Fellow of King's College* Kembridžā (kopš 2011. gada); asociētā profesore un pētniece (*Senior Research Fellow*) Kembridžas Universitātes Eiropas tiesību studiju centrā (*Centre for European Legal Studies*) (1998–2005); *Queen's Counsel* (1999); *bencher of Middle Temple* (2005); *Honorary Fellow of Corpus Christi College* Oksfordā (2010); *LL.D (h.c.) Glasgow* (2010) un *Nottingham Trent* (2011); kopš 2006. gada 11. janvāra – Tiesas ģenerālvokāte.

Paolo Mengozzi [Paolo Mengoci]

dzimis 1938. gadā; Boloņas Universitātes starptautisko tiesību profesors, Žana Monē profesūras profesors (*titulaire de la chaire Jean Monnet*); Madrides *Carlos III* universitātes doktors *honoris causa*; viesprofessors *Johns Hopkins (Bologna Center)*, *St. Johns* (Ņujorka), *Georgetown*, *Paris II* un *Georgia* (Atēnas) universitātēs un *Institut universitaire international* (Luksemburga); Nimeģenas [*Nimègue*] Universitātes *European Business Law Pallas Program* koordinators; Eiropas Kopienu Komisijas Konsultatīvās komitejas publisko iepirkumu jautājumos loceklis; rūpniecības un tirdzniecības lietu valsts sekretāra vietnieks Itālijas Padoomes prezidentūras pusgada laikā; Eiropas Kopienu darba grupas par Pasaules tirdzniecības organizāciju (PTO) loceklis un Hāgas Starptautisko tiesību akadēmijas Pētniecības centra 1997. gada sesijas par PTO jautājumiem direktors; no 1998. gada 4. marta līdz 2006. gada 3. maijam – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2006. gada 4. maija – Tiesas ģenerālvokāts.

Pernilla Lindh [Pernilla Linda]

dzimusi 1945. gadā; Lundas Universitātes tiesību zinātņu maģistre; referente un tiesnese Trolhetanas Pirmās instances tiesā (1971–1974); referente Stokholmas Apelācijas tiesā (1974–1975); tiesnese Stokholmas Pirmās instances tiesā (1975); Stokholmas Apelācijas tiesas priekšsēdētāja padomniece juridiskajos un administratīvajos jautājumos (1975–1978); pilnvarotā pārstāve *Domstolverket* (Valsts tiesu pārvalde) (1977); padomniece Tieslietu kancelejā (*Justice Chancellor*) (1979–1980); tiesnese piesēdētāja Stokholmas Apelācijas tiesā (1980–1981); juridiskā padomniece Tirdzniecības ministrijā (1981–1982); Ārlietu ministrijas juridiskā padomniece, vēlāk – direktore un ģenerāldirektore juridiskajos jautājumos (1982–1995); vēstnieces tituls 1992. gadā; Zviedrijas Tirdzniecības tiesas (*Swedish Market Court*) viceprezidente; atbildīgā par juridiskajiem un institucionālajiem jautājumiem sarunās par EEZ (EBTA grupas priekšsēdētāja vietniece, vēlāk – priekšsēdētāja) un sarunās par Zviedrijas Karalistes pievienošanos Eiropas Savienībai; no 1995. gada 18. janvāra līdz 2006. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnese; no 2006. gada 7. oktobra līdz 2011. gada 6. oktobrim – Tiesas tiesnese.

Yves Bot [Ivs Bots]

dzimis 1947. gadā; saņēmis Ruānas Juridiskās fakultātes diplomu; tiesību zinātņu doktors (*Paris II Panthéon-Assas* universitāte); asociētais profesors Mānsas [*Mans*] Juridiskajā fakultātē; *substitut*, vēlāk – *premier substitut* Mānsas Prokuratūrā (1974–1982); Republikas prokurors Djepas *Tribunal de grande instance* (1982–1984); Republikas prokurora vietnieks Strasbūras *Tribunal de grande instance* (1984–1986); Republikas prokurors Bastiā *Tribunal de grande instance* (1986–1988); ģenerālvokāts Kānas *Cour d'appel* (1988–1991); Republikas prokurors Mānsas *Tribunal de grande instance* (1991–1993); Valsts ministra misijas vadītājs, tieslietu ministrs (1993–1995); Republikas prokurors Nantēras *Tribunal de grande instance* (1995–2002); Republikas prokurors Parīzes *Tribunal de grande instance* (2002–2004); ģenerālprokurors Parīzes *Cour d'appel* (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Ján Mazák [Jans Mazaks]

dzimis 1954. gadā; tiesību zinātņu doktors (Pāvila Jozefa Safarika universitāte, Košice, 1978); civiltiesību pasniedzējs (1994) un Kopienų tiesību pasniedzējs (2004); Košices Juridiskās fakultātes Kopienų tiesību institūta direktors (2004); Košices *Krajský súd* tiesnesis (1980); Košices *Mestský súd* priekšsēdētāja vietnieks (1982) un priekšsēdētājs (1990); Slovākijas Advokātu kolēģijas loceklis (1991); Konstitucionālās tiesas juriskonsults (1993–1998); tieslietu ministra vietnieks (1998–2000); Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs (2000–2006); Venēcijas Komisijas loceklis (2004); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Jean-Claude Bonichot [Žans Klods Bonišo]

dzimis 1955. gadā; Mecas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs, Parīzes *Institut d'études politiques* diplomands, Valsts administrācijas skolas absolvents; Valsts padomes ziņotājs (1982–1985), valdības komisārs (1985–1987 un 1992–1999), piesēdētājs (1999–2000), Strīdu nodaļas Sestās daļas priekšsēdētājs (2000–2006); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1987–1991); Darba, nodarbinātības un profesionālās izglītības ministra biroja vadītājs, vēlāk – Publisko funkciju un valsts pārvaldes modernizācijas ministra biroja vadītājs (1991–1992); Valsts padomes Juridiskās misijas vadītājs Darbinieku apdrošināšanas valsts slimokasē (2001–2006); asociētais pasniedzējs Mecas Universitātē (1988–2000), vēlāk – Parīzes *I Panthéon-Sorbonne* universitātē (kopš 2000. gada); vairāku publikāciju autors administratīvajās tiesībās, Kopienų tiesībās un Eiropas cilvēktiesībās; *Bulletin de jurisprudence de droit de l'urbanisme* dibinātājs un redkolēģijas priekšsēdētājs, *Bulletin juridique des collectivités locales* līdzdibinātājs un redkolēģijas loceklis, Pētniecības grupas par pilsētattīstības un mājokļa attīstības iestādēm un tiesībām Zinātniskās padomes priekšsēdētājs; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Thomas von Danwitz [Tomass fon Danvics]

dzimis 1962. gadā; studējis Bonnā, Ženēvā un Parīzē; valsts eksāmens tiesību zinātnēs (1986. un 1992. gadā); tiesību zinātņu doktors (Bonnas Universitāte, 1988); starptautiskais diploms valsts administrācijā (*École nationale d'administration*, 1990); habilitācija (Bonnas Universitāte, 1996); Rūras universitātes (Bohuma) Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (1996–2003), Juridiskās fakultātes dekāns (2000–2001); Vācijas publisko tiesību un Eiropas tiesību pasniedzējs (Ķelnes Universitāte, 2003–2006); Publisko tiesību un administratīvās zinātnes institūta direktors (2006); viesprofesors *Fletcher School of Law and Diplomacy* (2000), Fransuā Rablē universitātē (Tūra, 2001–2006) un Parīzes *I Panthéon-Sorbonne* universitātē (2005–2006); Fransuā Rablē universitātes *docteur honoris causa* (Tūra, 2010); kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

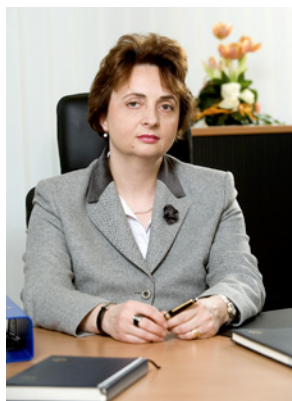
Verica Trstenjak [Verica Trstenjaka]

dzimusi 1962. gadā; tiesneša eksāmens (1987), Ļubļanas Universitātes tiesību zinātņu doktore (1995); kopš 1996. gada – tiesību teorijas un valsts teorijas (doktrīnas), kā arī privāto tiesību profesore; pētniece; doktorantūras studijas Cīrihes Universitātē, Vīnes Universitātes Salīdzinošo tiesību institūtā, Maksa Planka Starptautisko privāttiesību institūtā Hamburgā, Amsterdamas Brīvajā universitātē; viesprofesore Vīnes Universitātē, Freiburgas Universitātē (Vācija) un Buceriusa Tiesību zinātņu skolā Hamburgā; Zinātnes un tehnoloģijas ministrijas Juridiskā dienesta vadītāja (1994–1996) un valsts sekretāre (1996–2000); valdības ģenerālsekretāre (2000); Eiropas Civilt kodeksa darba grupas (*Study Group on European Civil Code*) locekle kopš 2003. gada; atbildīgā par Humbolta (*Humboldt Stiftung*) pētniecības projektu; vairāk nekā 100 publikāciju tiesību zinātnēs un vairākas grāmatas Eiropas tiesībās un privāttiesībās; Slovēnijas Juristu biedrības balvas “2003. gada juriste” ieguvēja; vairāku juridisko izdevumu redkolēģiju locekle; Slovēnijas Juristu biedrības ģenerālsekretāre, vairāku juristu asociāciju, tostarp *Gesellschaft für Rechtsvergleichung*, locekle; no 2004. gada 7. jūlija līdz 2006. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnese; kopš 2006. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāte.

Alexander Arabadjiev [Aleksandrs Arabadžijevs]

dzimis 1949. gadā; studējis tiesību zinātnes (Sofijas *St Kliment Ohridski* universitāte); Blagojevgradas Pirmās instances tiesas tiesnesis (1975–1983); Blagojevgradas Apgabaltiesas tiesnesis (1983–1986); Augstākās tiesas tiesnesis (1986–1991); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1991–2000); Eiropas Cilvēktiesību komisijas loceklis (1997–1999); Eiropas Konventa par Eiropas nākotni loceklis (2002–2003); deputāts (2001–2006); novērotājs Eiropas Parlamentā; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Camelia Toader [Kamēlija Toadere]

dzimusi 1963. gadā; tiesību zinātņu maģistre (1986), tiesību zinātņu doktore (1997, Bukarestes Universitātē); tiesnese stažiere Buftjas Pirmās instances tiesā (1986–1988); Bukarestes 5. iecirkņa pirmās instances tiesas tiesnese (1988–1992); Bukarestes Advokātu kolēģijas locekle (1992); civiltiesību un Eiropas līgumtiesību pasniedzēja (1992–2005), vēlāk – profesore (2005) Bukarestes Universitātē; veikusi vairākus doktorantūras un zinātniskos pētījumus Maksa Planka Starptautisko privāttiesību institūtā Hamburgā (laikā no 1992. līdz 2004. gadam); Eiropas integrācijas departamenta vadītāja Tieslietu ministrijā (1997–1999); Augstākās kasācijas un justīcijas tiesas tiesnese (1999–2007); viesprofesore Vīnes Universitātē (2000. un 2011. gadā); Kopienų tiesību pasniedzēja Valsts tiesnešu institūtā (2003. gadā un 2005–2006); vairāku juridisko izdevumu redakolēģiju locekle; kopš 2010. gada Starptautiskās Salīdzinošo tiesību akadēmijas asociētā locekle un Rumānijas Akadēmijas Juridiskās pētniecības institūta Eiropas tiesību studiju centra goda pētniece; kopš 2007. gada 12. janvāra – Tiesas tiesnese.

Jean-Jacques Kasel [Žans Žaks Kāzels]

dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu doktors, maģistra grāds administratīvajās tiesībās (*ULB*, 1970); Parīzes Politisko zinātņu studiju institūta diploms (*Ecofin*, 1972); advokāts praktikants; *Banque de Paris et des Pays Bas* juriskonsults (1972–1973); Ārlietu ministrijas atašejs, vēlāk – sekretārs legācijas jautājumos (1973–1976); Ministru padomes darba grupas priekšsēdētājs (1976); vēstniecības pirmais sekretārs (Parīze), ESAO pastāvīgā pārstāvja vietnieks (atbildīgs par sakariem ar *UNESCO*) (Parīze, 1976–1979); valdības priekšsēdētāja vietnieka kabineta vadītājs (1979–1980); Eiropas Politiskās sadarbības darba grupu priekšsēdētājs (Āzija, Āfrika, Latīņamerika); Eiropas Kopienų Komisijas priekšsēdētāja kabineta padomnieks, vēlāk – vadītāja vietnieks (1981); Ministru padomes ģenerālsekretariāta direktors ar budžetu un statūtiem saistītajos jautājumos (1981–1984); Pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Kopienās pilnvarotais pārstāvis (1984–1985); Budžeta komitejas priekšsēdētājs; pilnvarotais sūtnis, direktors politisko un kultūras lietu jautājumos (1986–1991); premjerministra padomnieks diplomātiskajos jautājumos (1986–1991); vēstnieks Grieķijā (1989–1991, nerezidents), Politikas komitejas priekšsēdētājs (1991); vēstnieks, pastāvīgais pārstāvis Eiropas Kopienās (1991–1998); *Coreper* priekšsēdētājs (1997); vēstnieks (Brisele, 1998–2002); pastāvīgais pārstāvis NATO (1998–2002); Tiesas maršals un Viņa Karaliskās Augstības Lielhercoga kabineta vadītājs (2002–2007); kopš 2008. gada 15. janvāra – Tiesas tiesnesis.

Marek Safjan [Mareks Safjans]

dzimis 1949. gadā; tiesību zinātņu doktors (Varšavas Universitāte, 1980); habilitētais tiesību zinātņu doktors (Varšavas Universitāte, 1990); tiesību zinātņu štata profesors (1998); Varšavas Universitātes Civiltiesību institūta direktors (1992–1996); Varšavas Universitātes rektora vietnieks (1994–1997); *Henri Capitant* Francijas juridiskās kultūras draugu asociācijas Polijas nodaļas ģenerālsēkretārs (1994–1998); Polijas Republikas pārstāvis Eiropas Padomes Bioētikas komitejā (1991–1997); Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1997–1998), vēlāk – šīs tiesas priekšsēdētājs (1998–2006); Starptautiskās Salīdzinošo tiesību akadēmijas loceklis (kopš 1994. gada) un tās viceprezidents (kopš 2010. gada), Starptautiskās Tiesību, ētikas un zinātnes asociācijas loceklis (kopš 1995. gada), Helsinku Komitejas Polijas loceklis; Polijas Mākslas un humanitāro zinātņu akadēmijas loceklis; Eiropas Padomes ģenerālsēkretāra piešķirtās Medaļas par nopelniem laureāts (2007); daudzu publikāciju civiltiesību, medicīnas tiesību un Eiropas tiesību jomā autors; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Daniel Šváby [Daniels Švābi]

dzimis 1951. gadā; tiesību zinātņu doktors (Bratislavas Universitāte); Bratislavas Pirmās instances tiesas tiesnesis; Apelācijas tiesas civillietās tiesnesis un Bratislavas Apelācijas tiesas priekšsēdētāja vietnieks; Tieslietu ministrijas Tiesību institūta Civiltiesību un ģimenes tiesību nodaļas loceklis; Augstākās tiesas komerclietās tiesnesis; Eiropas Cilvēktiesību komisijas (Strasbūra) loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (2000–2004); no 2004. gada 12. maija līdz 2009. gada 6. oktobrim – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Maria Berger [Marija Bergere]

dzimusi 1956. gadā; tiesību zinātņu un ekonomikas studijas (1975–1979), tiesību zinātņu doktore; Insbrukas Universitātes Publisko tiesību un politikas zinātņu institūta asistente un pasniedzēja (1979–1984); Federālās Zinātnes un pētniecības ministrijas administratore, vēlāk – nodaļas vadītāja vietniece (1984–1988); Federālās kancelejas līdzstrādniece jautājumos par Eiropas Savienību (1988–1989); Federālās kancelejas dienesta “Eiropas integrācija” vadītāja (Austrijas Republikas iestāšanās Eiropas Savienībā sagatavošana) (1989–1992); EBTA Uzraudzības iestādes direktore Ženēvā un Briselē (1993–1994); Kremsas Donavas universitātes priekšsēdētāja vietniece (1995–1996); Eiropas Parlamenta deputāte (no 1996. gada novembra līdz 2007. gada janvārim un no 2008. gada decembra līdz 2009. gada jūlijam) un Juridiskās komisijas locekle; Eiropas Konventa par Eiropas nākotni aizvietotājlocekle (no 2002. gada februāra līdz 2003. gada jūlijam); Pergas pilsētas domes locekle (no 1997. gada septembra līdz 2009. gada septembrim); federālā tieslietu ministre (no 2007. gada janvāra līdz 2008. gada decembrim); kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas tiesnese.

Niilo Jääskinen [Nīlo Jēskinens]

dzimis 1958. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1980), padziļināto tiesību zinātņu studiju diploms (1982), Helsinku Universitātes doktorāts (2008); Helsinku Universitātes pasniedzējs (1980–1986); Rovaniemi Pirmās instances tiesas tiesneša palīgs un pagaidu tiesnesis (1983–1984); Tieslietu ministrijas juridiskais padomnieks (1987–1989), vēlāk – Tieslietu ministrijas Eiropas tiesību nodaļas vadītājs (1990–1995); Ārlietu ministrijas juridiskais padomnieks (1989–1990); padomnieks un sekretārs Eiropas lietās Somijas Parlamenta Lielajā komitejā (1995–2000); Augstākās administratīvās tiesas pagaidu tiesnesis (no 2000. gada jūlija līdz 2002. gada decembrim), vēlāk – tiesnesis (no 2003. gada janvāra līdz 2009. gada septembrim); atbildīgais par juridiskajiem un institucionālajiem jautājumiem sarunās par Somijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā; kopš 2009. gada 7. oktobra – Tiesas ģenerālvokāts.

Pedro Cruz Villalón [Pedro Kruss Viljalons]

dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu diploms (1963–1968) un doktora grāds tiesību zinātnēs Seviljas Universitātē (1975); maģistratūra Breisgavas Freiburgas Universitātē (1969–1971); tiesību un politikas zinātņu docents Seviljas Universitātē (1978–1986); Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs Seviljas Universitātē (1986–1992); Spānijas Konstitucionālās tiesas referents (1986–1987); Spānijas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1992–1998); Spānijas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētājs (1998–2001); Berlīnes *Wissenschaftskolleg* zinātniskais līdzstrādnieks (2001–2002); Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs Madrides Autonomajā universitātē (2002–2009); Valsts padomē ievēlēts loceklis (2004–2009); vairāku publikāciju autors; kopš 2009. gada 14. decembra – Tiesas ģenerālvokāts.

Alexandra (Sacha) Prechal [Aleksandra (Saša) Prehala]

dzimusi 1959. gadā; tiesību zinātņu studijas (Groningenas Universitāte, 1977–1983); doktora grāds tiesību zinātnēs (Amsterdamas Universitāte, 1995); tiesību zinātņu pasniedzēja Māstrihtas Universitātes Juridiskajā fakultātē (1983–1987); tiesas locekļa palīdze Eiropas Kopienų Tiesā (1987–1991); Amsterdamas Universitātes Juridiskās fakultātes Eiropas institūta pasniedzēja (1991–1995); Eiropas tiesību profesore Tilburgas Universitātes Juridiskajā fakultātē (1995–2003); Eiropas tiesību profesore Utrehtas Universitātes Juridiskajā fakultātē un Utrehtas Universitātes Eiropas institūta valdes locekle (kopš 2003. gada); vairāku valsts un starptautisku juridisko izdevumu redakciju locekle; vairāku publikāciju autore; Nīderlandes Karaliskās Zinātņu akadēmijas locekle; kopš 2010. gada 10. jūnija – Tiesas tiesnese.

Egidijus Jarašiūnas [Egidijus Jarašūns]

dzimis 1952. gadā; jurista diploms Viļņas Universitātē (1974–1979); tiesību zinātņu doktors Lietuvas Tiesību akadēmijā (1999), Lietuvas Advokātu kolēģijas advokāts (1979–1990); Lietuvas Republikas Augstākās Padomes (parlamenta) deputāts (1990–1992), vēlāk – Lietuvas Republikas Seima (parlamenta) deputāts, kā arī Valsts un juridiskās komisijas loceklis (1992–1996); Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1996–2005), vēlāk – Lietuvas Republikas Konstitucionālās tiesas priekšsēdētāja padomnieks (kopš 2006. gada); *Mykolas Romeris* universitātes Juridiskās fakultātes Konstitucionālo tiesību katedras asistents (1997–2000), vēlāk – asociētais profesors (2000–2004) un profesors (kopš 2004. gada) šajā katedrā un visbeidzot – Konstitucionālo tiesību katedras vadītājs (2005–2007); *Mykolas Romeris* universitātes Juridiskās fakultātes dekāns (2007–2010); Venēcijas Komisijas loceklis (2006–2010); 1990. gada 11. marta Akta par Lietuvas neatkarības atjaunošanu parakstītājs; vairāku juridisko publikāciju autors; kopš 2010. gada 6. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Carl Gustav Fernlund [Karls Gustavs Fernlunds]

dzimis 1950. gadā; Lundas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1975); Lanskrūnas Pirmās instances tiesas sekretārs (1976–1978); Administratīvās apelācijas tiesas piesēdētājs (1978–1982); Administratīvās apelācijas tiesas tiesneša aizstājējs (1982); Zviedrijas parlamenta Pastāvīgās konstitucionālās komitejas juriskonsults (1983–1985); Finanšu ministrijas juriskonsults (1985–1990); Finanšu ministrijas Fizisko personu ienākuma nodokļa nodaļas direktors (1990–1996); Finanšu ministrijas Akcīzes nodokļa nodaļas direktors (1996–1998); Zviedrijas pastāvīgās pārstāvniecības Eiropas Savienībā padomnieks nodokļu jautājumos (1998–2000); Finanšu ministrijas Nodokļu un muitas departamenta juridisko lietu ģenerāldirektors (2000–2005); Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis (2005–2009); Ģēteborgas Administratīvās apelācijas tiesas priekšsēdētājs (2009–2011); kopš 2011. gada 6. oktobra – Tiesas tiesnesis.

Alfredo Calot Escobar [Alfredo Kalots Eskobars]

dzimis 1961. gadā; Valensijas Universitātes tiesību zinātņu maģistrs (1979–1984); Valensijas autonomās kopienas Tirdzniecības palātu padomes analītiķis tirdzniecības jautājumos (1986); jurists lingvists Eiropas Kopienų Tiesā (1986–1990); jurists redaktors Tiesā (1990–1993); administrators Tiesas Preses un informācijas dienestā (1993–1995); administrators Eiropas Parlamenta Institucionālo lietu komitejas sekretariātā (1995–1996); Tiesas sekretāra palīgs (1996–1999); tiesas locekļa palīgs Tiesā (1999–2000); Spāņu valodas tulkošanas nodaļas vadītājs Tiesā (2000–2001); Tiesas Tulkošanas ģenerāldirekcijas direktors, vēlāk – ģenerāldirektors (2001–2010); kopš 2010. gada 7. oktobra – Tiesas sekretārs.

2. Izmaiņas Tiesas sastāvā 2011. gadā

2011. gada 6. oktobra svinīgā sēde

Pēc tiesneses *Pernilla Lindh* atkāpšanās no amata Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvji ar 2011. gada 8. septembra lēmumu iecēla *Carl Gustav Fernlund* Eiropas Savienības Tiesas tiesneša amatā uz atlikušo *P. Lindh* k-dzes amata pilnvaru laiku, proti, līdz 2012. gada 6. oktobrim.

3. Protokolārā kārtība

no 2011. gada 1. janvāra līdz 6. oktobrim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
 A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
 J. N. CUNHA RODRIGUES, 2. palātas priekšsēdētājs
 K. LENAERTS, 3. palātas priekšsēdētājs
 J.-C. BONICHOT, 4. palātas priekšsēdētājs
 Y. BOT, pirmais ģenerālvokāts
 K. SCHIEMANN, 8. palātas priekšsēdētājs
 A. ARABADJIEV, 6. palātas priekšsēdētājs
 J.-J. KASEL, 5. palātas priekšsēdētājs
 D. ŠVÁBY, 7. palātas priekšsēdētājs
 A. ROSAS, tiesnesis
 R. SILVA de LAPUERTA, tiesnese
 J. KOKOTT, ģenerālvokāte
 E. JUHÁSZ, tiesnesis
 G. ARESTIS, tiesnesis
 A. BORG BARTHET, tiesnesis
 M. ILEŠIČ, tiesnesis
 J. MALENOVSKÝ, tiesnesis
 U. LÖHMUS, tiesnesis
 E. LEVITS, tiesnesis
 A. Ó CAOIMH, tiesnesis
 L. BAY LARSEN, tiesnesis
 E. SHARPSTON, ģenerālvokāte
 P. MENGGOZZI, ģenerālvokāts
 P. LINDH, tiesnese
 J. MAZÁK, ģenerālvokāts
 T. von DANWITZ, tiesnesis
 V. TRSTENJAK, ģenerālvokāte
 C. TOADER, tiesnese
 M. SAFJAN, tiesnesis
 M. BERGER, tiesnese
 N. JÄÄSKINEN, ģenerālvokāts
 P. CRUZ VILLALÓN, ģenerālvokāts
 A. PRECHAL, tiesnese
 E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

no 2011. gada 7. oktobra līdz 31. decembrim

V. SKOURIS, Tiesas priekšsēdētājs
 A. TIZZANO, 1. palātas priekšsēdētājs
 J. N. CUNHA RODRIGUES, 2. palātas priekšsēdētājs
 K. LENAERTS, 3. palātas priekšsēdētājs
 J.-C. BONICHOT, 4. palātas priekšsēdētājs
 J. MAZÁK, pirmais ģenerālvokāts
 J. MALENOVSKÝ, 7. palātas priekšsēdētājs
 U. LÖHMUS, 6. palātas priekšsēdētājs
 M. SAFJAN, 5. palātas priekšsēdētājs
 A. PRECHAL, 8. palātas priekšsēdētāja
 A. ROSAS, tiesnesis
 R. SILVA de LAPUERTA, tiesnese
 J. KOKOTT, ģenerālvokāte
 K. SCHIEMANN, tiesnesis
 E. JUHÁSZ, tiesnesis
 G. ARESTIS, tiesnesis
 A. BORG BARTHET, tiesnesis
 M. ILEŠIČ, tiesnesis
 E. LEVITS, tiesnesis
 A. Ó CAOIMH, tiesnesis
 L. BAY LARSEN, tiesnesis
 E. SHARPSTON, ģenerālvokāte
 P. MENGGOZZI, ģenerālvokāts
 Y. BOT, ģenerālvokāts
 T. von DANWITZ, tiesnesis
 V. TRSTENJAK, ģenerālvokāte
 A. ARABADJIEV, tiesnesis
 C. TOADER, tiesnese
 J.-J. KASEL, tiesnesis
 D. ŠVÁBY, tiesnesis
 M. BERGER, tiesnese
 N. JÄÄSKINEN, ģenerālvokāts
 P. CRUZ VILLALÓN, ģenerālvokāts
 E. JARAŠIŪNAS, tiesnesis
 C. G. FERNLUND, tiesnesis

A. CALOT ESCOBAR, sekretārs

4. Bijušie Tiesas locekļi

Pilotti Massimo, tiesnesis (1952–1958), Tiesas priekšsēdētājs (1952–1958)
Serrarens Petrus, tiesnesis (1952–1958)
Van Kleffens Adrianus, tiesnesis (1952–1958)
Rueff Jacques, tiesnesis (1952–1959 un 1960–1962)
Riese Otto, tiesnesis (1952–1963)
Lagrange Maurice, ģenerālvokāts (1952–1964)
Delvaux Louis, tiesnesis (1952–1967)
Hammes Charles Léon, tiesnesis (1952–1967), Tiesas priekšsēdētājs (1964–1967)
Roemer Karl, ģenerālvokāts (1953–1973)
Catalano Nicola, tiesnesis (1958–1962)
Rossi Rino, tiesnesis (1958–1964)
Donner Andreas Matthias, tiesnesis (1958–1979), Tiesas priekšsēdētājs (1958–1964)
Trabucchi Alberto, tiesnesis (1962–1972), vēlāk – ģenerālvokāts (1973–1976)
Lecourt Robert, tiesnesis (1962–1976), Tiesas priekšsēdētājs (1967–1976)
Strauss Walter, tiesnesis (1963–1970)
Gand Joseph, ģenerālvokāts (1964–1970)
Monaco Riccardo, tiesnesis (1964–1976)
Mertens de Wilmars Josse J., tiesnesis (1967–1984), Tiesas priekšsēdētājs (1980–1984)
Pescatore Pierre, tiesnesis (1967–1985)
Dutheillet de Lamothe Alain Louis, ģenerālvokāts (1970–1972)
Kutscher Hans, tiesnesis (1970–1980), Tiesas priekšsēdētājs (1976–1980)
Mayras Henri, ģenerālvokāts (1972–1981)
O'Dalaigh Cearbhall, tiesnesis (1973–1974)
Sørensen Max, tiesnesis (1973–1979)
Reischl Gerhard, ģenerālvokāts (1973–1981)
Warner Jean-Pierre, ģenerālvokāts (1973–1981)
Mackenzie Stuart Alexander J., tiesnesis (1973–1988), Tiesas priekšsēdētājs (1984–1988)
O'Keeffe Aindrias, tiesnesis (1975–1985)
Touffait Adolphe, tiesnesis (1976–1982)
Capotorti Francesco, tiesnesis (1976), vēlāk – ģenerālvokāts (1976–1982)
Bosco Giacinto, tiesnesis (1976–1988)
Koopmans Thymen, tiesnesis (1979–1990)
Due Ole, tiesnesis (1979–1994), Tiesas priekšsēdētājs (1988–1994)
Everling Ulrich, tiesnesis (1980–1988)
Chloros Alexandros, tiesnesis (1981–1982)
Rozès Simone, ģenerālvokāts (1981–1984)
Verloren van Themaat Pieter, ģenerālvokāts (1981–1986)
Slynn Sir Gordon, ģenerālvokāts (1981–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1992)
Grévisse Fernand, tiesnesis (1981–1982 un 1988–1994)
Bahlmann Kai, tiesnesis (1982–1988)
Galmot Yves, tiesnesis (1982–1988)
Mancini G. Federico, ģenerālvokāts (1982–1988), vēlāk – tiesnesis (1988–1999)
Kakouris Constantinos, tiesnesis (1983–1997)

Darmon Marco, ģenerālvokāts (1984–1994)
Joliet René, tiesnesis (1984–1995)
Lenz Carl Otto, ģenerālvokāts (1984–1997)
O'Higgins Thomas Francis, tiesnesis (1985–1991)
Schockweiler Fernand, tiesnesis (1985–1996)
Da Cruz Vilaça José Luís, ģenerālvokāts (1986–1988)
De Carvalho Moithinho de Almeida José Carlos, tiesnesis (1986–2000)
Mischo Jean, ģenerālvokāts (1986–1991 un 1997–2003)
Rodríguez Iglesias Gil Carlos, tiesnesis (1986–2003), Tiesas priekšsēdētājs (1994–2003)
Diez de Velasco Manuel, tiesnesis (1988–1994)
Zuleeg Manfred, tiesnesis (1988–1994)
Van Gerven Walter, ģenerālvokāts (1988–1994)
Tesauro Giuseppe, ģenerālvokāts (1988–1998)
Jacobs Francis Geoffrey, ģenerālvokāts (1988–2006)
Kapteyn Paul Joan George, tiesnesis (1990–2000)
Murray John L., tiesnesis (1991–1999)
Gulmann Claus Christian, ģenerālvokāts (1991–1994), vēlāk – tiesnesis (1994–2006)
Edward David Alexander Ogilvy, tiesnesis (1992–2004)
Elmer Michael Bendik, ģenerālvokāts (1994–1997)
Hirsch Günter, tiesnesis (1994–2000)
Cosmas Georges, ģenerālvokāts (1994–2000)
La Pergola Antonio Mario, tiesnesis (1994 un 1999–2006), ģenerālvokāts (1995–1999)
Puissochet Jean-Pierre, tiesnesis (1994–2006)
Léger Philippe, ģenerālvokāts (1994–2006)
Ragnemalm Hans, tiesnesis (1995–2000)
Fennelly Nial, ģenerālvokāts (1995–2000)
Sevón Leif, tiesnesis (1995–2002)
Wathelet Melchior, tiesnesis (1995–2003)
Jann Peter, tiesnesis (1995–2009)
Ruiz-Jarabo Colomer Dámaso, ģenerālvokāts (1995–2009)
Schintgen Romain, tiesnesis (1996–2008)
Ioannou Krateros, tiesnesis (1997–1999)
Alber Siegbert, ģenerālvokāts (1997–2003)
Saggio Antonio, ģenerālvokāts (1998–2000)
O'Kelly Macken Fidelma, tiesnesis (1999–2004)
Von Bahr Stig, tiesnesis (2000–2006)
Colneric Ninon, tiesnese (2000–2006)
Geelhoed Leendert A., ģenerālvokāts (2000–2006)
Stix-Hackl Christine, ģenerālvokāte (2000–2006)
Timmermans Christiaan Willem Anton, tiesnesis (2000–2010)
Poiarés Pessoa Maduro Luís Miguel, ģenerālvokāts (2003–2009)
Makarczyk Jerzy, tiesnesis (2004–2009)
Klučka Ján, tiesnesis (2004–2009)
Kūris Pranas, tiesnesis (2004–2010)
Lindh Pernilla, tiesnese (2006–2011)

Tiesas priekšsēdētāji

Pilotti Massimo (1952–1958)

Donner Andreas Matthias (1958–1964)

Hammes Charles Léon (1964–1967)

Lecourt Robert (1967–1976)

Kutscher Hans (1976–1980)

Mertens de Wilmars Josse J. (1980–1984)

Mackenzie Stuart Alexander John (1984–1988)

Due Ole (1988–1994)

Rodríguez Iglésias Gil Carlos (1994–2003)

Sekretāri

Van Houtte Albert (1953–1982)

Heim Paul (1982–1988)

Giraud Jean-Guy (1988–1994)

Grass Roger (1994–2010)

D – Tiesas darbības statistika

Tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)

Ierosinātās lietas

2. Tiesvedību veidi (2007–2011)
3. Prasību joma (2011)
4. Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2007–2011)

Pabeigtās lietas

5. Tiesvedību veidi (2007–2011)
6. Spriedumi, rīkojumi un atzinumi (2011)
7. Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)
8. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas (2007–2011)
9. Prasību joma (2007–2011)
10. Prasību joma (2011)
11. Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – Iznākums (2007–2011)
12. Tiesvedības ilgums (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu) (2007–2011)

Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī

13. Tiesvedību veidi (2007–2011)
14. Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)

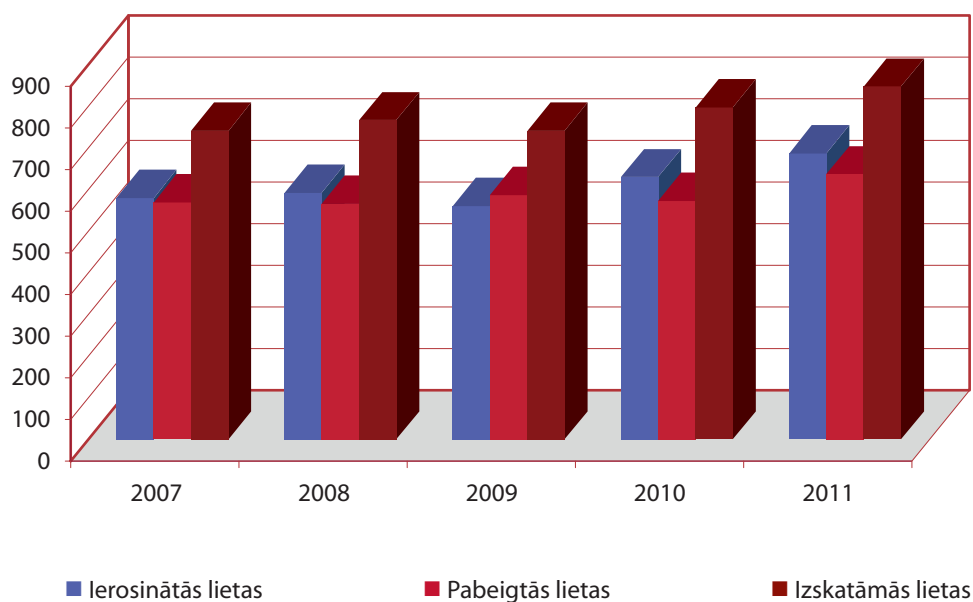
Dažādi

15. Paātrinātais process (2007–2011)
16. Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2008–2011)
17. Pagaidu noregulējums (2011)

Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2011)

18. Ierosinātās lietas un spriedumi
19. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi)
20. Iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)
21. Ierosinātās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi

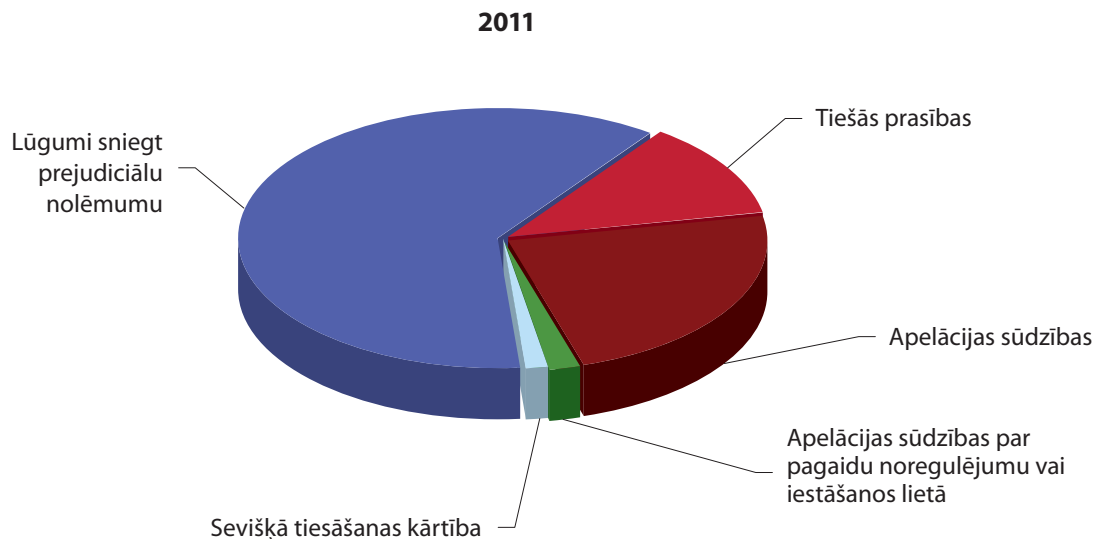
1. *Tiesas vispārējā darbība – lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)* ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
lerosinātās lietas	581	593	562	631	688
Pabeigtās lietas	570	567	588	574	638
Izskatāmās lietas	742	768	742	799	849

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

2. Ierosinātās lietas – Tiesvedību veidi (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	265	288	302	385	423
Tiešās prasības	222	210	143	136	81
Apelācijas sūdzības	79	78	105	97	162
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	8	8	2	6	13
Atzinumi		1	1		
Sevišķā tiesāšanas kārtība ²	7	8	9	7	9
Kopā	581	593	562	631	688
Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	3	3	2	2	3

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

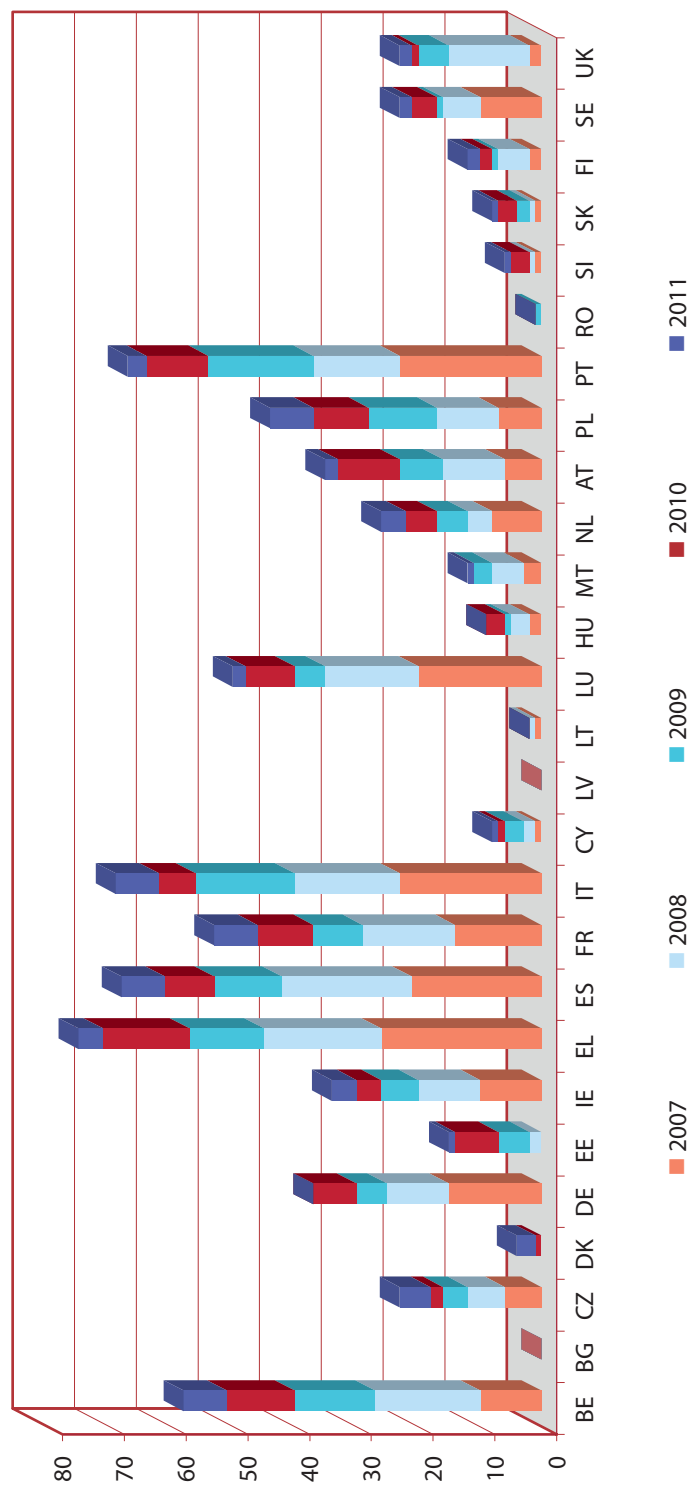
² Par "sevišķo tiesāšanas kārtību" tiek uzskatīta sprieduma labošana (Tiesas Reglamenta 66. pants), tiesāšanās izdevumu noteikšana (Tiesas Reglamenta 74. pants), juridiskā palīdzība (Tiesas Reglamenta 76. pants), protests par aizmuguriski taisītu spriedumu (Tiesas Reglamenta 94. pants), trešās personas protests (Tiesas Reglamenta 97. pants), sprieduma pārskatīšana (Tiesas Reglamenta 98. pants), sprieduma interpretēšana (Tiesas Reglamenta 102. pants), Pirmā ģenerāladvokāta ierosinājuma pārskatīt Vispārējās tiesas nolēmumu izskatīšana (Tiesas Statūtu 62. pants), apķīlāšanas/arresta procedūra (Protokols par privilēģijām un imunitāti), lietas imunitātes jomā (Protokols par privilēģijām un imunitāti).

3. Ierosinātās lietas – Prasību joma (2011) ¹

	Tiešās prasības	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Kopā	Sevišķā tiesāšanas kārtība
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	4	11			15	
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa		44			44	
Eiropas Savienības ārējā darbība	1	5	1		7	
Ekonomikas un monetārā politika			1		1	
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija		2	4		6	
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...)	1	3			4	
Institucionālās tiesības	7	2	17	10	36	1
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	2	17	39		58	
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		1			1	
Jaunu valstu pievienošanās		2			2	
Kapitāla brīva aprīte	3	19			22	
Konkurence		7	52	1	60	
Kopējā ārpolitika un drošības politika	1	9	6	1	17	
Lauksaimniecība	3	23	5		31	
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums		11			11	
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs		19			19	
Nodokļi	19	66			85	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	1	12	3		16	
Patērētāju tiesību aizsardzība	2	21			23	
Personu brīva pārvietošanās	1	11	2		14	
Piekluve dokumentiem			6		6	
Preču brīva aprīte	3	2			5	
Publiskie iepirkumi		9	3		12	
Rūpniecības politika	3	7			10	
Sabiedrības veselība		2			2	
Sabiedrību tiesības	2	1			3	
Savienības pilsonība	1	12			13	
Savienības tiesību principi		9	2		11	
Sociālā politika	3	37	1		41	
Tiesību aktu tuvināšana		15			15	
Tirdzniecības politika		2	2		4	
Transports	2	19			21	
Tūrisms		1			1	
Valsts atbalsts	2	3	14		19	
Vide	20	19	3		42	
LESD	81	423	161	12	677	1
Civildienesta noteikumi			1		1	
Institucionālās tiesības				1	1	
Privilēģijas un imunitāte						1
Tiesvedība						7
Dažādi			1	1	2	8
PAVISAM KOPĀ	81	423	162	13	679	9

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

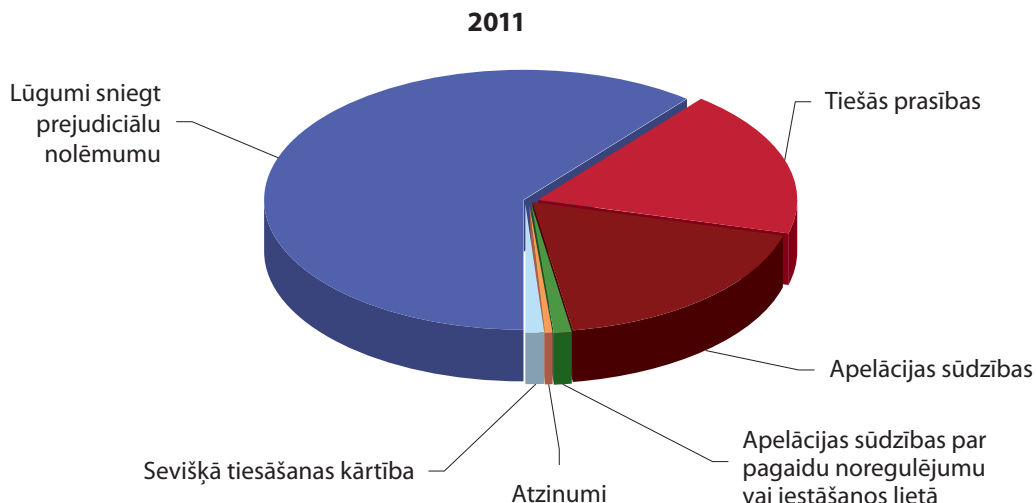
4. Ierosinātās lietas – Prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Beļģija	10	17	13	11	7
Bulgārija					
Čehija	6	6	4	2	5
Dānija				1	3
Vācija	15	10	5	7	
Igaunija		2	5	7	1
Īrija	10	10	6	4	4
Grieķija	26	19	12	14	4
Spānija	21	21	11	8	7
Francija	14	15	8	9	7
Itālija	23	17	16	6	7
Kipra	1	2	3	1	1
Latvija					
Lietuva	1	1			
Luksemburga	20	15	5	8	2
Ungārija	2	3	1	3	
Malta	3	5	3		1
Nīderlande	8	4	5	5	4
Austrija	6	10	7	10	2
Polija	7	10	11	9	7
Portugāle	23	14	17	10	3
Rumānija			1		
Slovēnija	1	1		3	1
Slovākija	1	1	2	3	1
Somija	2	5	1	2	2
Zviedrija	10	6	1	4	2
Apvienotā Karaliste	2	13	5	1	2
Kopā	212	207	142	128	73

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

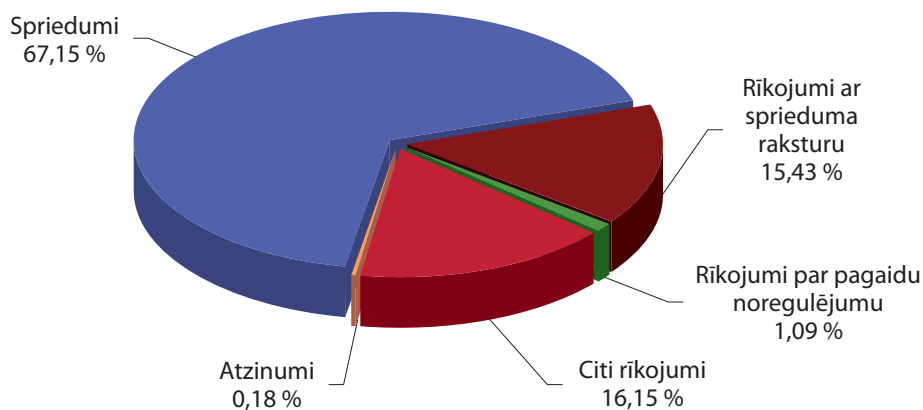
5. *Pabeigtās lietas – Tiesvedību veidi (2007–2011)*¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	235	301	259	339	388
Tiešās prasības	241	181	215	139	117
Apelācijas sūdzības	88	69	97	84	117
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	2	8	7	4	7
Atzinumi			1		1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	4	8	9	8	8
Kopā	570	567	588	574	638

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

6. *Pabeigtās lietas – Spriedumi, rīkojumi un atzinumi (2011)* ¹

	Spriedumi	Rīkojumi ar sprieduma raksturu ²	Rīkojumi par pagaidu noregulējumu ³	Citi rīkojumi ⁴	Atzinumi	Kopā
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	237	38		45		320
Tiešās prasības	82	1		34		117
Apelācijas sūdzības	51	41	2	5		99
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā			4	3		7
Atzinumi					1	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība		5		2		7
Kopā	370	85	6	89	1	551

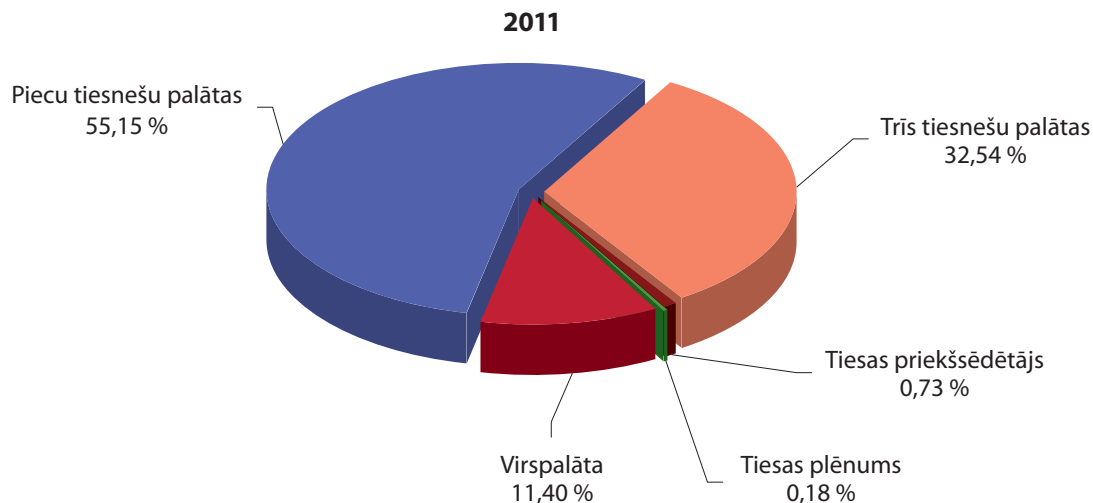
¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtīšanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

³ Rīkojumi, kas pieņemti saistībā ar pieteikumu, kas iesniegts, pamatojoties uz LESD 278. un 279. pantu (agrāk – EKL 242. un 243. pants) vai uz LESD 280. pantu (agrāk – EKL 244. pants), vai uz atbilstošajām EAEKL normām, vai arī saistībā ar apelācijas sūdzību par rīkojumu par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

⁴ Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību, izslēdzot lietu no reģistra, izbeidzot tiesvedību pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtot lietu atpakaļ Vispārējai tiesai.

7. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011) ¹

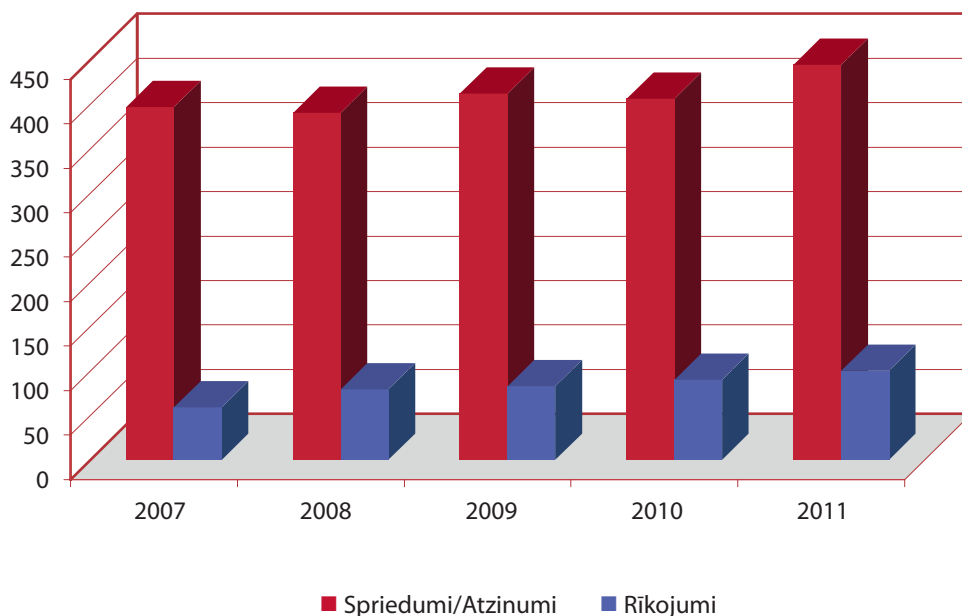

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā	Spriedumi/Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā
Tiesas plēnums													1		1
Virspalāta	51		51	66		66	41		41	70	1	71	62		62
Piecu tiesnešu palātas	241	8	249	259	13	272	275	8	283	280	8	288	290	10	300
Trīs tiesnešu palātas	105	49	154	65	59	124	96	70	166	56	76	132	91	86	177
Tiesas priekšsēdētājs		2	2		7	7		5	5		5	5		4	4
Kopā	397	59	456	390	79	469	412	83	495	406	90	496	444	100	544

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtīšanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

8. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas (2007–2011) ^{1 2}

	2007	2008	2009	2010	2011
Spriedumi/Atzinumi	397	390	412	406	444
Rīkojumi	59	79	83	90	100
Kopā	456	469	495	496	544

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Rīkojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rīkojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtīšanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

9. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Briseles konvencija	2	1	2		
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	19	29	13	17	21
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	17	4	26	24	23
Eiropas Savienības ārējā darbība	9	8	8	10	8
Ekonomikas un monetārā politika	1	1	1	1	
Enerģija	4	4	4	2	2
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...) ²				1	4
Institucionālās tiesības	6	15	29	26	20
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	21	22	31	38	47
Jaunu valstu pievienošanās	1		1		1
Kapitāla brīva aprīte	13	9	7	6	14
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)					1
Konkurence	17	23	28	13	19
Kopējā ārpolitika un drošības politika	4	2	2	2	4
Kopējā zivsaimniecības politika	6	6	4	2	1
Kopējais muitas tarifs ⁴	10	5	13	7	2
Kopienų budžets ²				1	
Kopienų pašu resursi ²	3		10	5	2
Lauksaimniecība	23	54	18	15	23
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	7	5	3	6	8
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs ⁴	12	8	5	15	19
Nodokļi	44	38	44	66	49
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	24	8	17	30	27
Patērētāju tiesību aizsardzība ³				3	4
Personu brīva pārvietošanās	19	27	19	17	9
Pētniecība, informācija, izglītība, statistika				1	
Pieklūve dokumentiem					2
Preču brīva aprīte	14	12	13	6	8
Privilēģijas un imunitāte	1	2			
Publiskie iepirkumi					7
Reģionālā politika	7	1	3	2	
Romas konvencija			1		
Rūpniecības politika	11	12	6	9	9
Sabiedrības veselība					3
Sabiedrību tiesības	16	17	17	17	8
Savienības pilsonība	2	7	3	6	7
Savienības tiesību principi	4	4	4	4	15
Sociālā politika	26	25	33	36	36
Tiesību aktu tuvināšana	21	21	32	15	15
Tieslietas un iekšlietas		1			

>>>

	2007	2008	2009	2010	2011
Tirdzniecības politika	1	1	5	2	2
Transports	6	4	9	4	7
Valsts atbalsts	9	26	10	16	48
Vide ³				9	35
Vide un patērētāji ³	50	43	60	48	25
EK līgums/LESD		445	481	482	535
Līgums par ES		6	1	4	1
EOTK līgums		2			1
EAEK līgums					
Civildienesta noteikumi	17	11	8	4	
Privilēģijas un imunitāte					2
Tiesvedība	3	5	5	6	5
Dažādi	20	16	13	10	7
PAVISAM KOPĀ	456	469	495	496	544

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

² Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienų budžets" un "Kopienų pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finašu noteikumi".

³ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

⁴ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas sa- vienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

10. Ar spriedumu, atzinumu vai rīkojumu ar sprieduma raksturu pabeigtās lietas – Prasību joma (2011) ¹

	Spriedumi/ Atzinumi	Rīkojumi ²	Kopā
Brīvība veikt uzņēmējdarbību	20	1	21
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	22	1	23
Eiropas Savienības ārējā darbība	7	1	8
Eiropas Savienības pilsonība	7		7
Enerģija	2		2
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu sistēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana...) ³	4		4
Institucionālās tiesības	8	12	20
Intelektuālais īpašums	26	21	47
Jaunu valstu pievienošanās	1		1
Kapitāla brīva aprīte	13	1	14
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)	1		1
Konkurence	17	2	19
Kopējā ārpolitika un drošības politika	4		4
Kopējā zivsaimniecības politika	1		1
Kopējais muitas tarifs ⁵	2		2
Kopienų pašu resursi ³	2		2
Lauksaimniecība	21	2	23
Migrējošu darba ņēmēju sociālais nodrošinājums	8		8
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs ⁵	18	1	19
Nodokļi	39	10	49
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	26	1	27
Patērētāju tiesību aizsardzība ⁴	2	2	4
Personu brīva pārvietošanās	9		9
Piekļuve dokumentiem		2	2
Preču brīva aprīte	8		8
Publiskie iepirkumi	3	4	7
Rūpniecības politika	8	1	9
Sabiedrības veselība	1	2	3
Sabiedrību tiesības	7	1	8
Savienības tiesību principi	7	8	15
Sociālā politika	28	8	36
Tiesību aktu tuvināšana	13	2	15
Tirdzniecības politika	2		2
Transports	6	1	7
Valsts atbalsts	42	6	48
Vide ⁴	34	1	35
Vide un patērētāji ⁴	21	4	25

>>>

EK līgums/LESD		95	535
Līgums par ES			1
EOTK līgums			1
Privilēģijas un imunitāte	2		2
Tiesvedība		5	5
Dažādi	2	5	7
PAVISAM KOPĀ	444	100	544

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

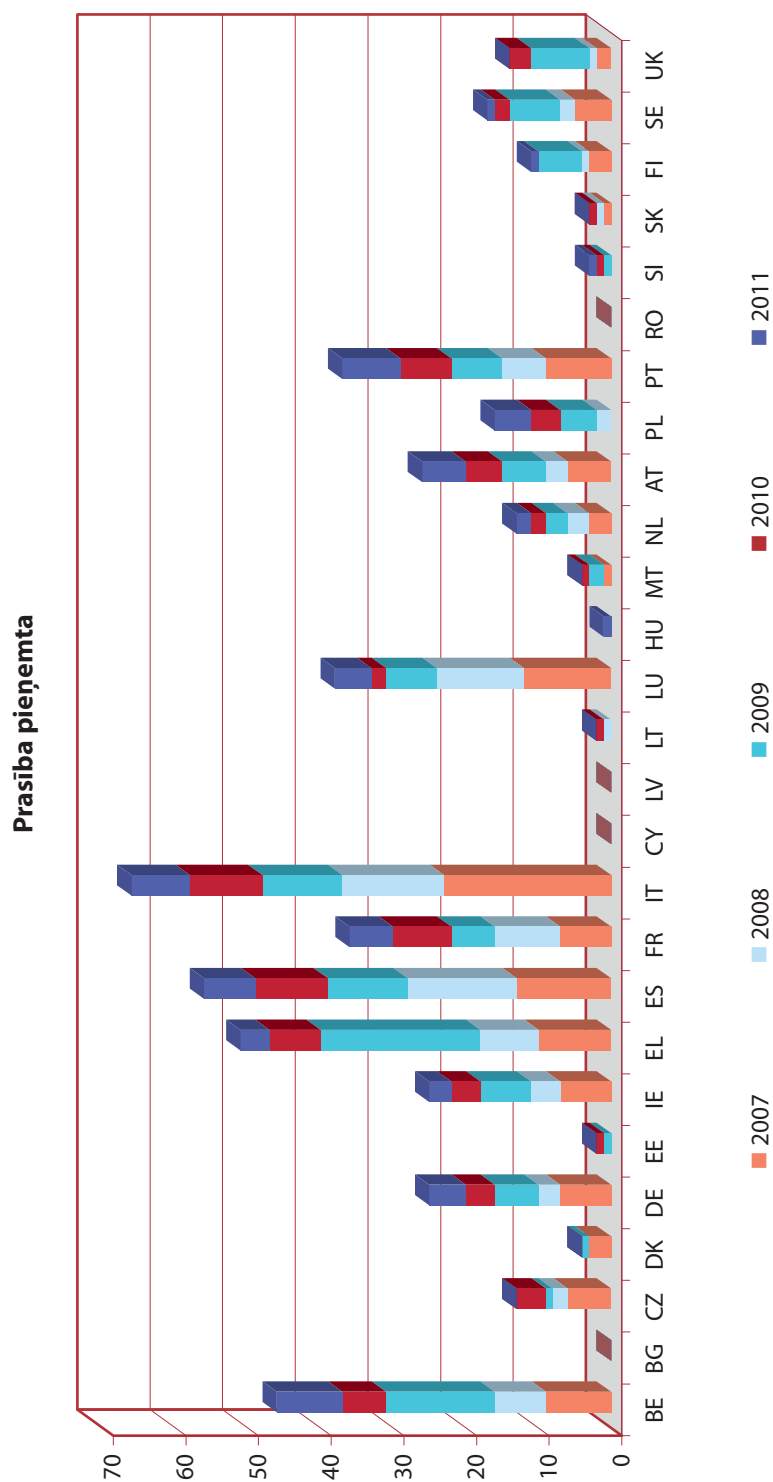
² Rikojumi, ar ko izbeidz tiesvedību un kas nav rikojumi par izslēgšanu no reģistra, par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai nosūtīšanu atpakaļ Vispārējai tiesai.

³ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopienų budžets" un "Kopienų pašu resursi" ir apvienotas sadaļā "Finašu noteikumi".

⁴ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļa "Vide un patērētāji" ir sadalīta divās atsevišķās sadaļās.

⁵ Attiecībā uz lietām, kas ierosinātas pēc 2009. gada 1. decembra, sadaļas "Kopējais muitas tarifs" un "Muitas savienība" ir apvienotas vienā sadaļā.

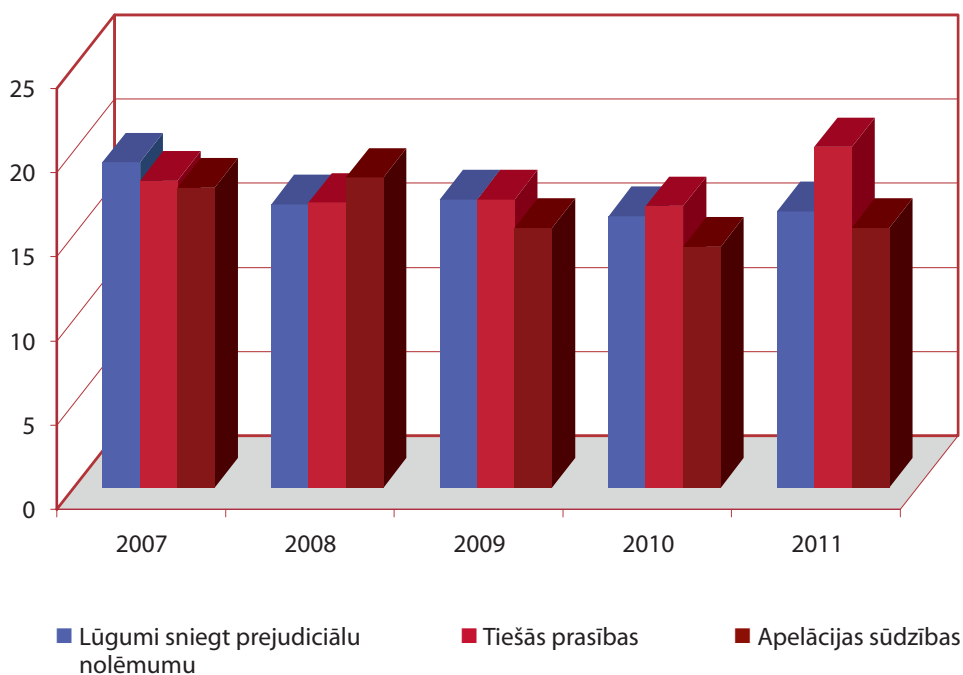
11. Pabeigtās lietas – Spriedumi par valsts pienākumu neizpildi – Iznākums (2007–2011)¹

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Apmierināts	Noraidīts		Apmierināts	Noraidīts		Apmierināts	Noraidīts		Apmierināts	Noraidīts		Apmierināts	Noraidīts	
Beļģija	9	1		7			15	1		6	1		9	1	
Bulgārija															
Čehija	6			2			1			4					
Dānija	3						1								
Vācija	7	1		3	3		6	2		4	2		5		
Igaunija							1			1					
Īrija	7	2		4			7			4			3		
Grieķija	10	3		8	1		22			7			4		
Spānija	13	1		15	1		11			10	2		7	1	
Francija	7			9	1		6			8	2		6		
Itālija	23	2		14	1		11	4		10			8	1	
Kipra														1	
Latvija															
Lietuva				1						1					
Luksemburga	12			12			7			2			5		
Ungārija														1	
Malta	1						2			1	1		1	1	
Nīderlande	3	1		3			3			2	1		2		
Austrija	6			3			6			5			6		
Polija				2			5			4	1		5		
Portugāle	9			6			7	1		7	1		8	1	
Rumānija														1	
Slovēnija							1			1			1		
Slovākija	1			1						1				1	
Somija	3	1		1	1		6	1					1		
Zviedrija	5			2	1		7			2			1		
Apvienotā Karaliste	2	4		1			8	1		3	1				
Kopā	127	16		94	9		133	10		83	12		72	9	

¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

12. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums (2007–2011)*¹ (spriedumi un rīkojumi ar sprieduma raksturu)

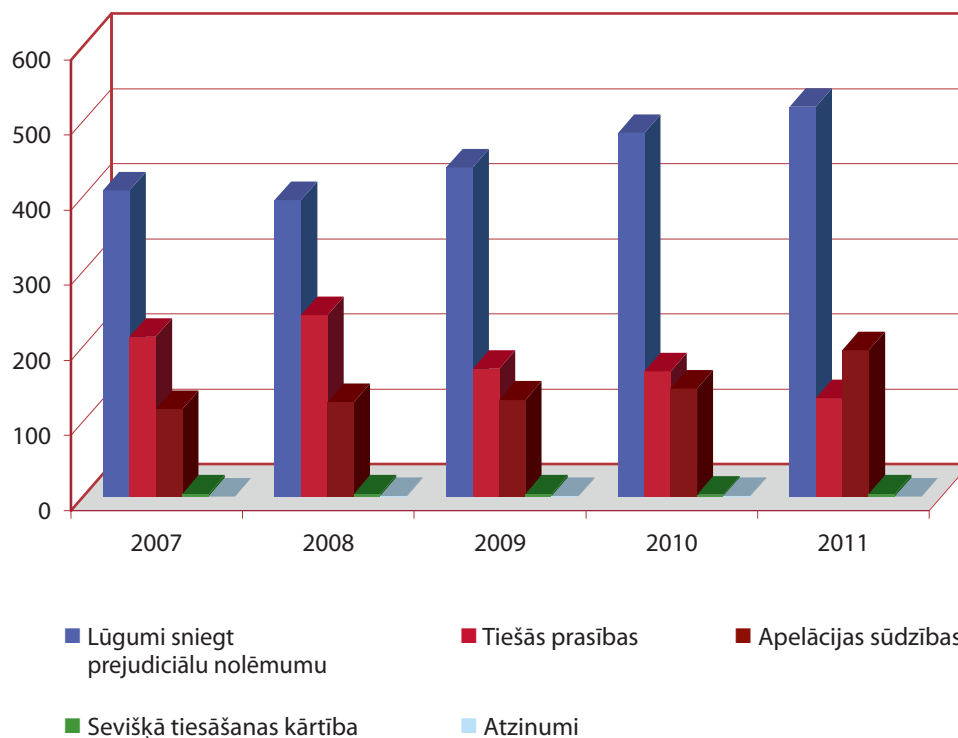

	2007	2008	2009	2010	2011
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	19,3	16,8	17,1	16,1	16,4
Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība		2,1	2,5	2,1	2,5
Tiešās prasības	18,2	16,9	17,1	16,7	20,2
Apelācijas sūdzības	17,8	18,4	15,4	14,3	15,4

¹ Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

Tiesvedības ilguma aprēķinos nav iekļautas: lietas, kurās ir pieņemts starp nolēmums vai veikta pierādījumu vākšana; atzinumi; sevišķā tiesāšanas kārtība (proti, tiesāšanās izdevumu noteikšana, juridiskā palīdzība, protests par spriedumu, trešās personas protests, sprieduma interpretēšana, sprieduma pārskatīšana, sprieduma labošana, apķīlāšanas/arresta procedūra); lietas, kas beidzas ar rīkojumu par lietas izslēgšanu no reģistra, tiesvedības izbeigšanu lietā pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nosūtīšanu atpakaļ Vispārējai tiesai; lēmumi par pagaidu noregulējuma pasākumiem, kā arī apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā.

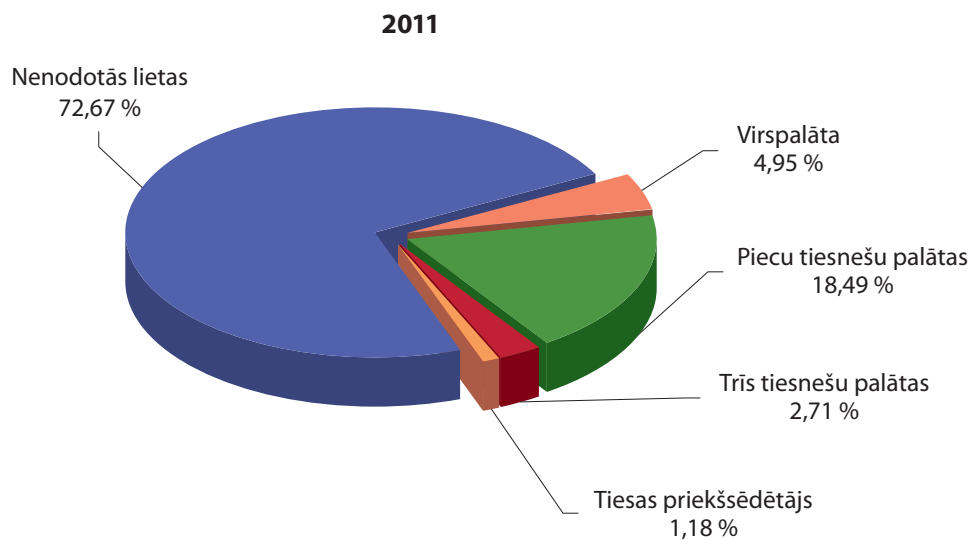
13. Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Tiesvedību veidi (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	408	395	438	484	519
Tiešās prasības	213	242	170	167	131
Apelācijas sūdzības	117	126	129	144	195
Sevišķā tiesāšanas kārtība	4	4	4	3	4
Atzinumi		1	1	1	
Kopā	742	768	742	799	849

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

14. *Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)*¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Nenodotās lietas	481	524	490	519	617
Tiesas plēnums				1	
Virspalāta	59	40	65	49	42
Piecu tiesnešu palātas	170	177	169	193	157
Trīs tiesnešu palātas	24	19	15	33	23
Tiesas priekšsēdētājs	8	8	3	4	10
Kopā	742	768	742	799	849

¹ Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

15. *Dažādi – Paātrinātais process (2007–2011)* ¹

	2007		2008		2009		2010		2011	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Tiešās prasības		1						1		
Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu		5	2	6	1	3	4	7	2	6
Apelācijas sūdzības		1				1				5
Sevišķā tiesāšanas kārtība						1				
Kopā		7	2	6	1	5	4	8	2	11

16. *Dažādi – Steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība (2008–2011)* ²

	2008		2009		2010		2011	
	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts	Apmierināts	Noraidīts
Lauksaimniecība		1						
Polijas un tiesu iestāžu sadarbība krimināllietās		1		1				
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa		1	2		5	1	2	3
Kopā	3	3	2	1	5	1	2	3

¹ Kopš 2000. gada 1. jūlija lietas saskaņā ar Tiesas Reglamenta 62.a un 104.a pantu var tikt izskatītas paātrinātā procesā.

² Kopš 2008. gada 1. marta lietās par brīvības, drošības un tiesiskuma telpu var tikt īstenota steidzamības prejudiciālā nolēmuma tiesvedība saskaņā ar Tiesas Reglamenta 104.b pantu.

17. *Dažādi* – Pagaidu noregulējums (2011) ¹

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Iznākums		
			Noraidīts	Apmierināts	Izslēgšana no reģistra vai tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas
Eiropas Savienības ārējā darbība					
Institucionālās tiesības		11	3		1
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums					
Konkurence		1			1
Kopējā ārpolitika un drošības politika		1			
Piekļuve dokumentiem			1		
Tirdzniecības politika					1
Valsts atbalsts			1		
Vide					1
PAVISAM KOPĀ	3	13	5		4

¹ Norādītie (neto) dati ietver lietu kopējo skaitu, ņemot vērā saistīto lietu apvienošanu (apvienoto lietu uzskaitījums = viena lieta).

18. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2011) – Ierosinātās lietas un spriedumi

Gadi	Ierosinātās lietas ¹							Spriedumi/ Atzinumi ²
	Tiešās prasības	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaudu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaudu noregulējumu	
1953	4					4		
1954	10					10		2
1955	9					9	2	4
1956	11					11	2	6
1957	19					19	2	4
1958	43					43		10
1959	46				1	47	5	13
1960	22				1	23	2	18
1961	24	1			1	26	1	11
1962	30	5				35	2	20
1963	99	6				105	7	17
1964	49	6				55	4	31
1965	55	7				62	4	52
1966	30	1				31	2	24
1967	14	23				37		24
1968	24	9				33	1	27
1969	60	17				77	2	30
1970	47	32				79		64
1971	59	37				96	1	60
1972	42	40				82	2	61
1973	131	61				192	6	80
1974	63	39				102	8	63
1975	61	69			1	131	5	78
1976	51	75			1	127	6	88
1977	74	84				158	6	100
1978	146	123			1	270	7	97
1979	1218	106				1324	6	138
1980	180	99				279	14	132
1981	214	108				322	17	128
1982	217	129				346	16	185
1983	199	98				297	11	151
1984	183	129				312	17	165
1985	294	139				433	23	211
1986	238	91				329	23	174
1987	251	144				395	21	208
1988	193	179				372	17	238
1989	244	139				383	19	188

>>>

Gadi	Ierosinātās lietas ¹							Spriedumi/ Atzinumi ²
	Tiesās prasības	Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu	Apelācijas sūdzības	Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā	Lūgumi sniegt atzinumu	Kopā	Pieteikumi par pagaidu noregulējumu	
1990	221	141	15	1		378	12	193
1991	140	186	13	1	2	342	9	204
1992	251	162	24	1	2	440	5	210
1993	265	204	17			486	13	203
1994	125	203	12	1	3	344	4	188
1995	109	251	46	2		408	3	172
1996	132	256	25	3		416	4	193
1997	169	239	30	5		443	1	242
1998	147	264	66	4		481	2	254
1999	214	255	68	4		541	4	235
2000	197	224	66	13	2	502	4	273
2001	187	237	72	7		503	6	244
2002	204	216	46	4		470	1	269
2003	277	210	63	5	1	556	7	308
2004	219	249	52	6	1	527	3	375
2005	179	221	66	1		467	2	362
2006	201	251	80	3		535	1	351
2007	221	265	79	8		573	3	379
2008	210	288	77	8	1	584	3	333
2009	143	302	104	2	1	552	1	377
2010	136	385	97	6		624	2	370
2011	81	423	162	13		679	3	371
Kopā	8682	7428	1280	98	19	17 507	354	9008

¹ Kopējie dati, neņemot vērā sevišķo tiesāšanas kārtību.

² Neto dati.

19. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2011) – iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un gadi) ¹

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi ¹	Kopā
1961																		1											1
1962																		5											5
1963																1		5											6
1964																		4											6
1965					4					2								1											7
1966																		1											1
1967	5				11					3					1			3											23
1968	1				4					1	1							2											9
1969	4				11					1					1														17
1970	4				21					2	2							3											32
1971	1				18					6	5				1			6											37
1972	5				20					1	4							10											40
1973	8				37					4	5				1			6											61
1974	5				15					6	5							7								1			39
1975	7			1	26					15	14				1			4								1			69
1976	11				28					8	12							14								1			75
1977	16			1	30					14	7							9								5			84
1978	7			3	46					12	11							38								5			123
1979	13			1	33					18	19				1			11								8			106
1980	14			2	24					14	19							17								6			99
1981	12			1	41					17	11				4			17								5			108
1982	10			1	36					39	18							21								4			129
1983	9			4	36					15	7							19								6			98
1984	13			2	38					34	10							22								9			129
1985	13				40					45	11				6			14								8			139
																													>>>

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE	UK	Citi ¹	Kopā
1986	13			4	18		4	2	1	19	5				1			16									8		91
1987	15			5	32		2	17	1	36	5				3			19									9		144
1988	30			4	34				1	38	28				2			26									16		179
1989	13			2	47		1	2	2	28	10				1			18			1						14		139
1990	17			5	34		4	2	6	21	25				4			9			2						12		141
1991	19			2	54		2	3	5	29	36				2			17			3						14		186
1992	16			3	62			1	5	15	22				1			18			1						18		162
1993	22			7	57		1	5	7	22	24				1			43			3						12		204
1994	19			4	44		2		13	36	46				1			13			1						24		203
1995	14			8	51		3	10	10	43	58				2			19	2		5				6	20			251
1996	30			4	66			4	6	24	70				2			10	6		6				3	4	21		256
1997	19			7	46		1	2	9	10	50				3			24	35		2				6	7	18		239
1998	12			7	49		3	5	55	16	39				2			21	16		7				2	6	24		264
1999	13			3	49		2	3	4	17	43				4			23	56		7				4	5	22		255
2000	15			3	47		2	3	5	12	50							12	31		8				5	4	26	1	224
2001	10			5	53		1	4	4	15	40				2			14	57		4				3	4	21		237
2002	18			8	59			7	3	8	37				4			12	31		3				7	5	14		216
2003	18			3	43		2	4	8	9	45				4			28	15		1				4	4	22		210
2004	24			4	50		1	18	8	21	48				1	2		28	12		1				4	5	22		249
2005	21		1	4	51		2	11	10	17	18				2	3		36	15	1	2				4	11	12		221
2006	17		3	3	77		1	14	17	24	34			1	1	4		20	12	2	3			1	5	2	10		251
2007	22	1	2	5	59	2	2	8	14	26	43			1		2		19	20	7	3	1		1	5	6	16		265
2008	24		1	6	71	2	1	9	17	12	39	1	3	3	4	6		34	25	4	1				4	7	14		288
2009	35	8	5	3	59	2		11	11	28	29	1	4	3		10	1	24	15	10	3	1	2	1	2	5	28	1	302
2010	37	9	3	10	71		4	6	22	33	49		3	2	9	6		24	15	8	10	17	1	5	6	6	29		385
2011	34	22	5	6	83	1	7	9	27	31	44		10	1	2	13		22	24	11	11	14	1	3	12	4	26		423
Kopā	685	40	20	141	1885	7	62	160	271	847	1100	2	20	11	75	46	1	789	387	43	88	33	4	11	76	91	531	2	7428

¹ Lieta C-265/00 Campina Melkunie (Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof).
Lieta C-196/09 Miles u.c. (Eiropas skolu Apelācijas padome).

20. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2011) – iesniegtie lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu (dalībvalstis un tiesas)

			Kopā
Beļģija	<i>Cour constitutionnelle</i>	21	
	<i>Cour de cassation</i>	85	
	<i>Conseil d'État</i>	64	
	Citas tiesas	515	685
Bulgārija	<i>Софийски градски съд Търговско отделение</i>	1	
	Citas tiesas	39	40
Čehija	<i>Nejvyššího soudu</i>		
	<i>Nejvyšší správní soud</i>	10	
	<i>Ústavní soud</i>		
	Citas tiesas	10	20
Dānija	<i>Højesteret</i>	30	
	Citas tiesas	111	141
Vācija	<i>Bundesgerichtshof</i>	148	
	<i>Bundesverwaltungsgericht</i>	105	
	<i>Bundesfinanzhof</i>	279	
	<i>Bundesarbeitsgericht</i>	23	
	<i>Bundessozialgericht</i>	74	
	<i>Staatsgerichtshof des Landes Hessen</i>	1	
	Citas tiesas	1255	1885
Igaunija	<i>Riigikohus</i>	2	
	Citas tiesas	5	7
Īrija	<i>Supreme Court</i>	19	
	<i>High Court</i>	20	
	Citas tiesas	23	62
Grieķija	<i>Άρειος Πάγος</i>	10	
	<i>Συμβούλιο της Επικρατείας</i>	50	
	Citas tiesas	100	160
Spānija	<i>Tribunal Supremo</i>	46	
	<i>Audiencia Nacional</i>	1	
	<i>Juzgado Central de lo Penal</i>	7	
	Citas tiesas	217	271
Francija	<i>Cour de cassation</i>	95	
	<i>Conseil d'État</i>	75	
	Citas tiesas	677	847
Itālija	<i>Corte suprema di Cassazione</i>	110	
	<i>Corte Costituzionale</i>	1	
	<i>Consiglio di Stato</i>	75	
	Citas tiesas	914	1100
Kipra	<i>Ανώτατο Δικαστήριο</i>	2	
	Citas tiesas		2
Latvija	<i>Augstākā tiesa</i>	18	
	<i>Satversmes tiesa</i>		
	Citas tiesas	2	20

>>>

			Kopā
Lietuva	<i>Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas</i>	1	
	<i>Lietuvos Aukščiausiasis Teismas</i>	3	
	<i>Lietuvos vyriausiasis administracinis Teismas</i>	3	
	Citas tiesas	4	11
Luksemburga	<i>Cour supérieure de justice</i>	10	
	<i>Cour de cassation</i>	8	
	<i>Conseil d'État</i>	13	
	<i>Cour administrative</i>	8	
	Citas tiesas	36	75
Ungārija	<i>Legfelsőbb Bíróság</i>	3	
	<i>Fővárosi Ítéltábla</i>	2	
	<i>Szegedi Ítéltábla</i>	1	
	Citas tiesas	40	46
Malta	<i>Qorti Kostituzzjonali</i>		
	<i>Qorti ta' l- Appel</i>		
	Citas tiesas	1	1
Nīderlande	<i>Raad van State</i>	74	
	<i>Hoge Raad der Nederlanden</i>	207	
	<i>Centrale Raad van Beroep</i>	49	
	<i>College van Beroep voor het Bedrijfsleven</i>	140	
	<i>Tariefcommissie</i>	34	
	Citas tiesas	285	789
Austrija	<i>Verfassungsgerichtshof</i>	4	
	<i>Oberster Gerichtshof</i>	87	
	<i>Oberster Patent- und Markensenat</i>	3	
	<i>Bundesvergabeamt</i>	24	
	<i>Verwaltungsgerichtshof</i>	66	
	<i>Vergabekontrollsenat</i>	4	
	Citas tiesas	199	387
Polija	<i>Sąd Najwyższy</i>	5	
	<i>Naczelny Sąd Administracyjny</i>	15	
	<i>Trybunał Konstytucyjny</i>		
	Citas tiesas	23	43
Portugāle	<i>Supremo Tribunal de Justiça</i>	2	
	<i>Supremo Tribunal Administrativo</i>	45	
	Citas tiesas	41	88
Rumānija	<i>Tribunal Dâmbovița</i>	3	
	<i>Curtea de Apel</i>	14	
	Citas tiesas	16	33
Slovēnija	<i>Vrhovno sodišče</i>	1	
	<i>Ustavno sodišče</i>		
	Citas tiesas	3	4

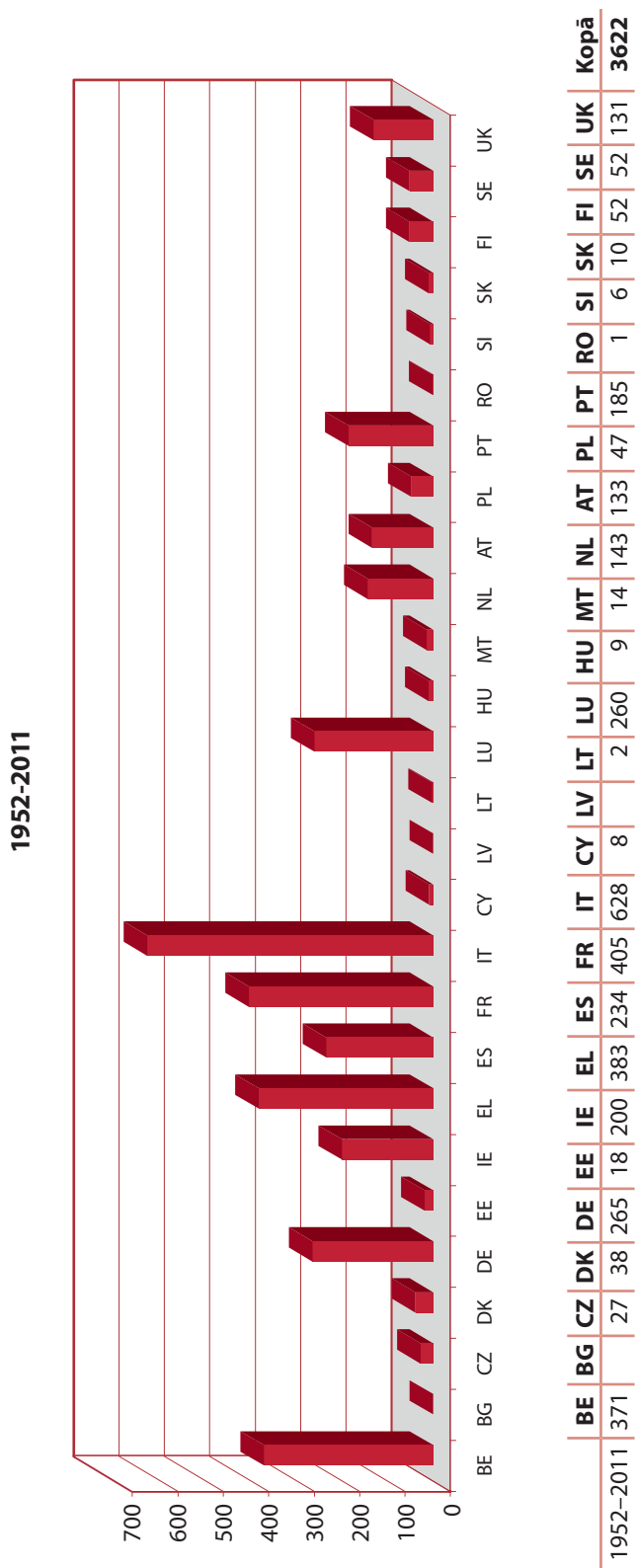
>>>

			Kopā
Slovākija	Ústavný Súd		
	Najvyšší súd	6	
	Citas tiesas	5	11
Somija	Korkein hallinto-oikeus	38	
	Korkein oikeus	12	
	Citas tiesas	26	76
Zviedrija	Högsta Domstolen	14	
	Marknadsdomstolen	5	
	Regeringsrätten	24	
	Citas tiesas	48	91
Apvienotā Karaliste	House of Lords	40	
	Supreme Court	3	
	Court of Appeal	69	
	Citas tiesas	419	531
Citi	Cour de justice Benelux/Benelux Gerechtshof ¹	1	1
	Eiropas skolu Apelācijas padome ²	1	1
Kopā			7428

¹ Lieta C-265/00 *Campina Melkunie*.

² Lieta C-196/09 *Miles* u.c.

21. Tiesas darbības vispārējās tendences (1952–2011) – ierosinātās prasības sakarā ar valsts pienākumu neizpildi

II nodaļa

Vispārējā tiesa

A – Vispārējās tiesas darbība 2011. gadā

Priekšsēdētājs *Marc Jaeger*

Lai arī 2011. gadā nenotika daļēja Vispārējās tiesas tiesnešu nomaiņa, tajā tomēr netika saglabāta pilnīga Vispārējās tiesas sastāva stabilitāte. Tiesā darbu sāka *M. Kancheva*, kura tika iecelta amatā, aizstājot *T. Tchipev*, kurš atkāpās no amata 2010. jūnijā, un, diemžēl, savu amatu atstāja arī *E. Moavero Milanesi*. Šis ārpus iedibinātās tiesas sastāva nomaiņas reizi trijos gados notiekošās pārmaiņas ir kļuvušas par atkārtotu tiesas dzīves iezīmi, un tai jāpielāgojas ar atbilstošiem organizatoriskiem un tiesvedības pasākumiem.

No statistikas viedokļa 2011. gadu neapšaubāmi var vērtēt kā rekorda gadu. Kopskaitā 722 reģistrētās jaunās lietas ir gandrīz 15 % pieaugums salīdzinājumā ar 2010. gadu (636 ierosinātas lietas), kurā jau bija sasniegts šajā ziņā līdz tam nepieredzēts līmenis. Tāpat ievērojamais izskatīto lietu skaita pieaugums (par 35 %) ir ļāvis sasniegt tiesai nepieredzētu darbības līmeni ar 714 pabeigtām lietām (salīdzinājumā ar 527 lietām 2010. gadā), kurām pievienojami 52 pieteikumi par pagaidu noregulējumu. Šie rādītāji ir uzskatāmi par Vispārējās tiesas īstenoto plašo reformu rezultātu gan attiecībā uz *case management* plašā tā izpratnē, gan informācijas tehnoloģiju rīku un redakcionālo metožu attīstību.

Lai arī tiesai jācenšas ilgtspējīgi saglabāt 2011. gada ritmu, konjunktūras faktoru dēļ nevar tikt garantēts, ka to būs iespējams atkārtot no gada gadā. Tāpēc, lai Vispārējā tiesa varētu ne vien pielāgoties sistēmiskajam ierosināto lietu skaita pieaugumam, bet arī samazināt neizskatīto lietu skaitu, ir jāīsteno reformas. Tāpat jāatzīmē, ka, neraugoties uz iepriekš aprakstītajiem izņēmuma rakstura rezultātiem, ir palielinājies izskatāmo lietu skaits, sasniedzot 1308 lietas, un tiesvedības ilgumam ir bijusi tendence pieaugt, sasniedzot vidēji 26,7 mēnešus (no 24,7 mēnešiem 2010. gadā).

Tā kā ir pilnībā izmantotas iekšējo reformu iespējas, šobrīd, lai nodrošinātu augstāku Vispārējās tiesas izskatīšanā esošo dažādo veidu lietu tiesvedības efektivitāti un elastību, vienlaikus ievērojot lietas dalībnieku procesuālās tiesības, ir jāapsver Vispārējās tiesas Reglamenta modernizācija. Tomēr bez šiem nenoliedzami vajadzīgajiem uzlabojumiem 2011. gada statistika galvenokārt parāda, ka Vispārējā tiesa nevar saprātīgi plānot nākotni, neveicot strukturālas izmaiņas un neieviešot jaunus resursus ekonomiskā, finanšu un budžeta kontekstā, kas tam tomēr nav labvēlīgs.

No tiesvedību veida viedokļa atzīmējams, ka 2011. gadā Vispārējai tiesai bija raksturīgs lietu skaita pieaugums valsts atbalsta jomā (67 ierosinātas lietas), acīmredzami liels intelektuālā īpašuma lietu īpatsvars (219 lietas, proti, 30 % no visām lietām) un pēkšņs un būtisks prasību skaita pieaugums attiecībā uz Eiropas Savienības pieņemtiem ierobežojošiem pasākumiem saistībā ar situāciju atsevišķās trešās valstīs (93 ierosinātas lietas), kas īpaši nepārprotami parāda tiešu Savienības likumdošanas un reglamentējošās darbības ietekmi uz tiesas situāciju. Vispār tiesvedības raksturo arī pieaugošā dažādība un sarežģītība, ko apliecina turpmākais dažādām Vispārējās tiesas darbības jomām veltītais ieskats, tai lemjot par tiesiskumu (I), zaudējumu atlīdzību (II), apelācijām (III) un pagaidu noregulējumu (IV).

I. Tiesvedības par tiesiskumu

Saskaņā ar LESD 263. pantu celto prasību pieņemamība

1. Termiņš prasības celšanai

Prasības atcelt tiesību aktu pieņemamība ir pakļauta prasībai ievērot LESD 263. panta sestajā daļā paredzēto termiņu, saskaņā ar kuru prasības atcelt tiesību aktu ir jāceļ divu mēnešu laikā pēc tam, kad vai nu tiesību akts publicēts vai darīts zināms attiecīgajai personai, vai, ja tas nenotiek, tad no dienas, kad tas šai personai kļuvis zināms. Atbilstoši Vispārējās tiesas Reglamenta 102. panta 1. punktam, ja apstrīdētais akts tiek publicēts, šo termiņu skaita no 14. dienas beigām pēc akta publicēšanas dienas.

Lietā T-268/10 *PPG un SNF/ECHA* (2011. gada 21. septembra rīkojums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā, pieņemts paplašinātā sastāvā) tika apstrīdēts Eiropas Ķīmikāliju aģentūras atbilstoši *REACH* regulā¹ paredzētajam aģentūras pienākumam tās interneta vietnē publicēts lēmums. Norādot, ka Reglamenta 102. panta 1. punkts attiecas vienīgi uz lēmumiem, kas publicēti *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*, un ka šajā lietā nevienā normā nav prasīta apstrīdētā lēmuma publicēšana *Oficiālajā Vēstnesī* (pretēji, piemēram, lēmumiem par valsts atbalstu), Vispārējā tiesa uzskatīja, ka minētā četrpadsmit dienu termiņa pagarināšana nav piemērojama. Līdz ar to tā nosprieda, ka prasība nav pieņemama.

Turpinot 2011. gada 1. aprīļa rīkojumā lietā T-468/10 *Doherty/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa nosprieda, ka pulksteņa laiks, kas jāņem vērā attiecībā uz prasības pieteikuma iesniegšanu pa faksu, ievērojot Reglamenta 43. panta 3. punktu (kurā paredzēts, ka procesuālo termiņu skaitīšanai ņem vērā tikai to dienu, kad procesuālais dokuments ir iesniegts kancelejā), ir Vispārējās tiesas kancelejas reģistrētais pulksteņa laiks. Šis pulksteņa laiks, ņemot vērā, ka Eiropas Savienības Tiesa atbilstoši Līguma par Eiropas Savienības darbību 6. protokolam atrodas Luksemburgā, ir Luksemburgas laiks.

Visbeidzot, lietā T-409/09 *Evropaiki Dynamiki/Komisija* (2011. gada 22. jūnija rīkojums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa nosprieda, ka Reglamenta 102. panta 2. punktā paredzētais desmit dienu termiņš, kas noteikts, pamatojoties uz apsvērumiem par attālumu, attiecas tikai uz procesuālajiem termiņiem, nevis uz Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 46. pantā paredzēto piecu gadu noilguma termiņu, ar kuru beidzas termiņš prasības celšanai sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību. Tādējādi tāds procesuālais termiņš kā termiņš prasības celšanai būtībā atšķiras no piecu gadu noilguma termiņa prasības celšanai sakarā ar Savienības ārpuslīgumisko atbildību. Termiņi prasības celšanai ir absolūti un nav atkarīgi no lietas dalībnieku vai tiesas ieskatiem, jo tie ir noteikti, lai nodrošinātu juridisko situāciju skaidrību un drošību. Tātad Savienības tiesai pat pēc savas ierosmes ir jāizvērtē, vai prasība ir celta paredzētajā termiņā. Turpretī tiesa pēc savas ierosmes nevar izvirzīt pamatu saistībā ar noilgumu prasības celšanai sakarā ar ārpuslīgumisko atbildību.

¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 1907/2006, kas attiecas uz ķīmikāliju reģistrēšanu, vērtēšanu, licencēšanu un ierobežošanu (*REACH*) un ar kuru izveido Eiropas Ķīmikāliju aģentūru, groza Direktīvu 1999/45/EK un atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 793/93 un Komisijas Regulu (EK) Nr. 1488/94, kā arī Padomes Direktīvu 76/769/EEK un Komisijas Direktīvu 91/155/EEK, Direktīvu 93/67/EEK, Direktīvu 93/105/EK un Direktīvu 2000/21/EK (OV L 396, 1. lpp.).

2. LESD 263. panta ceturtais daļa – pirmie piemērošanas gadījumi

a) Reglamentējoša akta jēdziens

Saskaņā ar EKL 230. panta ceturto daļu tādu prasību atcelt tiesību aktu pieņemamībai, ko ir iesniegušas privātpersonas, kas nav šī akta adresātes, tiek izvirzīts dubults nosacījums, ka apstrīdētajam aktam šīs personas ir jāskar tieši un individuāli. Atbilstoši judikatūrai citas fiziskas vai juridiskas personas, kas nav lēmuma adresātes, var uzskatīt par individuāli skartām tikai tad, ja šis lēmums tās ietekmē atsevišķu to individuālo īpašību dēļ vai tādas faktiskas situācijas dēļ, kas tās raksturo attiecībā pret jebkuru citu personu, un tādēļ tās individualizē analogi šī akta adresātam².

Pēc Lisabonas līguma stāšanās spēkā 2009. gada 1. decembrī prasības atcelt tiesību aktu pieņemamības nosacījumi tika grozīti. Tādējādi saskaņā ar LESD 263. panta ceturto daļu jebkura fiziska vai juridiska persona var celt prasību par tiesību aktu, kas viņu skar tieši un individuāli, un par reglamentējošu aktu, kas viņu skar tieši, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem. Šī jaunā tiesību norma, kas vērsta uz to, lai atvieglotu fizisku un juridisku personu piekļuvi Savienības tiesām, ir bijusi Vispārējās tiesas pirmo interpretāciju priekšmets.

Tādējādi lietā T-18/10 *Inuit Tapiriit Kanatami* u.c./Parlaments un Padome (2011. gada 6. septembra rīkojums, Krājumā vēl nav publicēts, pieņemts paplašinātā sastāvā) Vispārējā tiesa pirmo reizi definēja jēdzienu "reglamentējošs akts" LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē. Interpretējot šo tiesību normu, tā norādīja, ka, lai arī tajā ir izlaists jēdziens "lēmums", tā atļauj celt prasību, pirmkārt, par individuāliem tiesību aktiem, otrkārt, par vispārpiemērojamiem aktiem, kas tieši vai individuāli skar kādu fizisku vai juridisku personu, kā arī, visbeidzot, par reglamentējošiem aktiem, kas šo personu skar tieši, bet nav saistīti ar īstenošanas pasākumiem. Saskaņā ar Vispārējās tiesas viedokli no jēdziena "reglamentējošs" parastās nozīmes izriet, ka akti, kurus aptver šī iepriekš minētā trešā iespēja, arī ir vispārpiemērojami. Tomēr šī iespēja neattiecas uz visiem vispārpiemērojamiem aktiem, bet gan, kā tas izriet no 263. panta sistēmas un šīs normas, kuru sākotnēji tika piedāvāts pieņemt kā Līguma projekta par Konstitūciju Eiropai III-365. panta ceturto daļu, pieņemšanas procesa gaitas, vienīgi uz tiem, kas nav leģislatīva rakstura akti. Vispārējā tiesa, šajā gadījumā veicot teleoloģisku analīzi, piebilda, ka tas atbilst šīs normas mērķim, proti – ļaut privātpersonai celt prasību par vispārpiemērojamiem aktiem, kuri nav leģislatīvi akti, tādējādi izvairoties no gadījumiem, kad personai nāktos pārkāpt tiesības, lai iegūtu pieeju tiesai –, ka prasības atcelt tiesību aktu, kas celta par leģislatīvu aktu, pieņemamības nosacījumi joprojām ir ierobežojošāki nekā nosacījumi, kādi pastāv par reglamentējošu aktu celtas prasības gadījumā.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa norādīja, ka apstrīdētais akts, proti, Regula par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem³, tika pieņemta koplēmuma procedūrā atbilstoši EK līgumam (EKL 251. pants). Uzsverot, ka no LESD 289. panta izriet, ka akti, kas pieņemti atbilstoši EKL 294. pantā paredzētajai koplēmuma procedūrai (parastā likumdošanas procedūra), ir leģislatīvi akti un ka ar šo procedūru būtībā tiek pārņemta koplēmuma procedūra, Vispārējā tiesa secināja, ka, ievērojot Līgumā par Eiropas Savienības darbību paredzētās dažādās tiesību aktu kategorijas, apstrīdētā regula ir kvalificējama par leģislatīvu aktu. Tādējādi kvalifikācijas par leģislatīvu vai reglamentējošu aktu atbilstoši Līgumam par Eiropas Savienības darbību pamatā ir tā pieņemšanas procedūras kritērijs, proti, vai tā ir vai nav bijusi likumdošanas procedūra. Attiecīgi izskatāmajā lietā prasītāju iesniegtās

² Tiesas 1963. gada 15. jūlija spriedums lietā 25/62 *Plaumann*/Komisija, *Recueil*, 197. lpp., 223. punkts.

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 16. septembra Regula (EK) Nr. 1007/2009 par tirdzniecību ar izstrādājumiem no roņiem (OV L 286, 36. lpp.).

prasības pieņemamības nosacījums bija tāds, ka tiem bija jāpierāda, ka šī regula tos skar tieši un individuāli iepriekš minētā otrā – LESD 263. panta ceturtajā daļā paredzētā – gadījuma izpratnē.

b) Tieša skaršana un akta, kam vajadzīgi īstenošanas pasākumi, jēdziens

Tieši uz šīs reglamentējoša akta jēdziena definīcijas pamata Vispārējā tiesa 2011. gada 25. oktobra spriedumā lietā T-262/10 *Microban International* un *Microban (Europe)*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) secināja, ka ir pieņemama prasība, kas celta par Komisijas lēmumu neiekļaut prasītājas ražotu ķīmisku vielu triklozānu to ES piedevu sarakstā, kuras var izmantot tādu plastmasas materiālu un izstrādājumu ražošanai, kas paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem.

Vispārējā tiesa konstatēja, pirmkārt, ka apstrīdēto lēmumu Komisija ir pieņēmusi, pildot īstenošanas, nevis likumdošanas pilnvaras, un, otrkārt, ka šis lēmums ir vispārpiemērojams, jo tas ir piemērojams objektīvi noteiktām situācijām un rada tiesiskas sekas attiecībā uz vispārēji un abstrakti definētām personu kategorijām. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka apstrīdētais lēmums ir uzskatāms par reglamentējošu aktu LESD 263. panta ceturtais daļas izpratnē.

Atgādinot, ka, atļaujot fiziskai vai juridiskai personai celt prasību par reglamentējošiem aktiem, kas tās skar tieši, bet nav saistīti ar īstenošanas pasākumiem, LESD 263. panta ceturtais daļas mērķis ir paplašināt tiešo prasību celšanas nosacījumus, Vispārējā tiesa nosprieda, ka šajā normā jaunieviestais tiešās skaršanas jēdziens nevarētu būt šaurākas nekā tiešās skaršanas jēdziena, kāds bija norādīts EK līguma 230. panta ceturtajā daļā, interpretācijas priekšmets. Konstatējusi, ka apstrīdētais lēmums prasītājas skāra tieši EK līguma 230. panta ceturtajā daļā norādītā tiešās skaršanas jēdziena izpratnē, Vispārējā tiesa no tā secināja, ka apstrīdētais lēmums tās tieši skar arī LESD 263. panta ceturtajā daļā norādītā tiešās skaršanas jēdziena izpratnē.

Kas attiecas uz jautājumu par to, vai apstrīdētais lēmums ir saistīts ar īstenošanas pasākumiem, Vispārējā tiesa konstatēja, ka saskaņā ar Direktīvu 2002/72/EK⁴ pēc 2010. gada 1. janvāra var izmantot tikai tās piedevas, kuras iekļautas pagaidu sarakstā. Turklāt atbilstoši šīs direktīvas noteikumiem piedevu svītro no pagaidu saraksta, kad Komisija pieņem lēmumu neiekļaut šo piedevu pozitīvajā sarakstā. Tādējādi lēmuma par neiekļaušanu tiešās sekas bija triklozāna svītrošana no pagaidu saraksta un aizliegums tirgot triklozānu, dalībvalstīm neieviešot nekādus īstenošanas pasākumus. Turklāt pārejas pasākumam, ciktāl tas ļāva paildzināt iespēju tirgot triklozānu līdz 2011. gada 1. novembrim, nebija nepieciešams nekāds īstenošanas pasākums no dalībvalstu puses, jo iespējamā dalībvalstu līdzdalība termiņa noteikšanai pirms šā datuma nebija obligāta. Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, lai arī iepriekš minētajā gadījumā pārejas pasākums varēja būt pamats īstenošanas pasākumiem dalībvalstīs, šis pārejas pasākums bija paredzēts, vienīgi lai atvieglotu apstrīdētā lēmuma īstenošanu. Tātad tas bija tikai papildinājums attiecībā uz galveno apstrīdētā lēmuma priekšmetu – triklozāna tirgošanas aizliegumu.

Konstatējusi, ka apstrīdētais akts ir reglamentējošs akts, kas tieši skar prasītājas, bet nav saistīts ar īstenošanas pasākumiem, Vispārējā tiesa, pamatojoties uz jaunajiem LESD 263. panta noteikumiem, tādējādi atzina prasību par pieņemamu.

⁴ Komisijas 2002. gada 6. augusta Direktīva 2002/72/EK, kas attiecas uz plastmasas materiāliem un izstrādājumiem, kuri paredzēti saskarei ar pārtikas produktiem (OV L 220, 18. lpp.).

3. Vispārējās tiesas kompetence attiecībā uz tādu lēmumu atcelšanu, ar ko tiek pieprasīts samaksāt kavējuma naudu, kuru Tiesa noteikusi par to, ka nav veikti vajadzīgie pasākumi, lai izpildītu spriedumu, ar kuru konstatēta pienākumu neizpilde

Lietā T-33/09 Portugāle/Komisija (2011. gada 29. marta spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā), Vispārējai tiesai bija iesniegta prasība atcelt Komisijas lēmumu par prasību samaksāt kavējuma naudu, izpildot Tiesas 2008. gada 10. janvāra spriedumu lietā Komisija/Portugāle ⁵, kuru tā pati bija taisījusi pēc pirmā sprieduma ⁶, ar kuru tika konstatēta šīs valsts pienākumu neizpilde saistībā ar to, ka Portugāle nebija atcēlusi valsts tiesību aktus, saskaņā ar kuriem zaudējumu atlīdzība personām, attiecībā uz kurām ir pārkāptas Savienības tiesības publiskā iepirkuma jomā, ir pakļauta nosacījumam, ka ir jāpierāda pārkāpums vai tišs pārkāpums.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa konstatēja, ka Līgumā nav paredzēti īpaši noteikumi par to, kā regulējami strīdi starp dalībvalsti un Komisiju attiecībā uz summām, kas būtu jāmaksā, izpildot spriedumu sakarā ar pienākumu neizpildi, ar kuru Tiesa piespriedusi dalībvalstij samaksāt Komisijai kavējuma naudu gadījumā, kad nav izpildīts pirmais spriedums par pienākumu neizpildi. No minētā izriet, ka Līgumā noteiktie prasību veidi ir piemērojami un ka par lēmumu, ar kuru Komisija nosaka summu, kas dalībvalstij ir jāmaksā kā tai piespriesta kavējuma nauda, var celt prasību atcelt tiesību aktu un tā ietilpst Vispārējās tiesas kompetencē.

Tomēr, īstenojot šo kompetenci, Vispārējā tiesa nevar uzurpēt ekskluzīvo kompetenci, kāda pienākumu neizpildes jomā ir piešķirta vienīgi Tiesai. Tādējādi Vispārējā tiesa, izskatot prasību atcelt tiesību aktu, kas vērsta pret Komisijas lēmumu par šāda Tiesas sprieduma izpildi, nevar lemt par jautājumu attiecībā uz dalībvalstij Līgumā paredzēto pienākumu neizpildi, kuru Tiesa iepriekš nebūtu izskatījusi.

Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka saistībā ar Tiesas sprieduma, ar kuru dalībvalstij piespriesta kavējuma nauda, izpildi Komisijai ir jāvar novērtēt dalībvalsts Tiesas sprieduma izpildei veiktos pasākumus, neskarot ne dalībvalstu tiesības, kādas izriet no procesa par pienākumu neizpildi, ne arī Tiesas ekskluzīvo kompetenci lemt par valsts tiesību aktu atbilstību Savienības tiesībām. Tāpēc Komisijai pirms kavējuma naudas pieprasīšanas ir jāpārbauda, vai iebildumi, kurus Tiesa apstiprinājusi spriedumā, kas pasludināts tiesvedībā par pienākumu neizpildi, vēl arvien pastāv brīdī, kad beidzas termiņš, kuru Tiesa dalībvalstij noteikusi, lai izbeigtu pienākumu neizpildi. Tomēr Komisija nevar šajā ziņā nolemt, ka dalībvalsts īstenotie pasākumi, lai izpildītu spriedumu, neatbilst Savienības tiesībām, lai no tā pēc tam izdarītu secinājumus, aprēķinot Tiesas noteikto kavējuma naudu. Ja tā uzskata, ka dalībvalsts ieviestais jaunais juridiskais režīms vēl arvien nav pareiza direktīvas transpozīcija, tai ir jāuzsāk tiesvedība sakarā ar pienākumu neizpildi.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa atgādināja, ka no Tiesas 2008. gada 10. janvāra sprieduma lietā C-70/06 Komisija/Portugāle izriet, ka šai dalībvalstij ir jāatceļ apstrīdētais valsts tiesību akts un ka līdz šai atcelšanai ir jāmaksā kavējuma nauda. Atbilstošās tiesību normas tika grozītas ar likumu, kas stājās spēkā 2008. gada 30. janvārī. Tomēr Komisija neuzskatīja, ka šajā datumā būtu beigusies pienākumu neizpilde, bet uzskatīja, ka neizpilde beidzās 2008. gada 18. jūlijā, datumā, kurā stājās spēkā jaunais tiesību akts. Vispārējā tiesa nosprieda, ka šādi Komisija nav ņēmusi vērā iepriekš minētā sprieduma rezolutīvo daļu, un atcēla apstrīdēto lēmumu.

⁵ C-70/06 (Krājums, I-1. lpp.). Tāda pat rakstura tiesvedībā pasludināts 2011. gada 19. oktobra spriedums lietā T-139/06 Francija/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts).

⁶ Tiesas 2004. gada 14. oktobra spriedums lietā C-275/03 Komisija/Portugāle (Krājumā nav publicēts).

Uzņēmumiem piemērojamās konkurences tiesību normas

1. Vispārīgie noteikumi

a) Uzņēmuma jēdziens

Apvienotajās lietās T-208/08 *Gosselin/Komisija* un T-209/08 *Stichting Administratiekantoor Portielje/Komisija* (2011. gada 16. jūnija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa precizēja nosacījumus, ar kādiem piemērojama judikatūra, saskaņā ar kuru vienas vienības tieša vai netieša iejaukšanās tāda uzņēmuma komercdarbībā, kurā tai pieder kontroles līdzdalība, ļauj šo vienību uzskatīt par uzņēmumu konkurences tiesību izpratnē. Savā lēmumā Komisija bija uzskatījusi, ka *Portielje*, fonds, kuram fiduciāra statusā pieder *Gosselin* akcijas, netieši ir piedalījies iepriekš minētās sabiedrības komercdarbībā. Tomēr Vispārējā tiesa norādīja, ka, tā kā judikatūrā nav noteikta uzņēmuma pārvaldības "ietekmēšanas" prezumpcija, šī elementa pierādīšanas pienākums ir Komisijai. Izskatāmajā lietā tā uzskatīja, ka Komisija bija izvirzījusi tikai strukturālus argumentus, vienīgi norādot, ka *Portielje* pieder gandrīz viss *Gosselin* kapitāls un ka trīs galvenie tās valdes locekļi tai pat laikā ir arī *Gosselin* padomes locekļi, un nebija sniegusi nekādus konkrētus pierādījumus, ka *Portielje* ir reāli ietekmējis *Gosselin* pārvaldību. Līdz ar to Vispārējā tiesa secināja, ka Komisija nav pierādījusi, ka *Portielje* ir uzņēmums.

b) Konkurences ierobežojums – Potenciālā konkurence

Lietā T-461/07 *Visa Europe* un *Visa International Service/Komisija* (2011. gada 14. aprīļa spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) prasītājas pārmeta Komisijai, ka tā ir vērtējusi tām pārmestās pārkāpjošās rīcības sekas attiecībā uz konkurenci, piemērojot ekonomiski un juridiski kļūdainu kritēriju, proti, iespēju intensificēt konkurenci konkrētajā tirgū. Vispārējā tiesa šo argumentu noraidīja, norādot – apstāklis, ka Komisija bija atzinusi, ka konkurence konkrētajā tirgū nebija neefektīva, neliedz noteikt sodu par rīcību, kuras rezultātā tiek izslēgts potenciāls konkurents. Konkurences apstākļu noteiktā tirgū vērtējums balstās ne tikai uz faktisko konkurenci starp jau konkrētajā tirgū esošajiem uzņēmumiem, bet arī uz potenciālo konkurenci. Tādēļ Vispārējā tiesa apstiprināja Komisijas pieeju, kas pamatota ar konkurenci ierobežojošo seku vērtējumu attiecībā uz potenciālo konkurenci un uz konkrētā tirgus struktūru.

Šis spriedums tāpat deva Vispārējai tiesai iespēju precizēt potenciālā konkurenta jēdziena robežas. Līdz ar to tā norādīja, ka, lai gan uzņēmuma nodomam ienākt tirgū var būt nozīme, lai noteiktu, vai to var uzskatīt par potenciālu konkurentu šajā tirgū, tomēr būtiskais faktors, ar kuru ir jāpamato šī kvalifikācija, ir tā spēja ienākt šajā tirgū.

c) Saprātīgs termiņš

2011. gada 16. jūnija spriedumos lietā T-240/07 *Heineken Nederland* un *Heineken/Komisija* un lietā T-235/07 *Bavaria/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēti, pārsūdzēti apelācijas kārtībā), kas pasludināti saistībā ar Nīderlandes alus karteli, Komisija bija piešķīrusi EUR 100 000 samazinājumu no katram uzņēmumam uzliktā naudas soda administratīvā procesa, kurš bija ildzis vairāk nekā septiņus gadus pēc izmeklēšanām, pārmērīgā ilguma dēļ. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka administratīvā procesa ilgums izraisa saprātīga termiņa pārkāpumu un ka Komisijas piešķirtajā samazinājumā nav ticis ņemts vērā šiem uzņēmumiem uzliktā naudas soda apmērs – proti, EUR 219,28 miljoni attiecībā uz *Heineken NV* un tā meitassabiedrību un EUR 22,85 miljoni attiecībā uz *Bavaria NV* –, tā ka šis samazinājums nevar pienācīgi atlīdzināt šo pārkāpumu. Līdz ar to Vispārējā tiesa noteica attiecīgo samazinājumu 5 % apmērā no naudas soda summas.

2. Jaunami LESD 101. panta jomā

a) Pierādījumu administrēšana

Spriedumi, kas pasludināti par Gāzes izolācijas slēgiekārtu karteli, Vispārējai tiesai deva iespēju sniegt vairākus precizējumus attiecībā uz pierādījumu režīmu aizliegto vienošanos jomā.

– Pieņemamība

Lietā T-132/07 *Fuji Electric*/Komisija (2011. gada 12. jūlija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) Komisija uzskatīja, ka gan iebildumi, kas nav izteikti administratīvajā procesā, gan dokumenti, kas nav iesniegti šajā procesā un ko prasītāja pirmo reizi iesniegusi Vispārējā tiesā, ir nepieņemami. Vispārējā tiesa noraidīja šo pieeju un uzsvēra, ka noteikumi, kuros uzskaitītas uzņēmumu tiesības un pienākumi konkurences tiesībās paredzētajā administratīvajā procesā, nevar tikt interpretēti tādējādi, ka tie paredz personai pienākumu sadarboties un, atbildot uz paziņojumu par iebildumiem, ko tai nosūtījusi Komisija, jau administratīvā procesa stadijā formulēt visus iebildumus, kurus tā vēlētos, lai būtu iespējams izvirzīt, pamatojot prasību atcelt tiesību aktu.

Tāpat Komisija lūdza noraidīt iebildumus, kas pamatoti ar tādu faktisko vai tiesisko apstākļu apšaubīšanu, kurus prasītāja tieši atzinusi administratīvajā procesā. Tomēr Vispārējā tiesa norādīja – ja attiecīgā persona nolemj labprātīgi sadarboties un administratīvajā procesā skaidri vai netieši atzīt faktiskos vai tiesiskos aspektus, kas pamato to, ka tai tiek inkriminēts pārkāpums, netiek ierobežota tās tiesību celt prasību izmantošana saskaņā ar Līgumu. Ja nepastāv šajā ziņā tieši paredzēts juridiskais pamats, šāds ierobežojums ir pretrunā tiesiskuma un tiesību uz aizstāvību ievērošanas pamatprincipiem.

– Liecības

2011. gada 12. jūlija spriedumā lietā T-112/07 *Hitachi* u.c./Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa visupirms atgādināja, ka tāda uzņēmuma, kuram tiek pārmests, ka tas ir bijis aizliegtas vienošanās dalībnieks, paziņojumu, kura pareizību savukārt apstrīd vairāki pārējie iesaistītie uzņēmumi, nevar uzskatīt par pietiekamu šo uzņēmumu izdarītā pārkāpuma pierādījumu, ja to neapliecina arī citi pierādījumi. Tā turpinot precizēja, ka sabiedrības darbinieku rakstveida liecības, kas uzrakstītas tās kontrolē un kuras tā iesniegusi savai aizstāvībai Komisijas īstenotajā administratīvajā procesā, principā nevar tikt kvalificētas kā no šīs pašas sabiedrības atšķirīgi un neatkarīgi pierādījumi. Tās drīzāk papildina minētos paziņojumus, kuru saturu tās var precizēt un konkretizēt. Tāpēc šie paziņojumi ir jāapstiprina arī ar citiem pierādījumiem.

– Pamatelementi

2011. gada 12. jūlija spriedumos lietā *Hitachi* u.c./Komisija (minēts iepriekš), lietā T-113/07 *Toshiba*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) un lietā T-133/07 *Mitsubishi Electric*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa atgādināja, ka, ja Komisija, lai izdarītu secinājumu par pārkāpuma esamību, balstās vienīgi uz attiecīgo uzņēmumu darbību tirgū, šiem uzņēmumiem pietiek pierādīt, ka pastāv apstākļi, kas sniedz atšķirīgu izskaidrojumu Komisijas konstatētajiem faktiem, tādējādi ļaujot aizstāt Komisijas faktu skaidrojumu ar citu ticamu skaidrojumu. Tomēr, pat ja dokumentālu pierādījumu neesamībai var būt nozīme Komisijas izvirzīto norāžu kopuma visaptverošā izvērtēšanā, šī neesamība pati par sevi neļauj attiecīgajam uzņēmumam atspēkot Komisijas apgalvojumus, sniedzot alternatīvu faktu izskaidrojumu. Tā tas ir vienīgi gadījumā, kad Komisijas iesniegtie pierādījumi neļauj pierādīt pārkāpuma esamību nešaubīgi un bez interpretācijas nepieciešamības.

– Tiesas pārbaude

Iepriekš minētajā lietā *Mitsubishi Electric/Komisija* prasītāja apstrīdēja judikatūru, saskaņā ar kuru, ņemot vērā grūtības, ar kurām saskaras Komisija, mēģinot pierādīt pārkāpumu, ir pieņemamas maiņgākas tiesību normas pierādījumu jomā. Pamatojot savu argumentāciju, tā norādīja, ka aizliegto vienošanos lietās uzliktie naudas sodi pēdējos gados ir nemitīgi palielinājušies, tādējādi ietekmējot Komisijas lēmumu pārbaudes intensitāti. Vispārējā tiesa noraidīja šo argumentu, uzsverot, ka, lai arī naudas sodu summu palielināšanai var būt nopietnākas sekas attiecībā uz dalībniekiem, kuriem šie naudas sodi tiek uzlikti, tās rezultātā, tā kā Komisijas iniciatīva šajā ziņā parasti ir zināma, lai gan uzņēmumi uzņemas atbildību par pārkāpumu, tie vēl vairāk centīsies, lai rastos pēc iespējas mazāks skaits izmantojamu pierādījumu, tādējādi padarot grūtāku Komisijas uzdevumu.

Turklāt Vispārējā tiesa 2011. gada 25. oktobra spriedumā lietā T-348/08 *Aragonesas Industrias y Energía/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) atgādināja arī, ka, ciktāl tai ir jāvērtē, vai pierādījumi un citi apstākļi, ko Komisija ir minējusi apstrīdētajā lēmumā, ir pietiekami, lai pierādītu pārkāpuma esamību, tai tieši tāpat ir jāidentificē pierādījumi, uz kuriem Komisija ir pamatojusies, lai pierādītu prasītājas dalību attiecīgajā pārkāpumā. Šim mērķim pētījumi minēto pierādījumu identificēšanai var attiekties tikai uz apstrīdētā lēmuma motīvu daļu, kurā Komisija apraksta uz sacīkstes principu balstīto administratīvās procedūras posmu.

b) Dalība vienotā un turpinātā pārkāpumā

2011. gada 16. jūnija spriedumā lietā T-210/08 *Verhuizingen Coppens/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa atgādināja, ka, lai tiktu atzīta uzņēmuma atbildība par vienotu un turpinātu pārkāpumu, ir vajadzīgs, lai tam būtu zināms par citu pārkāpuma dalībnieku pārkāpjošo rīcību. Vispirms tā norādīja, ka, lai arī izskatāmajā lietā prasītāja piedalījās viltoto tāmju par parcelšanās pakalpojumiem sagatavošanā, tā tomēr nezināja par pārējo uzņēmumu pret konkurenci vērstajām darbībām attiecībā uz nolīgumiem par finansiālām kompensācijām par noraidītiem piedāvājumiem vai atturēšanos iesniegt piedāvājumus. Tā kā – neatkarīgi no lēmuma rezolutīvās daļas – no tā pamatojuma skaidri izrietēja, ka Komisija bija uzskatījusi, ka šīs darbības bija vienots un turpināts pārkāpums, Vispārējā tiesa atcēla gan pārkāpuma konstatējumu, gan arī uzlikto naudas sodu.

c) Naudas sodu aprēķins

2011. gadam ir raksturīgs ļoti nozīmīgs lietu skaits aizliegto vienošanos jomā, kurās tika izvirzīti vairāki problemātiski jautājumi saistībā ar uzliktā naudas soda aprēķinu, un pirmie gadījumi, kad Vispārējā tiesa interpretējusi 2006. gada pamatnostādnes ⁷.

– Pārdošanas apjoms

2011. gada 16. jūnija spriedumā apvienotajās lietās T-204/08 un T-212/08 *Team Relocations u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējai tiesai bija jāprecizē, kā interpretējams jēdziens "pārdošana", kas jāņem vērā, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes. Šajā ziņā tā noraidīja prasītājas nostāju, saskaņā ar kuru būtu jāņem vērā vienīgi pakalpojuma, kuru reāli ietekmējusi pārkāpjošā prakse, pārdošanas apjoms. Tā secināja, ka šo pamatnostādņu izpratnē kā pārdošanas apjoms ir jāņem vērā konkrētajā tirgū īstenoto darījumu apjoms.

⁷ Pamatnostādnes naudas soda aprēķināšanai, piemērojot Regulas (EK) Nr. 1/2003 23. panta 2. punkta a) apakšpunktu; pieņemtas 2006. gada 1. septembrī (OV 2006, C 210, 2. lpp.).

– Pārkāpuma smagums

Lietā T-199/08 *Ziegler/Komisija* (2011. gada 16. jūnija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) prasītāja atsaucās uz pienākuma norādīt pamatojumu neizpildi, kas ietekmējusi naudas soda pamatsummas aprēķinu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka ar 2006. gada pamatnostādņēm ir būtiski "grozīta naudas soda aprēķināšanas metodoloģija". Konkrētāk, ir tikusi atcelta pārkāpumu klasificēšana trīs kategorijās ("sīks pārkāpums", "smags pārkāpums" un "sevišķi smags pārkāpums") un sīkākas diferenciācijas nolūkā ieviests diapazons no 0 % līdz 30 %. Turklāt naudas soda pamatsumma turpmāk "atbilst pārdošanas apjoma daļai, ko nosaka atkarībā no pārkāpuma smaguma pakāpes, reizinot to ar gadu skaitu, kuru gaitā izdarīts pārkāpums". Vispārējais princips ir tāds, ka "pārdošanas apjoma daļu nosaka līmenī, kas nepārsniedz 30 % no visa pārdošanas apjoma". Attiecībā uz horizontāliem nolīgumiem par cenu noteikšanu, tirgus sadali un ražošanas ierobežošanu, kas "pēc sava rakstura pieder pie vissmagākajiem konkurences ierobežojumiem", vērā ņemamajai pārdošanas apjoma daļai ir jāatrodas "diapazona augšdaļā". Šajos apstākļos un kā neizbēgamas sekas rīcības brīvībai, kāda Komisijai ir šajā jomā, tai ir pienākums pamatot vērā ņemtās pārdošanas proporcijas izvēli un tā nevar aprobežoties ar to, ka pamato vienīgi pārkāpuma kvalificēšanu kā "sevišķi smagu". Vispārīgāk, lai arī tā atzina, ka šajā jautājumā lēmumā ir norādīts pietiekams pamatojums, Vispārējā tiesa uzsvēra apstākli, ka šī judikatūra tikusi izveidota, it īpaši ņemot vērā pamatnostādnes, un tādējādi aicināja Komisiju, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes, pastiprināt savu pamatojumu attiecībā uz naudas sodu aprēķinu, lai uzņēmumiem tostarp ļautu zināt precīzu tiem uzliktā naudas soda aprēķināšanas veidu.

Iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Team Relocations u.c./Komisija*, konstatējot, ka ar 2006. gada pamatnostādņēm ir gan atcelta pārkāpumu klasificēšana trīs kategorijās, gan ieviesta sistēma, kas pieļauj sīkāku diferenciāciju atkarībā no pārkāpumu smaguma, Vispārējā tiesa secināja, ka Komisijai bija tiesības individualizēt katra uzņēmuma lomas smagumu, vai nu nosakot realizētā pārdošanas apjoma procentuālo daļu, vai novērtējot atbildību pastiprinošus vai mīkstinošus apstākļus. Tomēr pēdējā minētajā gadījumā šādu apstākļu vērtējumam jāļauj atbilstoši ņemt vērā daļības vienotā pārkāpumā relatīvo smagumu, kā arī šī smaguma iespējamās izmaiņas laikā.

– Darbības ilgums

Iepriekš minētajās apvienotajās lietās *Team Relocations u.c./Komisija* tika apstrīdēta summas, kas noteikta atkarībā no pārdošanas apjoma, sistemātiska reizināšana ar to gadu skaitu, kuru gaitā uzņēmums piedalījies pārkāpumā, kā tas paredzēts 2006. gada pamatnostādņēs, ciktāl ar šo sistēmu apgalvotajam pārkāpuma ilgumam tika piešķirta nesamērīga nozīme salīdzinājumā ar citiem atbilstošajiem faktoriem, tostarp pārkāpuma smagumu. Lai arī Vispārējā tiesa, kā norādīts saistībā ar pārkāpuma smagumu, uzsvēra, ka šī jaunā Komisijas pieeja arī šajā ziņā ietver būtiskas metodoloģiskas izmaiņas, jo reizināšana ar daļības pārkāpumā gadu skaitu ir līdzvērtīga summas palielināšanai par 100 % gadā, tā tomēr akcentēja, ka Regulas (EK) Nr. 1/2003⁸ 23. panta 3. punktā nav aizliegta šāda progresija.

Turpretim tajā pat dienā pasludinātajā iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Gosselin Group un Stichting Administratiekantoor Portielje/Komisija* Vispārējā tiesa izdarīja secinājumus par šo pārmaiņu ietekmi uz Komisijas darbu. Tā precizēja, ka no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pierādīšanas pienākums par [LESD 101. panta] 1. punkta pārkāpumiem ir Komisijai un ka tai ir jāsniedz pietiekami precīzi un savstarpēji atbilstoši pierādījumi, lai radītu stingru pārliecību, ka ir izdarīts

⁸ Padomes 2002. gada 16. decembra Regula (EK) Nr. 1/2003 par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti [EK] līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.).

apgalvotais pārkāpums, kas tā it īpaši ir attiecībā uz pierādījumiem par pārkāpuma ilgumu, kritēriju, kura nozīmīgums 2006. gada pamatnostādnēs ir būtiski pastiprināts.

– Vienlīdzīga attieksme – Apgrozījums, kas tiek ņemts vērā

Iepriekš minētajos spriedumos lietās *Toshiba/Komisija* un *Mitsubishi Electric/Komisija* Vispārējā tiesa norādīja, ka Komisija bija balstījusies uz 2001. gadu kā atsaucē gadu, lai noteiktu pārdošanas apjomu visā pasaulē un lai aprēķinātu naudas sodu sākumsummu *Toshiba* un *Mitsubishi Electric*, kuru darbības gāzes izolācijas slēgiekārtu jomā 2002. gadā bija pārņēmis to kopuzņēmums *TM T & D*, lai gan attiecībā uz Eiropas ražotājiem tā bija izmantojusi 2003. gadu, proti, pēdējo pilno pārkāpuma gadu. Komisijas ieskatā šī diferenciācija atspoguļoja gribu ņemt vērā apstākli, ka lielākajā pārkāpuma laikposma daļā *Toshiba* piederēja daudz lielāka šīs preces pasaules tirgus daļa nekā *Mitsubishi*. Lai arī Vispārējā tiesa šādu mērķi atzina par leģitīmu, tā tomēr uzskatīja, ka tā sasniegšanai būtu bijis iespējams izmantot citas, nediskriminējošas metodes, piemēram, naudas soda sākumsummas, kas aprēķināta, ņemot vērā 2003. gadā realizēto apgrozījumu, sadalīšanu atbilstoši attiecīgās preces pārdošanas apjoma daļai pēdējā gadā pirms kopuzņēmuma izveidošanas. Tā kā Komisija bija pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu un nepastāvēt apstāklim, kas tai ļautu aprēķināt jaunu naudas summu, Vispārējā tiesa tādējādi atcēla šiem diviem uzņēmumiem noteiktos naudas sodus.

– Preventīva iedarbība

Lietā T-217/06 *Arkema France u.c./Komisija* (2011. gada 7. jūnija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) Komisija bija piemērojusi palielinājumu 200 % apmērā, lai nodrošinātu pietiekamu naudas soda preventīvu iedarbību, ņemot vērā attiecīgā uzņēmuma lielumu un ekonomisko spēku. Šis palielinājums bija balstīts uz prasītājas mātesabiedrības *Total* apgrozījumu pasaulē. Tomēr Vispārējā tiesa norādīja, ka dažas dienas pirms tam, kad Komisija pieņēma lēmumu, prasītāja bija pārstājusī būt *Total* kontrolē, un tādēļ uzskatīja, ka naudas soda palielinājums preventīvas iedarbības mērķim nav attaisnots. Vispārējā tiesa atgādināja, ka nepieciešamība nodrošināt naudas soda pietiekamu preventīvu iedarbību it īpaši izvirza prasību pielāgot tā summu, lai ņemtu vērā vēlamā ietekmi uz uzņēmumu, kam tiek uzlikts naudas sods, un tas tiek darīts, lai naudas sods nebūtu niecīgs vai, gluži pretēji, pārmērīgs, it īpaši ņemot vērā tā finansiālās iespējas. Līdz ar to šo preventīvās iedarbības mērķi var pienācīgi sasniegt, tikai ņemot vērā uzņēmuma stāvokli dienā, kad tiek uzlikts naudas sods. Tā kā ekonomiskā vienība, kas *Arkema* saistīja ar *Total*, tika pārtraukta pirms lēmuma pieņemšanas, pēdējās minētās sabiedrības resursi nevarēja tikt ņemti vērā, nosakot *Arkema* un tās meitassabiedrībām uzliktā naudas soda palielinājumu. Līdz ar to Vispārējā tiesa nosprieda, ka palielinājums par 200 % ir pārmērīgs daļā attiecībā uz šiem uzņēmumiem un ka palielinājums par 25 % ir atbilstošs, lai nodrošinātu tiem uzliktā naudas soda pietiekamu preventīvu iedarbību. Šī iemesla dēļ Vispārējā tiesa nolēma samazināt *Arkema* uzliktā naudas soda summu no EUR 219,1 miljona līdz EUR 113,3 miljoniem.

– Sadarbība

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Fuji Electric/Komisija* Vispārējā tiesa precizēja, ka, lai gan datums, kurā pierādījumi tiek iesniegti Komisijai, ietekmē to kvalificēšanu par tādiem, kuriem ir būtiska papildu vērtība, jo šī kvalifikācija ir atkarīga no to iesniegšanas datumā Komisijas lietas materiālos jau esošajiem pierādījumiem, tas vien, ka šie pierādījumi ir iesniegti pēc paziņojuma par iebildumiem paziņošanas, neizslēdz iespēju, ka tiem vēl var būt būtiska papildu vērtība, lai gan administratīvais process ir krietni paviszījies uz priekšu. Konkrētāk, lūgumā saskaņā ar paziņojumu par sadarbību, kas iesniegts pēc paziņojuma par iebildumiem nosūtīšanas, uzņēmums var koncentrēties uz faktiem, kas tā ieskatā nav pietiekami juridiski pierādīti, lai sniegtu būtisku papildu vērtību salīdzinājumā ar pierādījumiem, kas jau ir Komisijas rīcībā.

Spriedumā lietā T-12/06 *Deltafina/Komisija* (2011. gada 9. septembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Komisija pirmo reizi bija nolēmusi sakarā ar paziņojumu par sadarbību piešķirt prasītājam atbrīvojumu no naudas soda ar nosacījumiem. Vispārējā tiesa norādīja, ka, ņemot vērā apstākli, ka pilnīgas imunitātes piešķiršana ir uzņēmums no uzņēmuma personiskās atbildības principa par konkurences tiesību normu pārkāpumu, ir loģiski, ka savukārt Komisija var izvirzīt prasību, lai uzņēmums sniegtu informāciju par tam zināmajiem atbilstošajiem apstākļiem, kuri var ietekmēt administratīvā procesa norisi un izmeklēšanas efektivitāti. Vispārējā tiesa norādīja, ka sanāsmē ar saviem konkurentiem prasītāja brīvprātīgi un, neinformējot par to Komisiju, bija izpaudusi apstākli, ka tā iesniegusi Komisijas dienestiem pieteikumu par atbrīvojumu no naudas soda, pirms Komisijai bija iespēja veikt pārbaudes par attiecīgo aizliegto vienošanos. Tā kā šāda rīcība neliecina par patiesu vēlmi sadarboties, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija nav pieļāvusi kļūdu, nepiešķirot *Deltafina* pilnīgu imunitāti.

– Atbildību pastiprinoši apstākļi

2011. gada 17. maija spriedumā lietā T-343/08 *Arkema France/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai gan nekāds noilguma termiņš neliedz Komisijai konstatēt recidīva esamību, saskaņā ar samērīguma principu Komisija tomēr nevar neierobežotā laika posmā ņemt vērā vienu vai vairākus agrākus lēmumus, ar kuriem uzņēmumam ir uzlikts sods. Šajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka prasītāja ir pārkāpusi konkurences tiesību normas, turpinot būt par aizliegto vienošanos dalībnieci no 1961. gada līdz 1984. gada maijam, par kurām tai tika noteikts sods vispirms 1984. gadā, pēc tam – 1986. gadā un, visbeidzot, 1994. gadā, un ka, neraugoties uz šiem vairākiem lēmumiem, tā savu prettiesisko rīcību ir atkārtojusi, no 1995. gada 17. maija līdz 2000. gada 9. februārim kļūstot par jaunas aizliegtas vienošanās dalībnieci, par ko ticis noteikts sods apstrīdētajā lēmumā. Līdz ar to Komisija palielināja prasītājam uzliktā naudas soda pamatsummu par 90 %. Vispārējā tiesa apstiprināja Komisijas pieeju, norādot, ka, tā kā šie daudzie lēmumi, kas pieņemti ar nelielu laika intervālu un pēdējais no kuriem ticis pieņemts gadu pirms prasītājas atkārtotas dalības pārkāpumā, par kuru tika noteikts sods apstrīdētajā lēmumā, liecina par tās tendenci neievērot konkurences tiesību normas, Komisija, ņemot vērā šos lēmumus saistībā ar prasītājas atkārtotas prettiesiskas rīcības vērtējumu, nav pārkāpusi samērīguma principu.

Lietā T-39/07 *ENI/Komisija* un lietā T-59/07 *Polimeri Europa/Komisija* (2011. gada 13. jūnija spriedumi, Krājumā vēl nav publicēti, pārsūdzēti apelācijas kārtībā) apstrīdētajā lēmumā Komisija, norādot, ka uzņēmumam *EniChem* jau bija uzlikts sods par to, ka tas bijis divu agrāku aizliegto vienošanos dalībnieks, uzskatīja, ka prasītājam, *Eni* un tās meitassabiedrībai *Polimeri*, uzliktā naudas soda pamatsumma, pamatojoties uz atbildību pastiprinošu apstākli saistībā ar recidīvu, bija jāpalielina par 50 %. Komisija uzskatīja, ka, lai gan juridiskās personas, kas iesaistītas attiecīgajos pārkāpumos, nebija identiskas, tomēr viens un tas pats uzņēmums atkārtoti bija īstenojis pārkāpjošo rīcību. Vispārējā tiesa tomēr uzskatīja par vajadzīgu norādīt, ka, tā kā attiecīgo sabiedrību struktūras un kontroles attīstība bija sarežģīta, Komisijai bija jābūt īpaši precīzai un jāsniedz visi sīki izklāstītie pierādījumi, kas nepieciešami, lai pierādītu, ka apstrīdētajā lēmumā minētās sabiedrības un agrākajos lēmumos minētās sabiedrības veido vienu un to pašu "uzņēmumu" [LESD 101. panta] izpratnē. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas tā izskatāmajā lietā nav bijis un attiecīgi nav pierādīts recidīvs. Līdz ar to tā samazināja naudas soda summu no EUR 272,25 miljoniem līdz 181,5 miljoniem.

Tajā pašā dienā pasludinātajā spriedumā apvienotajās lietās T-144/07, no T-147/07 līdz T-150/07 un T-154/07 *ThyssenKrupp Liften Ascenseurs u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa atgādināja, ka Komisija naudas sodus, kas uzlikti mātesabiedrībai *ThyssenKrupp AG*, tās meitassabiedrībai *ThyssenKrupp Elevator AG*, kā arī dažām valstu meitassabiedrībām, bija palielinājusi recidīva dēļ, jo atsevišķas *ThyssenKrupp* uzņēmumu grupā ietilpstošās sabiedrības jau 1998. gadā bija sodītas par to, ka tās bijušas aizliegtas vienošanās dalībnieces

augstākā labuma sakausējumu tirgū. Šajā ziņā Vispārējā tiesa norādīja, ka Komisija šajā lēmumā bija konstatējusi pārkāpumu, ko izdarījušas vienīgi šīs grupas sabiedrības, izņemot to mātesabiedrības lietas apstākļu norises laikā, kuru ekonomiskā un juridiskā pēctece bija *ThyssenKrupp AG*. Turklāt Komisija līdz ar to nebija uzskatījusi, ka meitassabiedrības un to mātesabiedrības bija vienota ekonomiska vienība. Tāpēc Vispārējā tiesa konstatēja, ka meitassabiedrības, kurām uzlikti naudas sodi saistībā ar aizliegto vienošanos augstākā labuma sakausējumu jomā, nebija daļa no uzņēmumiem, kam ar apstrīdēto lēmumu uzlikti sodi. Tādējādi konstatētie pārkāpumi nevarēja tikt uzskatīti par recidīvu, ko izdarījis tas pats uzņēmums.

– Atbildību mīkstinoši apstākļi

Lietā, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Ziegler/Komisija*, prasītāja saistībā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem atsaucās uz pārkāpjošās rīcības izbeigšanu. Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai gan 2006. gada pamatnostādņēs ir paredzēts, ka šis var būt pamats naudas soda pamatsummas samazināšanai, tas “neattiecas uz gadījumiem, kad noslēgti slepeni nolīgumi vai īstenota slepena prakse (jo īpaši saistībā ar karteliem)”. Turklāt šis atbildību mīkstinošais apstāklis ir piemērojams vienīgi gadījumos, kad pārkāpumu izbeidz tūlīt pēc Komisijas iejaukšanās. Konstatējusi, ka prasītāja piedalījās pārkāpumā līdz pat 2003. gada 8. septembrim, savukārt pārbaudes notika pēc šī datuma, proti, 2003. gada 16. septembrī, Vispārējā tiesa noraidīja prasītājas izvirzīto iebildumu.

Šajā pat lietā prasītāja apgalvoja, ka tas, ka Komisijai bija zināms par pārkāpuma praksi un ka tā to piecieta daudzus gadus, prasītājai ir radījis pamatotu paļaušanos, lai arī kļūdainu, par šīs prakses tiesiskumu. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka zināšana vien par rīcību, kas vērsta pret konkurenci, nenozīmē, ka Komisija būtu netieši “atļāvusi vai veicinājusi” šo rīcību 2006. gada pamatnostādņu izpratnē. Šķietama bezdarbība nevar tikt pielīdzināta pozitīvai rīcībai, tādai kā atļauja vai pamudināšana, kas ir pamats atzīt atbildību mīkstinoša apstākļa esamību.

Lietā, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Arkema France/Komisija*, prasītāja apgalvoja, ka Komisija bija kļūdaini atteikusies tai piešķirt naudas soda samazinājumu, ievērojot tās sadarbību, kas veikta, pārsniedzot paziņojuma par sadarbību piemērošanas jomu. Vispārējā tiesa precizēja, ka, lai aizsargātu šāda veida paziņojuma lietderīgo iedarbību, Komisijai vienīgi ārkārtas situācijās var būt pienākums piešķirt uzņēmumam naudas soda samazinājumu, balstoties uz citu pamatu. Tā uzskatīja, ka tas tā it īpaši ir tad, ja uzņēmuma sadarbība, kaut arī tā pārsniedz uzņēmuma juridisko pienākumu sadarbīties, tomēr nedodot tam tiesības uz naudas soda summas samazinājumu atbilstoši šim paziņojumam, Komisijai ir objektīvi noderīga. Šāds noderīgums ir jākonstatē, kad Komisija savu galīgo lēmumu pamato ar pierādījumiem, bez kuriem Komisija nebūtu varējusi pilnībā vai daļēji noteikt sodu par attiecīgo pārkāpumu.

– Ārkārtas apstākļi

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Ziegler/Komisija* Vispārējā tiesa izvērtēja 2006. gada pamatnostādņu piemērošanu attiecībā uz to, ka vērā tiek ņemta attiecīgā uzņēmuma maksātspēja. Šajā ziņā tā norādīja, ka, lai piemērotu naudas soda ārkārtas samazinājumu ekonomisku grūtību dēļ atbilstoši šīm pamatnostādņēm, papildus attiecīga pieprasījuma iesniegšanai jābūt izpildītiem diviem nosacījumiem, proti, jāpastāv, pirmkārt, nepārvarāmām grūtībām samaksāt naudas sodu un, otrkārt, “konkrētam sociālam un ekonomiskam kontekstam”. Attiecībā uz pirmo nosacījumu Vispārējā tiesa konstatēja, ka Komisija ir vienīgi norādījusi, ka naudas sods ir tikai 3,76 % no uzņēmuma apgrozījuma pasaulē 2006. gadā, lai secinātu, ka naudas sods nav tāds, kas neatgriezeniski apdraudētu [prasītājas] ekonomisko dzīvotspēju. Vispārējā tiesa uzskatīja, pirmkārt, ka šis vērtējums ir vispārīgs un tajā nekādi nav ņemta vērā prasītājas konkrētā situācija, un, otrkārt, ka vienkāršs naudas soda procentuālās izteiksmes attiecībā pret uzņēmuma apgrozījumu pasaulē aprēķins pats par sevi

nevar būt pamats secinājumam, saskaņā ar kuru šis naudas sods nav tāds, kas var neatgriezeniski apdraudēt šī uzņēmuma ekonomisko dzīvotspēju. Tomēr, tā kā otrais nosacījums nebija izpildīts, tā secināja, ka Komisija pamatoti ir noraidījusi prasītājas argumentus.

– Par ierobežojumu 10 % apmērā no apgrozījuma

2011. gada 16. jūnija spriedumā lietā T-211/08 *Putters International*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa norādīja, ka tas vien, ka galīgais uzliktais naudas sods ir 10 % no prasītājas apgrozījuma, lai gan citiem aizliegtās vienošanās dalībniekiem šī procentuālā likme ir mazāka, nevar būt samērīguma un vienlīdzīgas attieksmes principu pārkāpums. Patiesībā šādas sekas neizbēgami izriet no tā, ka 10 % robežvērtība tiek interpretēta kā vienkāršs nepārsniedzams maksimums, kas tiek piemērots pēc naudas soda iespējamā samazinājuma saistībā ar atbildību mīkstinošiem apstākļiem vai samērīguma principu. Tomēr Vispārējā tiesa norādīja, ka summas, kas noteikta atkarībā no pārdošanas apjoma, reizināšana ar dalības pārkāpumā gadu skaitu var nozīmēt, ka, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes, 10 % robežvērtības piemērošana būtu drīzāk norma, nevis izņēmums attiecībā uz jebkuru uzņēmumu, kas principā darbojas vienā tirgū un kas ir bijis aizliegtās vienošanās dalībnieks vairāk nekā vienu gadu. Šādā gadījumā jebkāda diferenciācija atkarībā no [pārkāpuma] smaguma vai atbildību mīkstinošiem apstākļiem parasti vairs nevarēs ietekmēt naudas sodu, kas ticis ierobežots, lai to samazinātu līdz 10 %. Šādi Vispārējā tiesa uzsvēra apstākli, ka diferenciācijas neesamība attiecībā uz galīgo naudas sodu, kas no tās izriet, parāda grūtības saistībā ar jaunajai metodoloģijai raksturīgo sodu un sankciju individualizācijas principu.

d) Vainojamība pārkāpjošā rīcībā – Solidāras atbildības noteikšana

– Prezumpcijas par mētesabiedrības atbildību par tās meitassabiedrības rīcību piemērošanas nosacījumi

2011. gada 15. septembra spriedumā lietā T-234/07 *Koninklijke Grolsch*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa norādīja, ka Komisija nav iesniegusi pierādījumus par to, ka prasītāja bijusi tieša aizliegtās vienošanās dalībiece. Prasītāja ir tikusi pielīdzināta (tai pilnībā piederošai) meitassabiedrībai, Komisijai nenošķirot juridiskas personas un nesniedzot pamatojumu, kādēļ prasītāja būtu vainojama pārkāpumā. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Komisija, noklusējot par ekonomiskajām, organizatoriskajām vai juridiskajām saiknēm starp prasītāju un tās meitassabiedrību, ir liegusi prasītājai iespēju apstrīdēt šī apgalvojuma par vainojamību pamatojumu Vispārējā tiesā, atspēkojot prezumpciju par izšķirošu ietekmi uz minēto meitassabiedrību, un nav ļāvusi Vispārējai tiesai veikt savu pārbaudi šajā ziņā, un tas attaisno lēmuma atcelšanu.

– Prezumpcijas atspēkošana

2011. gada 16. jūnija spriedumos lietā T-185/06 *L'Air liquide*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) un lietā T-196/06 *Edison*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa visupirms konstatēja, ka Komisija varēja leģitīmi prezumēt, ka prasītājas, ievērojot neapstrīdēto pilnīgas (100 %) kontroles saikni, kas tās vieno, ir īstenojušas izšķirošu ietekmi pār savu attiecīgo meitassabiedrību. Turpinot tā norādīja, ka prasītājas ir izvirzījušas specifisku argumentu, kas vērsti uz to, lai atspēkotu šo prezumpciju, pierādot to attiecīgās meitassabiedrības autonomiju. Atbildot uz šiem argumentiem, Komisija ir vienīgi atsaukusies uz atsevišķām papildu norādēm par prasītāju izšķirošo ietekmi uz to attiecīgo meitassabiedrību. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šādi Komisija apstrīdētajā lēmumā nav izklāstījusi iemeslus, kādēļ prasītāju iesniegtie pierādījumi nebija pietiekami, lai atspēkotu attiecīgo prezumpciju. Komisijas pienākums pamatot savu lēmumu šajā aspektā skaidri izriet no attiecīgās prezumpcijas atspēkojamā rakstura – tās atspēkošanai prasītājam ir jāiesniedz pierādījumi par visām ekonomiskajām, organizatoriskajām un juridiskajām saiknēm starp tām un

to attiecīgo meitassabiedrību. Tā kā Komisija nebija šajā ziņā paudusi detalizētu nostāju, Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu pienākuma sniegt pamatojumu pārkāpuma dēļ.

Iepriekš minētajās apvienotajās lietās *Gosselin/Komisija* un *Stichting Administratiekantoor Portielje/Komisija* Komisija bija piemērojusi prezumpciju par *Portielje* izšķirošas ietekmes faktisko izmantošanu attiecībā uz *Gosselin*, jo mātessabiedrībai piederēja gandrīz visas tās meitassabiedrības kapitāldaļas. Tomēr Vispārējā tiesa norādīja, ka *Portielje* iesniegtie pierādījumi ļāva atspēkot šo prezumpciju. Starp šiem pierādījumiem tā it īpaši uzsvēra apstākli, ka vienīgā iespēja mātessabiedrībai ietekmēt savu meitassabiedrību esot bijusi iespēja izmantot ar tai piederošajām akcijām saistītās balsstiesības minētās meitassabiedrības pilnsapulcēs. Vispārējā tiesa konstatēja, ka pārkāpuma laikā nav notikusi neviena akcionāru pilnsapulce. Tādējādi Vispārējā tiesa nolēma atcelt Komisijas lēmumu attiecībā uz *Portielje*.

– Atbildības ierobežošana

Lietā T-382/06 *Tomkins/Komisija* (2011. gada 24. marta spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) prasītāja tika vainota par tās meitassabiedrības *Pegler* rīcību, jo tai piederēja viss tās meitassabiedrības akciju kapitāls. Ar vienu no izvirzītajiem pamatiem tā apstrīdēja, ka tās meitassabiedrība bijusi aizliegtās vienošanās dalībiece attiecībā uz daļu no pārkāpuma laikposma. Ar tajā pat dienā pasludināto spriedumu lietā T-386/06 *Pegler/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa atcēla Komisijas lēmumu par *Pegler* dalību šajā vara savienotājelementu kartelī attiecībā uz pārkāpuma laikposmu, kas pārsniedz to, kuru savā izvirzītajā pamatā bija norādījusi mātessabiedrība *Tomkins*. Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja, ka, tā kā Savienības tiesa nevar lemt *ultra petita* (pārsniedzot prasījuma robežas), tās pasludinātā [tiesību akta] atcelšana nevar pārsniegt to, ko ir lūdzis prasītājs. Tomēr no konkurences tiesību viedokļa prasītāja un tās meitassabiedrība, kura daļēji guva labumu no prasības, kas celta iepriekš minētajā lietā *Pegler/Komisija*, bija viena vienība. Tātad tas, ka Komisija ir atzinusi prasītājas vainojamību, nozīmē, ka prasītāja gūst labumu no daļējas apstrīdētā lēmuma atcelšanas minētajā lietā. Faktiski prasītāja bija izvirzījusi vienu vienīgu pamatu, apstrīdot *Pegler* piedalīšanās pārkāpumā ilgumu, un uz šī pamata bija lūgusi atcelt apstrīdēto lēmumu šajā daļā. Vispārējā tiesa, izlemjot prasību par tiesību akta atcelšanu, ko atsevišķi cēlušas mātessabiedrība un tās meitassabiedrība, tādējādi uzskatīja, ka tā nepārsniedz prasījuma robežas, kad tā ņem vērā meitassabiedrības celtās prasības iznākumu, jo mātessabiedrības celtajai prasībai ir tāds pats priekšmets.

Savukārt lietā, kurā pasludināts minētais spriedums, *Tomkins* bija tieši atteikusies no iebilduma saistībā ar kļūdu vērtējumā attiecībā uz naudas soda apmēra palielināšanu preventīvas iedarbības nodrošināšanai. Vispārējā tiesa no tā secināja, ka tā nevar lemt par šo jautājumu, nepārsniedzot strīda robežas, kuras ir definējuši lietas dalībnieki izskatāmajā lietā, lai arī lietā, kurā pasludināts iepriekš minētais spriedums *Pegler/Komisija*, tā bija uzskatījusi, ka Komisija šo reizināšanas koeficientu ir piemērojusi kļūdaini.

– Solidārs maksājums

2011. gada 12. oktobra spriedumā lietā T-41/05 *Alliance One International/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa nosprieda, ka prasītāja nevarēja būt atbildīga par *Agroexpansión* izdarīto pārkāpumu attiecībā uz laika posmu pirms 1997. gada 18. novembra, jo tikai no šī iepriekš minētā datuma tā ar *Agroexpansión* izveidoja vienu ekonomisku vienību un tātad – uzņēmumu [LESD 101. panta] izpratnē. Tā kā solidaritātes pienākums attiecībā uz naudas soda samaksu var attiekties vienīgi uz pārkāpuma norises laikposmu, kura laikā mātessabiedrība un tās meitassabiedrība veidoja šādu uzņēmumu, Komisijai nebija pamata uzdot prasītājai solidāri ar *Agroexpansión* samaksāt visu šai minētajai sabiedrībai noteikto summu, proti, EUR 2 592 000, t.i.,

summu, kas attiecas uz visu pārkāpuma norises laiku. Līdz ar to Vispārējā tiesa, pamatojoties uz pārkāpuma ilgumu, samazināja piemēroto palielinājumu no 50 % līdz 35 %.

e) Neierobežota kompetence

Saskaņā ar LESD 261. pantu un Regulas Nr. 1/2003 31. pantu Vispārējai tiesai ir neierobežota kompetence, kas, pārsniedzot vienkāršu soda tiesiskuma pārbaudi, kura ļauj vienīgi noraidīt prasību atcelt tiesību aktu vai atcelt apstrīdēto tiesību aktu, ietver tiesības, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, grozīt apstrīdēto tiesību aktu, pat neatceļot to, piemēram, grozot uzlikto naudas sodu.⁹

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Arkema France u.c./Komisija* Vispārējā tiesa norādīja, ka Komisija nav apstrīdējusi prasītāju apgalvojumu, saskaņā ar kuriem no 2006. gada 18. maija *Total* un *Elf Aquitaine* vairs neesot tās kontrolējušas, pareizību – faktiskos elementus, kuri esot bijuši ietverti jau prasības pieteikumā. Vispārējā tiesa, kuru prasītājas lūdza izmantot savu neierobežoto kompetenci, lai, ievērojot šo faktisko apstākli, samazinātu naudas soda summu, samazināja no 200 % līdz 25 % palielinājumu, kas noteikts, lai nodrošinātu naudas soda pietiekamu preventīvu iedarbību, uzskatot palielinājumu par pārmērīgu, jo tas bija aprēķināts, pamatojoties uz mātessabiedrības apgrozījumu pasaulē. Tā rezultātā *Arkema* piemērotā naudas soda summa tika samazināta līdz EUR 105,8 miljoniem.

Iepriekš minētajos spriedumos lietā *Ziegler/Komisija* un apvienotajās lietās *Team Relocations u.c./Komisija* Vispārējā tiesa precizēja, ka pastiprinātā pamatojuma attiecībā uz naudas soda summas aprēķinu, kas ir nepieciešams, ievērojot būtiskās metodoloģiskās izmaiņas, kas ieviestas, piemērojot 2006. gada pamatnostādnes, mērķis arī ir veicināt Vispārējās tiesas neierobežotās kompetences izmantošanu, kam tai jāļauj papildus apstrīdētā lēmuma tiesiskumam vērtēt uzlikta naudas soda atbilstošo raksturu.

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Putters International/Komisija* tā nosprieda, ka diferenciācijas neesamība attiecībā uz galīgo naudas sodu, kas reizēm izriet no 2006. gada pamatnostādņu metodoloģijas, var radīt nepieciešamību Vispārējai tiesai pilnīgi izmantot savu neierobežoto kompetenci konkrētos gadījumos, kad tikai šo pamatnostādņu piemērošana neļautu veikt atbilstošu diferenciāciju.

2011. gada 5. oktobra spriedumā lietā T-11/06 *Romana Tabacchi/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts), konstatējot, ka Komisija bija, pirmkārt, pieļāvusi kļūdu faktu vērtējumā par to, cik ilgi prasītāja bijusi aizliegtās vienošanās dalībniece, un, otrkārt, pārkāpusi vienlīdzīgas attieksmes principu, vērtējot šīs dalības konkrēto nozīmi, Vispārējā tiesa to novērsa, izmantojot savu neierobežoto kompetenci. Tādējādi tā uzskatīja, ka, it īpaši ņemot vērā iepriekš konstatēto prettiesisko darbību kumulatīvo iedarbību, kā arī prasītājas nenozīmīgo finansiālo kapacitāti, visi attiecīgās lietas apstākļi tiks taisnīgi novērtēti, nosakot prasītājai uzlikta naudas soda galīgo summu EUR 1 miliona apmērā EUR 2,05 miljonu vietā. Šajā ziņā tā precizēja, ka, pirmkārt, šāda naudas soda summa ļauj lietderīgi kompensēt prasītājas prettiesisko rīcību veidā, kas nav nenozīmīgs un kam ir pietiekama preventīva iedarbība, un ka, otrkārt, ikviens naudas sods, kas pārsniedz šo summu, ņemot vērā prasītājai pārmesto pārkāpumu, novērtējot to kopumā, būtu nesamērīgs.

⁹ It īpaši skat. Tiesas 2002. gada 15. oktobra spriedumu apvienotajās lietās C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, no C-250/99 P līdz C-252/99 P un C-254/99 P *Limburgse Vinyl Maatschappij u.c./Komisija, Recueil*, I-8375. lpp., 692. punkts.

3. Jaunami koncentrāciju jomā

Savā 2011. gada 12. oktobra spriedumā lietā T-224/10 *Association belge des consommateurs test-achats*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa sniedza precizējumus attiecībā uz kritērijiem, kad ir pieņemamas trešās personas celtās prasības, pirmkārt, par Komisijas lēmumu, ar kuru koncentrācija (izskatāmajā lietā – starp *EDF* un *Segebel*) atzīta par saderīgu ar kopējo tirgu, un, otrkārt, par valsts iestāžu lūguma daļēji nodot koncentrācijas pārbaudi šīm iestādēm noraidījumu (lēmums par atteikumu nodot lietu izskatīšanai).

a) Trešo ieinteresēto personu tiesības celt prasību

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja, ka no judikatūras izriet, ka Komisijas lēmumu par koncentrācijas saderību ar kopējo tirgu gadījumā trešo ieinteresēto personu tiesības celt prasību ir jāizvērtē atšķirīgi – atkarībā no tā, vai, pirmkārt, tās atsaucas uz pārkāpumiem, kas skar šo lēmumu būtību (turpmāk tekstā – “pirmās kategorijas” trešās ieinteresētās personas), vai, otrkārt, apgalvo, ka Komisija ir pārkāpusi to procesuālās tiesības, kas tām ir piešķirtas ar koncentrāciju kontroli regulējošiem Savienības tiesību aktiem (turpmāk tekstā – “otrās kategorijas” trešās ieinteresētās personas).

Attiecībā uz pirmo kategoriju apstrīdētajam lēmumam ir jāskar šīs trešās personas tām raksturīgu īpašu pazīmju dēļ vai tādu apstākļu dēļ, kas tās atšķir no visām citām personām un tās individuāli nošķir tieši tāpat kā tiesību akta adresātu. Izskatāmajā lietā prasītāja neietilpa pirmajā kategorijā, jo Komisijas lēmums to individuāli neskāra. Attiecībā uz jautājumu par to, vai prasītāja ietilpst otrajā kategorijā, Vispārējā tiesa precizēja, ka patērētāju apvienībai ir procesuālas tiesības – tiesības tikt uzklautai – tādā administratīvā procesā, kura mērķis ir izvērtēt koncentrāciju, ievērojot divus nosacījumus: pirmkārt, koncentrācijai jāattiecas uz precēm vai pakalpojumiem, kurus izmanto gala patērētāji, un, otrkārt, apvienībai ir jābūt faktiski iesniegušai rakstveida lūgumu tikt uzklautai no Komisijas puses minētā vērtējuma procesa laikā.

Vispārējā tiesa konstatēja, ka prasītāja atbilst pirmajam nosacījumam – attiecīgajai koncentrācijai var būt sekas, vismaz sekundāras, attiecībā uz patērētājiem, taču tā neatbilst otrajam nosacījumam. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka darbībām, kuras trešām personām ir jāveic, lai tās tiktu iekļautas koncentrācijas pārbaudes procesā, ir jānorisinās, sākot no formālās koncentrācijas paziņošanas brīža. Tas trešo personu interesēs ļauj novērst, ka tās iesniedz pieteikumus, pirms noteikts Komisijas veiktās pārbaudes procedūras priekšmets attiecīgā komercdarījuma paziņošanas brīdī. Turklāt tādējādi tiek novērsts, ka Komisijai sistemātiski no pieprasījumiem, ko tā saņem, ir jānošķir tādi, kuros atsaucas uz komercdarījumiem ir tikai abstraktas, vai pat tādi, kuros ir baumas, no tādiem, kas attiecas uz darījumiem, kuru rezultāts ir paziņojuma [publicēšana]. Izskatāmajā lietā prasītāja bija lūgusi Komisijai to uzklaut koncentrācijas pārbaudes procesā divus mēnešus pirms tās paziņošanas. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šis apstāklis nevarēja novērst, ka šis pieprasījums netiktu atjaunots, vai jebkādas prasītājas iniciatīvas neesamību pēc tam, kad *EDF* un *Segebel* iecerētais komercdarījums bija faktiski kļuvis par pienācīgi paziņotu koncentrāciju.

b) Iespēja apstrīdēt lēmumu par atteikumu nodot lietu izskatīšanai

Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru koncentrācijā ieinteresētās trešās personas var būt tiesīgas Vispārējā tiesā apstrīdēt lēmumu, ar kuru Komisija ir apmierinājusi valsts konkurences iestādes pieteikumu par lietas nodošanu izskatīšanai. Savukārt Vispārējā tiesa nosprieda, ka ieinteresētās trešās personas nevar apstrīdēt lēmumu par atteikumu nodot lietu izskatīšanai, ar kuru Komisija noraidījusi valsts iestādes pieteikumu par lietas nodošanu izskatīšanai. Procesuālās tiesības un tiesu aizsardzība, kas šīm trešām personām ir atzītas Savienības tiesībās, nekādi netiek apdraudētas ar lēmumu par atteikumu nodot lietu izskatīšanai. Gluži otrādi, šis lēmums Kopienas mēroga koncentrācijā

ieinteresētajām trešām personām garantē, pirmkārt, ka Komisija šo koncentrāciju izvērtēs Savienības tiesību kontekstā un, otrkārt, ka Vispārējās tiesas kompetencē būs izskatīt iespējamo prasību par Komisijas lēmumu izbeigt procesu.

Valsts atbalsts

1. Pieņemamība

Judikatūrā šogad ir sniegti precizējumi tostarp attiecībā uz tiesību akta, kas rada saistošas tiesiskās sekas, jēdzienu un intereses celt prasību jēdzienu.

Savā 2011. gada 8. decembra spriedumā lietā T-421/07 *Deutsche Post*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa par nepieņemamu atzina *Deutsche Post* celto prasību par Komisijas lēmumu uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru par atbalstu, ko tai bija piešķirusi Vācijas Federatīvā Republika. Vispārējā tiesa nosprieda, ka apstrīdētais lēmums, pirms kura 1999. gadā bija pieņemts pirmais lēmums par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, nav apstrīdams tiesību akts.

Saskaņā ar Vispārējās tiesas viedokli Komisijas lēmums uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru, kas attiecībā pret galīgo lēmumu ir sagatavojošs akts, rada autonomas tiesiskās sekas un līdz ar to ir apstrīdams akts ne tikai gadījumā, kad prasītājs apstrīd atbalsta kvalificēšanu par jaunu atbalstu, bet tāpat arī, ja tas apstrīd pašu strīdus pasākuma kvalifikāciju par valsts atbalstu EKL 87. panta 1. punkta izpratnē.

Tomēr izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa nosprieda, ka apstrīdētais akts, kas ir otrais lēmums par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, nav apstrīdams akts, jo tas nav radījis autonomas juridiskas sekas salīdzinājumā ar pirmo lēmumu par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu. Apstrīdētais akts attiecās uz tiem pašiem pasākumiem, uz kuriem bija attiecies agrākais lēmums par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu. Turklāt Komisija jau bija minējusi, ka strīdus pasākumi var ietilpt EKL 87. panta 1. punktā paredzētā aizlieguma piemērošanas jomā un ka līdz ar to minētais lēmums par procedūras uzsākšanu jau ir radījis ar apstrīdēto aktu saistītas autonomas tiesiskās sekas. Vispārējā tiesa tāpat norādīja, ka, pieņemot apstrīdēto aktu, 1999. gadā uzsāktā oficiālā izmeklēšanas procedūra attiecībā uz strīdus pasākumiem vēl nebija pabeigta un ka tādējādi ar apstrīdēto lēmumu nav tikuši grozīti nedz strīdus pasākumu juridiskā piemērojamība, nedz prasītājas tiesiskais stāvoklis.

Apvienotajās lietās T-443/08 un T-455/08 *Freistaat Sachsen* un *Land Sachsen-Anhalt*/Komisija, kā arī *Mitteldeutsche Flughafen* un *Flughafen Leipzig-Halle*/Komisija (2011. gada 24. marta spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesā tika apstrīdēta kapitāla ieguldījuma kvalificēšana par valsts atbalstu, ceļot divas prasības par Komisijas lēmumu, ar kuru Vācijas Federatīvās Republikas sniegtais atbalsts par labu *DHL* un *Leipcigas–Halles* lidostai atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu, no kurām pirmo prasību cēla uzņēmumu, kas apsaimnieko lidostu, publiskie akcionāri (lieta T-443/08), bet otro – abi uzņēmumi, kas apsaimnieko lidostu (lieta T-455/08).

Lietā T-443/08 Vispārējā tiesa publisko akcionāru intereses celt prasību neesamības dēļ atzina prasību par nepieņemamu. Vispirms Vispārējā tiesa atgādināja, ka prasība atcelt tiesību aktu, ko cēlusi fiziska vai juridiska persona, ir pieņemama tikai tad, ja šī persona ir ieinteresēta apstrīdētā akta atcelšanā. Šai interesei ir jābūt esošai un pastāvošai, kā arī novērtētai attiecībā uz dienu, kurā ir celta prasība. Tāpat Vispārējā tiesa norādīja, ka tikai apstāklis, ka ar Komisijas lēmumu atbalsts ir atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu un līdz ar to šis lēmums principā nav atbalsta saņēmējiem nelabvēlīgs akts, neatbrīvo Savienības tiesu no pārbaudes, vai Komisijas vērtējumam ir bijušas tādas saistošas tiesiskās sekas, kas ietekmē šo uzņēmumu intereses.

Pirmkārt, Vispārējā tiesa nosprieda, ka fakts, ka lēmums neatbilst prasītāju administratīvā procesa laikā paustajam viedoklim, pats par sevi nerada nekādas saistošas tiesiskās sekas, kas var skart to intereses, un tādējādi tas pats par sevi nevar būt pamats to interesei celt prasību. Valsts atbalsta kontroles procedūra, ņemot vērā tās vispārējo saturu, ir procedūra, kuru uzsāk pret dalībvalsti, kas ir atbildīga par atbalsta piešķiršanu. Uzņēmumi – atbalsta saņēmēji – un teritoriālas kvazivalstiskas vienības, kas piešķir atbalstu, tāpat kā visi atbalsta saņēmēju konkurenti, šajā procesā tiek uzskatīti tikai par “ieinteresētajām personām”. Vispārējā tiesa piebilda, ka šādiem prasītājiem nekādi netiek liegta efektīva tiesību aizsardzība tiesā pret Komisijas lēmumu, ar kuru kapitāla ieguldījums kvalificēts par valsts atbalstu. Patiesībā, pat ja prasība atcelt tiesību aktu tiktu atzīta par nepieņemamu, nekas šiem prasītājiem neliedz tiesvedībā valsts tiesā, kurā tie varētu vērsties, lai tiktu atzītas iespējamās kapitāla ieguldījuma spēkā neesamības sekas, uz ko tie atsaucas, ierosināt valsts tiesai lūgt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, lai apstrīdētu Komisijas lēmuma spēkā esamību daļā, kurā konstatēts, ka attiecīgais pasākums ir atbalsts.

Otrkārt, attiecībā uz šķietamajām nelabvēlīgajām sekām saistībā ar kapitāla ieguldījuma kvalificēšanu par valsts atbalstu Vispārējā tiesa uzskatīja, ka prasītājs nevar atsaukties uz nekonkrētām situācijām nākotnē, lai pamatotu savu interesi lūgt atcelt apstrīdēto aktu. Apstāklis, ka prasītājs norāda uz kapitāla ieguldījuma šķietamās spēkā neesamības “iespējamajām” sekām sabiedrību tiesību un maksātnespējas aspektā, nevis uz konkrētām sekām, līdz ar to nav pietiekams, lai atzītu šādu interesi. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka prasītājs, atbalsta saņēmēja publiskās akcionāres, nav pierādījušas, ka tām būtu personiskas intereses – kas būtu atšķirīgas no kapitāla ieguldījuma saņēmēja interesēm – lūgt lēmuma atcelšanu. Personai ir jāpierāda tiesiska interese celt prasību atsevišķi no tā uzņēmuma interesēm, uz kuru attiecas Eiropas Savienības tiesību akts un kurā tai pieder kādas kapitāla daļas, pretējā gadījumā persona var aizstāvēt savas intereses attiecībā uz šo aktu, vienīgi īstenojot savas tiesības kā šī uzņēmuma dalībniece.

2011. gada 20. septembra spriedumā apvienotajās lietās T-394/08, T-408/08, T-453/08 un T-454/08 *Regione autonoma della Sardegna u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa noraidīja Komisijas izvirzīto iebildi par nepieņemamību un nosprieda, ka apstāklis, ka prasītāji un personas, kas iestājušās lietā, paredzētajā termiņā nebija cēlušies prasību par lēmumu par procedūras koriģēšanu, kam bija tāds pat priekšmets un mērķis kā lēmumam par oficiālās izmeklēšanas procedūras uzsākšanu, neliedza tiem pret Komisijas galīgo lēmumu izvirzīt pamatus saistībā ar oficiālās izmeklēšanas procedūras prettiesiskumu.

Lēmumam, ar ko tiek izbeigta procedūra, ir saistošas tiesiskās sekas, kas var skart ieinteresēto personu intereses, jo ar to tiek pabeigta attiecīgā procedūra un pieņemts galīgais lēmums par attiecīgā pasākuma saderību ar valsts atbalstam piemērojamajām normām. Tādējādi ieinteresētajām personām vienmēr ir iespēja apstrīdēt šo lēmumu, un šajā ziņā tām ir jābūt iespējai apšaubīt dažādus apstākļus, kuri pamato Komisijas galīgo nostāju. Vispārējā tiesa piebilda, ka šī iespēja nav atkarīga no tā, vai par lēmumu uzsākt oficiālo izmeklēšanas procedūru var celt prasību atcelt tiesību aktu. Protams, ir iespējams celt prasību pret minēto lēmumu par procedūras uzsākšanu, ja tas rada galīgas saistošas tiesiskās sekas, kas tā ir gadījumā, kad Komisija uzsāk oficiālo izmeklēšanas procedūru attiecībā uz pasākumu, kuru tā pagaidu kārtā atzīst par jaunu atbalstu. Tomēr šīs iespējas apstrīdēt lēmumu par procedūras uzsākšanu rezultātā nedrīkst samazināties ieinteresēto personu procesuālās tiesības, traucējot tām apstrīdēt galīgo lēmumu un to prasības pieteikumu pamatojumam atsaukties uz pārkāpumiem visos procedūras, kuras rezultātā tiek pieņemts šis lēmums, posmos.

2. Materiālo tiesību normas

a) Valsts atbalsta jēdziens

2011. gada 12. maija spriedumā apvienotajās lietās T-267/08 un T-279/08 *Région Nord-Pas-de-Calais/Komisija un Communauté d'Agglomération du Douaisis/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa pievērsās valsts līdzekļu jēdziena, it īpaši nosacījuma par valsts vairojamību par attiecīgajiem pasākumiem, pilnveidei.

Vispārējā tiesa šajā ziņā atgādināja, ka fakts, ka avansus piešķiris reģions un *Communauté d'agglomération*, tātad teritoriālās kopienas, nevis centrālā vara, pēc būtības nav tāds, kas šos pasākumus izslēgtu no LESD 107. panta 1. punkta piemērošanas jomas. Vispārējā tiesa arī precizēja, ka apstākļi, ka strīdus pasākumi, iespējams, tiek finansēti no reģiona un *Communauté d'agglomération* pašu līdzekļiem, kas pēc savas būtības nav nodokļi vai kvazinodokļi, neliedz minētos pasākumus kvalificēt par valsts atbalstu. Izšķirošais kritērijs valsts līdzekļu jautājumā ir valsts kontrole, un LESD 107. panta 1. punktā ir aptverti visi naudas līdzekļi, kas iegūti gan no obligātām, gan neobligātām iemaksām, kuras valsts sektors var faktiski izmantot uzņēmumu atbalstam.

Iepriekš minētajā Vispārējās tiesas 2011. gada 20. septembra spriedumā apvienotajās lietās *Regione autonoma della Sardegna u.c./Komisija* Komisijai tika pārņemts, ka tā strīdus pasākumus esot kļūdaini kvalificējusi par jaunu, prettiesisku, nepaziņotu valsts atbalstu, nevis pastāvošu atbalstu, kas piemērots ļaunprātīgi.

Vispārējā tiesa atgādināja, ka, ja grozījumi skar pašu sākotnējās shēmas būtību, šī shēma kļūst par jaunu atbalstu. Savukārt, ja grozījums nav būtisks, tad vienīgi pašu grozījumu var kvalificēt par jaunu atbalstu. Izskatāmajā lietā lēmumā par [shēmas] apstiprināšanu bija tieši minēts nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums atbalsta saņemšanai ir obligāti jāiesniedz pirms ieguldījumu projektu izpildes uzsākšanas. Apstiprinot, ka uz nepaziņota pasākuma pamata Sardīnijas reģions varēja piešķirt atbalstu projektiem, kuru īstenošana bija uzsākta pirms pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka īstenotajā shēmā, salīdzinājumā ar apstiprināto shēmu, bija izdarīti grozījumi. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šos grozījumus nevar kvalificēt par mazsvarīgiem vai nenozīmīgiem. Faktiski, kā tas izriet arī no 1998. gada pamatnostādņēm¹⁰, Komisija valsts reģionālā atbalsta shēmu apstiprināšanai parasti izvirza nosacījumu, ka pieteikums atbalsta saņemšanai ir obligāti jāiesniedz pirms projektu īstenošanas uzsākšanas; šāda nosacījuma atcelšana varētu ietekmēt atbalsta pasākuma saderības ar kopējo tirgu novērtējumu. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka strīdus atbalsti bija jauni atbalsti, nevis pastāvoši atbalsti. Šie jaunie atbalsti bija nelikumīgi, jo grozījumi apstiprinātajā shēmā nebija paziņoti Komisijai.

Visbeidzot, Vispārējā tiesa precizēja, ka strīdus atbalstus nevar kvalificēt kā ļaunprātīgi izmantotus atbalstus, jo šāda kvalifikācija attiecas uz gadījumu, kad saņēmējs izmanto atbalstu, pārkāpjot lēmumu, ar kuru atbalsts ticis apstiprināts. Šajā gadījumā lēmuma par procedūras koriģēšanu pārkāpumu nevarēja attiecināt uz atbalsta saņēmējiem, bet gan uz Sardīnijas reģionu.

b) Komisijas rīcības brīvība – Atbalsta shēmas pārbaude – Atbrīvojuma regula

2011. gada 14. jūlija spriedumā lietā T-357/02 *RENV Freistaat Sachsen/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa noraidīja prasītājas pamatu, saskaņā ar kuru Komisija nav īstenojusi savu

¹⁰ 1998. gada 10. marta Valstu reģionālā atbalsta pamatnostādnes (OV C 74, 9. lpp.).

rīcības brīvību, pārbaudot attiecīgo atbalsta shēmu, un ir vienīgi piemērojusi MVU atbrīvojuma regulā¹¹ paredzētos kritērijus.

Vispārējā tiesa konstatēja, ka MVU atbrīvojuma regulas mērķis ir atzīt par saderīgiem ar kopējo tirgu noteiktus atbalstus, kas sniegti mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), un atbrīvot valstis no šo atbalstu paziņošanas pienākuma. Tomēr tas nenozīmē, ka neviens atbalsts MVU nevar tikt atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu pārbaudes, ko Komisija veikusi, ņemot vērā EKL 87. panta 3. punktā noteiktos kritērijus, pēc dalībvalsts sniegta paziņojuma, iznākumā. Vispārējā tiesa tāpat precizēja, ka, lai gan Komisija var paredzēt vispārējus izpildes noteikumus, ar kuriem tiek strukturēta tās ar EKL 87. panta 3. punktu piešķirtās rīcības brīvības izmantošana, tā, novērtējot konkrētu gadījumu, nevar pilnībā atteikties no šīs rīcības brīvības, īpaši attiecībā uz gadījumiem, kurus tā šajos vispārējos izpildes noteikumos nav skaidri paredzējusi vai pat vispār nav reglamentējusi. Tādēļ ar šādu vispārēju noteikumu pieņemšanu netiek pilnībā izmantota šī rīcības brīvība un principā nepastāv nekādi šķēršļi iespējamam individuālam vērtējumam ārpus šiem minētajiem noteikumiem, tomēr ievērojot nosacījumu, ka Komisija ievēro tādas hierarhiski augstākas tiesību normas kā Līguma noteikumi, kā arī vispārējie Savienības tiesību principi. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka Komisija bija pienācīgi īstenojusi šo rīcības brīvību, vērtējot pasākuma saderīgumu, pamatojoties ne vien uz regulā par MVU atbrīvojumu definētajiem kritērijiem, bet arī uz EKL 87. panta 3. punktu.

c) Nopietnu grūtību jēdziens

Lietā T-30/03 RENV 3F/Komisija (2011. gada 27. septembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) prasītājs lūdza Vispārējo tiesu atcelt Komisijas lēmumu neizvirzīt iebildumus pret attiecīgo Dānijas nodokļu režīmu. Vispārējā tiesa noraidīja prasību, pamatojot ar to, ka prasītājs nav pierādījis, ka Komisija būtu saskārusies ar nopietnām grūtībām un tai būtu bijis jāuzsāk oficiālā izmeklēšanas procedūra.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka oficiālā izmeklēšanas procedūra ir nepieciešama tādēļ, ka Komisijai rodas nopietnas grūtības, lai novērtētu, vai atbalsts ir saderīgs ar kopējo tirgu. Nopietnu grūtību jēdzienam ir objektīvs raksturs; šādu grūtību esamības izpēte jāveic, objektīvi ņemot vērā gan apstrīdētā tiesību akta pieņemšanas apstākļus, gan tā saturu, salīdzinot lēmuma pamatojumu ar Komisijas rīcībā esošo informāciju brīdī, kad tā pieņēmusi lēmumu par apstrīdētā atbalsta saderību ar kopējo tirgu. No tā izriet, ka Vispārējās tiesas veiktā tiesiskuma pārbaude par nopietnu grūtību esamību pēc savas būtības pārsniedz izpēti par acīmredzamu kļūdu vērtējumā. Prasītājam ir pienākums pierādīt nopietnu grūtību esamību, un šis pierādīšanas pienākums var tikt izpildīts, pamatojoties uz savstarpēji saskanīgu pierādījumu kopumu par, pirmkārt, iepriekšējās pārbaudes procedūras apstākļiem un ilgumu un, otrkārt, apstrīdētā lēmuma saturu.

Lai pierādītu nopietnu grūtību esamību, tika norādīts iepriekšējās pārbaudes procedūras ilgums. Šajā ziņā Vispārējā tiesa precizēja, ka, lai arī Komisijai nav pienākuma veikt iepriekšējās pārbaudes procedūru noteiktā termiņā, ja valsts pasākumi nav tikuši paziņoti, kā tas bija izskatāmajā lietā, tai tomēr ir pienākums veikt rūpīgu un objektīvu tādu sūdzību izskatīšanu, kas saņemtas par nepaziņotiem valsts pasākumiem, un tā nevar bezgalīgi pagarināt iepriekšējo pārbaudi. Tas, vai procedūras ilgums ir bijis saprātīgs, ir novērtējams, ņemot vērā katras lietas konkrētos apstākļus.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, lai arī iepriekšējo pārbaudi, kas ir ilgusi vairāk nekā četrus gadus, kopumā var uzskatīt par tādu, kas pārsniedz to, kas parasti nepieciešams sākotnējai

¹¹ Komisijas 2001. gada 12. janvāra Regula (EK) Nr. 70/2001 par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu, sniedzot valsts atbalstu mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (OV L 10, 33. lpp.).

pārbaudei, šo ilgumu lielā mērā attaisnoja procedūras apstākļi un konteksts. Tā it īpaši ņēma vērā apstākli, ka attiecībā uz konkrēto nodokļu režīmu tika veikts grozījums tiesību aktā, kas izraisīja plašas diskusijas un saraksti starp dalībvalsti un Komisiju. Turklāt, lai gan iepriekšējās pārbaudes ilgums var būt norāde uz nopietnām grūtībām, tā pati par sevi nav pietiekama, lai pierādītu šādu grūtību esamību. Vienīgi tad, ja to apstiprina citi pierādījumi, termiņa ilgums, kas ievērojami pārsniedz to, kas parasti nepieciešams iepriekšējai pārbaudei, var būt pamats atzīt, ka Komisijai bija radušās nopietnas izvērtēšanas grūtības un tāpēc bija jāuzsāk oficiālā izmeklēšanas procedūra.

d) Saimnieciskās darbības jēdziens

Iepriekš minētajās apvienotajās lietās *Freistaat Sachsen* un *Land Sachsen-Anhalt*/Komisija, kā arī *Mitteldeutsche Flughafen* un *Flughafen Leipzig-Halle*/Komisija Vispārējai tiesai tika lūgts lemt par jautājumu, vai lidostas infrastruktūras, ja tā ir nodota infrastruktūras pārvaldītāju rīcībā, būvniecība ir saimnieciska darbība.

Atbilstoši konkurences tiesībām uzņēmuma jēdzienā ietilpst jebkurš subjekts, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansējuma veida. Saimniecisko darbību veido jebkādas darbības, kas saistītas ar preču vai pakalpojumu piedāvāšanu attiecīgajā tirgū. Šajā ziņā Vispārējā tiesa konstatēja, pirmkārt, ka lidostu infrastruktūras pārvaldīšana ir saimnieciskā darbība, it īpaši, ja uzņēmums piedāvā lidostu pakalpojumus, saņemot par to atlīdzību, ko it īpaši veido lidostu nodokļi, kurus var uzskatīt par kompensāciju par lidostas koncesionāra sniegtajiem pakalpojumiem. Tāpat Vispārējā tiesa precizēja, ka apstākļi, ka uzņēmums pārvalda reģionālo lidostu, nevis starptautisko lidostu, nemaina tā darbības saimniecisko raksturu, jo šo darbību veido pakalpojumu sniegšana par atlīdzību reģionālo lidostu pakalpojumu tirgū. Skrejceļa ekspluatācija ietilpst uzņēmuma – pārvaldītāja saimnieciskajā darbībā, it īpaši, kad tas tiek ekspluatēts komerciālos nolūkos. Otrkārt, Vispārējā tiesa sprieda, ka, lai izvērtētu uzņēmuma darbības saimniecisko raksturu skrejceļa paplašināšanai domātā valsts finansējuma kontekstā, nav jānoskaidro darbība, ko veido infrastruktūras būvniecība vai paplašināšana, no tā vēlākas izmantošanas, jo to, vai uzbūvētās infrastruktūras vēlākai izmantošanai ir vai nav saimniecisks raksturs, obligāti nosaka paplašināšanas darbība. Būvniecībā nolaišanās un pacelšanās skrejceļi ir lidostas operatora veiktās saimnieciskās darbības galvenie elementi. Tādējādi pacelšanās un nolaišanās skrejceļu būvniecība ļauj lidostai veikt tās galveno saimniecisko darbību vai – papildu skrejceļa būvniecības vai jau esoša skrejceļa paplašināšanas gadījumā – to attīstīt.

e) Privātā investora tirgus ekonomikā kritērijs

Savā iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Région Nord-Pas-de-Calais*/Komisija un *Communauté d'Agglomération du Douaisis*/Komisija Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija atbilstoši savam pienākumam ir veikusi analīzi, lai pārliecinātos, ka atbalsta saņēmējs nebūtu varējis ar līdzīgiem nosacījumiem saņemt aizdevumu kredītlīdzekļu tirgū. Tā atgādināja, ka, lai noteiktu, vai valsts pasākums veido atbalstu, ir jānosaka, vai uzņēmums ir guvis ekonomisku priekšrocību, ko tas nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos. Šajā nolūkā ir jāpiemēro kritērijs, kas pamatojas uz saņēmēja uzņēmuma iespējām iegūt attiecīgās summas ar līdzīgiem nosacījumiem kapitāla tirgū. It īpaši būtu jānoskaidro, vai privātais ieguldītājs būtu īstenojis attiecīgo darījumu ar tādiem pašiem nosacījumiem. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka Komisija ir pamatojusies uz secinājumu, ka sabiedrība *Arbel Fauvet Rail*, ņemot vērā tās finanšu situāciju, kredītu tirgū nevarētu saņemt finanšu līdzekļus ar tikpat izdevīgiem nosacījumiem, ar kādiem tā tos saņēma no prasītājiem, jo apstrīdētie avansi tika piešķirti bez jebkāda nodrošinājuma, kas garantētu to atmaksu, lai gan piemērotā procentu likme atbilda aizdevumiem ar parasto nodrošinājumu. Turklāt Vispārējā tiesa uzsvēra, ka tas, ka debitors varētu saņemt īstermiņa kredītu, neļauj spriest par tā iespējām saņemt aizdevumu ar ilgāku atmaksas termiņu, kura atmaksāšana būtu atkarīga no viņa dzīvotspējas.

Savā 2011. gada 17. maija spriedumā lietā T-1/08 *Buczek Automotive*/Komisija (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisijas veiktā hipotētiskā privātā kreditora testa piemērošana neatbilda EKL 87. panta 1. punkta prasībām un ka līdz ar to Komisija nav pienācīgi pierādījusi valsts atbalsta esamību.

Vispārējā tiesa norādīja, ka, ja uzņēmums, kura finansiālais stāvoklis ir būtiski pasliktinājies, piedāvā saviem kreditoriem noslēgt vienu vai vairākas vienošanās par tā parāda pārstrukturēšanu, lai uzlabotu savu situāciju un izvairītos no likvidācijas, katram kreditoram ir jāizdara izvēle starp ierosinātās vienošanās ietvaros tam piedāvāto summu, no vienas puses, un summu, ko, iespējams, varētu atgūt uzņēmuma iespējamās likvidācijas iznākumā, no otras puses. Tā izvēli ietekmē virkne faktoru, kā, piemēram, prioritāra vai parasta hipotekārā kreditora statuss, tā rīcībā esošā iespējamā nodrošinājuma apjoms un raksturs, kreditora veiktais novērtējums par uzņēmuma sanācības iespējām, kā arī ienākumi, ko tas atgūs likvidācijas gadījumā. No tā izriet, ka Komisijai attiecībā uz katru attiecīgo publisko tiesību subjektu un, ņemot vērā iepriekš minētos faktorus, ir jāpārbauda, vai parādi, no kuru atmaksas ticis piešķirts atbrīvojums, ir acīmredzami lielāki nekā tie, no kuru atmaksas būtu atbrīvojis hipotētiskais privātais kreditors, kurš attiecībā pret uzņēmumu ir attiecīgajam publisko tiesību subjektam līdzīgā stāvoklī un kurš mēģina atgūt tam pienākošās summas.

Šajā lietā Komisijai bija jānosaka, vai, ņemot vērā šos faktorus, privātais kreditors, tāpat kā publisko tiesību subjekti, būtu devis priekšroku parādu atgūšanas juridiskajai procedūrai salīdzinājumā ar bankrota procedūru. Vispārējā tiesa konstatēja, ka lēmuma pieņemšanas brīdī Komisijas rīcībā nebija būtisku pierādījumu, kas tai ļautu secināt, ka hipotētiskais privātais kreditors būtu izvēlēties pieprasīt bankrota pasludināšanu, nevis īstenojis parādu tiesiskās atgūšanas procedūru. Tā norādīja, ka saistībā ar labumu, kuru hipotētiskais privātais kreditors būtu varējis sagaidīt no bankrota procedūras, Komisija bija vienīgi norādījusi, ka "parāda atmaksas termiņa pagarināšanas sniegto priekšrocību rūpīga izvērtēšana esot atklājusi, ka nomaksātās parādsaistības nepārsniegtu atgūto parāda summu uzņēmuma likvidācijas gadījumā", tomēr apstrīdētajā lēmumā nenorādot apstākļus, uz kuriem šis apgalvojums bija balstīts. Konkrētāk, Komisija apstrīdētajā lēmumā nebija norādījusi, vai tās rīcībā, lai pamatotu šo apgalvojumu, bija analīze, kurā salīdzināts labums, kāds hipotētiskajam privātajam kreditoram rastos bankrota procedūras iznākumā – it īpaši ņemot vērā šādas procedūras izmaksas –, salīdzinājumā ar labumu, kāds rastos parādu atgūšanas tiesiskās procedūras iznākumā. Tāpat apstrīdētajā lēmumā nebija precizēts, vai Komisijas rīcībā ir bijuši pētījumi vai analīze, kurā salīdzināts bankrota procedūras un parādu tiesiskās atgūšanas procedūras ilgums.

3. Procesuālo tiesību normas

a) Pienākums norādīt pamatojumu

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Buczek Automotive*/Komisija Vispārējā tiesa nosprieda, ka Komisija nebija pietiekami pamatojusi savu lēmumu, ņemot vērā nosacījumus par tirdzniecības starp dalībvalstīm ietekmēšanu un konkurences izkropļošanu vai risku to izkropļot.

Vispārējā tiesa atgādināja, ka Komisijai nav jāveic ekonomiskā analīze par reālo attiecīgo nozaru situāciju, atbalsta saņēmēju uzņēmumu tirgus daļām, konkurējošo uzņēmumu situāciju un attiecīgo pakalpojumu sniegšanas biežumu starp dalībvalstīm tādēļ, ka tā izklāsta, kā apstrīdētie atbalsti traucē konkurencei un ietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Tomēr, pat ja no pašiem apstākļiem, kādos ticis piešķirts atbalsts, izriet, ka tas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot vai radīt risku izkropļot konkurenci, Komisijai šie apstākļi ir vismaz jānorāda sava lēmuma pamatojuma daļā.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka Komisija apstrīdētajā lēmumā ir vienīgi atkārtojusi EKL 87. panta 1. punkta formulējumu un nav ietvērusi nekādu, pat īsu, faktu un juridisko apsvērumu, kas ņemti vērā šo apstākļu izvērtēšanā, izklāstu. Turklāt apstrīdētajā lēmumā nav ietverti nekādi elementi, kas varētu pierādīt, ka attiecīgais atbalsts var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un izkropļot konkurenci vai radīt risku to izkropļot; šādi elementi nav izklāstīti pat šī atbalsta piešķiršanas apstākļu aprakstā.

Iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Freistaat Sachsen* un *Land Sachsen-Anhalt*/Komisija, kā arī *Mitteldeutsche Flughafen* un *Flughafen Leipzig-Halle*/Komisija Vispārējā tiesa pienākuma sniegt pamatojumu pārkāpuma dēļ atcēla Komisijas lēmuma 1. pantu daļā, kurā valsts atbalsts, ko Vācijas Federatīvā Republika vēlējas piešķirt Leipcijas–Halles lidostai jauna dienvidu skrejceļa un tam nepieciešamās lidostas infrastruktūras būvniecībai, bija noteikts EUR 350 miljonu apmērā.

Vispārējā tiesa nosprieda, ka, pat atzīstot, ka noteiktas izmaksas, kas attiecas uz kapitāla ieguldījumu, ietilpst valsts uzdevumu jomā un tās tād nevar kvalificēt par valsts atbalstu, Komisija tomēr attiecīgā lēmuma 1. pantā ir uzskatījusi, ka kapitāla ieguldījums kopumā ir valsts atbalsts.

Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, lai arī nevienā Savienības tiesību normā nav ietverta prasība, lai Komisija noteiktu precīzu atmaksājamā atbalsta apmēru, ja tā nolemj norādīt valsts atbalsta apmēru pat gadījumā, kad tas tiek atzīts par saderīgu ar kopējo tirgu, Komisijai ir jānorāda precīzs tā apmērs. Izskatāmajā lietā tā atzīmēja, ka attiecīgā lēmuma 1. pantā norādītais valsts atbalsta apmērs, ņemot vērā, ka summas, kas attiecas uz sabiedriskā pakalpojuma uzdevumiem, nav valsts atbalsts un ka tās tādējādi būtu jāatskaita no kopējā kapitāla ieguldījuma apmēra, šķiet kļūdainas.

b) Tiesības uz aizstāvību

Iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Région Nord-Pas-de-Calais*/Komisija un *Communauté d'Agglomération du Douaisis*/Komisija Vispārējā tiesa atgādināja pastāvīgo judikatūru, saskaņā ar kuru ieinteresētās personas nevar atsaukties uz tiesībām uz aizstāvību kā tādām, taču tām ir tiesības tikt uzklusitām un iesaistītām procedūrā apmērā, kas ir adekvāts, ņemot vērā lietas apstākļus. Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, lai arī nevar izslēgt, ka atvasinātai valsts vienībai ir tāds statuss, kas to padara pietiekami autonomu attiecībā pret dalībvalsts centrālo vadību, lai tai būtu noteicošā loma politiskās un ekonomiskās vides, kurā darbojas uzņēmumi, definēšanā, citu ieinteresēto personu, izņemot attiecīgo dalībvalsti, loma ir vienīgi būt Komisijas informācijas avotam valsts atbalsta kontroles procedūrā. Attiecīgi tās nevar pašas iesaistīties uz sacīkstes principu balstītā procesā ar Komisiju.

c) Tiesiskās palāvības aizsardzība

Iepriekš minētajā spriedumā apvienotajās lietās *Regione autonoma della Sardegna* u.c./Komisija Vispārējā tiesa noraidīja iebildumu par tiesiskās palāvības aizsardzības principa pārkāpumu, norādot, ka uz tiesiskās palāvības aizsardzības principu nevar atsaukties persona, kas ir vainojama spēkā esošā tiesiskā regulējuma acīmredzamā pārkāpumā. Tā tas bija izskatāmajā lietā, tādēļ ka Sardīnijas reģions bija ieviesis nelikumīgu atbalsta shēmu, jo tā nebija paziņota Komisijai. Šis pārkāpums tika uzskatīts par acīmredzamu, jo gan 1998. gada pamatnostādnēs, gan lēmumā par atbalsta apstiprināšanu¹² bija tieši izvirzīts nosacījums, saskaņā ar kuru pieteikums ir jāiesniedz pirms darbu uzsākšanas.

¹² Komisijas 1998. gada 12. novembra Lēmums SG(98) D/9547, ar kuru apstiprina atbalsta shēmu "N 272/98 – Itālija – atbalsts viesnīcu nozarei".

Attiecībā uz saņēmēju tiesisko palāvību, kas esot saistīta ar agrāka lēmuma par atbalsta apstiprināšanu esamību, Vispārējā tiesa norādīja, ka atsauce uz tiesisko palāvību par valsts atbalsta likumību pēc būtības var tikt izdarīta vienīgi un izņēmuma gadījumā, ja šis atbalsts ir piešķirts, ievērojot EKL 88. pantā paredzēto procedūru, par ko rūpīgam saimnieciskās darbības subjektam parasti būtu jāspēj pārliecināties. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa norādīja, ka lēmumā par atbalsta apstiprināšanu bija skaidri norādīts, ka Komisijas apstiprinājums attiecās vienīgi uz atbalstu projektiem, kuri bija uzsākti pēc pieteikuma atbalsta saņemšanai iesniegšanas. Strīdus atbalsta saņēmēji, kuri neievēroja šo nosacījumu, līdz ar to principā nevarēja atsaukties uz tiesisko palāvību par šī atbalsta likumību. Lai arī judikatūrā nelikumīga atbalsta saņēmējiem nav izslēgta iespēja atgūšanas procedūrā atsaukties uz īpašiem apstākļiem, uz kuriem tie likumīgi varēja balstīt savu tiesisko palāvību par šī atbalsta likumību, lai iebilstu pret atbalsta atmaksāšanu, tomēr, balstoties uz attiecīgajiem valsts tiesību noteikumiem, to var darīt tikai valsts tiesās notiekošajās atgūšanas procedūrās, jo vienīgi valsts tiesu kompetencē ir – attiecīgā gadījumā pēc tam, kad tās uzdevušas Tiesai prejudiciālus jautājumus saistībā ar interpretāciju, – izvērtēt attiecīgos apstākļus.

Kopienas preču zīme

Nolēmumi par Regulas (EK) Nr. 40/94, kas aizstāta ar Regulu (EK) Nr. 207/2009¹³, piemērošanu arī 2011. gadā ir bijuši nozīmīga daļa no strīdiem Vispārējā tiesā (240 pabeigtas lietas un 219 ierosinātas lietas). Tādējādi var ieskicēt tikai īsu pārskatu par šiem nolēmumiem.

1. Absolūti atteikuma pamatojumi

2011. gads tostarp bija nozīmīgs ar diviem pirmajiem Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta f) apakšpunkta piemērošanas gadījumiem. Vispārējā tiesa noraidīja divas prasības, kas vērstas pret atteikumu reģistrēt Kopienas preču zīmes, kuras ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai un vispārpieņemtiem morāles principiem. Vispirms 2011. gada 20. septembra spriedumā lietā T-232/10 *Couture Tech/ITSB* (Padomju ģerboņa attēls) (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa norādīja, ka apzīmējumi, kurus konkrētā sabiedrības daļa var uztvert kā pretrunā esošus sabiedriskajai kārtībai vai vispārpieņemtiem morāles principiem, nav vieni un tie paši visās dalībvalstīs, tostarp lingvistisku, vēsturisku, sociālu vai kultūras iemeslu dēļ. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka jāņem vērā ne vien visām Savienības dalībvalstīm kopīgie apstākļi, bet arī individuālu dalībvalstu īpašie apstākļi, kas var ietekmēt šajās dalībvalstīs esošās konkrētās sabiedrības daļas uztveri. Vispārējā tiesa atzīmēja, ka no valsts, kas izskatāmajā lietā ir Ungārija, tiesībām izrietošie elementi nav piemērojami to normatīvā rakstura dēļ un tāpat tās nav leikšējā tirgus saskaņošanas birojam (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) saistošas tiesību normas. Tomēr šie elementi ir faktu norādes, kas ļauj izvērtēt, kā attiecīgajā dalībvalstī dzīvojošā konkrētā sabiedrības daļa uztver atsevišķu kategoriju apzīmējumus.

Konstatējusi, ka Ungārijas Kriminālkodeksā ir aizliegti atsevišķi “despotisma simbols”, tostarp sirpjā un āmura un sarkanās piecstaru zvaigznes, izmantošanas gadījumi, šim aizliegumam ietverot arī minēto apzīmējumu kā preču zīmju izmantošanu, Vispārējā tiesa it īpaši apstiprināja, ka bijušās Padomju Sociālistisko Republiku Savienības (PSRS) ģerboņa semantiskais saturs nav ticis vājināts vai pārveidots tiktāl, ka tas vairs netiktu uztverts kā politisks simbols. Tādējādi tā uzskatīja, ka Apelāciju padome pamatoti ir uzskatījusi, ka lielākā Ungārijā dzīvojošās konkrētās sabiedrības daļa uztvertu reģistrācijai pieteikto preču zīmi kā pretrunā esošu sabiedriskajai kārtībai vai vispārpieņemtiem morāles principiem Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta f) apakšpunkta izpratnē.

¹³ Padomes 1993. gada 20. decembra Regula (EK) Nr. 40/94 par Kopienas preču zīmi (OV 1994, L 11, 1. lpp.), kas atcelta un aizstāta ar Padomes 2009. gada 26. februāra Regulu (EK) Nr. 207/2009 par Kopienas preču zīmi (OV L 78, 1. lpp.).

Turpinot lietā T-526/09 *PAKI Logistics/ITSB* ("PAKI") (2011. gada 5. oktobra spriedums, Krājumā nav publicēts) tika aplūkots apzīmējums "PAKI", kuru Apelāciju padome bija atteikusies reģistrēt, pamatojot ar to, ka Eiropas Savienības angļiski runājošā sabiedrība to uztvers kā rasistisku vārdu, kas ir pakistāņus vai, vispārīgāk, Indijas subkontinenta izcelsmes personas, kuras dzīvo Apvienotajā Karalistē, degradējošs un aizvainojošs apzīmējums. Šajā kontekstā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka, lai arī Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta f) apakšpunkts pirmām kārtām attiecas uz visiem apzīmējumiem, kuru izmantošana aizliegta Savienības vai valsts tiesību normās, tomēr pat šāda aizlieguma neesamības gadījumā to reģistrēt kā Kopienas preču zīmi liedz šajā normā paredzētais absolūtais atteikuma pamats, ja šis apzīmējums ir ļoti aizvainojošs. Vērtējums, vai šis atteikuma pamats pastāv, ir jāveic, ievērojot saprātīgas personas ar vidēju jutīguma un tolerances sliekšni kritēriju. Turklāt par konkrēto sabiedrības daļu nevar ierobežoti uzskatīt vienīgi sabiedrību, kurai tieši adresētas preces un pakalpojumi, attiecībā uz ko pieteikta reģistrācija. Ir jāņem vērā apstākļi, ka apzīmējumi, uz ko attiecas šis atteikuma pamats, šokē ne vien sabiedrību, kurai paredzētas ar šo apzīmējumu apstvērtās preces un pakalpojumi, bet tāpat arī citas personas, kuras, lai arī uz tām neattiecas minētās preces un pakalpojumi, nejauši saskaras ar šo apzīmējumu savā ikdienas dzīvē. Noraidot prasītājas dažādos argumentus, kas bija vērsti uz to, lai pierādītu, ka vārds "paki" nav viennozīmīgs un diskriminējošs visos apstākļos, Vispārējā tiesa secināja, ka Apelāciju padome pamatoti ir uzskatījusi, ka Savienības angļu valodā runājošā sabiedrība šo vārdu uztvers kā rasistisku nīrgāšanos un ka līdz ar to tā reģistrācija ir pretrunā sabiedriskajai kārtībai un vispārpieņemtiem morāles principiem.

2011. gada 6. jūlija spriedumā lietā T-258/09 *i-content/ITSB* ("BETWIN") (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu, motivējot ar to, ka Apelāciju padome nebija juridiski pietiekami pamatojusi reģistrācijai pieteiktās preču zīmes aprakstošo raksturu, kā arī atšķirtspējas neesamību attiecībā uz noteiktiem reģistrācijas pieteikumā minētiem pakalpojumiem. Šajā ziņā tā atgādināja, ka Apelāciju padomes iespēja sniegt vispārēju pamatojumu attiecībā uz preču vai pakalpojumu sēriju var tikt attiecināta tikai uz precēm vai pakalpojumiem, starp kuriem ir pietiekoši tieša un konkrēta saikne tādējādi, ka tie veido pietiekoši vienveidīgu kategoriju, kas ļauj visiem faktiskajiem un tiesiskajiem apsvērumiem, kuri ir ietverti attiecīgā lēmuma pamatojumā, pirmkārt, pietiekoši tieši paskaidrot Apelācijas padomes argumentāciju saistībā ar katru šajā kategorijā ietilpstošu preci un pakalpojumu un, otrkārt, tikt piemērotiem bez atšķirības katrai no attiecīgajām precēm un pakalpojumiem. Izskatāmajā lietā apstrīdētajā lēmumā ir tikai neredzams pieturas punktu, kas ļauj sasaistīt dažādos atteikuma pamatojumus ar ļoti daudzajiem pakalpojumiem, uz kuriem attiecas reģistrācijai pieteiktā preču zīme. Tāpat Vispārējā tiesa norādīja, ka reģistrācijai pieteiktās preču zīmes atšķirtspējas neesamības pamatojumā ir ticis norādīts tikai, ka reģistrācijai pieteikto preču zīmi kā aprakstošu norādi, "kuras nozīmi pat bez speciālām zināšanām un analītiskas piepūles saprātīgs ikviens" un kurai nav arī atšķirtspējas, neregistrē, pamatojoties uz Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu. Vispārējā tiesa tāpat uzsvēra, ka Apelāciju padome turklāt ir vienkārši norādījusi, ka vārds "betwin" pauž vienīgi vispārīgu pamudinājumu piedalīties atsevišķās derībās vai spēlēs vai gūt ekonomiskus labumus laimestu veidā, neprecizējot iespējamo saikni ar konkrētu pakalpojumu sniedzēju, un ka šī iemesla dēļ attiecīgais apzīmējums neļauj attiecīgajam patērētājam uztvert to kā atsauci uz pakalpojumu konkrētu komerciālo izcelsmi saistībā ar iespējām derēt un laimēt un uztvert to kā individuālu konkrēta šīs nozares pakalpojumu sniedzēja apzīmējumu. Šajos apstākļos Vispārējā tiesa uzskatīja, ka attiecībā uz pakalpojumiem, izņemot tos, kas tieši saistīti ar derību un spēļu – konkursu nozari, tai ir pēc pašas iniciatīvas jānorāda uz pamatojuma neesamību. Faktiski nav iespējams saprast, kā šis vispārējais pamatojums varētu attiekties uz visiem pārējiem neviendabīgajiem pakalpojumiem, kas veido preču zīmes reģistrācijas pieteikuma priekšmetu un no kuriem dažiem nav nekādas saiknes ar derībām un mēģinājumiem laimēt.

Arī attiecībā uz apzīmējumu "TDI" Vispārējā tiesa 2011. gada 6. jūlija spriedumā lietā T-318/09 *Audi un Volkswagen/ITSB* ("TDI") (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) noraidīja

prasību par Apelāciju padomes lēmumu, saskaņā ar kuru apzīmējums "TDI", ko veido izteiciens «turbo direct injection» vai «turbo diesel injection» ietverto vārdu iniciāļi, ir aprakstošs visā Savienībā.

Pirmkārt, Vispārējā tiesa norādīja, ka vārdiskais apzīmējums "TDI", kuru tika lūgts reģistrēt kā Kopienas preču zīmi attiecībā uz precēm "transportlīdzekļi un to konstrukcijas sastāvdaļas", var būt noderīgs, lai apzīmētu preču zīmes reģistrācijas pieteikumā norādīto preču un pakalpojumu raksturīgās iezīmes. Attiecībā uz transportlīdzekļiem, ņemot vērā, ka transportlīdzekļa aprīkošana ar "turbo diesel injection" vai "turbo direct injection" motoru ir būtisks transportlīdzekļa raksturlielums, šis vārdiskais apzīmējums norāda uz to kvalitāti. Attiecībā uz transportlīdzekļa konstrukcijas sastāvdaļām vārdiskais apzīmējums "TDI" norāda uz transportlīdzekļa veidu. Tādējādi Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apzīmējums "TDI" ir attiecīgās preces aprakstošs visā Savienībā. Otrkārt, Vispārējā tiesa noraidīja argumentu, saskaņā ar kuru, pirmkārt, lai pierādītu izmantošanas rezultātā iegūtu atšķirtspēju, nav jāpierāda preču zīmes iesakņošanās visās dalībvalstīs un, otrkārt, ka preču zīmes reputācijai piemērojamie principi ir jāpārnes tādējādi, ka būtu pietiekami pierādīt preču zīmes iesakņošanos nozīmīgā Savienības teritorijas daļā. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tieši visās Savienības dalībvalstīs, kurās reģistrācijai pieteiktajai preču zīmei nav atšķirtspējas *ab initio*, tai izmantošanas rezultātā ir jābūt ieguvušai atšķirtspēju. Šajā ziņā Vispārējā tiesa it īpaši precizēja, ka, ievērojot Regulas Nr. 207/2009 9. panta 1. punkta c) apakšpunkta mērķi – aizsargāt to īpašnieku likumīgās intereses, kuru preču zīmes, ņemot vērā īpašnieku komerciālos un reklāmas ieguldījumus, ir ieguvušas reputāciju –, metodi, kas tiek izmantota, lai, piemērojot šo normu, noteiktu atbilstošo teritoriju, nevar piemērot attiecībā uz atšķirtspējas iegūšanu izmantošanas rezultātā.

Turpinot 2011. gada 17. maija spriedumā lietā T-341/09 *Consejo Regulador de la Denominación de Origen Txakoli de Álava u.c./ITSB ("TXAKOLI")* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējai tiesai bija jāinterpretē Regulas Nr. 207/2009 66. panta 2. punkts attiecībā uz kolektīvām preču zīmēm, kurā paredzēts izņēmušs Regulas Nr. 207/2009 7. panta 1. punkta c) apakšpunktam. Saskaņā ar pirmo no šīm normām Kopienas kolektīvās preču zīmes var būt apzīmējumi vai norādes, kas – lai arī tās ir aprakstošas – tirdzniecībā var būt noderīgas kā norādes par preču vai pakalpojumu ģeogrāfisko izcelsmi. Izskatāmajā lietā prasītājas apgalvoja, ka vārds "txakoli" ir norāde, kas var kalpot, lai apzīmētu preču un pakalpojumu, attiecībā uz kuriem ir pieteikta reģistrācija, ģeogrāfisko izcelsmi, jo tas ir papildu tradicionālais apzīmējums, ko aizsargā viņu nozares tiesiskais regulējums un kas ir rezervēts viņiem ar cilmes vietas nosaukumiem, attiecībā uz kuriem prasītājas ir regulatīvās padomes.

Vispārējā tiesa šajā ziņā uzskatīja, ka šis nosaukums atbilstoši piemērojamajam tiesiskajam regulējumam, neraugoties uz apgalvoto saikni starp vārdu "txakoli" un Basku zemi, tiek uzskatīts vienīgi par viņu īpašību apzīmējumu, nevis par to ģeogrāfiskās izcelsmes norādi. Regulas Nr. 207/2009 66. pants nav interpretējams plaši. Tas nozīmētu iejaukšanos to iestāžu kompetencē, kas darbojas aizsargātu cilmes vietu nosaukumu vai ģeogrāfiskās izcelsmes norāžu jomā. Turklāt vārda "txakoli" izmantošanas ekskluzīvais raksturs, kas piešķirts ar citām Savienības tiesību normām, nevar būt pamats, lai attiecīgo apzīmējumu automātiski reģistrētu kā Kopienas preču zīmi. Šāda reģistrācija piešķirtu tās īpašniekam īpašas tiesības, kas neizriet no citām tiesību normām, piemēram, lauksaimniecības politikas jomā.

Noslēgumā Vispārējā tiesa precizēja, ka atteikums reģistrēt pieteikto preču zīmi neietekmē prasītājām šobrīd esošās ekskluzīvās tiesības izmantot attiecīgos vārdus saskaņā ar tiesisko regulējumu viņa nozarē un tā rezultātā netiek atļauts izmantot šo vārdu uzņēmējiem, kam nav šo tiesību saskaņā ar minēto regulējumu, tāpat prasītājām nav liegts prasīt minētā regulējuma ievērošanu.

Visbeidzot, 2011. gada 6. oktobra spriedumā lietā T-508/08 *Bang & Olufsen/ITSB* (Skaļruņa attēls) (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa noraidīja prasību par Apelāciju padomes lēmumu – kura

izskatīja lietu pēc tam, kad Vispārējā tiesa bija atcēlusi agrāku lēmumu¹⁴ –, ar kuru bija atteikta tādas Kopienas preču zīmes reģistrācija, ko veido trīsdimensiju apzīmējums skaļruņa formā, jo apzīmējumu veidoja vienīgi forma, kas piešķir precei ievērojamu vērtību Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) daļas izpratnē.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa saskārās ar jautājumu par to, vai Apelāciju padome nav pieļāvusi kļūdu tiesību piemērošanā, tādēļ ka pēc tam, kad tā bija secinājusi, ka konkrētajā gadījumā var būt piemērojams jauns absolūts atteikuma pamatojums – jo pirmais vērtējums, kā rezultātā tika pieņemts Vispārējās tiesas spriedums par tiesību akta atcelšanu, attiecās tikai uz Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu, t.i., prasību par atšķirtspēju, – tā apzīmējuma vērtējumu veica, ņemot vērā šīs pašas regulas 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta iii) daļā paredzēto absolūto atteikuma pamatojumu.

Vispārējā tiesa sniedza noraidošu atbildi, uzsverot, ka, ja tiek pieņemts, ka Vispārējā tiesa – pretēji leikšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) (turpmāk tekstā – “ITSB”) lēmumam – uzskata, ka apzīmējumam, par kuru iesniegts Kopienas preču zīmes reģistrācijas pieteikums, nav piemērojams kāds no Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punktā uzskaitītajiem absolūtajiem reģistrācijas atteikuma pamatojumiem, tad apstāklis, ka Vispārējā tiesa atceļ ITSB lēmumu, ar kuru atteikta šīs preču zīmes reģistrācija, noteikti liek ITSB, kuram ir jāņem vērā Vispārējās tiesas sprieduma rezolutīvā un motīvu daļa, atsākt attiecīgās preču zīmes reģistrācijas pieteikuma pārbaudes procesu un noraidīt šo pieteikumu, ja tas uzskata, ka attiecīgajam apzīmējumam ir piemērojams kāds cits tajā pašā tiesību normā paredzēts absolūts atteikuma pamatojums. Saskaņā ar Regulas Nr. 40/94 74. panta 1. punktu, veicot reģistrācijas absolūto atteikuma pamatojumu pārbaudi, ITSB pēc savas iniciatīvas ir jāpārbauda nozīmīgie fakti, kuri tam var likt piemērot šādu pamatojumu. Turklāt apzīmējums, uz kuru attiecas Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunkts, vispār nevar iegūt atšķirtspēju tā izmantošanas rezultātā tās pašas regulas 7. panta 3. punkta izpratnē, lai gan saskaņā ar minēto tiesību normu šāda iespēja pastāv attiecībā uz apzīmējumiem, kuriem ir piemērojami Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta b), c) un d) apakšpunktā paredzētie atteikuma pamatojumi.

Līdz ar to apzīmējuma pārbaude saistībā ar Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunktu, ja tajā tiek konstatēts, ka ir izpildīts kāds no šajā tiesību normā minētajiem nosacījumiem, atbrīvo no pienākuma veikt šā apzīmējuma pārbaudi saistībā ar tās pašas regulas 7. panta 3. punktu, jo šādā gadījumā ir acīmredzama šī apzīmējuma reģistrācijas neiespējamība. Ar šo atbrīvošanu no pienākuma ir izskaidrojama interese vispirms veikt apzīmējuma pārbaudi saistībā ar Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunktu, ja ir iespējams piemērot vairākus minētajā 1. punktā paredzētos absolūtos atteikuma pamatojumus; tomēr šādu atbrīvošanu no pienākuma nevar interpretēt tādējādi, ka pastāv šī paša apzīmējuma iepriekšējās pārbaudes pienākums saistībā ar Regulas Nr. 40/94 7. panta 1. punkta e) apakšpunktu.

2. Relatīvi atteikuma pamatojumi

2011. gada 17. februāra spriedumā lietā T-10/09 *Formula One Licensing/ITSB – Global Sports Media* (“F1-LIVE”) (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā aprakstošo raksturu, kādu sabiedrība piešķir elementam “f1”, un apzīmējumu nelielo līdzību, nepastāv preču zīmes “F1-LIVE”, ar ko apzīmē preces vai pakalpojumus saistībā ar Pirmās formulas jomu (proti, žurnālus, grāmatas, publikācijas, vietu rezervēšanu un konkursu organizēšanu

¹⁴ 2007. gada 10. oktobra spriedums lietā T-460/05 *Bang & Olufsen/ITSB* (Skaļruņa attēls), Krājums, II-4207. lpp.

internetā), un sabiedrības *Formula One Licensing BV* preču zīmju "F1" un "F1 Formula 1" sajaukšanas iespēja.

Konkrētā sabiedrības daļa uztvers burta "f" un cipara "1" kombināciju kā izteicienu "Pirmā formula", kas vispārēji apzīmē sacīkšu automašīnu kategoriju un – plašākā nozīmē – sacīkstes, kurās piedalās šādas automašīnas, saīsinājumu. Turklāt konkrētā sabiedrības daļa elementu "f1" Kopienas agrākajā grafiskajā preču zīmē "F1 Formula 1" var uztvert kā preču zīmi, kuru tās īpašnieks izmanto saistībā ar savu komercdarbību Pirmās formulas automašīnu sacīkšu jomā. Tādējādi konkrētā sabiedrības daļa neuztvers reģistrācijai pieteiktās preču zīmes elementu "f1" kā atšķirtspējīgu elementu, bet kā elementu, kas izmantots aprakstošiem mērķiem. Tādēļ parastajā drukā atveidotajam elementam "f1" piemīt vienīgi vāja atšķirtspēja attiecībā uz konkrētajām precēm un pakalpojumiem un [Eiropas] Savienībā izmantotās Kopienas grafiskās preču zīmes iespējamā reputācija galvenokārt ir saistīta ar preču zīmes "F1 Formula 1" logotipu "F1".

Konkrētāk, attiecībā uz vārdiskajām preču zīmēm "F1" patērētāji nesaistīs reģistrācijai pieteiktajā preču zīmē ietverto elementu "f1" ar agrāko preču zīmju īpašnieku tikai tādēļ, ka vienīgais apzīmējums, kuru tie ir pieraduši asociēt ar minēto īpašnieku, ir preču zīmes "F1 Formula 1" logotips, nevis parastajā drukā atveidotais logotips. Patērētāji uzskatīs parastajā drukā atveidoto apzīmējumu "F1" par "Pirmās formulas" saīsinājumu, proti, par aprakstošu norādi.

Attiecībā uz grafisko preču zīmi "F1 Formula 1", ņemot vērā vizuālās līdzības neesamību un vienīgi ierobežoto līdzību fonētiskajā un konceptuālajā ziņā, konkrētā sabiedrības daļa nesajauks reģistrācijai pieteikto preču zīmi ar šo. Šajā ziņā vispārīgā nozīmē, ko sabiedrība piešķir apzīmējumam "F1", garantē, ka šī sabiedrība sapratis, ka reģistrācijai pieteiktā preču zīme attiecas uz Pirmo formulu, bet absolūti atšķirīgā elementu salikuma dēļ neveidos saikni ar agrākās preču zīmes īpašnieka darbību.

3. Procesuālie jautājumi

2011. gada 9. februāra spriedumā lietā T-222/09 *Ineos Healthcare/ITSB – Teva Pharmaceutical Industries* ("ALPHAREN") (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa precizēja savu judikatūru attiecībā uz vispārzināmu faktu pārbaudi ITSB Apelāciju padomē tajā izskatāmās lietas gadījumā.

Atbilstoši Regulas Nr. 40/94 74. pantam lietas izskatīšanas procesos, kas attiecas uz relatīvu pamatu reģistrācijas noraidīšanai, ITSB aprobežojas ar faktu, pierādījumu un argumentu, ko puses iesniegušas, pārbaudi. Vispārējā tiesa uzskatīja, ka šis noteikums attiecas tostarp uz ITSB lēmumu faktisko pamatu, t.i., uz faktiem un pierādījumiem, ar kuriem var juridiski korekti pamatot lēmumus. Tādējādi Apelāciju padome, izskatot apelācijas sūdzību par lēmumu, ar kuru izbeigts iebildumu process, var pamatot savu lēmumu vienīgi ar faktiem un pierādījumiem, kurus iesniegušas puses. Tomēr ierobežojums attiecībā uz faktiskā pamata vērtēšanu, ko veic Apelāciju padome, neliedz tai papildus tiem faktiem, ko puses ir tieši izvirzījušas iebildumu procesā, ņemt vērā vispārzināmus faktus, t.i., tādus, ko varētu zināt visi vai ko var uzzināt no vispārēji pieejamiem avotiem.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka farmaceitisko preparātu un terapeitisko indikāciju aprakstus, ar kuriem Apelāciju padome pamatojusi savu vērtējumu par atsevišķu preču līdzību, ņemot vērā šo preču tehnisko raksturu, lai arī tie ir izvēlējumi no meklējumu, ko Apelāciju padome veikusi interneta vietnēs, rezultātiem, nekādi nevar uzskatīt par informāciju, ko veido vispārzināmi fakti. Vispārējā tiesa, uzskatot, ka, ja netiktu izmantota attiecīgā informācija, apstrīdētā lēmuma saturs būtu bijis citāds, daļēji atcēla šo lēmumu.

Ar 2011. gada 16. maija spriedumu lietā T-145/08 *Atlas Transport/ITSB – Atlas Air* ("ATLAS") (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējai tiesai bija iespēja precizēt, pirmkārt,

prasības, kādas piemērojamas attiecībā uz pienākumu sniegt pamatojumu apelācijas sūdzībai, kas iesniegta Apelāciju padomē, un, otrkārt, tiesas veikto pārbaudi attiecībā uz Apelāciju padomes lēmumu par spēkā neesamības atzīšanas procesa apturēšanu.

Pirmkārt, Vispārējā tiesa atgādināja, ka apelācijas sūdzība par lēmumu ir rakstveidā jāiesniedz ITSB divu mēnešu laikā pēc lēmuma izziņošanas dienas un četru mēnešu laikā pēc lēmuma izziņošanas dienas ir jāiesniedz rakstveida paziņojums, kurā izklāstīts apelācijas sūdzības pamatojums. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam, kas vēlas iesniegt apelācijas sūdzību Apelāciju padomei, ir pienākums – kura neizpildes gadījumā tā apelācijas sūdzība ir noraidāma kā nepieņemama – noteiktā termiņā iesniegt paziņojumu, kurā izklāstīts apelācijas sūdzības, ko tas iesniedzis ITSB, pamatojums, un ka šajā pamatojumā ir jābūt ietvertam vairāk nekā tikai norādei uz apstrīdēto lēmumu un apelācijas sūdzības iesniedzēja vēlmei, lai Apelāciju padome grozītu vai atceltu šo lēmumu. Turklāt no vārda “pamatojums” [*motifs*] gramatiskās interpretācijas izriet, ka apelācijas sūdzības iesniedzējam procesā Apelāciju padomē ir rakstveidā jāizklāsta tā iesniegtās apelācijas sūdzības iemesli. Apelāciju padomei nav ar dedukcijas palīdzību jānosaka motīvi, ar kuriem pamatota apelācijas sūdzība, kas tai jāizskata. Attiecīgi, ja apelācijas sūdzības iesniedzējs iesniedz paziņojumu, tam rakstveidā un pietiekami skaidri ir jānorāda, kādi ir faktiskie un/vai tiesiskie apstākļi, kas pamato tā lūgumu. Izskatāmajā lietā, ņemot vērā, ka apelācijas sūdzības iesniedzēja vēstulēs nav sniegts skaidrs un nepārprotams pamatojums un ka Apelāciju padomē iesniedzamā pamatojuma izklāstam tostarp ir jāļauj personai, kas, iespējams, iestāsies lietā, bez advokāta palīdzības izvērtēt iespēju atbildēt uz apelācijas sūdzībā ietvertajiem argumentiem, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Apelāciju padomē iesniegtā apelācijas sūdzība neatbilst Regulas Nr. 40/94 59. pantā paredzētajām prasībām.

Otrkārt, Vispārējā tiesa atgādināja, ka iespēja apturēt procesu Apelāciju padomē iebildumu procesā ir dalībvalstīs vispārēji atzītā principa par iespēju instancei, kas pieņem lēmumu, apturēt tajā izskatāmo procesu, ja to attaisno lietas apstākļi, izpausme. Šīs iespējas piemērošana pēc analogijas spēkā neesamības atzīšanas procesā ir attaisnota ar to, ka gan iebildumu procesa, gan procesa par relatīviem spēkā neesamības pamatiem mērķis ir novērtēt divu preču zīmju sajaukšanas iespēju, un ar to, ka iespēja apturēt procesu sekmē minēto procesu efektivitāti. Tātad Apelāciju padomei ir tiesības apturēt spēkā neesamības atzīšanas procesu, ja to attaisno apstākļi. Turpinot Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Apelāciju padomei ir plaša rīcības brīvība attiecībā uz procesa apturēšanu vai neapturēšanu. Šī rīcības brīvība tomēr nenozīmē, ka Apelāciju padomes vērtējumu nevar pārbaudīt tiesā, tomēr šī pārbaude ir ierobežoti attiecināma vienīgi uz jautājumu par acīmredzamas kļūdas vērtējumā esamību vai pilnvaru nepareizu izmantošanu. Vispārējā tiesa it īpaši šajā ziņā precizēja, ka Apelāciju padomei ir jāievēro vispārējie principi, kas reglamentē taisnīgu lietas izskatīšanu kādā noteiktā tiesību kopienā, ņemot vērā ne tikai tā procesa dalībnieka, kura Kopienas preču zīme ir apstrīdēta, intereses, bet arī citu procesa dalībnieku intereses.

2011. gada 9. septembra spriedumā lietā T-36/09 *dm-droguerie markt/ITSB – Distribuciones Mylar (“dm”)* (Krājumā vēl nav publicēts) ¹⁵ Vispārējā tiesa nosprieda, ka gadījumā, ja ITSB konstatē valodas, transkripcijas vai nepārprotamu kļūdu lēmumā, tas var izdarīt vienīgi labojumus, lai novērstu pareizrakstības vai gramatikas kļūdas, transkripcijas kļūdas vai kļūdas, kas ir tik acīmredzamas, ka

¹⁵ Tāpat attiecībā uz Kopienas dizainparaugiem un modeļiem skat. 2011. gada 18. oktobra spriedumu lietā T-53/10 *ReisenThel/ITSB – Dynamic Promotion* (Augļu kastēs un grozi) (Krājumā vēl nav publicēts), kurā tika nospriests, ka tiesību uz aizstāvību pārkāpums, kas radies tādēļ, ka lēmums ir ticis pieņemts, pirms beidzies prasītājam piešķirtais termiņš viņa apsvērumu iesniegšanai, nav acīmredzama kļūda Komisijas 2002. gada 21. oktobra Regulas (EK) Nr. 2245/2002, ar ko īsteno Padomes Regulu (EK) Nr. 6/2002 par Kopienas dizainparaugiem (OV L 341, 28. lpp.), 39. panta izpratnē. Šāds pārkāpums faktiski ir kļūda, kas ietekmē procesu, kura iznākumā tiek pieņemts lēmums, un attiecīgi var padarīt par spēkā neesošu šo lēmumu pēc būtības.

nevarētu būt paredzēts neviens cits teksts kā vien tas, kas izriet no labojuma. Turklāt lebildumu nodaļu kompetence no jauna lemt procesā, kurā tās jau ir pieņēmušas un paziņojušas lēmumu, ar kuru tiek izbeigts šis process, nevar pārsniegt gadījumus, kas paredzēti Regulas Nr. 207/2009 42. pantā (atsaukšanas, acīmredzamu kļūdu labošanas un pārskatīšanas procedūras). Tā kā izskatāmajā lietā veiktie grozījumi ietvēra ne vien nepabeigta teikuma, kura jēga nebija saprotama, pabeigšanu, bet ar tiem arī tika novērsta iekšēja pamatojuma pretruna, kā arī pretruna starp pamatojumu un rezolutīvo daļu, Vispārējā tiesa secināja, ka lebildumu nodaļas lēmuma sākotnējās redakcijas labojums ir skāris pašu šī lēmuma būtību un ka tāvad tas nav attiecies uz acīmredzamas kļūdas labošanu. Ņemot vērā šī pārkāpuma smagumu un nepārprotamo raksturu, Vispārējā tiesa atcēla Apelāciju padomes lēmumu, jo tā nebija konstatējusi lebildumu nodaļas lēmuma grozītās redakcijas neesamību un, attiecīgi, tā šo tiesību aktu nebija atzinusi par spēkā neesošu no tā pieņemšanas brīža.

Visbeidzot, 2011. gada 14. decembra spriedumā lietā T-504/09 *Völkl/ITSB – Marker Völkl* ("VÖLKL") (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa nosprieda, ka, tā kā apelācijas sūdzības izskatīšana Apelāciju padomē attiecas tikai uz daļu no reģistrācijas pieteikumā vai iebildumos norādītajām precēm vai pakalpojumiem, šī apelācijas sūdzība atļāva Apelāciju padomei veikt jaunu iebildumu pārbaudi pēc būtības, taču vienīgi saistībā ar minētajām precēm vai pakalpojumiem, jo tai nebija iesniegts reģistrācijas pieteikums un nebija celti iebildumi attiecībā uz pārējām precēm vai pakalpojumiem. Līdz ar to, tā kā Apelāciju padome atcēla lebildumu nodaļas lēmuma rezolutīvās daļas 2. punktu attiecībā uz pārējām precēm, tā pārsniedza savu Regulas Nr. 207/2009 64. panta 1. punktā noteikto kompetenci¹⁶.

4. Par preču zīmes faktiskas izmantošanas pierādījumu

Lietā T-108/08 *Zino Davidoff/ITSB – Kleinakis kai SIA* ("GOOD LIFE") (2011. gada 15. jūlija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts) iebildumu iesniedzēja pierādījumus par agrākās preču zīmes faktisko izmantošanu bija balstījusi tostarp uz Grieķijas Administratīvās preču zīmju komitejas lēmumu. Vispārējā tiesa šajā ziņā precizēja, ka, lai arī principā ITSB ir atļauts balstīties uz valsts iestādes lēmumu kā uz pierādījumu, tam tomēr ar visu vajadzīgo uzmanību un rūpīgi ir jāpārbauda, vai šie pierādījumi ir tādi, ar kuriem var pierādīt agrākās preču zīmes faktisko izmantošanu. Izskatāmajā lietā rūpīga Grieķijas lēmuma pārbaude esot atklājusi, ka tajā bija kodolīgi veiktas atsauces uz dokumentiem, kurus lietas dalībnieki iesnieguši, un argumentiem, kurus tie izvirzījuši procesā, kura iznākumā tika pieņemts šis lēmums. Turklāt šie dokumenti nebija pievienoti procesa ITSB lietas materiāliem un, attiecīgi, nebija Apelāciju padomes rīcībā. Tādējādi Apelāciju padome nevarēja ne saprast motivāciju, tostarp pierādījumu vērtējumu, ne identificēt pierādījumus, ar kuriem bija pamatots Grieķijas lēmums, kurā konstatēta agrākās preču zīmes faktiskā izmantošana. Tādējādi, pārņemot Grieķijas iestādes secinājumu, turklāt neizvērtējot, vai Grieķijas lēmums balstās uz pārliecinošiem pierādījumiem, Apelāciju padome bija pārkāpusi Regulas Nr. 40/94 74. panta 1. punktu un rūpības pienākumu.

¹⁶ Ir jānorāda, ka šajā spriedumā Vispārējā tiesa precizēja arī, ka, lai tiktu noteikts, vai prasītājs var apstrīdēt Apelāciju padomes lēmumu Vispārējā tiesā, ir jānoskaidro, ka ITSB Apelāciju padomes lēmums to ietekmē nelabvēlīgi Regulas Nr. 207/2009 65. panta 4. punkta izpratnē, ja, noraidījusi pieteikumu, kura apmierināšanas rezultātā procesa ITSB iznākums būtu labvēlīgs tā iesniedzējam, tā nodod lietu atpakaļ zemākajai instancei jaunai izskatīšanai, lai gan pastāv iespēja, ka šāda jauna izskatīšana varētu beigties ar šim lietas dalībniekam labvēlīgu lēmumu. Šāda iespēja nav pietiekama, lai šo scenāriju pielīdzinātu scenārijam, kura gadījumā Apelāciju padome apmierina pieteikumu, balstoties uz atsevišķiem tā pamatojumam izvirzītajiem pamatiem vai argumentiem, un noraida vai nevērtē pārējos pieteikumā ietvertos pamatus vai argumentus.

5. Kopienas dizainparaugs

2011. gada 14. jūnija spriedumā lietā T-68/10 *Sphere Time/ITSB – Punch* (Aukliņai piestiprināts pulkstenis) (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa Regulas Nr. 6/2002 7. panta 2. punkta –, kurā ļauts neņemt vērā nodošanu atklātībai, ja dizainparaugu, kuram tiek pieprasīta aizsardzība, sabiedrībai pieejamu ir darījis modelētājs, viņa tiesību pārņēmējs vai trešā persona modelētāja vai viņa tiesību pārņēmēja sniegtas informācijas vai veiktas darbības dēļ un divpadsmit mēnešu laikā pirms [reģistrācijas] pieteikuma iesniegšanas dienas vai, ja tiek attiecināta prioritāte, pirms prioritātes datuma, – piemērošanu spēkā neesamības atzīšanas procesā pakļāva nosacījumam, ka dizainparauga, uz kuru attiecas pieteikums par atzīšanu par spēkā neesošu, tiesību īpašniekam ir jāpierāda, ka tas ir vai nu minētā pieteikuma pamatojumam norādītā dizainparauga modelētājs, vai arī šī modelētāja tiesību pārņēmējs.

Šajā pat spriedumā Vispārējā tiesa paskaidroja jēdzienu “informēts lietotājs”, precizējot savu agrāko judikatūru ¹⁷ un uzsverot, ka attiecībā uz reklāmas izstrādājumiem šis jēdziens ietver, pirmkārt, profesionāli, kas tos iegādājas izplatīšanai galalietotājiem, un, otrkārt, pašus galalietotājus. Tā līdz ar to secināja, ka ar faktu, ka viena no abām informēto lietotāju grupām uztver attiecīgos dizainparaugus kā tādus, kuri rada vienu un to pašu kopiespaidu, pietiek, lai tiktu konstatēts, ka apstrīdētajam dizainparaugam nav individuāla rakstura. Visbeidzot, Vispārējā tiesa precizēja, ka saistībā ar vispārējā iespaيدا konkrēto vērtējumu nav atsevišķi un ekskluzīvi jāpārbauda agrāko dizainparaugu grafiskie attēlojumi, bet gan ir vispārīgi jāizvērtē esošo elementu kopums, kuri ļauj pietiekami precīzi un skaidri noteikt kopiespaidu, kādu rada attiecīgais dizainparaugs. Konkrētāk, attiecībā uz dizainparaugiem, kas ir izmantoti, tos neregistrējot, nevar izslēgt, ka neeksistē tāds grafisks attēlojums, kurā būtu parādītas visas to atbilstošās detaļas, kas būtu salīdzināms ar reģistrācijas pieteikumu. Tādējādi Vispārējā tiesa uzskatīja, ka būtu pārmērīgi prasīt pieteikuma par spēkā neesamības atzīšanu iesniedzējam, lai tas iesniegtu šādu attēlojumu visos gadījumos.

Piekļuve iestāžu dokumentiem

Judikatūra par piekļuvi dokumentiem 2011. gadā ir bijusi īpaši bagātīga, – to apliecina 23 izspriestās lietas, kurās aplūkoti dažādi šī jautājuma aspekti.

1. Interese celt prasību

2011. gada 22. marta spriedumā lietā T-233/09 *Access Info Europe/Padome* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa nosprieda, ka dokumenta pilnas versijas izpaušana trešās personas interneta vietnē – kura neievēro tiesisko regulējumu, kas piemērojams attiecībā uz sabiedrības piekļuvi Padomes dokumentiem, – neļauj uzskatīt, ka prasītājam nav vai vairs nav intereses prasīt tāda Padomes lēmuma atcelšanu, ar kuru tam tikusi atteikta pilnīga piekļuve šim dokumentam. Prasītājs it īpaši saglabā interesi lūgt atcelt iestādes aktu, lai netiktu pieļauts, ka nākotnē apgalvotais prettiesiskums atkārtosies. Tomēr šī interese celt prasību var pastāvēt tikai tad, ja apgalvotais prettiesiskums var atkārtoties nākotnē neatkarīgi no tās lietas apstākļiem, kurā prasītājs cēlis prasību. Tā tas ir prasības par Padomes lēmuma, ar kuru atteikta pilnīga piekļuve dokumentam, atcelšanu gadījumā, tādēļ ka, pirmkārt, prettiesiskums, uz ko atsaucas prasītājs, balstās uz vienu no Regulā (EK) Nr. 1049/2001 ¹⁸ paredzētajiem izņēmumiem interpretāciju, kuru Padome,

¹⁷ 2010. gada 22. jūnija spriedums lietā T-153/08 *Shenzhen Taiden/ITSB – Bosch Security Systems* (Sakaru iekārta), Krājums, II-2517. lpp.

¹⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

Ļoti iespējams, atkārtos jauna pieteikuma gadījumā, un, otrkārt, prasītājs kā asociācija, kuras mērķis ir veicināt pārskatāmību Eiropas Savienībā, iespējams, nākotnē iesniegs līdzīgus pieteikumus par piekļuvi šī paša veida dokumentiem.

2. Dokumentu definīcija

2011. gada 26. oktobra spriedumā lietā T-436/09 *Dufour/ECB* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējai tiesai bija jāprecizē dokumenta definīcija, kas ietverta Eiropas Centrālās Bankas (ECB) Lēmuma 2004/258/EK¹⁹ par publisku piekļuvi tās dokumentiem 3. panta a) punktā saistībā ar pieteikumu attiecībā uz piekļuvi datubāzei.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa no Lēmuma 2004/258 3. panta a) punkta noteikumiem secināja, ka dokumenta jēdziens nozīmē saglabātu saturu, kuru var reproducēt vai ar kuru var iepazīties pēc tā izdošanas, un tam, kā saturs tiek pasniegts, nav nozīmes. Turklāt Vispārējā tiesa precizēja, ka datubāzi raksturo tas, ka pastāv jebkāda veida saturs, un tas, ka pastāv fiksēts jebkāda veida nesējs, kurā šis saturs tiek glabāts. No tā Vispārējā tiesa secināja, ka datubāzē iekļauto datu kopums ir uzskatāms par dokumentu Lēmuma 2004/258 3. panta a) punkta izpratnē. Tā piebilda, ka, tā kā dati ir savstarpēji neatkarīgi, ECB bija pienākums veikt konkrētu un individuālu pārbaudi un atļaut daļēju piekļuvi datiem, kuru individualizēšanu būtu bijis iespējams veikt, pateicoties meklēšanas iespējām, kādas tai bija attiecīgajā datubāzē, ar nosacījumu, ka šie dati neietilpst Lēmuma 2004/258 4. pantā paredzēto izņēmumu piemērošanas jomā.

3. Par izņēmumu saistībā ar lēmumu pieņemšanas procesa aizsardzību

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Access Info Europe/Padome* Vispārējā tiesa atcēla Padomes lēmumu, nospriežot, ka tā nav pierādījusi, ka informācijas attiecībā uz priekšlikumu, kas ietverti dokumentā par priekšlikumu regulai par sabiedrības piekļuvi dokumentiem, autoru identitāti izpaušana nopietni kaitētu notiekošajam lēmuma pieņemšanas procesam. Precizējusi, ka sabiedrībai ir tiesības uz piekļuvi visiem dokumentiem, kurus tā lūdz izpaust, Vispārējā tiesa atgādināja, ka gadījumos, kad Padome darbojas likumdevēja statusā, lai dotu pilsoņiem iespēju kontrolēt tiesību akta pamatā esošās informācijas kopumu, ir jāsniedz vēl plašāka piekļuve. Pilsoņu iespēja pārzināt likumdošanas darbības pamatus ir nosacījums, lai tie varētu efektīvi īstenot savas demokrātiskās tiesības. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa nosprieda, ka attiecīgajā dokumentā ietvertu autoru identitātes izpaušanas risks, kas samazinātu dalībvalstu delegāciju rīcības brīvību likumdošanas procesā, grozīt savu nostāju un būtiski apdraudētu kompromisa panākšanas iespējas, nav uzskatāms par pietiekami nopietnu un paredzamu risku.

2011. gada 7. jūnija spriedumā lietā T-471/08 *Toland/Parlaments* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa atcēla Eiropas Parlamenta lēmumu, ar kuru tas bija atteicis sniegt piekļuvi Parlamenta iekšējās revīzijas dienesta sagatavotajam revīzijas ziņojumam par deputātu palīgu kompensācijām, pamatojot šo atteikumu ar to, ka šā ziņojuma izpaušana nopietni kaitētu tā lēmumu pieņemšanas procedūrai. Lai arī atzīstot, ka attiecīgais revīzijas ziņojums patiešām ir dokuments, kuru iestāde sagatavojusi iekšējām vajadzībām, un ka tas attiecas uz jautājumu, kurā iestāde vēl nav pieņēmusi lēmumu, Vispārējā tiesa nosprieda, ka iestāde nav juridiski pietiekami pierādījusi, ka šī dokumenta izpaušana konkrēti un tieši kaitētu tās lēmumpieņemšanas procesam un ka tai uz to būtu būtiska ietekme. Apstrīdētajā lēmumā nebija ietverts neviens fakts elements, kas ļautu secināt, ka šis lēmumu pieņemšanas procedūras apdraudējuma risks tā pieņemšanas laikā būtu bijis saprātīgi

¹⁹ Eiropas Centrālās bankas 2004. gada 4. marta Lēmums 2004/258/EK par publisku piekļuvi Eiropas Centrālās bankas dokumentiem (OV L 80, 42. lpp.).

paredzams, nevis tikai hipotētisks. Vispārējā tiesa šajā ziņā piebilda, ka nedz apstākļi, ka Parlamentā locekļu rīcībā nodoto finanšu līdzekļu izlietojums ir jutīgs temats, kuram mediji seko ar lielu interesi, nedz apgalvojums par lēmumu pieņemšanas procedūras sarežģītību paši par sevi nevar būt pietiekams objektīvs iemesls bažām par nopietnu kaitējumu lēmumu pieņemšanas procedūrai.

4. Par izņēmumu, kas ir balstīts uz pārbaudes, izmeklēšanas un revīzijas darbību mērķu aizsardzību

2011. gada 9. septembra spriedumā lietā T-29/08 *LPN/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa atgādināja, ka, lai arī iestādei principā ir jāveic katra pieprasītā dokumenta konkrēts un individuāls vērtējums, lai noteiktu, ciktāl tiesībām uz piekļuvi ir piemērojams izņēmums un vai var tikt piešķirta daļēja piekļuve, tā var no šī pienākuma atkāpties, ja konkrētā gadījuma īpašajos apstākļos ir acīmredzams, ka piekļuve ir vai nu jālīdz, vai jāpiešķir. Šādā gadījumā iestāde principā savu lēmumu par piekļuves atteikumu var pamatot ar vispārējām prezumpcijām, kas ir piemērojamas noteiktām dokumentu kategorijām.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa nosprieda, ka tādēļ, ka prasītājam nav tiesību iepazīties ar Komisijas administratīvās lietas materiāliem saistībā ar prasību sakarā ar pienākumu neizpildi, pēc analogijas ar ieinteresēto personu procesuālo stāvokli valsts atbalsta kontroles procedūrās ir jāatzīst, ka pastāv vispārēja prezumpcija, saskaņā ar kuru administratīvās lietas materiālu izpaušana principā varētu apdraudēt izmeklēšanas darbību mērķus. Tādēļ ir pietiekami, ka Komisija pārbauda, vai šāda vispārēja prezumpcija ir jāpiemēro attiecībā uz pieprasīto dokumentu kopumu, un tai nav katrā ziņā iepriekš jāveic konkrēts un individuāls katra no šiem pieprasītajiem dokumentiem saturs vērtējums. Procesa par pienākumu neizpildi norises laikā Komisijai noteikti jāievēro pieņēmums, ka šī vispārējā prezumpcija attiecas uz visu pieprasīto dokumentu kopumu. Šī prezumpcija tomēr neizslēdz ieinteresēto personu tiesības pierādīt, ka uz kādu no publiskot pieprasītajiem dokumentiem neattiecas minētā prezumpcija vai arī ka pastāv sevišķas sabiedrības intereses, kas attaisno pieprasīto dokumentu izpaušanu saskaņā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 2. punktu.

Turklāt lietā T-437/08 *CDC Hydrogene Peroxide/Komisija*, kurā pasludināts 2011. gada 15. decembra spriedums (Krājumā vēl nav publicēts), prasītājs apstrīdēja Komisijas lēmumu, ar kuru tam tika atteikts sniegt piekļuvi lietas materiālu par deviņiem uzņēmumiem – aizliegtas vienošanās ūdeņraža peroksīda tirgū dalībniekiem – saturs rādītājam. Komisija savu atteikumu pamatoja, atsaucoties tostarp uz nepieciešamību aizsargāt savas politikas efektivitāti aizliegto vienošanos jomā, konkrētāk, ar tās iecietības programmu. Vispārējā tiesa atcēla Komisijas lēmumu, jo tā nebija pierādījusi, ka attiecīgā lēmuma publiskošana izraisītu risku konkrēti un faktiski ietekmēt aizsargātās intereses.

Attiecībā uz izņēmumu saistībā ar komerciālo interešu aizsardzību Vispārējā tiesa nosprieda, ka sabiedrības, kas bijusi aizliegtās vienošanās dalībniece, intereses izvairīties no prasībām par zaudējumu atlīdzību nevar tikt kvalificētas kā komerciālās intereses un katrā ziņā, it īpaši ņemot vērā visu personu tiesības lūgt atlīdzināt kaitējumu, kas tām nodarīts ar rīcību, kura var traucēt vai traucē konkurencei, tās neveido aizsargājamās intereses.

Attiecībā uz izņēmumu saistībā ar Komisijas izmeklēšanas darbību mērķu aizsardzību Vispārējā tiesa nosprieda, ka izmeklēšanas darbības konkrētā lietā ir pabeigtas ar galīgā lēmuma pieņemšanu, neatkarīgi no tā, ka vēlāk tiesas, iespējams, atcels šo lēmumu, jo šajā brīdī pati iestāde uzskata procedūru par pabeigtu. Turklāt Vispārējā tiesa noraidīja Komisijas argumentu, ka izņēmums, kas pamatots ar izmeklēšanas darbību aizsardzības mērķu jēdzienu, nav atkarīgs no jebkādas konkrētas procedūras un to var vispārēji izvirzīt, lai atteiktu izpaust jebkuru dokumentu, kas var apdraudēt Komisijas politiku aizliegto vienošanos jomā, konkrētāk, tās iecietības programmu. Tik plaša jēdziena "izmeklēšanas darbības" interpretācija nav savienojama ar principu, saskaņā ar kuru Regulas

Nr. 1049/2001 4. pantā paredzētie izņēmumi ir jāinterpretē un jāpiemēro šauri. Vispārējā tiesa uzsvēra, ka Regula Nr. 1049/2001 neļauj pieņemt, ka pret Savienības konkurences politiku, piemērojot šo regulu, būtu jāattiecas atšķirīgi salīdzinājumā ar citām Savienības politikām, tādēļ nav neviena iemesla jēdzienu “izmeklēšanas darbību mērķi” interpretēt atšķirīgi saistībā ar konkurences politiku. Visbeidzot, Vispārējā tiesa atgādināja, ka iecietības un sadarbības programmas nav vienīgie līdzekļi, lai tiktu garantēta Savienības konkurences tiesību normu ievērošana. Prasības par zaudējumu atlīdzību valsts tiesās arī var būtiski palīdzēt saglabāt efektīvu konkurenci Savienībā.

5. Atsaukšanās uz izņēmumiem, ko veic aktu izdevusi dalībvalsts

2011. gada 13. janvāra spriedumā lietā T-362/08 *IFAW Internationaler Tierschutz-Fonds/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) tika aplūkots jautājums par Savienības tiesas veiktu materiāltiesiskā izņēmuma, kuru izvirzījusi dalībvalsts saistībā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 5. punktu, piemērošanas pārbaudi. Šī norma atļauj dalībvalstij pieprasīt, lai iestāde, kurai iesniegts pieteikums par piekļuves sniegšanu dokumentam, kuru izdevusi šī dalībvalsts, šo dokumentu neizpaustu bez tās iepriekšējās piekrišanas ²⁰.

Vispārējā tiesa precizēja, ka gadījumā, ja iestādes lēmums, ar kuru tiek atteikta piekļuve dalībvalsts izdotam dokumentam, atbilst attiecīgās dalībvalsts lūgumam saskaņā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 5. punktu, Savienības tiesai pēc pieprasījuma iesniedzēja, kuram attiecīgā iestāde ir atteikusi piekļuvi, lūguma ir jāpārbauda, vai minētais atteikums varēja tikt pamatots ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1.–3. punktā minētajiem izņēmumiem un vai šis atteikums ir balstīts uz šo izņēmumu vērtējumu, ko veikusi iestāde pati vai attiecīgā dalībvalsts. No tā izriet, ka, ņemot vērā Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 5. punktu, Savienības tiesas pārbaude neaprobežojas tikai ar *prima facie* pārbaudi. Šīs tiesību normas piemērošana netraucē veikt pilnu Komisijas lēmuma par atteikumu, kurā tostarp jābūt ievērotam pienākumam norādīt pamatojumu un kuram jābūt balstītam uz attiecīgās dalībvalsts veiktu materiāltiesisku Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 1.–3. punktā paredzēto izņēmumu piemērojamības vērtējumu, pārbaudi. Dalībvalstij saistībā ar Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 5. punkta piemērošanu ir plaša rīcības brīvība, nosakot, vai ar šīs regulas 4. panta 1. punkta a) apakšpunktā paredzēto izņēmumu jomām saistīto dokumentu izpaušana varētu kaitēt sabiedrības interesēm. Jautājuma, vai dokumenta izpaušana kaitē ar šādiem materiāltiesiskiem izņēmumiem aizsargātām sabiedrības interesēm, vērtējums var skart šīs dalībvalsts politisko atbildību. Šādā gadījumā attiecīgajai dalībvalstij, tieši tāpat kā iestādei, ir jāatzīst plaša rīcības brīvība. Savienības tiesai līdz ar to ir tikai jāpārbauda, vai ir ievērotas procesuālās normas un norādīts pamatojums, kā arī faktisko apstākļu saturiskā pareizība, vai nav pieļautas acīmredzamas kļūdas vērtējumā un vai pilnvaras nav izmantotas nepareizi.

Kopējā ārpolitika un drošības politika – ierobežojoši pasākumi

2011. gadā tiesvedības par ierobežojošiem pasākumiem sasniedza iepriekš nepieredzētu plašumu – to ilustrē vairāk nekā 90 ierosinātās lietas. Vispārējās tiesas spriedumus raksturo ātrums, ar kādu tie taisīti, un tas, ka tajos ir apstiprinātas prasības attiecībā uz pienākumu norādīt pamatojumu lēmumiem, ar kuriem tiek noteikti šādi pasākumi.

²⁰ Visai līdzīgs problēmjautājums tika aplūkots 2011. gada 24. maija spriedumā lietā T-250/08 *Batchelor/Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts). Tajā Vispārējā tiesa atgādināja, ka Regulas Nr. 1049/2001 4. panta 3. punkta otrajā daļā paredzētā izņēmuma mērķis ir aizsargāt noteikta veida dokumentus, kas sagatavoti saistībā ar procedūru, kuras izpaušana, pat pēc šīs procedūras pabeigšanas, kaitētu attiecīgās iestādes lēmumpieņemšanas procesam. Šajos dokumentos ir jābūt ietvertam “viedokļu izklāstam iekšējām vajadzībām sakarā ar apspriedēm un iepriekšējām pārrunām attiecīgās iestādes iekšienē”. Šajā kategorijā neietilpst dokumenti, ko iestādei nosūtījusi persona vai ārēja struktūra viedokļu apmaiņas ar attiecīgo iestādi nolūkā.

Tādējādi lietas *Bamba/Padome* (2011. gada 8. jūnija spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) gadījumā – kas tika izskatīta paātrinātajā procesā paplašinātā sastāvā un mazāk kā četrus mēnešus pēc prasības celšanas – Vispārējai tiesai bija jālemj par ierobežojošo pasākumu tiesiskumu, kuri bija noteikti attiecībā uz *Nadiany Bamba*, bijušā Kotdivuāras prezidenta *Laurent Gbagbo* otro sievu. Šie pasākumi bija saistīti ar prezidenta vēlēšanām, kas 2010. gada rudenī notika Kotdivuārā un pēc kurām Apvienoto Nāciju Organizācija (ANO) apstiprināja, ka vēlēšanās ir uzvarējis *Alassane Ouattara*. Arī Savienība atzina *A. Ouattara* k-ga uzvaru un aicināja visus Kotdivuāras vadītājus – gan civilos, gan militāros – atzīt demokrātiski ievēlētā prezidenta pilnvaras, apstiprinot savu apņemību noteikt sodus, kas vērsti pret tiem, kuri turpinātu likt šķēršļus Kotdivuāras tautas suverēni paustās gribas ievērošanai.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja, ka pārbaudes tiesā efektivitāte nozīmē, ka attiecīgajai Savienības iestādei līdzekļu iesaldēšanas pamatojums ir jāpaziņo cik ātri vien iespējams – vai nu šo pasākumu noteikšanas brīdī, vai vismaz pēc iespējas ātrāk pēc šīs noteikšanas, lai dotu iespēju adresātiem savlaicīgi izmantot savas apstrīdēšanas tiesības. Ņemot vērā, ka ieinteresētajai personai nav tiesību tikt uzklautai pirms sākotnējā lēmuma, ar kuru tiek noteikti šādi pasākumi, pieņemšanas, pienākuma norādīt pamatojumu ievērošana ir vēl jo būtiskāka, jo tā ir vienīgā garantija, kas ļauj ieinteresētajai personai lietderīgi izmantot tās rīcībā esošos pārsūdzības veidus, lai apstrīdētu minētā pasākuma tiesiskumu. Būtībā tāda Padomes akta pamatojumam, ar kuru tiek noteikti šādi ierobežojoši pasākumi, ir jāattiecas ne tikai uz šī akta piemērošanas tiesiskajiem nosacījumiem, bet arī uz īpašajiem un konkrētajiem iemesliem, kuru dēļ Padome, īstenojot savu rīcības brīvību, uzskata, ka ieinteresētajai personai ir jāpiemēro šie pasākumi. Tā kā Padomei ir šāda rīcības brīvība attiecībā uz faktiem, kas ir jāņem vērā, nosakot vai saglabājot līdzekļu iesaldēšanas pasākumu, nevar pieprasīt, lai tā vēl konkrētāk norādītu, kā konkrēti personas līdzekļu iesaldēšana varētu palīdzēt novērst šķēršļus miera un nacionālā izlīguma procesam, vai lai tā iesniegtu pierādījumus par to, ka ieinteresētā persona varētu izmantot savus līdzekļus, lai nākotnē radītu šādus šķēršļus.

Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa konstatēja, ka Padome, lai pamatotu *N. Bamba* k-dzes iekļaušanu apstrīdētajā sarakstā, ir izteikusi tikai neskaidrus un vispārīgus apsvērumus. Konkrētāk, norāde, ka viņa ir grupas *Cyclone*, laikraksta "Le temps" izdevējas, direktore, nav tāds apstāklis, kas attiecībā uz viņu specifiski un konkrēti varētu pamatot apstrīdētos aktus. Nepastāvot konkrētam pierādījumam, šī norāde neļauj konstatēt, kā *N. Bamba* k-dze varētu likt šķēršļus miera un izlīguma procesam, publiski kurinot naidu un mudinot uz vardarbību, kā arī piedaloties dezinformācijas kampaņās saistībā ar prezidenta 2010. gada vēlēšanām.

Šajos apstākļos Vispārējā tiesa nosprieda, ka apstrīdēto aktu pamatojums nav ļāvis *N. Bamba* k-dzei apstrīdēt to tiesiskumu Vispārējā tiesā. Tā precizēja, ka tas nav viņai ļāvis veikt akta pamatotības pārbaudi, un līdz ar to atcēla apstrīdētos tiesību aktus, tiem tomēr paliekot juridiski saistošiem līdz apelācijas sūdzības iesniegšanas Tiesā termiņa beigām, proti, divus mēnešus un desmit dienas pēc sprieduma paziņošanas, vai, ja tiek iesniegta apelācijas sūdzība, pēc tās noraidīšanas saskaņā ar LESD 280. pantu un 264. panta otro daļu.

Saistībā ar cīņu pret kodolieroču izplatīšanu tāpat ir jāatzīmē, ka 2011. gada 7. decembra spriedumā lietā T-562/10 *HTTS/Padome* (Krājumā vēl nav publicēts, pasludināts, lietu izskatot aizmuguriski) Vispārējā tiesa atcēla regulu, ar kuru attiecībā uz prasītāju bija noteikti ierobežojoši pasākumi, konstatējot, ka Padomes sniegtie pierādījumi pašos pamatos ir pretrunīgi un neļauj saprast, vai prasītājas nosaukums sarakstā ticis iekļauts tāpēc, ka joprojām pastāv agrākajā regulā konstatētie apstākļi, proti, saikne starp prasītāju un *HDSL*, vai arī jauno apstākļu, proti, tiešās saiknes starp prasītāju un *IRISL*, dēļ. Katrā ziņā nedz regula, nedz Padomes atbildes vēstule uz prasītājas nosūtīto pārskatīšanas lūgumu neļāva izvērtēt iemeslus, kuru dēļ Padome bija uzskatījusi, ka prasītājas norādītie fakti saistībā ar tās darbības raksturu un tās autonomiju attiecībā pret *HDSL* un *IRISL* nevarēja mainīt

tās nostāju jautājumā par ierobežojošo pasākumu pret prasītāju atstāšanu spēkā. Tāpat Padome nebija precizējusi kontroles, ko attiecībā uz prasītāju šķietami īsteno *IRISL*, raksturu vai darbības, ko prasītāja veic par labu *IRISL*. Vispārējā tiesa apstrīdēto regulu daļā, kurā tā attiecās uz prasītāju, atcēla pienākuma norādīt pamatojumu pārkāpuma dēļ. Lai nopietni un neatgriezeniski nekaitētu ar šo regulu noteikto ierobežojošo pasākumu efektivitātei un novērstu, ka prasītāja varētu rīkoties tā, lai izvairītos no vēlāku ierobežojošu pasākumu sekām, Vispārējā tiesa tomēr nosprieda atstāt spēkā šīs regulas sekas laikposmā, kas nedrīkst pārsniegt divus mēnešus no šī sprieduma pasludināšanas datuma.

Vide – Siltumnīcas efekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēma

Lietā T-369/07 Latvija/Komisija (2011. gada 22. marta spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) tika aplūkots Komisijas lēmums, ar kuru par neatbilstošu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmai, kas izveidota ar Direktīvu 2003/87/EK ²¹, tika atzīts emisijas kvotu valsts sadales plāna (turpmāk tekstā – “VSP”), ko Latvijas Republika paziņojusi attiecībā uz laikposmu no 2008. līdz 2012. gadam, grozījumu aspekts. Šis grozītais VSP, kuru Latvijas Republika bija paziņojusi, bija sagatavots pēc Komisijas pirmā lēmuma, ar kuru tā par neatbilstošu Direktīvai 2003/87 bija atzinusi sākotnējo VSP aspektu un kā nosacījumu iebildumu neizteikšanai attiecībā uz VSP bija pieprasījusi, lai tiktu iesniegti tā grozījumi, samazinot kopējo piešķiramo kvotu daudzumu. Tomēr pēc Direktīvas 2003/87 9. panta 3. punktā paredzētā termiņa beigām tika pieņemts lēmums par grozīto VSP, kurā noteikts, ka triju mēnešu laikā pēc emisijas kvotu valsts sadales plāna paziņošanas, ko veic dalībvalsts, Komisija var noraidīt šo plānu vai kādu tā aspektu sakarā ar tā neatbilstību minētās direktīvas III pielikumā minētajiem kritērijiem.

Lai noteiktu, vai Komisija varēja tiesiski pieņemt apstrīdēto lēmumu pēc šī termiņa beigām, Vispārējā tiesa norādīja – ja Komisija trīs mēnešu termiņā pēc tam, kad dalībvalsts ir paziņojusi savu VSP, atsakās izmantot šīs pilnvaras, dalībvalsts principā var īstenot minēto VSP, nepastāvot vajadzībai saņemt Komisijas apstiprinājumu. Tādējādi, pabeidzot VSP pārbaudes procedūru, nav obligāti jāpieņem oficiāls lēmums. Turpretim Vispārējā tiesa uzsvēra, ka Komisijai var nākties izmantot savas lēmumu pieņemšanas pilnvaras, ja dalībvalsts, lai gan ir izteikti iebildumi, atturas vai atsakās no sava VSP grozīšanas, pirms ir beidzies trīs mēnešu termiņš. Šāda Komisijas lēmuma par noraidīšanu neesamības gadījumā paziņotais VSP kļūst galīgs un uz to tiek attiecināta tiesiskuma prezumpcija, kas ļauj dalībvalstij to īstenot.

Attiecībā uz grozījumiem, kas, kā izskatāmajā lietā, veikti izvērtēšanas procedūras beidzamajā posmā, Vispārējā tiesa norādīja, ka to mērķis tieši ir novērst Komisijas sākotnēji paustos iebildumus. Tādējādi tas, ka Komisija minētos grozījumus akceptē, ir tikai neizbēgamas sekas iebildumiem, kurus tā sākotnēji formulējusi, nevis vispārēju atļauju piešķiršanas pilnvaru izpausme. Komisijai, akceptējot VSP veiktos grozījumus, nav jāpieņem oficiāls lēmums.

Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka saskaņā ar Direktīvas 2003/87 9. panta 3. punktu uzsāktās procedūras mērķis ir nodrošināt dalībvalstīm tiesisko drošību un it īpaši dot tām iespēju īsā laikā spriest gūt skaidrību par veidu, kādā tās var sadalīt emisijas kvotas un pārvaldīt kvotu tirdzniecības sistēmu, pamatojoties uz savu VSP attiecīgajā laikposmā. Pastāv leģitīma interese, lai VSP visā tā spēkā esamības laikā nebūtu pakļauts riskam, ka Komisija to varētu apstrīdēt. Šie apsvērumi attiecas uz

²¹ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 13. oktobra Direktīvas 2003/87/EK, ar kuru nosaka sistēmu siltumnīcas efektu izraisošo gāzu emisijas kvotu tirdzniecībai Kopienā un groza Padomes Direktīvu 96/61/EK (OV L 275, 32. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 27. oktobra Direktīvu 2004/101/EK (OV L 338, 18. lpp.).

visiem VSP, neatkarīgi no tā, vai runa ir par sākotnēji paziņoto versiju vai vēlāk pārskatīto un paziņoto versiju, un vēl jo vairāk, ja pirms Komisijas kontroles jau ir noticis pārbaudes pirmais posms.

Līdz ar to paziņošanas jēdziens Direktīvas 2003/87 9. panta 3. punkta izpratnē attiecas gan uz sākotnējo, gan uz turpmāko dažādu VSP versiju paziņošanu, tādējādi pēc katras šādas paziņošanas trīs mēnešu termiņu sāk skaitīt no jauna. Izskatāmajā lietā Vispārējā tiesa atcēla apstrīdēto lēmumu, jo tas bija pieņemts pēc minētā termiņa beigām, kuram beidzoties, pārskatītais VSP bija kļuvis galīgs.

Sabiedrības veselība

Lietā T-257/07 Francija/Komisija (2011. gada 9. septembra spriedums, Krājumā vēl nav publicēts, pārsūdzēts apelācijas kārtībā) prasītāja lūdza atcelt regulu, ar kuru Komisija bija grozījusi Regulu (EK) Nr. 999/2001²², jo tajā bija paredzēti mazāk ierobežojoši uzraudzības un apkarošanas pasākumi nekā agrāk noteiktie attiecībā uz aitu un kazu ganāmpulkiem. Šajā ziņā Vispārējā tiesa precizēja, ka sabiedrībai par nepieņemamu uzskatītā riska līmeņa noteikšana ir jāveic iestādēm, kuras ir atbildīgas par politisko izvēli, nosakot atbilstošo aizsardzības līmeni. Šīm iestādēm ir jānosaka kritiskais sliekšnis iespējai, ka sabiedrības veselība, drošība un vide tiks negatīvi ietekmēta, un šo iespējamo seku smagums, kāds tām attiecībā uz šo sabiedrību vairs nešķiet pieņemams un pret kuru, tiklīdz tas ir pārkāpts, ir jāpiemēro preventīvi pasākumi, kaut arī pastāv zinātniskas neskaidrības. Nosakot sabiedrībai par nepieņemamu uzskatītā riska līmeni, iestādēm ir saistošs pienākums nodrošināt augstu sabiedrības veselības, drošības un vides aizsardzības līmeni, tomēr tās nevar pieņemt pilnīgi hipotētisku pieeju riskam un balstīt savus lēmumus uz "nulles riska" līmeni. Vispārējā tiesa norādīja arī, ka riska pārvaldība ir iestādes, kura sastopas ar risku, veikto darbību kopums, lai samazinātu risku līdz tādām līmenim, kāds tiek uzskatīts par sabiedrībā pieņemamu, ievērojot šīs iestādes pienākumu nodrošināt augstu sabiedrības veselības, drošības un vides aizsardzības līmeni.

Turklāt Vispārējā tiesa uzsvēra, ka kompetentajai iestādei saprātīgā laikā ir atkārtoti jāizvērtē ieviestie pagaidu pasākumi, jo, ja jauna informācija maina izpratni par risku vai norāda, ka šo risku var ierobežot ar mazāk ierobežojošiem pasākumiem nekā esošie, iestādēm ir jānodrošina tiesiskā regulējuma pielāgošana jaunajiem datiem. Tādējādi jaunas zinātniskas atziņas vai atklājumi, ja tie pamato preventīva pasākuma mikstināšanu, groza publiskas iestādes pienākuma konkrēto saturu pastāvīgi saglabāt augstu veselības aizsardzības pakāpi. Ja šādi jauni pierādījumi groza sākotnējo risku novērtējumu, mazāk ierobežojošu pagaidu pasākumu ieviešanas tiesiskums ir jāizvērtē, ņemot vērā šos pierādījumus, nevis atbilstoši tai informācijai, kāda bija risku novērtējuma pamatā, pieņemot sākotnējos pagaidu pasākumus. Tikai tad, ja šī jaunā riska pakāpe pārsniedz sabiedrībā par pieņemamu atzītu riska pakāpi, tiesai ir jāatzīst piesardzības principa pārkāpums.

Televīzijas apraide

Lietā T-385/07 FIFA/Komisija un lietā T-55/08 UEFA/Komisija (2011. gada 17. februāra spriedumi, Krājumā vēl nav publicēti, pārsūdzēti apelācijas kārtībā) Vispārējā tiesa izskatīja prasības atcelt tiesību aktu, ko pasaules mēroga izpildinstitūcija futbola jautājumos un Eiropas futbola vadošā organizācija bija cēlušas par Komisijas lēmumiem, ar kuriem tā par Savienības tiesībām atbilstošiem bija atzinusi Beļģijas Karalistes un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes sagatavotos sarakstus, kuros uzskaitīti notikumi, kas tiek uzskatīti par sabiedrībai īpaši svarīgiem Direktīvas 89/552/EEK²³

²² Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 22. maija Regula (EK) Nr. 999/2001, ar ko paredz noteikumus dažu transmisīvo sūkļveida encefalopātiju profilaksei, kontrolei un apkarošanai (OV L 147, 1. lpp.).

²³ Padomes 1989. gada 3. oktobra Direktīva 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV L 298, 23. lpp.).

3.a panta 1. punkta izpratnē. Attiecībā uz Beļģiju šajos sarakstos bija ietvertas visas Pasaules kausa izcīņas futbolā fināla posma spēles un attiecībā uz Apvienoto Karalisti – visas Eiropas futbola čempionāta (*EURO*) fināla posma spēles. Šie saraksti bija nosūtīti Komisijai atbilstoši Direktīvai 89/552, kurā dalībvalstīm ir atļauts aizliegt ekskluzīvu tādu notikumu televīzijas apraidi, kurus tās atzīst par savai sabiedrībai īpaši svarīgiem, ja šādas apraides dēļ lielai dalībvalsts sabiedrības daļai tiktu liegta iespēja sekot līdzi šiem notikumiem bezmaksas televīzijā.

Vispārējā tiesa vispirms puda viedokli, ka Direktīvas 97/36/EK²⁴ astoņpadsmitajā apsvērumā veiktā atsaucē uz Pasaules kausa izcīņu futbolā un uz *EURO* netieši norāda, ka, ja dalībvalsts ietver šo sacīkšu spēles sarakstā, ko tā ir izvēlējusies izveidot, tās paziņojumā Komisijai nav jānorāda īpašs pamatojums, kāpēc tas ir sabiedrībai īpaši svarīgs notikums. Tomēr iespējamo Komisijas secinājumu, saskaņā ar kuru visa Pasaules kausa izcīņas un *EURO* ierakstīšana kādas dalībvalsts sabiedrībai īpaši svarīgu notikumu sarakstā ir saderīga ar Kopienas tiesībām, tāpēc ka šīs sacensības pēc to raksturojumiem ir uzskatāmas par vienu notikumu, var apstrīdēt, pamatojoties uz konkrētiem pierādījumiem. Konkrētāk, prasītājam ir jāpierāda, ka Pasaules kausa izcīņas “parastās” spēles (proti, spēles, izņemot pusfinālus, finālu un attiecīgās valsts komandas spēles) un spēles, kas nav “galā” *EURO* spēles (proti, spēles, izņemot atklāšanas spēli un finālu), nav sabiedrībai īpaši svarīgi notikumi no attiecīgās valsts sabiedrības viedokļa.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa precizēja, ka “galvenās” un “galā” spēles, kā arī spēles, kurās piedalās attiecīgās valsts komanda, ir īpaši svarīgas attiecīgās dalībvalsts sabiedrībai un tādējādi var tikt iekļautas valsts sarakstā, kurā uzskaitīti notikumi, kurus šai sabiedrībai ir jābūt iespējai skatīties bezmaksas televīzijā. Attiecībā uz citām Pasaules kausa izcīņas un *EURO* spēlēm Vispārējā tiesa norādīja, ka šīs sacīkstes var uzskatīt par vienu notikumu, nevis par atsevišķās spēlēs iedalāmu notikumu virkni. Tā precizēja, ka no citām spēlēm, izņemot “galvenās” spēles, “galā” spēles un spēles, kurās piedalās attiecīgās valsts komanda, var būt atkarīga šo komandu dalība “galvenajās” un “galā” spēlēs, kas var izraisīt īpašu sabiedrības interesi sekot šīm spēlēm. Šajā ziņā Vispārējā tiesa uzsvēra, ka iepriekš – brīdī, kad tiek sagatavoti valsts saraksti vai iegūtas apraides tiesības, – nevar noteikt, kuras spēles būs patiešām izšķirošas šo sacīkšu turpmākajiem posmiem vai kurās izšķirsies attiecīgās valsts komandas liktenis. Šī iemesla dēļ Vispārējā tiesa uzskatīja, ka apstākļi, ka noteiktas spēles, kas nav “galvenās” un “galā” spēles, var izšķirt dalību “galvenajās” un “galā” spēlēs, var pamatot dalībvalsts lēmumu uzskatīt visas šo sacīkšu spēles par sabiedrībai īpaši svarīgiem notikumiem. Turklāt Vispārējā tiesa konstatēja sabiedrībai īpaši svarīgu notikumu saskaņošanas neesamību un norādīja, ka “parasto” spēļu skatītāju skaits pēdējo sacīkšu laikā parāda, ka šīs spēles ir piesaistījušas ievērojama televīzijas skatītāju skaita interesi, tostarp nozīmīgu skatītāju daļu, kura parasti par futbolu neinteresējas.

Visbeidzot Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai arī Pasaules kausa izcīņas un *EURO* kvalifikācija par sabiedrībai īpaši svarīgiem notikumiem var ietekmēt maksu, ko FIFA un UEFA saņems par šo sacīkšu apraides tiesību piešķiršanu, tā neatņem šo tiesību komerciālo vērtību, jo nenosaka šīm organizācijām pienākumu apraides tiesības piešķirt ar kaut kādiem nosacījumiem. Tāpat, lai arī šāda kvalifikācija ierobežo pakalpojumu sniegšanas brīvību un brīvību veikt uzņēmējdarbību, šie ierobežojumi ir attaisnoti, tādēļ ka to mērķis ir aizsargāt tiesības uz informāciju un nodrošināt sabiedrībai plašu piekļuvi sabiedrībai īpaši svarīgu pasākumu televīzijas pārraidēm.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 30. jūnija Direktīva 97/36/EK, ar ko groza Direktīvu [89/552] (OV L 202, 60. lpp.).

Publiskie iepirkumi – Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību

2011. gada 20. septembra spriedumā lietā T-461/08 *Evropaiki Dynamiki/EIB* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa pēc tam, kad tā vispirms bija konstatējusi savu kompetenci izskatīt prasību, ko par Eiropas Investīciju Bankas (EIB) novērtēšanas komitejas pieņemto lēmumu piešķirt tiesības slēgt līgumu par pakalpojumu sniegšanu informātikas jomā bija iesniedzis noraidīts pretendents, atcēla minēto lēmumu, pamatojot tostarp ar to, ka konkursa procedūra neatbilda pilnīgas tiesiskās aizsardzības prasībām. Pirmkārt, apstrīdētais lēmums netika paziņots prasītājam – tā par to uzzināja tikai pēc tam, kad publiskā iepirkuma procedūra jau bija beigusies ar līguma parakstīšanu un stāšanos spēkā. Šajā lietā, lai būtu lietderīga prasītājas prasība pamatlietā, ar kuru tika lūgts pārbaudīt publiskā iepirkuma procedūras objektivitāti, un lai saglabātu tai iespēju šīs procedūras beigās noslēgt līgumu ar EIB, bija svarīgi dot prasītājam iespēju celt prasību par tiesību slēgt līgumu piešķiršanas izpildes apturēšanu jau pirms līguma parakstīšanas un stāšanās spēkā.

Otrkārt, EIB nesniedza prasītājam pietiekamu lēmuma par publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu pamatojumu, pirms tā cēla prasību pamatlietā, kuras mērķis tostarp bija šī lēmuma atcelšana. Publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas ietvaros noraidītā pretendenta tiesības uz efektīvu aizsardzību pret lēmumu, ar kuru līguma slēgšanas tiesības ir piešķirtas citam pretendenta, tāpat kā atbilstošais līgumslēdzēja iestādes pienākums nosūtīt noraidītajam pretendenta pēc tā lūguma šī lēmuma pamatojumu, ir jāuzskata par būtiskām procesuālām prasībām judikatūras izpratnē, ciktāl šīs prasības noteic, ka lēmums par līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu ir jāpieņem tā, lai tiktu nodrošināta efektīva publiskā iepirkuma procedūras, kuras rezultātā šis lēmums tiek pieņemts, objektivitātes pārbaude.

II. Tiesvedības par zaudējumu atlīdzību

2011. gada 8. novembra spriedumā lietā T-88/09 *Idromacchine u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa aplūkoja jautājumu par Kopienas ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanos gadījumā, kad iestāde pārkāpj savu pienākumu glabāt dienesta noslēpumu, *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī* publicējot informāciju par prasītāju.

Vispārējā tiesa norādīja, ka attiecībā uz informācijas izpaušanu Komisijas lēmumā valsts atbalsta jomā par konfidencialu ir uzskatāma informācija, saskaņā ar kuru uzņēmums, kas nav attiecīgā atbalsta saņēmējs, nav varējis piegādāt savai otrai līgumslēdzējai pusei preces atbilstoši spēkā esošajām tiesību normām un līgumā paredzētajiem nosacījumiem, jo šo informāciju dalībvalsts Komisijai sniegusi vienīgi attiecīgā atbalsta izmeklēšanas administratīvā procesa vajadzībām un tā attiecas uz šo sabiedrību komercdarbību. Turklāt šāda informācija var radīt būtisku kaitējumu attiecīgajam uzņēmumam, jo tā to parāda nelabvēlīgā gaismā. Tāpat, tā kā informācijas izpaušana var kaitēt uzņēmuma tēlam un reputācijai, tā intereses, lai šāda informācija netiktu izpausta, ir objektīvi aizsargājamās.

Vispārējā tiesa precizēja, ka informācijas konfidencialitātes rakstura izvērtēšanai ir jāsamēro individuālās tiesiskās intereses, kas nepieļauj šo izpaušanu, un vispārējās intereses par to, lai Savienības iestāžu darbība būtu pēc iespējas atklāta. Izskatāmajā lietā, ņemot vērā Komisijas lēmuma mērķi, informācijas izpaušana tika atzīta par nesamērīgu, jo būtu bijis pietiekami vispārīgi vai, nepieciešamības gadījumā, precīzi norādīt uz līguma saistību neizpildi, ne pirmajā, ne otrajā no šiem gadījumiem nepastāvot vajadzībai minēt piegādātāja nosaukumu.

Norādot, ka Komisijai nav plašas rīcības brīvības attiecībā uz to, vai konkrētā gadījumā ir jāatkāpjas no noteikuma par konfidencialitāti, Vispārējā tiesa secināja, ka konfidenciala rakstura informācijas

izpaušana, kas kaitē sabiedrības reputācijai, ir EKL 287. pantā paredzētā dienesta noslēpuma glabāšanas pienākuma pārkāpums un ar to pietiek, lai pierādītu, ka pastāv pietiekami būtisks pārkāpums. Tādēļ Komisijai tika piespriests samaksāt EUR 20 000 kā atlīdzību par prasītājas tēlam un reputācijai radīto kaitējumu.

2011. gada 23. novembra spriedumā lietā T-341/07 *Sison/Padome* (Krājumā vēl nav publicēts, pasludināts paplašinātā sastāvā) Vispārējā tiesa precizēja Savienības ārpuslīgumiskās atbildības iestāšanās nosacījumus – konkrētāk, nosacījumu par pietiekami būtiska tādas tiesību normas, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, pārkāpuma esamību, – gadījumā, kad prettiesisko lēmumu, kas radījis kaitējumu, Vispārējā tiesa ir atcēlusi, pamatojot ar to, ka valsts lēmumos, uz kuriem balstījusies Padome, lai iesaldētu prasītājas naudas līdzekļus, pretēji Savienības tiesību aktu prasībām nebija paredzēta nedz izmeklēšanas vai kriminālvajāšanas uzsākšana, nedz notiesāšana saistībā ar terorisma darbībām.

Šajā ziņā Vispārējā tiesa atgādināja, ka prasības par zaudējumu atlīdzību mērķis nav nodrošināt atlīdzību par jebkāda prettiesiskuma radīto kaitējumu. Vienīgi pietiekami būtisks tādas tiesību normas, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, pārkāpums var izraisīt Savienības atbildību. Izšķirošais kritērijs, kas ļauj uzskatīt, ka šis nosacījums ir izpildīts, ir apstākļi, ka attiecīgā Kopienas iestāde skaidri un nepārprotami nepārzina savas rīcības brīvības robežas. Savukārt attiecīgās iestādes rīcības brīvības apmērs, kaut arī tam ir svarīga nozīme, nav ekskluzīvs kritērijs. Tādējādi ārpuslīgumiskās atbildības sistēmā īpaši tiek ņemta vērā regulējamo situāciju sarežģītība un tiesību aktu piemērošanas vai interpretācijas grūtības.

Vispārējā tiesa uzskatīja, ka, lai arī Padomei nav nekādas rīcības brīvības, izvērtējot, vai ir iestājušies faktiskie un tiesiskie apstākļi, kas var būt nosacījums naudas līdzekļu iesaldēšanas pasākuma piemērošanai, Savienības tiesību interpretācija un piemērošana izskatāmajā lietā ir īpaši sarežģīta. Tā konstatēja, ka jau pašu šo normu formulējums ir īpaši neskaidrs, ko apliecina bagātīgā Vispārējās tiesas judikatūra šajā jautājumā. Vien izvērtējot vairāk nekā desmit lietas vairāku gadu laikā, Vispārējā tiesa pakāpeniski ir izstrādājusi racionālu un saskanīgu attiecīgo normu interpretāciju. Vienīgi taisot spriedumu, ar kuru atcelts kaitējuma pamatā esošais lēmums, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka valsts lēmums, lai Padome uz šo lēmumu varētu juridiski korekti atsaukties, ir jāpieņem tādā valsts procesā, kas paredzēts tieši un galvenokārt preventīva vai represīva pasākuma veikšanai pret ieinteresēto personu terorisma apkarošanas nolūkā. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja uz izskatāmās lietas atrisināšanā nepieciešamo juridiskā un faktiskā vērtējuma sarežģītību. Visbeidzot, tā uzsvēra, ka vispārējo interešu mērķa, ko veido cīņa pret miera un starptautiskās drošības apdraudējumu, fundamentālā nozīme un spiediens, ko attiecīgajām Savienības iestādēm rada tā sasniegšana "ar visiem līdzekļiem" pēc ANO Drošības padomes neatlaidīgās prasības, arī ir jāņem vērā.

Tādējādi, lai gan izskatāmajā lietā bija skaidri konstatēts pārkāpums, ko Padome pieļāvusi attiecībā uz piemērojamo regulu, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tas ir izskaidrojams ar īpašo spiedienu un atbildību, kas gulstas uz šo iestādi, ka līdz ar to tas ir pārkāpums, ko līdzīgos apstākļos varētu pieļaut arī parasti uzmanīga un rūpīga iestāde, un ka tādējādi nevar secināt pietiekami būtiska pārkāpuma esamību, kas dod tiesības uz kompensāciju.

III. Apelācijas

2011. gadā ir iesniegtas 44 apelācijas sūdzības par Civildienesta tiesas nolēmumiem un 29 lietas ir izlemtas Vispārējās tiesas Apelācijas palātā. Četrām no tām ir vērts pievērst īpašu uzmanību.

2011. gada 12. jūlija spriedumā lietā T-80/09 P Komisija/Q (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa uzsvēra, ka pietiek ar prettiesiskuma konstatēšanu vien, lai tiktu uzskatīts, ka ir izpildīts pirmais no trim Kopienas atbildības par kaitējumu, ko radījuši tās esošie un bijušie ierēdņi, pārkāpjot Eiropas civildienesta tiesības, rašanās nosacījumiem, un nav jāpierāda pietiekami būtiska tādas tiesību normas, kuras mērķis ir piešķirt tiesības privātpersonām, pārkāpuma esamība ²⁵. Turklāt Vispārējā tiesa norādīja, ka prasības par zaudējumu atlīdzību, ko ierēdnis cēlis saskaņā ar Eiropas Savienības Civildienesta noteikumu 24. panta otro daļu, pieņemamības nosacījums ir valsts pārsūdzības līdzekļu izlietošana pilnībā, ja tie efektīvi nodrošina ieinteresēto personu aizsardzību un to rezultātā var tikt izmaksāta atlīdzība par apgalvotajiem zaudējumiem. Šajā ziņā īpašā atbildības sistēma – tiesās atbildības sistēma, kas ieviesta ar minēto normu, – ir balstīta uz administrācijas pienākumu aizsargāt savu ierēdņu un darbinieku veselību un drošību no trešo personu vai citu ierēdņu uzbrukumiem vai sliktas izturēšanās, no kuras tie var ciest, pildot savas funkcijas, tostarp psiholoģiskās vardarbības formā Civildienesta noteikumu 12.a panta 3. punkta izpratnē. Vispārējā tiesa attiecīgi nosprieda, ka Civildienesta tiesa ir pārkāpusi Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantu un spriedusi *ultra petita* (pārsniedzot prasības robežas), piespriežot Komisijai atlīdzināt morālo kaitējumu, kas radies tādas dienesta kļūdas dēļ, kura veicināja prasītāja izolēšanu savā nodaļā. Visbeidzot, Vispārējā tiesa uzskatīja, ka Civildienesta tiesa ir pārkāpusi arī Civildienesta noteikumu 90. un 91. pantu un pārsniegusi pārbaudes tiesā robežas, faktiski aizstājot administrāciju, jo ir spriedusi par prasītāja izvirzīto iebildumu saistībā ar psiholoģisko vardarbību.

Turklāt 2011. gada 14. decembra spriedumos lietā T-361/10 P Komisija/*Pachitis* un lietā T-6/11 P Komisija/*Vicente Carbajosa* u.c. (Krājumā vēl nav publicēti), atstājot šajā ziņā spēkā Civildienesta tiesas pasludinātos spriedumus, Vispārējā tiesa nosprieda, ka Eiropas Personāla atlases biroja (EPSO) kompetencē nav noteikt pielaišanas konkursam testu saturu. Vispārējā tiesa izvērtēja kompetences sadalījumu starp EPSO un konkursa atlases komisiju, ievērojot Civildienesta noteikumu III pielikumu, no tā secinot, ka, lai arī kompetence noteikt pielaišanas testu saturu nav skaidri piešķirta nedz EPSO, nedz konkursa atlases komisijai, saskaņā ar pastāvīgo judikatūru testu norise pirms EPSO izveidošanas bija uzticēta konkursa atlases komisijai. Attiecīgi tādēļ, ka, pirmkārt, nav tiesību aktu grozījumu, ar kuriem šāda kompetence tieši būtu piešķirta EPSO, un, otrkārt, ar šī paša pielikuma 7. pantu EPSO uzticētie pienākumi ir galvenokārt organizatoriska rakstura, Vispārējā tiesa nosprieda, ka EPSO kompetencē nav noteikt konkursa pielaišanas testu saturu. Attiecībā uz lēmumu par EPSO izveidi ²⁶ un lēmumu par tā uzbūvi un darbību ²⁷ Vispārējā tiesa uzskatīja, ka tie tiesību normu hierarhijā ieņem zemāku vietu nekā Civildienesta noteikumi. Tādējādi saskaņā ar tiesiskuma principu, lai arī šie lēmumi dažkārt ietver formulējumus, kas kļūdaini var likt domāt, ka EPSO kompetencē ir noteikt pielaišanas testu saturu, tos nevar interpretēt kā Civildienesta noteikumiem pretrunā esošus.

Visbeidzot, 2011. gada 21. septembra spriedumā lietā T-325/09 P *Adjemian* u.c./Komisija (Krājumā vēl nav publicēts) Vispārējā tiesa nosprieda, ka ļaunprātīgas tiesību izmantošanas aizlieguma princips, saskaņā ar kuru neviens nevar ļaunprātīgi izmantot tiesību normas, ir viens no vispārējiem tiesību principiem. No tā izriet, ka likumdevējam un institūcijai, kas ir pilnvarota noslēgt darba

²⁵ Tādējādi apstiprinot 2010. gada 16. decembra spriedumu lietā T-143/09 P Komisija/*Petrilli* (Krājumā vēl nav publicēts), par kuru bija iesniegts pārskatīšanas pieteikums un kuru ar Tiesas 2011. gada 8. februāra lēmumu C-17/11 RX tika nolemts nepārskatīt.

²⁶ Eiropas Parlamenta, Padomes, Komisijas, Tiesas, Revīzijas palātas, Ekonomikas un sociālo lietu komitejas, Reģionu komitejas un Eiropas ombuda 2002. gada 25. jūlija Lēmums 2002/620/EK par EPSO [Eiropas Kopienų Personāla atlases biroja] izveidi (OV L 197, 53. lpp.).

²⁷ Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas ģenerālsekretāru, Tiesas sekretāra, Revīzijas palātas, Ekonomikas un sociālo lietu komitejas un Reģionu komitejas ģenerālsekretāru un Eiropas ombuda pārstāvja 2002. gada 25. jūlija Lēmums 2002/621/EK par Eiropas Kopienų Personāla atlases biroja uzbūvi un darbību (OV L 197, 56. lpp.).

līgumus (turpmāk tekstā – “IPNDL”), pieņemot vai ieviešot noteikumus par Eiropas Kopienu un tās darbinieku attiecību regulējumu, – atbilstoši EKL 136. pantā paredzētajiem darba ņēmēju dzīves un darba apstākļu uzlabošanas un viņu pienācīgas sociālās aizsardzības mērķiem – ir jānovērš ļaunprātīga tiesību izmantošana, kas var izrietēt no secīgu darba līgumu uz noteiktu laiku izmantošanas. Turklāt Vispārējā tiesa nosprieda, ka darba līgumu ar līgumdarbinieku palīguzdevumu veikšanai galvenā raksturiezīme ir to pagaidu raksturs laika ziņā, kas atbilst šo līgumu mērķim, proti, pagaidu uzdevumu izpildes uzticēšanai pēc būtības vai amatā iecelta darbinieka prombūtnē aizstāšanai ar pagaidu personālu. Tādēļ IPNDL nevar izmantot šo kārtību, lai ilgstoši uzdevumus, kuri atbilst “pastāvīgam amatam”, uzticētu šādam personālam, kas tādējādi tiktu izmantots nenormāli un atalgots par to ar ilgstošu nenoteiktību. Šāda izmantošana būtu pretrunā ļaunprātīgas tiesību izmantošanas aizlieguma principam, kas ir piemērojams IPNDL secīgu uz laiku noslēgtu darba līgumu izmantošanai civildienestā. Tomēr šādu ļaunprātīgu izmantošanu var labot un ieinteresēto personu ciestās negatīvās sekas var dzēst, veicot darba līguma pārkvalificēšanu, kas it īpaši var nozīmēt secīgu darba līgumu uz noteiktu laiku pārveidošanu par līgumiem uz nenoteiktu laiku.

IV. Pieteikumi par pagaidu noregulējumu

Šajā gadā Vispārējās tiesas priekšsēdētājam tika iesniegti 44 pieteikumi par pagaidu noregulējumu, kas nozīmē nelielu pieaugumu salīdzinājumā ar 2010. gadā iesniegto pieteikumu skaitu (41). 2011. gadā pagaidu noregulējuma tiesnesis izskatīja 52 lietas salīdzinājumā ar 38 lietām 2010. gadā. Pagaidu noregulējuma tiesnesis apmierināja divus pieteikumus par izpildes apturēšanu, kas bija vērsti pret naudas sodiem, kuri bija uzlikti prasītājam saistībā ar to, ka tās bijušas aizliegtu pretkonkurences vienošanos dalībnieces, proti, 2011. gada 2. marta rīkojumā T-392/09 R *1. garantovaná/Komisija* (Krājumā nav publicēts) un 2011. gada 13. aprīļa rīkojumā T-393/10 R *Westfälische Drahtindustrie u.c./Komisija* (Krājumā vēl nav publicēts). Šajos divos rīkojumos Vispārējās tiesas priekšsēdētājam bija iespēja attiecībā uz sabiedrību grupām precizēt judikatūru, kurā steidzamības kontekstā paredzēts ņemt vērā tādas uzņēmumu grupas finanšu resursus, kurā ietilpst sabiedrība, kas lūgusi noteikt pagaidu noregulējuma pasākumus.

Iepriekš minētajā lietā *1. garantovaná/Komisija* prasītāja, sabiedrība, kas darbojas finanšu jomā, vēlējās panākt atbrīvojumu no pienākuma iesniegt bankas garantiju naudas soda samaksai, ko Komisija bija izvirzījusi kā nosacījumu, lai netiktu nekavējoties piedzīts naudas sods, kas sabiedrībai bija uzlikts par izšķirošās ietekmes uz komerciālo politiku īstenošanu attiecībā uz citu sabiedrību, kura bija aizliegtas vienošanās reaģentu uz kalcija karbonāta un magnija bāzes tērauda un gāzes rūpniecībai jomā dalībniece. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs konstatēja, ka izskatāmajā lietā pastāv izņēmuma apstākļi, kas attaisno pienākuma iesniegt šādu garantiju apturēšanu. Prasītāja papildus *fumus boni juris* bija pierādījusi, ka tās vājā finansiālā situācija ir bijis pamats vairāku banku atteikumiem piešķirt minēto bankas garantiju. Turklāt Komisijas iesniegtie pierādījumi neļāva apšaubīt prasītājas apgalvojumu, ka tā neietilpst svarīgākajā uzņēmumu grupā un nav vairākuma akcionāre. Prasītāja nebūt nav arī daļa no uzņēmumu tīkla, kura pārējiem dalībniekiem varētu būt ar to kopējas intereses. Tāpat prasītājam nevar pārmest, ka tā savu nelabvēlīgo finanšu situāciju būtu izraisījusi pati ar savām darbībām. Apstāklis, ka tā neilgi pirms tam, kad tai tika uzlikts naudas sods, bija ieguldījusi ilgtermiņa aizdevumos lielāko savu aktīvu daļu un tādējādi bija iesaldējusi šos aktīvus, ir saprātīgi izskaidrojams ar to, ka tā darbojas kā kapitālieguldītājs. Šajā ziņā prasītājam nevar izvirzīt prasību, lai tā apturētu savus ieguldījumus un izbeigtu savu saimniecisko darbību uz Komisijas administratīvā procesa norises laiku. Samērojot intereses, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka Savienības finansiālās intereses netiks labāk aizsargātas, veicot naudas soda tūlītēju piedziņu, jo ir maz ticams, ka Komisija tādējādi varētu iegūt naudas soda apmēram atbilstošu naudas summu. Līdz ar to viņš izdeva rīkojumu par pieteikuma apmierināšanu, tomēr izvirzot nosacījumus, ka prasītāja nedrīkst nodot atsevišķus aktīvus, nesaņemot iepriekšēju Komisijas atļauju, ka tā samaksās

Komisijai noteiktu naudas summu un ka tā regulāri informēs Komisiju par savu aktīvu un ieguldījumu attīstību.

Iepriekš minētajā lietā *Westfälische Drahtindustrie u.c./Komisija* trīs sabiedrības, kuras ietilpst uzņēmumu grupā, kas darbojas industriālā tērauda nozarē, kurām bija uzlikts naudas sods par to, ka tās bijušas aizliegtas vienošanās priekšspriegojuma tērauda tirgū dalībnieces, bija iesniegušas pieteikumu par pagaidu noregulējumu, lūdzot atbrīvojumu no pienākuma sagādāt bankas garantiju. Šajā ziņā Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atgādināja, ka atbrīvojums no pienākuma sagādāt bankas garantiju var tikt piešķirts vienīgi tad, ja pieteikuma iesniedzējs iesniedz pierādījumus, ka tam ir objektīvi neiespējami sagādāt šo garantiju vai – alternatīvi – ka bankas garantijas sagādāšana apdraudētu sabiedrības turpmāku pastāvēšanu. Viņš konstatēja, ka prasītājas savlaicīgi, atkārtoti un ar paaugstinātu vēlmi ir centušās sagādāt bankas garantiju tām uzliktā naudas soda apmērā, taču šie centieni bijuši nesekmīgi, tādēļ ka četrpadsmit bankas, ar kurām tās vairākkārt sazinājās, pēc prasītāju finansiālā stāvokļa padziļināta vērtējuma bija tām sniegušas atteikumu. Vispārējās tiesas priekšsēdētājs neņēma vērā vienas no prasītājām akcionāra *ArcelorMittal*, kuram piederēja viena trešā daļa no tās kapitāldaļām, finanšu līdzekļus. Atgādinājis, ka judikatūra par sabiedrību grupām tiek attiecināta uz mazākuma līdzdalību (30 %) – atkarībā no attiecīgās sabiedrības pamatkapitāla struktūras –, viņš tomēr konstatēja, ka *ArcelorMittal* sabiedrību grupa un grupa, kurā ietilpst prasītājas, ir konkurentes tērauda tirgū un īsteno atšķirīgus stratēģiskos mērķus. Tāpat tika noraidīts Komisijas arguments, kas bija balstīts uz to, ka bankas, kurās bija vērsušās prasītājas, pašas būtu lielā mērā ieinteresētas ātri segt savus prasījumus. Tiesas priekšsēdētājs uzskatīja, ka bankas kā kredītiestādes, kas atteikusies izdot bankas garantiju, intereses būtu jāpakārto Komisijas interesēm vienīgi tad, ja tām būtu piemērojama judikatūra par uzņēmumu grupām, bet tas tā nav izskatāmajā lietā. Četrpadsmit bankas, ar kurām tās sadarbojās, neietilpst prasītāju uzņēmumu grupā. Bankām ir darījumu attiecības ar šo grupu vienīgi kredītešanas jomā, saistībā ar parādu atmaksu un procentu samaksu. Tiktāl nepastāv nekāda objektīva šo kredītiestāžu un galvenokārt tērauda nozarē darbojošos prasītāju stratēģisko interešu sakritība. Tā kā bija pierādīta bankas garantijas saņemšanas neiespējamība, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs atzina par neatbilstošiem Komisijas argumentus, kurus tā bija izsecinājusi no finanšu un ekonomiska rakstura datiem, lai pierādītu, ka pēc pieteikuma par pagaidu noregulējumu noraidīšanas "ikviena saprātīga banka" būtu gatava izsniegt prasītājām minēto garantiju.

Tāpat tika atzīta *fumus boni juris* esamība attiecībā uz pakārtoto pieteikumu par naudas sodu samazināšanu, kas bija pamatots tostarp ar to, ka nav tikusi ņemta vērā prasītāju maksātspēja, jo priekšsēdētājs uzskatīja, ka izskatāmajā lietā nevar izslēgt, ka Vispārējā tiesa varētu izmantot savu neierobežoto kompetenci naudas sodu jomā un varētu samazināt prasītājām uzliktos naudas sodus. Līdz ar to priekšsēdētājs apmierināja pieteikumu, tomēr izvirzot nosacījumu, ka prasītājas samaksā Komisijai noteiktu naudas summu, kā arī veic ikmēneša maksājumu atbilstoši noteiktajam maksājumu grafikam.

Pārējie pieteikumi par pagaidu noregulējumu tika noraidīti, visbiežāk – steidzamības neesamības dēļ. Konkrētāk, jāmin šādas lietas.

Valsts atbalsta jomā procesuālo īpatnību dēļ ir jāpiemin tā dēvētās "Spānijas ogļu lietas" (2011. gada 17. februāra rīkojumi lietā T-484/10 R *Gas Natural Fenosa SDG/Komisija*, lietā T-486/10 R *Iberdrola/Komisija* un lietā T-490/10 R *Endesa un Endesa Generación/Komisija*, Krājumā nav publicēti). Šo lietu izcelsme rodama Spānijas Karalistes lēmumā, ar kuru izveidota finanšu atbalsta shēma par labu elektroenerģijas ražošanai, izmantojot pašmāju ogles. Ar attiecīgo shēmu tika paredzēts, ka vairākām elektroenerģijas ražošanas centrālēm ir sevi jāapgādā ar pašmāju ogļiem un no šīm ogļiem jāsarāž noteikts elektroenerģijas daudzums, par to saņemot valsts kompensāciju par papildu ražošanas izdevumiem, ko radījusi pašmāju ogļu iegāde. Tā kā Komisija bija atļāvusi šo shēmu, trīs prasītājas bija iesniegušas prasību atcelt lēmumu, ar kuru shēma tika atļauta, un iesniegušas pieteikumus par

izpildes apturēšanu. Ņemot vērā, ka Spānijas kompetentā iestāde grasījās pieņemt lēmumu, ar kuru prasītājām būtu jāuzņemas saistības trīs dienu laikā iegādāties noteiktu daudzumu pašmāju ogļu, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs 2010. gada 3. novembrī atbilstoši Reglamenta 105. panta 2. punktam, t.i., neuzklausot pretējās puses apsvērumus, uzdeva apturēt apstrīdēto lēmumu līdz rīkojumu, ar kuriem tiks pabeigta pagaidu noregulējuma procedūra, pieņemšanai. Tā kā Spānijas Karaliste lūdza šo pagaidu apturēšanu atlikt un tā kā prasītājas īpaši vēlā procesa stadijā bija izrādījušas savu ieceri atteikties no prasības, priekšsēdētājs uzskatīja, ka, gaidot prasības galīgo izslēgšanu no reģistra, labas tiesvedības interesēs ir jālemj par Komisijas lēmuma pagaidu apturēšanas atstāšanu spēkā vai izbeigšanu. Atzīstot *fumus boni juris* esamību, priekšsēdētājs izslēdza tādu steidzamības apstākļu pastāvēšanu, kas attaisnotu lūgto pagaidu pasākumu noteikšanu. Attiecībā uz interešu samērošanu pēc tam, kad priekšsēdētājs bija atgādinājis nozīmi, kāda Savienībā ir pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, un plašo rīcības brīvību, kāda ir valsts iestādēm šādu pakalpojumu sniegšanā, īstenošanā un organizēšanā, viņš uzskatīja, ka intereses saistībā ar iespējami ātrāku Spānijas pakalpojuma ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi ieviešanu ir uzskatāmas par pārākām par pretējām interesēm, kuras izvirzījušas prasītājas. Līdz ar to tika atcelti 2010. gada 3. novembra rīkojumi, ar kuriem uz laiku bija apturēta apstrīdētā lēmuma izpilde. Pēc tam, tā kā prasītājas bija atsaukušas savus pieteikumus par pagaidu noregulējumu, priekšsēdētājs 2011. gada 12. aprīlī izdeva trīs rīkojumus par lietu izslēgšanu no reģistra pagaidu noregulējuma procedūrās, izņēmuma kārtā piespriežot prasītājām atlīdzināt tiesāšanās izdevumus.

Visbeidzot, 2011. gada 9. jūnija rīkojumā lietā T-62/06 RENV-R *Eurallumina*/Komisija (Krājumā nav publicēts, 29.–56. punkts) un 2011. gada 10. jūnija rīkojumā lietā T-207/07 R *Eurallumina*/Komisija (Krājumā nav publicēts, 32.–59. punkts) priekšsēdētājs pēc dažādu elementu, kas veido judikatūru attiecībā uz sabiedrību grupām, detalizēta izklāsta atzina šo judikatūru par atbilstošu Eiropas Savienības Pamattiesību hartas²⁸ 47. pantam, 1950. gada 4. novembrī parakstītās Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas 6. pantam un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai, norādot, ka sabiedrību grupas jēdziens neizvirza nosacījumu, ko nav iespējams izpildīt, jo tas neliedz nevienai grupā ietilpstošai sabiedrībai pierādīt, ka tās objektīvās intereses nesakrīt ar tās grupas vai mātes sabiedrības interesēm, ka mātes sabiedrībai pastāv juridiski šķēršļi, kas liedz tai sniegt savu finansiālo atbalstu, vai ka visa grupa finansiāli nespēj tai sniegt palīdzību.

²⁸ OV 2010, C 83, 392. lpp.

B – Vispārējās tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2011. gada 16. novembrī)

Pirmā rinda, no kreisās uz labo:

Palātu priekšsēdētāji *L. Truchot, S. Papasavvas, O. Czúcz* un *J. Azizi*, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs *M. Jaeger*, palātas priekšsēdētājs *N. J. Forwood*, palātas priekšsēdētāja *I. Pelikánová*, palātas priekšsēdētājs *A. Dittrich*, tiesnesis *H. Kanninen*.

Otrā rinda, no kreisās uz labo:

Tiesnesis *N. Wahl*, tiesneses *K. Jürimäe* un *I. Wiszniewska-Białecka*, tiesnesis *F. Dehousse*, tiesneses *M. E. Martins Ribeiro* un *E. Cremona*, tiesnesis *V. Vadapalas*, tiesnese *I. Labucka*, tiesnesis *M. Prek*.

Trešā rinda, no kreisās uz labo:

Tiesnese *M. Kancheva*, tiesneši *D. Gratsias, J. Schwarcz, S. Frimodt Nielsen, S. Soldevila Fragoso, K. O'Higgins, M. Van der Woude* un *A. Popescu*, sekretārs *E. Coulon*.

1. Vispārējās tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)

Marc Jaeger [Marks Jēgers]

dzimis 1954. gadā; Strasbūras Roberta Šūmana universitātes tiesību zinātņu diploms; studējis Eiropas koledžā; uzņemts Luksemburgas Advokātu kolēģijā (1981); Luksemburgas Ģenerālprokurora birojā deleģēts tieslietu atašējs (1983); Luksemburgas rajona tiesas tiesnesis (1984); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1986–1996); *Institut Universitaire International de Luxembourg (IUIL)* priekšsēdētājs; kopš 1996. gada 11. jūlija – Pirmās instances tiesas tiesnesis; kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas priekšsēdētājs.

Josef Azizi [Jozefs Azizi]

dzimis 1948. gadā; Vīnes Universitātes tiesību zinātņu doktors un licenciāts sociālajās un ekonomikas zinātnēs; docents un lektors Vīnes Ekonomikas universitātē, Vīnes Universitātes Juridiskajā fakultātē un vairākās citās universitātēs; Vīnes Universitātes Juridiskās fakultātes Goda profesors; *Ministerialrat* un nodaļas vadītājs Federālajā kancelejā; Eiropas Padomes Rīcības komitejas juridiskās sadarbības jautājumos (CDCJ) loceklis; pārstāvis *ad litem Verfassungsgerichtshof* (Konstitucionālā tiesa) federālo likumu konstitucionalitātes pārbaudes lietās; atbildīgais koordinators par Austrijas federālo tiesību tuvināšanu Kopienų tiesībām; kopš 1995. gada 18. janvāra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Nicholas James Forwood [Nikolass Džeimss Forvuds]

dzimis 1948. gadā; Kembridžas Universitātes bakalaura diploms (BA) – 1969. gadā un maģistra diploms (MA) – 1973. gadā (mehānikas un tiesību zinātnes); 1970. gadā uzņemts Anglijas Advokātu kolēģijā, vēlāk praktizē Londonā (1971–1999) un Briselē (1979–1999); 1981. gadā uzņemts Īrijas Advokātu kolēģijā; 1987. gadā iecelts par *Queen's Counsel*, 1998. gadā – par *Middle Temple bencher*; Anglijas un Velsas Advokātu kolēģijas pārstāvis Eiropas Savienības Advokatūru padomē (CCBE) un CCBE pastāvīgās pārstāvniecības Tiesā priekšsēdētājs (1995–1999); valdes loceklis *World Trade Law Association* un *European Maritime Law Organisation* (1993–2002); kopš 1999. gada 15. decembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Maria Eugénia Martins de Nazaré Ribeiro [Marija Euhēnija Martinša di Nazarē Ribeiru]

dzimusi 1956. gadā; studējusi Lisabonā, Briselē un Strasbūrā; *advogada* Portugālē un Briselē; neatkarīgā pētniece Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūtā; Tiesas Portugāles tiesneša *Moitinho de Almeida* (1986–2000), vēlāk Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja *B. Vesterdorf* palīdzē (2000–2003); kopš 2003. gada 31. marta – Vispārējās tiesas tiesnese.

Franklin Dehousse [Franklins Deuss]

dzimis 1959. gadā; diploms tiesību zinātnēs (Ljēžas Universitāte, 1981); aspirants (*Fonds national de la recherche scientifique*, 1985–1989); *Chambre des représentants* juriskonsults (1981–1990); tiesību zinātņu doktors (Strasbūras Universitāte, 1990); profesors Ljēžas un Strasbūras universitātēs, Eiropas koledžā, *Institut royal supérieur de Défense, Montesquieu de Bordeaux* universitātē, Parīzes Universitātes *Michel Servet* koledžā, Namīras *Notre-Dame de la Paix* fakultātē; Ārlietu ministrijas speciālais pārstāvis (1995–1999); Karaliskā Starptautisko attiecību institūta (*Institut royal des relations internationales*) Eiropas studiju direktors (1998–2003); *Conseil d'État* (Valsts padome) *assesseur* (piesēdētājs) (2001–2003); padomnieks Eiropas Komisijā (1990–2003); *Observatoire Internet* loceklis (2001–2003); kopš 2003. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Ena Cremona [Ena Kremona]

dzimusi 1936. gadā; Maltas Karaliskās universitātes diploms filoloģijā (1955); Maltas Karaliskās universitātes tiesību zinātņu doktore (1958); advokāte Maltas Advokātu kolēģijā kopš 1959. gada; Nacionālās Sieviešu padomes juriskonsulte (1964–1979); Valsts civildienesta komisijas locekle (1987–1989); *Lombard Bank Ltd.* (Malta) valdes locekle, valsts akciju pārstāve (1987–1993); Vēlēšanu komisijas locekle kopš 1993. gada; Maltas Karaliskās universitātes Tiesību zinātņu fakultātes Doktordarbu komisijas locekle; Eiropas Komisijas pret rasismu un neiecietību (*ECRI*) locekle (2003–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Ottó Czúcz [Oto Cūcs]

dzimis 1946. gadā; Šēgedas Universitātes tiesību zinātņu doktors (1971); Darba ministrijas administrators (1971–1974); profesors un lektors (1974–1989), Tiesību zinātņu fakultātes dekāns (1989–1990), rektora vietnieks (1992–1997) Šēgedas Universitātē; advokāts; Nacionālās Pensiju apdrošināšanas prezidija loceklis; Eiropas Sociālās nodrošināšanas institūta viceprezidents (1998–2002); Starptautiskās Sociālās nodrošināšanas asociācijas Zinātniskās padomes loceklis; Konstitucionālās tiesas tiesnesis (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Irena Wiszniewska-Bialecka [Irene Višņevska-Bjalecka]

dzimusi 1947. gadā; ieguvusi Varšavas Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1965–1969); pētniece (lektore, docente, profesore) Polijas Zinātņu akadēmijas Juridisko zinātņu institūtā (1969–2004); pētniece Maksa Planka Intelektuālā īpašuma, konkurences un nodokļu tiesību institūtā Minhenē (Aleksandra fon Humbolta (AvH) fonda stipendija 1985–1986); advokāte (1992–2000); Augstākās administratīvās tiesas tiesnese (2001–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Irena Pelikánová [Irene Pelikānova]

dzimusi 1949. gadā; tiesību zinātņu doktore, asistente ekonomikas tiesībās (līdz 1989. gadam), vēlāk zinātņu doktore, komerc tiesību profesore Kārļa universitātes Tiesību zinātņu fakultātē Prāgā (kopš 1993. gada); Vērtspapīru komisijas valdes locekle (1999–2002); advokāte; Čehijas Republikas valdības Likumdošanas padomes locekle (1998–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Vilens Vadapals [Vilens Vadapals]

dzimis 1954. gadā; Maskavas Universitātes tiesību zinātņu doktors; Varšavas Universitātes habilitētais tiesību zinātņu doktors; starptautisko tiesību (kopš 1981. gada), cilvēktiesību (kopš 1991. gada) un Kopienų tiesību (kopš 2000. gada) pasniedzējs Viļņas Universitātē; valdības padomnieks ārlietās (1991–1993); iestāšanās ES sarunu delegācijas koordinācijas grupas loceklis; valdības Eiropas tiesību departamenta ģenerāldirektors (1997–2004); Eiropas tiesību pasniedzējs Viļņas Universitātē, Žana Monē profesūras profesors (*titulaire de la Chaire Jean Monnet*); Lietuvas Eiropas Savienības pētījumu asociācijas priekšsēdētājs; parlamenta darba grupas par konstitucionālo reformu saistībā ar Lietuvas pievienošanās ES ziņotājs; Starptautiskās Juristu komisijas loceklis (2003. gada aprīlis); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Killike Jirimēe [Killike Jirimēe]

dzimusi 1962. gadā; ieguvusi Tartu Universitātes diplomu tiesību zinātnēs (1981–1986); Republikas prokurora palīdze Tallinā (1986–1991); saņēmusi Igaunijas Diplomātijas skolas diplomu (1991–1992); juriskonsulte (1991–1993) un galvenā padomniece Tirdzniecības un rūpniecības palātā (1992–1993); Tallinas Apelācijas tiesas tiesnese (1993–2004); Eiropas maģistre (*European Master*) cilvēktiesībās un demokrātijas jautājumos, Padujas un Notingemas universitātes (2002–2003); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Ingrida Labucka

dzimusi 1963. gadā; Latvijas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1986); Iekšlietu ministrijas Rīgas pilsētas un Kirova rajona inspektore (1986–1989); Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas tiesnese (1990–1994); advokāte (1994–1998 un no 1999. gada jūlija līdz 2000. gada maijam); tieslietu ministre (no 1998. gada novembra līdz 1999. gada jūlijam un no 2000. gada maija līdz 2002. gada oktobrim); Hāgas Starptautiskās šķīrētības locekle (2001–2004); Saeimas deputāte (2002–2004); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnese.

Savvas S. Papasavvas [Sava S. Papasavs]

dzimis 1969. gadā; studijas Atēnu Universitātē (*Ptychion*, 1991); trešā līmeņa studijas Parīzes II universitātē (*DEA* publiskajās tiesībās, 1992) un *Aix-Marseille III* universitātē (tiesību zinātņu doktors, 1995); uzņemts Kipras Advokātu kolēģijā, Nikozijas Advokātu kolēģijas loceklis kopš 1993. gada; docents Kipras Universitātē (1997–2002), konstitucionālo tiesību docents kopš 2002. gada septembra; pētnieks Eiropas Publisko tiesību centrā (2001–2002); kopš 2004. gada 12. maija – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Enzo Moavero Milanesi [Enco Moavero Milanēzi]

dzimis 1954. gadā; tiesību zinātņu doktors (*La Sapienza* universitāte, Roma); specializējies Kopienų tiesībās (Eiropas koledža, Brige); uzņemts Advokātu kolēģijā, strādājis par advokātu (1978–1983); Kopienų tiesību lektors *La Sapienza* universitātē Romā (1993–1996), *Luiss* universitātē Romā (1993–1996 un 2002–2006) un *Bocconi* universitātē Milānā (1996–2000); Itālijas premjerministra padomnieks Kopienų jautājumos (1993–1995); Eiropas Komisijas ierēdnis: juriskonsults, vēlāk viceprezidenta kabineta vadītājs (1989–1992), par iekšējo tirgu (1995–1999) un konkurenci (1999) atbildīgā komisāra kabineta vadītājs; Konkurences ģenerāldirektorāta direktors (2000–2002), Eiropas Komisijas ģenerālsekretāra vietnieks (2002–2005) un Eiropas Komisijas Politisko padomnieku biroja (*BEPA*) ģenerāldirektors (2006); no 2006. gada 3. maija līdz 2011. gada 15. novembrim – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Nils Wahl [Nilss Vāls]

dzimis 1961. gadā; tiesību maģistrs, Stokholmas Universitāte (1987); tiesību doktors, Stokholmas Universitāte (1995); asociētais profesors (docents) un Žana Monē profesūras Eiropas tiesībās profesors (1995); Eiropas tiesību profesors, Stokholmas Universitāte (2001); advokāta palīgs privātpraksē (1987–1989); Izglītības fonda rīkotājdirektors (1993–2004); Zviedrijas Eiropas tiesību izpētes tīkla (*Nätverk för europarättslig forskning*) valdes priekšsēdētājs (2001–2006); Konkurences tiesību jautājumu padomes (*Rådet för konkurrensfrågor*) loceklis (2001–2006); Skones un Blēkinges Apelācijas tiesas (*Hovrätten över Skåne och Blekinge*) ieceltais tiesnesis (2005); kopš 2006. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Miro Prek [Miro Preks]

dzimis 1965. gadā; diploms tiesību zinātnēs (1989); Advokātu kolēģijas loceklis (kopš 1994. gada); veicis dažādus uzdevumus un funkcijas valsts pārvaldē, lielākoties valdības birojā, kas atbild par likumdošanu (Eiropas tiesību un salīdzinošo tiesību departamenta valsts sekretāra vietnieks un direktora vietnieks, departamenta direktors), un Eiropas lietu birojā (valsts sekretāra vietnieks); asociācijas līguma sarunu grupas (1994–1996) un iestāšanās Eiropas Savienībā sarunu grupas loceklis (1998–2003), atbildīgais par juridiskajiem jautājumiem; advokāts; atbildīgais par tiesību aktu pielāgošanas Eiropas tiesību aktiem un Eiropas integrācijas projektiem, lielākoties Rietumbalkānos; Eiropas Kopienu Tiesas nodaļas vadītājs (2004–2006); kopš 2006. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Alfred Dittich [Alfreds Ditihs]

dzimis 1950. gadā; studijas tiesību zinātnēs Erlangenē-Nirnbērgas Universitātē (1970–1975); *Rechtsreferendar* (jurists praktikants) Nirnbērgas Reģionālajā augstākajā tiesā (1975–1978); administrators Federālajā ekonomikas ministrijā (1978–1982); administrators Vācijas Federatīvās Republikas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Kopienās (1982); administrators Federālajā ekonomikas ministrijā Kopienu un konkurences tiesību jautājumos (1983–1992); departamenta “Eiropas Savienības tiesības” vadītājs Tieslietu ministrijā (1992–2007); Vācijas delegācijas vadītājs Padomes darba grupā “Eiropas Kopienu Tiesa”; Federālās valdības pārstāvis daudzās lietās Eiropas Kopienu Tiesā; kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Santiago Soldevila Fragoso [Santjago Soldevila Fragoso]

dzimis 1960. gadā; Barselonas *Universidad Autónoma* diploms tiesību zinātnēs (1983); tiesnesis (1985); kopš 1992. gada – administratīvo lietu tiesnesis Kanāriju salu *Tribunal Superior de Justicia* (Augstākā tiesa) Santakrusā de Tenerifē (1992. un 1993. gads) un *Audiencia Nacional* (Madride, no 1998. gada maija līdz 2007. gada augustam), kur bija atbildīgs par prasībām nodokļu (PVN) jomā, prasībām par ekonomikas ministra vispārējiem noteikumiem un viņa lēmumiem attiecībā uz valsts atbalstu vai pārvaldes atbildību, kā arī par prasībām par visiem centrālo tautsaimniecības regulatoru nolīgumiem banku, biržas, enerģētikas, apdrošināšanas un konkurences aizsardzības jomā; tiesneša palīgs Konstitucionālajā tiesā (1993–1998); kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Laurent Truchot [Lorāns Trišo]

dzimis 1962. gadā; Parīzes Politisko zinātņu institūta (*Institut d'études politiques de Paris*) diploms tiesību zinātnēs (1984); Valsts Tiesnešu skolas (*École nationale de la magistrature*) bijušais audzēknis (1986–1988); tiesnesis Marseļas *Tribunal de grande instance* (no 1988. gada janvāra līdz 1990. gada janvārim); maģistrāts Tieslietu ministrijas Civillietu un valsts lietu direkcijā (no 1990. gada janvāra līdz 1992. gada jūnijam); biroja vadītāja palīgs, vēlāk – biroja vadītājs Ekonomikas, finanšu un rūpniecības ministrijas Konkurences, patērētāju tiesību un krāpšanas apkarošanas ģenerāldirekcijā (no 1992. gada jūnija līdz 1994. septembrim); tieslietu ministra tehniskais konsultants (no 1994. gada septembra līdz 1995. gada maijam); tiesnesis Nīmas *Tribunal de grande instance* (no 1995. gada maija līdz 1996. gada maijam); Eiropas Kopienų Tiesas ģenerālvokāta *P. Léger* palīgs (no 1996. gada maija līdz 2001. gada decembrim); Kasācijas tiesas [*Cour de cassation*] konsultants palīgs (no 2001. gada decembra līdz 2007. gada augustam); kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Sten Frimodt Nielsen [Stens Frimods Nilsens]

dzimis 1963. gadā; Kopenhāģenas Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1988); ierēdnis Ārlietu ministrijā (1988–1991); štata pasniedzējs starptautiskajās tiesībās un Eiropas tiesībās Kopenhāģenas Universitātē (1988–1991); vēstniecības sekretārs Dānijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Apvienoto Nāciju Organizācijā Ņujorkā (1991–1994); ierēdnis Ārlietu ministrijas Juridiskajā dienestā (1994–1995); asociētais profesors Kopenhāģenas Universitātē (1995); premjerministra padomnieks, vēlāk – premjerministra galvenais padomnieks (1995–1998); ministrs padomnieks Dānijas Pastāvīgajā pārstāvniecībā Eiropas Savienībā (1998–2001); premjerministra īpašais padomnieks juridiskajos jautājumos (2001–2002); departamenta vadītājs un juriskonsults Premjerministra dienestā (no 2002. gada marta līdz 2004. gada jūlijam); valsts ministra vietnieks un premjerministra juriskonsults (no 2004. gada augusta līdz 2007. gada augustam); kopš 2007. gada 17. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Kevin O'Higgins [Kevins O'Higinss]

dzimis 1946. gadā; studijas *Crescent College de Limerick*, *Clongowes Wood College*, *University College Dublin* (BA grāds un diploms Eiropas tiesībās) un *Kings Inns*; 1968. gadā iestājies Īrijas Advokātu kolēģijā; *barrister* (1968–1982); *Senior Counsel (Inner Bar of Ireland)*, 1982–1986); *Circuit court* tiesnesis (1986–1997); Īrijas *High Court* tiesnesis (1997–2008); *bencher of Kings Inns*; Īrijas pārstāvis Eiropas tiesnešu konsultatīvajā padomē (2000–2008); kopš 2008. gada 15. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Heikki Kanninen [Heiki Kanninens]

dzimis 1952. gadā; Helsinku Komercaugstskolas diploms un Helsinku Universitātes Juridiskās fakultātes diploms; Somijas Augstākās administratīvās tiesas referents; Komitejas par tiesiskās aizsardzības reformu valsts pārvaldē ģenerālsēkretārs; Augstākās administratīvās tiesas galvenais administrators; Administratīvo strīdu reformas komitejas ģenerālsēkretārs, Tieslietu ministrijas Likumdošanas direkcijas padomdevējs; EBTA tiesas sekretāra vietnieks; tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienų Tiesā; Augstākās administratīvās tiesas tiesnesis (1998–2005); Bēgļu prasību izskatīšanas komisijas loceklis; Somijas tiesu iestāžu attīstības komitejas priekšsēdētāja vietnieks; no 2005. gada 6. oktobra līdz 2009. gada 6. oktobrim – Civildienesta tiesas tiesnesis; kopš 2009. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Juraj Schwarcz [Jurajs Švarcs]

dzimis 1952. gadā; tiesību zinātņu doktors (Comenius universitāte Bratislavā, 1979); uzņēmuma jurists padomdevējs (1975–1990); par Košices Municipālās tiesas komercrēģistu atbildīgais sekretārs (1991); Košices Municipālās tiesas tiesnesis (no 1992. gada janvāra līdz oktobrim); Košices Apgabaltiesas tiesnesis un palātas priekšsēdētājs (no 1992. gada novembra līdz 2009. gadam); Slovākijas Republikas Augstākās tiesas Komerctiesību palātas norīkotais tiesnesis (no 2004. gada oktobra līdz 2005. gada septembrim); Košices Apgabaltiesas Komerctiesību kolēģijas priekšsēdētājs (no 2005. gada oktobra līdz 2009. gada septembrim); Košices P. J. Šafárik universitātes Komerctiesību un ekonomisko tiesību departamenta ārštata loceklis (1997–2009); Tieslietu akadēmijas mācībspēku ārštata loceklis (2005–2009); kopš 2009. gada 7. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Marc van der Woude [Marks van der Vaude]

dzimis 1960. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (Groningenas Universitāte, 1983); studijas Eiropas koledžā (1983–1984); asistents Eiropas koledžā (1984–1986); lektors Leidenes Universitātē (1986–1987); ziņotājs Eiropas Kopienų Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā (1987–1989); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienų Tiesā (1989–1992); politikas koordinators Eiropas Kopienų Komisijas Konkurences ģenerāldirektorātā (1992–1993); Eiropas Kopienų Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1993–1995); kopš 1995. gada – advokāts Briseles Advokātu kolēģijā; kopš 2000. gada – profesors Roterdamas Erasma universitātē; vairāku publikāciju autors; kopš 2010. gada 13. septembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Dimitrios Gratsias [Dimitrijs Gracijs]

dzimis 1957. gadā; Atēnu Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1980); *Université de Paris I, Panthéon Sorbonne*, padziļinātu publisko tiesību studiju diploms (1981); Universitātes Kopienu un Eiropas studiju centra sertifikāts (*Université de Paris I*) (1982); Valsts padomes *auditeur* (1985–1992); Valsts padomes *maître des requêtes* (1992–2005); tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1994–1996); Grieķijas Augstākās speciālās tiesas pastāvīgais loceklis (1998. un 1999. gads); Valsts padomes padomdevējs (2005); Speciālās tiesas, kas izskata lietas pret tiesnešiem, loceklis (2006); Administratīvo lietu valsts padomes loceklis (2008); administratīvo tiesu inspektors (2009–2010); kopš 2010. gada 25. oktobra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Andrei Popescu [Andrejs Popesku]

dzimis 1948. gadā; Bukarestes Universitātes tiesību maģistrs (1971); starptautisko darba tiesību un Eiropas sociālo tiesību pēcdiploma studijas Ženēvas Universitātē (1973–1974); Bukarestes Universitātes tiesību zinātņu doktors (1980); asistents praktikants (1971–1973), asistents (1974–1985), vēlāk – darba tiesību docents Bukarestes Universitātē (1985–1990); Zinātniskās pētniecības institūta galvenais pētnieks darba un sociālās aizsardzības jomā (1990–1991); Darba un sociālās aizsardzības ministrijas ģenerāldirektora vietnieks (1991–1992), vēlāk – direktors (1992–1996); Bukarestes Valsts politisko zinātņu un administrācijas skolas lektors (1997), vēlāk – profesors (2000); Eiropas integrācijas ministrijas valsts sekretārs (2001–2005); Rumānijas Likumdošanas padomes departamenta vadītājs (1996–2001 un 2005–2009); Rumānijas valdības pārstāvis Eiropas Savienības tiesās (2009–2010); kopš 2010. gada 26. novembra – Vispārējās tiesas tiesnesis.

Mariyana Kancheva [Marijana Kančeva]

dzimusi 1958. gadā; Sofijas Universitātes tiesību zinātņu diploms (1979–1984); Eiropas tiesību maģistre Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūtā (2008–2009); specializējusies ekonomikas un intelektuālā īpašuma tiesību jomā; Sofijas Reģionālās tiesas tiesnese prakticante (1985–1986); juriskonsulte (1986–1988); Sofijas Advokātu kolēģijas locekle (1988–1992); Ārlietu ministrijas Diplomātiskā dienesta biroja ģenerāldirektore (1992–1994); advokātes prakse Sofijā (1994–2011) un Briselē (2007–2011); komercstrīdu šķīrējtiesnese Sofijā; kā Bulgārijas parlamenta juriskonsulte piedalījusies dažādu tiesību aktu izstrādē; kopš 2011. gada 19. septembra – Vispārējās tiesas tiesnese.

Emmanuel Coulon [Emanuelis Kulons]

dzimis 1968. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Panthéon-Assas* universitāte, Parīze); pārvaldības studijas (*Paris-Dauphine* universitāte); Eiropas koledža (1992); iestājekšāmens Parīzes Advokātu apmācību reģionālajā centrā; Briseles Advokātu kolēģijas advokāta apliecība; advokāta darbība Briselē; Eiropas Kopienu Komisijas vispārējā konkursa laureāts; tiesas locekļa palīgs Pirmās instances tiesā (priekšsēdētāja *A. Saggio* kabinets (1996–1998), priekšsēdētāja *B. Vesterdorf* kabinets (1998–2002); Pirmās instances tiesas priekšsēdētāja kabineta vadītājs (2003–2005); kopš 2005. gada 6. oktobra – Vispārējās tiesas sekretārs.

2. Izmaiņas Vispārējās tiesas sastāvā 2011. gadā

Emmanuel Coulon, kurš Vispārējās tiesas sekretāra amatā ir kopš 2005. gada 6. oktobra un kura pilnvaru termiņš beigsies 2011. gada 5. oktobrī, 2011. gada 13. aprīlī tika atkārtoti ievēlēts amatā uz laiku no 2011. gada 6. oktobra līdz 2017. gada 5. oktobrim.

2011. gada 19. septembra svinīgā sēde

Pēc tiesneša *Teodor Tchipev* atkāpšanās no amata Eiropas Savienības dalībvalstu valdību pārstāvji ar 2011. gada 8. septembra lēmumu iecēla *Mariyana Kancheva* k-dzi par Eiropas Savienības Vispārējās tiesas tiesnesi uz laiku no 2011. gada 12. septembra līdz 2013. gada 31. augustam.

3. Protokolārā kārtība

No 2011. gada 1. janvāra līdz 18. septembrim

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
J. AZIZI, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, palātas priekšsēdētājs
O. CZÚCZ, palātas priekšsēdētājs
I. PELIKÁNOVÁ, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
E. MOAVERO MILANESI, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
L. TRUCHOT, palātas priekšsēdētājs
M. E. MARTINS RIBEIRO, tiesnese
F. DEHOUSSE, tiesnesis
E. CREMONA, tiesnese
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tiesnese
V. VADAPALAS, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
N. WAHL, tiesnesis
M. PREK, tiesnesis
S. SOLDEVILA FRAGOSO, tiesnesis
S. FRIMODT NIELSEN, tiesnesis
K. O'HIGGINS, tiesnesis
H. KANNINEN, tiesnesis
J. SCHWARCZ, tiesnesis
M. VAN DER WOUDE, tiesnesis
D. GRATSIAS, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis

E. COULON, sekretārs

No 2011. gada 19. septembra līdz 15. novembrim

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
J. AZIZI, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, palātas priekšsēdētājs
O. CZÚCZ, palātas priekšsēdētājs
I. PELIKÁNOVÁ, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
E. MOAVERO MILANESI, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
L. TRUCHOT, palātas priekšsēdētājs
M. E. MARTINS RIBEIRO, tiesnese
F. DEHOUSSE, tiesnesis
E. CREMONA, tiesnese
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tiesnese
V. VADAPALAS, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
N. WAHL, tiesnesis
M. PREK, tiesnesis
S. SOLDEVILA FRAGOSO, tiesnesis
S. FRIMODT NIELSEN, tiesnesis
K. O'HIGGINS, tiesnesis
H. KANNINEN, tiesnesis
J. SCHWARCZ, tiesnesis
M. VAN DER WOUDE, tiesnesis
D. GRATSIAS, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese

E. COULON, sekretārs

**No 2011. gada 16. novembra līdz
22. novembrim**

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
J. AZIZI, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, palātas priekšsēdētājs
O. CZÚCZ, palātas priekšsēdētājs
I. PELIKÁNOVÁ, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
L. TRUCHOT, palātas priekšsēdētājs
M. E. MARTINS RIBEIRO, tiesnese
F. DEHOUSSE, tiesnesis
E. CREMONA, tiesnese
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tiesnese
V. VADAPALAS, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
N. WAHL, tiesnesis
M. PREK, tiesnesis
S. SOLDEVILA FRAGOSO, tiesnesis
S. FRIMODT NIELSEN, tiesnesis
K. O'HIGGINS, tiesnesis
H. KANNINEN, tiesnesis
J. SCHWARCZ, tiesnesis
M. VAN DER WOUDE, tiesnesis
D. GRATSIAS, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese

E. COULON, sekretārs

**No 2011. gada 23. novembra līdz
31. decembrim**

M. JAEGER, Vispārējās tiesas priekšsēdētājs
J. AZIZI, palātas priekšsēdētājs
N. J. FORWOOD, palātas priekšsēdētājs
O. CZÚCZ, palātas priekšsēdētājs
I. PELIKÁNOVÁ, palātas priekšsēdētāja
S. PAPASAVVAS, palātas priekšsēdētājs
A. DITTRICH, palātas priekšsēdētājs
L. TRUCHOT, palātas priekšsēdētājs
H. KANNINEN, palātas priekšsēdētājs
M. E. MARTINS RIBEIRO, tiesnese
F. DEHOUSSE, tiesnesis
E. CREMONA, tiesnese
I. WISZNIEWSKA-BIAŁECKA, tiesnese
V. VADAPALAS, tiesnesis
K. JÜRIMÄE, tiesnese
I. LABUCKA, tiesnese
N. WAHL, tiesnesis
M. PREK, tiesnesis
S. SOLDEVILA FRAGOSO, tiesnesis
S. FRIMODT NIELSEN, tiesnesis
K. O'HIGGINS, tiesnesis
J. SCHWARCZ, tiesnesis
M. VAN DER WOUDE, tiesnesis
D. GRATSIAS, tiesnesis
A. POPESCU, tiesnesis
M. KANCHEVA, tiesnese

E. COULON, sekretārs

4. Bijušie Vispārējās tiesas locekļi

Edward David Alexander Ogilvy (1989–1992)
Yeraris Christos (1989–1992)
Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995), priekšsēdētājs (1989–1995)
Biancarelli Jacques (1989–1995)
Barrington Donal Patrick Michael (1989–1996)
Schintgen Romain Alphonse (1989–1996)
Kirschner Heinrich (1989–1997)
Saggio Antonio (1989–1998), priekšsēdētājs (1995–1998)
Briët Cornelis Paulus (1989–1998)
Lenaerts Koen (1989–2003)
Vesterdorf Bo (1989–2007), priekšsēdētājs (1998–2007)
García-Valdecasas y Fernández Rafael (1989–2007)
Kalogeropoulos Andreas (1992–1998)
Bellamy Christopher William (1992–1999)
Potocki André (1995–2001)
Gens de Moura Ramos Rui Manuel (1995–2003)
Lindh Pernilla (1995–2006)
Tiili Virpi (1995–2009)
Cooke John D. (1996–2008)
Pirrung Jörg (1997–2007)
Mengozzi Paolo (1998–2006)
Meij Arjen W. H. (1998–2010)
Vilaras Mihalis (1998–2010)
Legal Hubert (2001–2007)
Trstenjak Verica (2004–2006)
Šváby Daniel (2004–2009)
Moavero Milanesi Enzo (2006–2011)
Tchipev Teodor (2007–2010)
Ciucă Valeriu M. (2007–2010)

Priekšsēdētāji

Da Cruz Vilaça José Luis (1989–1995)
Saggio Antonio (1995–1998)
Vesterdorf Bo (1998–2007)

Sekretārs

Jung Hans (1989–2005)

C – Vispārējās tiesas darbības statistika

Vispārējās tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)

Ierosinātās lietas

2. Tiesvedību veidi (2007–2011)
3. Prasību veidi (2007–2011)
4. Prasību joma (2007–2011)

Pabeigtās lietas

5. Tiesvedību veidi (2007–2011)
6. Prasību joma (2011)
7. Prasību joma (2007–2011) (spriedumi un rīkojumi)
8. Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)
9. Tiesvedības ilgums mēnešos (2007–2011) (spriedumi un rīkojumi)

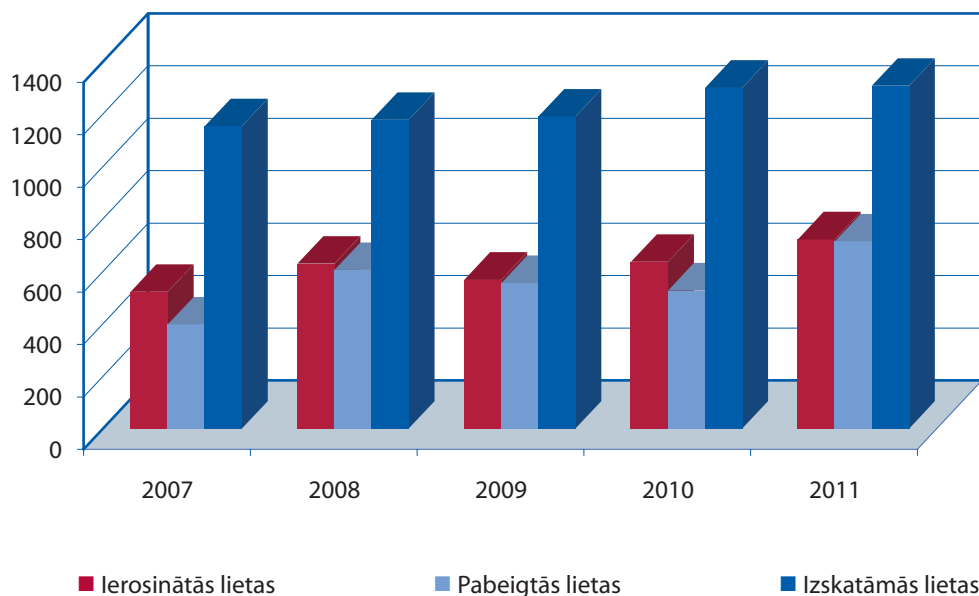
Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī

10. Tiesvedību veidi (2007–2011)
11. Prasību joma (2007–2011)
12. Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)

Dažādi

13. Pagaidu noregulējums (2007–2011)
14. Paātrinātais process (2007–2011)
15. Vispārējās tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1989–2011)
16. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2007–2011)
17. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2011) (spriedumi un rīkojumi)
18. Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2007–2011) (spriedumi un rīkojumi)
19. Vispārējās tendences (1989–2011) (ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas)

1. *Vispārējās tiesas vispārējā darbība – lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)*^{1 2}

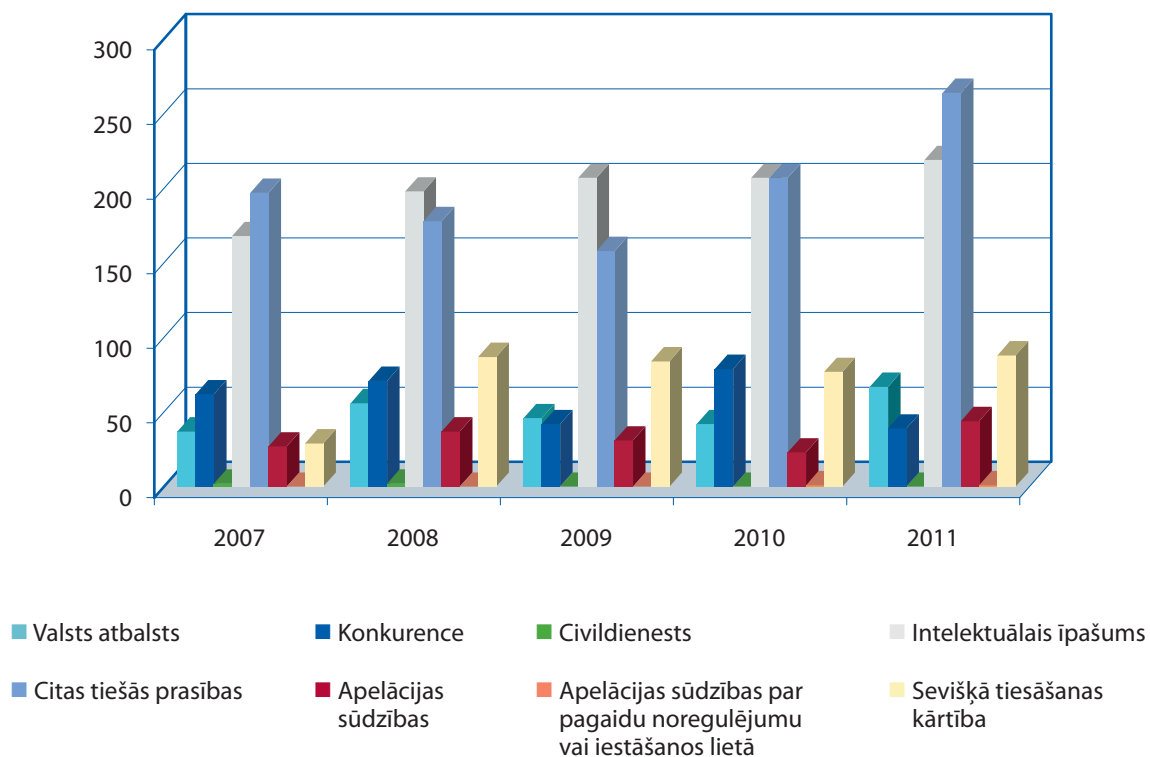
	2007	2008	2009	2010	2011
lerosinātās lietas	522	629	568	636	722
Pabeigtās lietas	397	605	555	527	714
Izskatāmās lietas	1154	1178	1191	1300	1308

¹ Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās ir ņemta vērā sevišķā tiesāšanas kārtība.

Par «sevišķo tiesāšanas kārtību» tiek uzskatīti: protests par spriedumu (Tiesas Statūtu 41. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 122. pants), trešās personas protests (Tiesas Statūtu 42. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 123. pants), sprieduma pārskatīšana (Tiesas Statūtu 44. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 125. pants), sprieduma interpretēšana (Tiesas Statūtu 43. pants un Vispārējās tiesas Reglamenta 129. pants), tiesāšanās izdevumu noteikšana (Vispārējās tiesas Reglamenta 92. pants), juridiskā palīdzība (Vispārējās tiesas Reglamenta 96. pants) un sprieduma labošana (Vispārējās tiesas Reglamenta 84. pants).

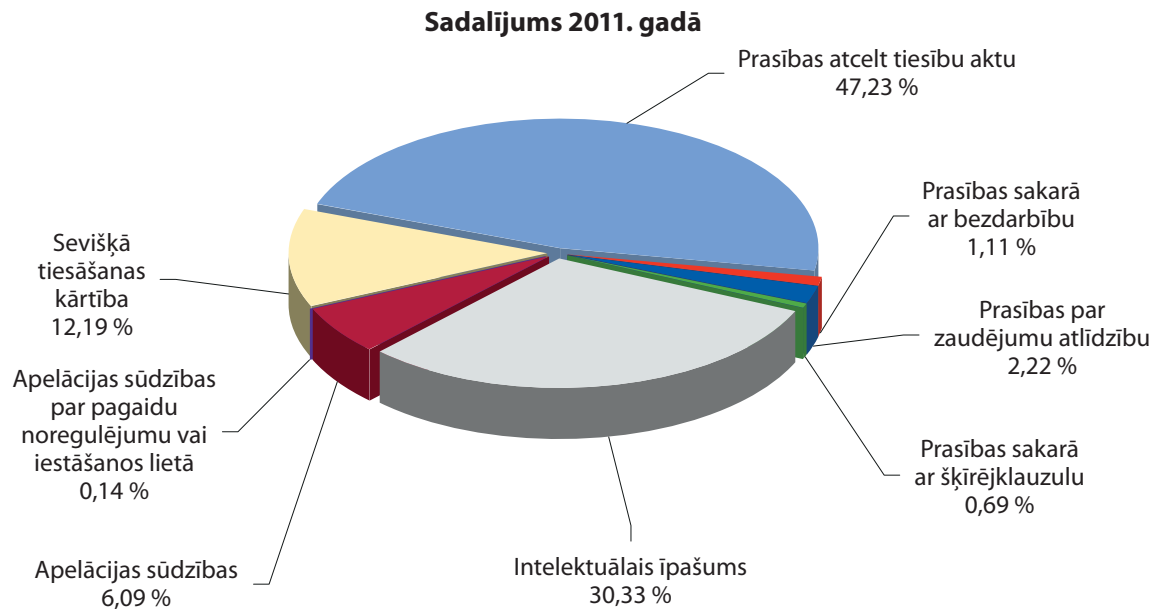
² Ja nav norādīts citādi, šajā un nākamajās tabulās nav ņemtas vērā tiesvedības par pagaidu noregulējumu.

2. Ierosinātās lietas – Tiesvedību veidi (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Valsts atbalsts	37	56	46	42	67
Konkurence	62	71	42	79	39
Civildienests	2	2			
Intelektuālais īpašums	168	198	207	207	219
Citas tiesās prasības	197	178	158	207	264
Apelācijas sūdzības	27	37	31	23	44
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā				1	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	29	87	84	77	88
Kopā	522	629	568	636	722

3. Ierosinātās lietas – Prasību veidi (2007–2011)

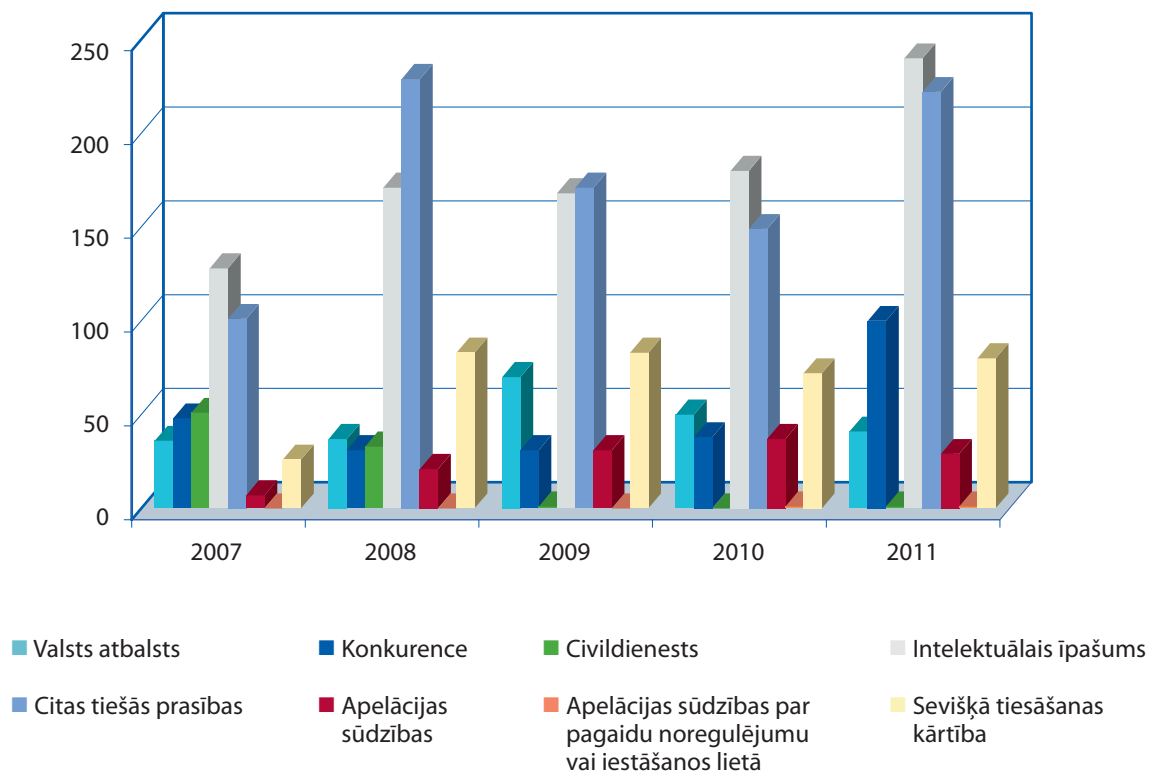
	2007	2008	2009	2010	2011
Prasības atcelt tiesību aktu	251	269	214	304	341
Prasības sakarā ar bezdarbību	12	9	7	7	8
Prasības par zaudējumu atlīdzību	27	15	13	8	16
Prasības sakarā ar šķīrējklauzulu	6	12	12	9	5
Intelektuālais īpašums	168	198	207	207	219
Civildienests	2	2			
Apelācijas sūdzības	27	37	31	23	44
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā				1	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	29	87	84	77	88
Kopā	522	629	568	636	722

4. Ierosinātās lietas – Prasību joma (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Brīvība veikt uzņēmējdarbību		1			
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	3	3	2		1
Eiropas Savienības ārējā darbība	1	2	5	1	2
Ekonomikas un monetārā politika				4	4
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	17	6	6	24	3
Enerģija			2		1
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)	1		1		
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	12	7	7	21	93
Institucionālās tiesības	19	23	32	17	44
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	168	198	207	207	219
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1				2
Jaunu valstu pievienošanās			1		
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)				8	3
Konkurence	62	71	42	79	39
Kopējā ārpolitika un drošības politika				1	
Kopējā zivsaimniecības politika	5	23	1	19	3
Kultūra	1		1		
Lauksaimniecība	46	14	19	24	22
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	5	1	5	4	10
Nodokļi	2			1	1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība		3	4	1	
Patērētāju tiesību aizsardzība		2			
Personu brīva pārvietošanās	4	1	1	1	
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	4		6	3	4
Pieklūve dokumentiem	11	22	15	19	21
Preču brīva aprīte	1	1	1		
Publiskie iepirkumi	11	31	19	15	18
Sabiedrības veselība	1	2	2	4	2
Sabiedrību tiesības			1		
Šķirējklauzula	6	12	12	9	5
Sociālā politika	5	6	2	4	5
Tiesību aktu tuvināšana	1				
Tirdzniecības politika	9	10	8	9	11
Transports	4	1		1	1
Valsts atbalsts	37	55	46	42	67
Vide	27	7	4	15	6
Kopā EK līgums/LESD	464	502	452	533	587
Kopā EOTK līgums		1			
Kopā EAEK līgums				1	
Civildienesta noteikumi	29	39	32	25	47
Sevišķā tiesāšanas kārtība	29	87	84	77	88
PAVISAM KOPĀ	522	629	568	636	722

¹ Līdz ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī radās nepieciešamība grozīt pārskatu par prasību jomām. Līdz ar to tika pārskatīti dati par laika posmu no 2007. līdz 2009. gadam.

5. Pabeigtās lietas – Tiesvedību veidi (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Valsts atbalsts	36	37	70	50	41
Konkurence	48	31	31	38	100
Civildienests	51	33	1		1
Intelektuālais īpašums	128	171	168	180	240
Citas tiešās prasības	101	229	171	149	222
Apelācijas sūdzības	7	21	31	37	29
Apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā				1	1
Sevišķā tiesāšanas kārtība	26	83	83	72	80
Kopā	397	605	555	527	714

6. Pabeigtās lietas – Prasību joma (2011)

	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Eiropas Savienības ārējā darbība		5	5
Ekonomikas un monetārā politika		3	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	6	3	9
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	4	28	32
Institucionālās tiesības	8	28	36
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	178	62	240
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports		1	1
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)		4	4
Konkurence	91	9	100
Kopējā zivsaimniecības politika		5	5
Lauksaimniecība	13	13	26
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	1		1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	2	1	3
Patērētāju tiesību aizsardzība	1		1
Personu brīva pārvietošanās	2		2
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	1	4	5
Pieklūve dokumentiem	11	12	23
Publiskie iepirkumi	13	2	15
Sabiedrības veselība	2	1	3
Šķīrējklauzula	2	4	6
Sociālā politika	2	3	5
Tirdzniecības politika	8	2	10
Transports		1	1
Valsts atbalsts	21	20	41
Vide	11	11	22
Kopā EK līgums/LESD	377	222	599
Kopā EAEK līgums		1	1
Civildienesta noteikumi	16	18	34
Sevišķā tiesāšanas kārtība		80	80
PAVISAM KOPĀ	393	321	714

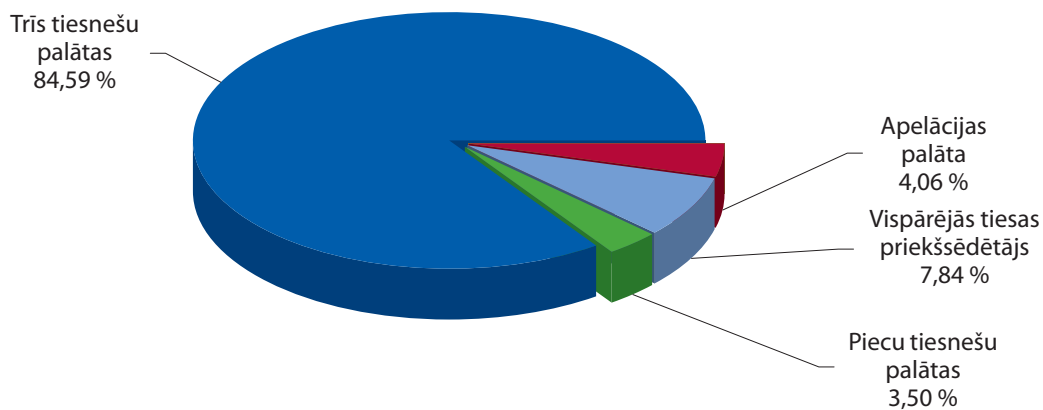
7. *Pabeigtās lietas – Prasību joma (2007–2011)* ¹ (spriedumi un rīkojumi)

	2007	2008	2009	2010	2011
Brīvība veikt uzņēmējdarbību		1			
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	2	1	3		
Eiropas Savienības ārējā darbība	4	2		4	5
Ekonomikas un monetārā politika	1	1		2	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	5	42	3	2	9
Enerģija				2	
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)		2	2		
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	3	6	8	10	32
Institucionālās tiesības	10	22	20	26	36
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	129	171	169	180	240
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports				1	1
Jaunu valstu pievienošanās			1		
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)					4
Konkurence	38	31	31	38	100
Kopējā zivsaimniecības politika	4	4	17		5
Kultūra		1	2		
Lauksaimniecība	13	48	46	16	26
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	3	6	10	4	1
Nodokļi		2		1	
Pakalpojumu sniegšanas brīvība	1		2	2	3
Patērētāju tiesību aizsardzība				2	1
Personu brīva pārvietošanās	4	2	1		2
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	1	1	1	3	5
Piekluve dokumentiem	7	15	6	21	23
Preču brīva aprīte		2	3		
Publiskie iepirkumi	7	26	12	16	15
Rūpniecības politika	1				
Sabiedrības veselība	2	1	1	2	3
Sabiedrību tiesības	1			1	
Šķirējklauzula	10	9	10	12	6
Sociālā politika	4	2	6	6	5
Tiesību aktu tuvināšana	1	1			
Tirdzniecības politika	4	12	6	8	10
Transports	1	3		2	1
Valsts atbalsts	36	37	70	50	41
Vide	10	17	9	6	22
Kopā EK līgums/LESD	302	468	439	417	599
Kopā EOTK līgums	10				
Kopā EAEK līgums	1		1		1
Civildienesta noteikumi	58	54	32	38	34
Sevišķā tiesāšanas kārtība	26	83	83	72	80
PAVISAM KOPĀ	397	605	555	527	714

¹ Līdz ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī radās nepieciešamība grozīt pārskatu par prasību jomām. Līdz ar to tika pārskatīti dati par laika posmu no 2007. līdz 2009. gadam.

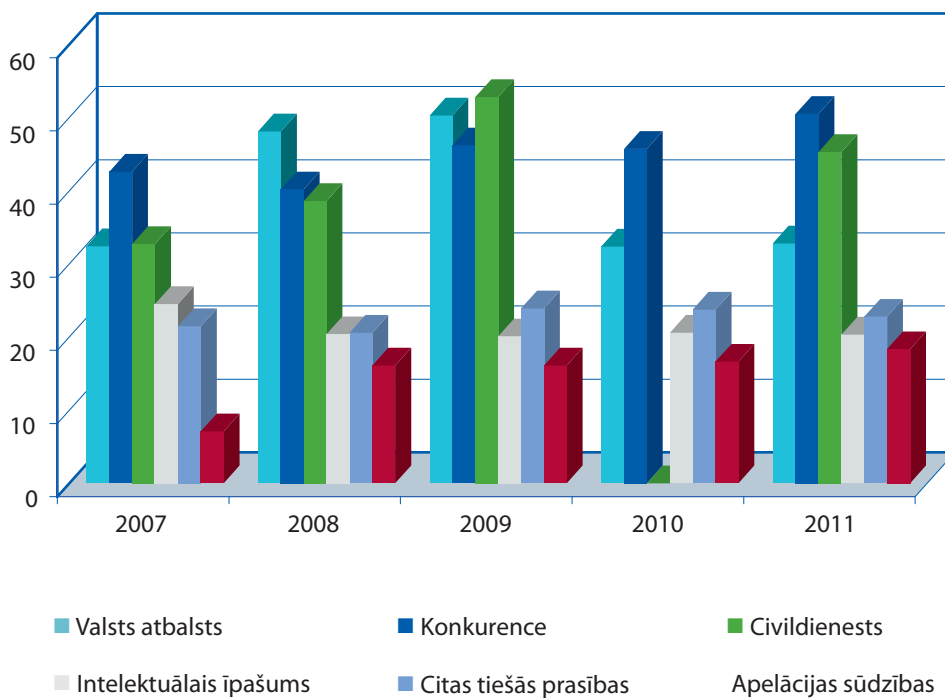
8. Pabeigtās lietas – Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)

Sadalījums 2011. gadā

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā	Spriedumi	Rīkojumi	Kopā
Virspalāta	2		2							2	2				
Apelācijas palāta	3	4	7	16	10	26	20	11	31	22	15	37	15	14	29
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs		16	16		52	52		50	50		54	54		56	56
Piecu tiesnešu palātas	44	8	52	15	2	17	27	2	29	8		8	19	6	25
Trīs tiesnešu palātas	196	122	318	228	282	510	245	200	445	255	168	423	359	245	604
Tiesnesis vienpersoniski	2		2							3		3			
Kopā	247	150	397	259	346	605	292	263	555	288	239	527	393	321	714

9. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2007–2011)* ¹ (spriedumi un rīkojumi)

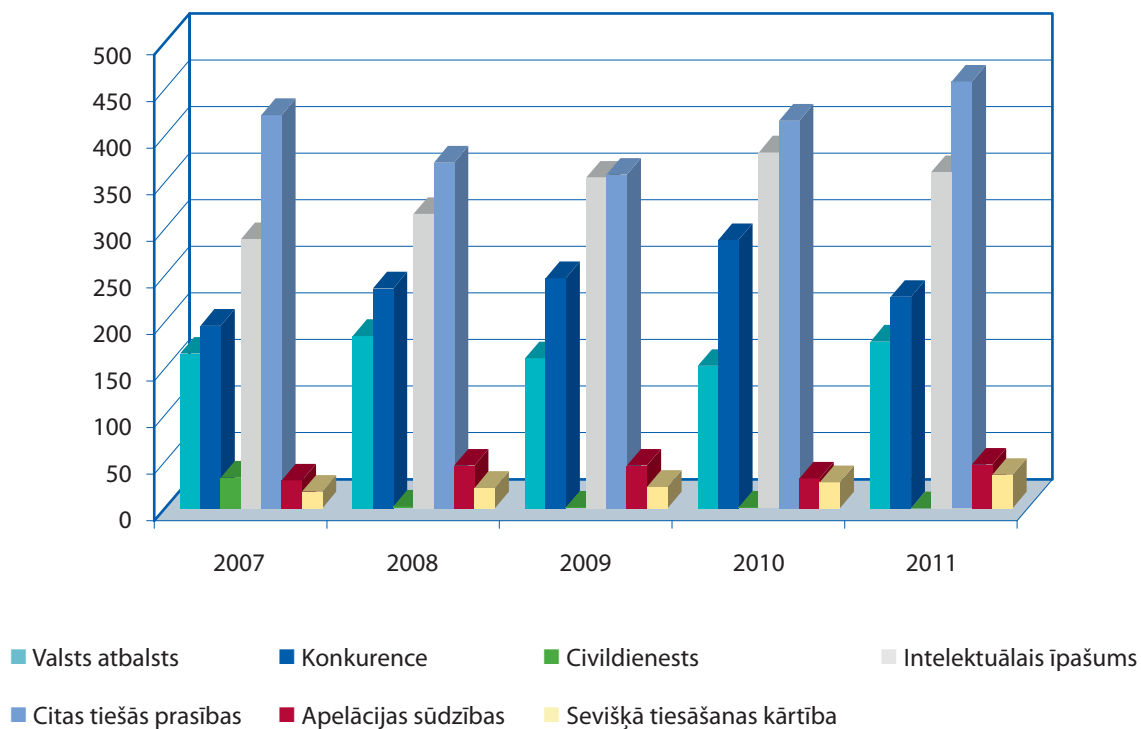

	2007	2008	2009	2010	2011
Valsts atbalsts	32,4	48,1	50,3	32,4	32,8
Konkurence	42,6	40,2	46,2	45,7	50,5
Civildienests	32,7	38,6	52,8		45,3
Intelektuālais īpašums	24,5	20,4	20,1	20,6	20,3
Citas tiešās prasības	21,5	20,6	23,9	23,7	22,8
Apelācijas sūdzības	7,1	16,1	16,1	16,6	18,3

¹ Vidējā tiesvedības ilguma aprēķinā nav iekļautas lietas, kurās pieņemts starp nolēmums; sevišķā tiesāšanas kārtība; apelācijas sūdzības par pagaidu noregulējumu vai iestāšanos lietā; lietas, kuras Tiesa nodevusi Vispārējai tiesai kompetenču sadalījuma izmaiņu rezultātā; lietas, kuras Vispārējā tiesa nodevusi sakarā ar Civildienesta tiesas darbības uzsākšanu.

Ilgums ir izteikts mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

10. Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Tiesvedību veidi (2007–2011)

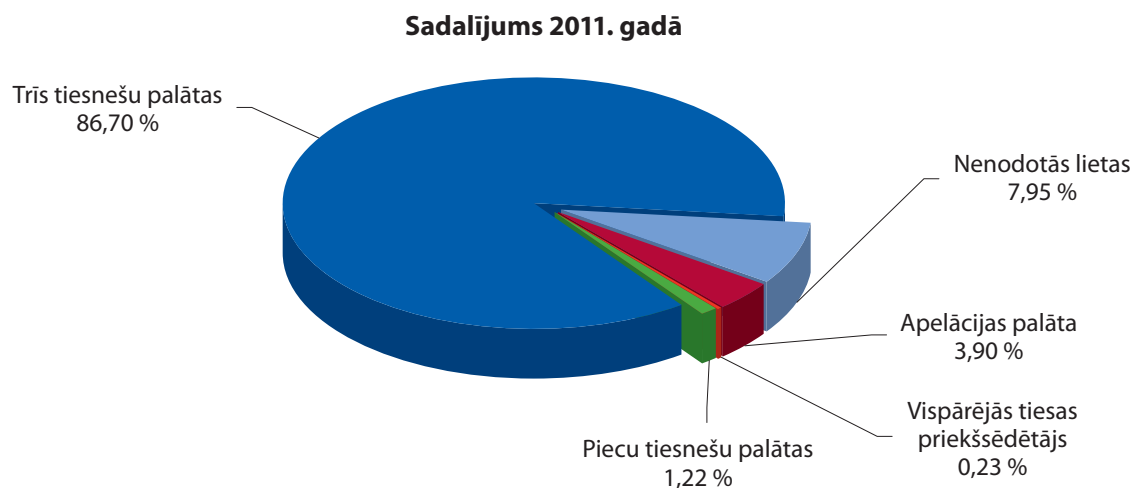
	2007	2008	2009	2010	2011
Valsts atbalsts	166	185	161	153	179
Konkurence	196	236	247	288	227
Civildienests	33	2	1	1	
Intelektuālais īpašums	289	316	355	382	361
Citas tiešās prasības	422	371	358	416	458
Apelācijas sūdzības	30	46	46	32	47
Sevišķā tiesāšanas kārtība	18	22	23	28	36
Kopā	1154	1178	1191	1300	1308

11. Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Prasību joma (2007–2011) ¹

	2007	2008	2009	2010	2011
Brīvības, drošības un tiesiskuma telpa	1	3	2	2	3
Eiropas Savienības ārējā darbība	3	3	8	5	2
Ekonomikas un monetārā politika	1			2	3
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija	49	13	16	38	32
Enerģija			2		1
Finanšu noteikumi (budžets, finanšu shēma, pašu resursi, krāpšanas apkarošana)	5	3	2	2	2
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	18	19	18	29	90
Institucionālās tiesības	28	29	41	32	40
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	290	317	355	382	361
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1	1	1		1
Ķīmisko vielu reģistrēšana, novērtēšana, apstiprināšana un ierobežošana (REACH regula)				8	7
Konkurence	196	236	247	288	227
Kopējā ārpolitika un drošības politika				1	1
Kopējā zivsaimniecības politika	5	24	8	27	25
Kultūra	2	1			
Lauksaimniecība	118	84	57	65	61
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	16	11	6	6	15
Nodokļi	2				1
Pakalpojumu sniegšanas brīvība		3	5	4	1
Patērētāju tiesību aizsardzība	1	3	3	1	
Personu brīva pārvietošanās	3	2	2	3	1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmoss	4	3	8	8	7
Pieklūve dokumentiem	28	35	44	42	40
Preču brīva aprīte	3	2			
Publiskie iepirkumi	29	34	41	40	43
Sabiedrības veselība	2	3	4	6	5
Sabiedrību tiesības			1		
Šķēršļklauzula	17	20	22	19	18
Sociālā politika	6	10	6	4	4
Tiesību aktu tuvināšana	1				
Tirdzniecības politika	33	31	33	34	35
Transports	4	2	2	1	1
Valsts atbalsts	166	184	160	152	178
Vide	40	30	25	34	18
Kopā EK līgums/LESD	1072	1106	1119	1235	1223
Kopā EOTK līgums		1	1	1	1
Kopā EAEK līgums	1	1		1	
Civildienesta noteikumi	63	48	48	35	48
Sevišķā tiesāšanas kārtība	18	22	23	28	36
PAVISAM KOPĀ	1154	1178	1191	1300	1308

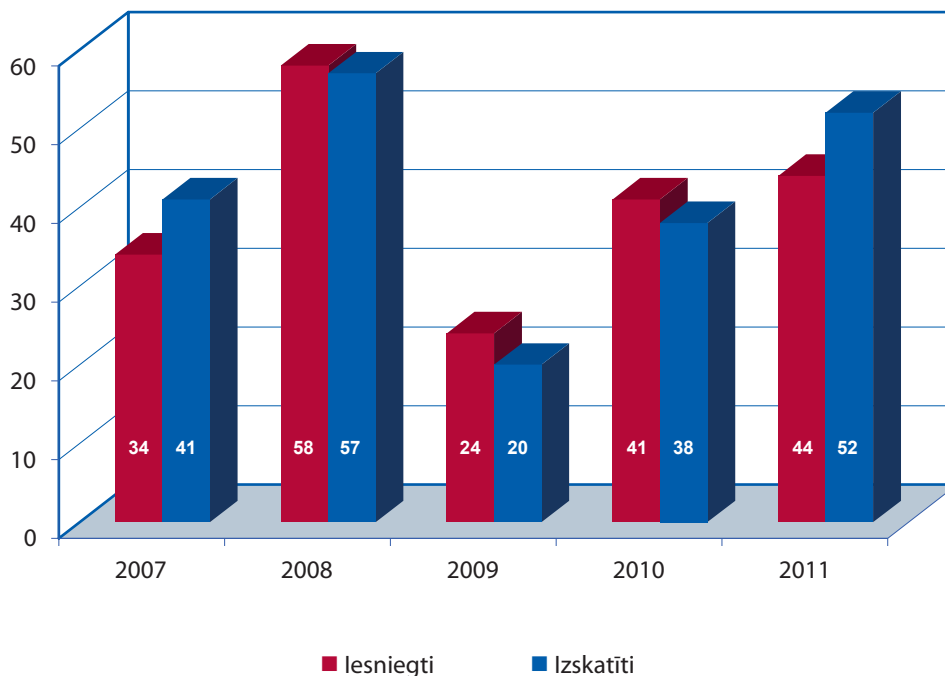
¹ Līdz ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī radās nepieciešamība grozīt pārskatu par prasību jomām. Līdz ar to tika pārskatīti dati par laika posmu no 2007. līdz 2009. gadam.

12. Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Apelācijas palāta	30	46	46	32	51
Vispārējās tiesas priekšsēdētājs				3	3
Piecu tiesnešu palātas	75	67	49	58	16
Trīs tiesnešu palātas	971	975	1019	1132	1134
Tiesnesis vienpersoniski			2		
Nenodotās lietas	78	90	75	75	104
Kopā	1154	1178	1191	1300	1308

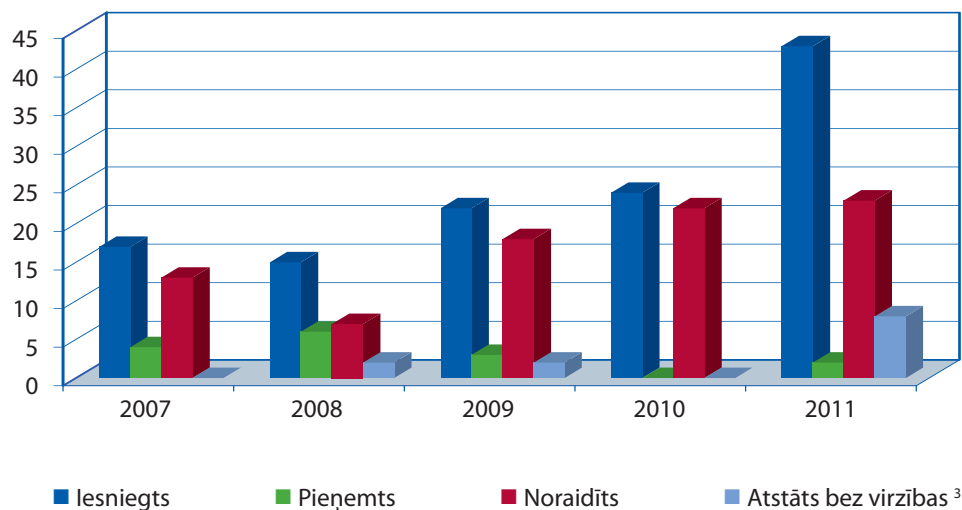
13. *Dažādi* – Pagaidu noregulējums (2007–2011)

Sadalījums 2011. gadā

	Iesniegtie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Izskatītie pieteikumi par pagaidu noregulējumu	Iznākums		
			Apmierināts	Lietas izslēgšana no reģistra/ Lēmums izbeigt tiesvedību	Noraidīts
Civildienesta noteikumi	1	1			1
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	11	9		3	6
Institucionālās tiesības	4	5		1	4
Izglītība, profesionālās mācības, jaunatne un sports	1	1		1	
Konkurence	5	12	2		10
Lauksaimniecība	2	2			2
Muitas savienība un kopējais muitas tarifs	1	1			1
Pētniecība, tehnoloģijas attīstība un kosmos	1	1			1
Pieklūve dokumentiem	1				
Publiskie iepirkumi	5	4			4
Šķēršļklauzula	1	1			1
Valsts atbalsts	9	13		3	10
Vide	2	2			2
Kopā	44	52	2	8	42

14. Dažādi – Paātrinātais process (2007–2011) ^{1 2}

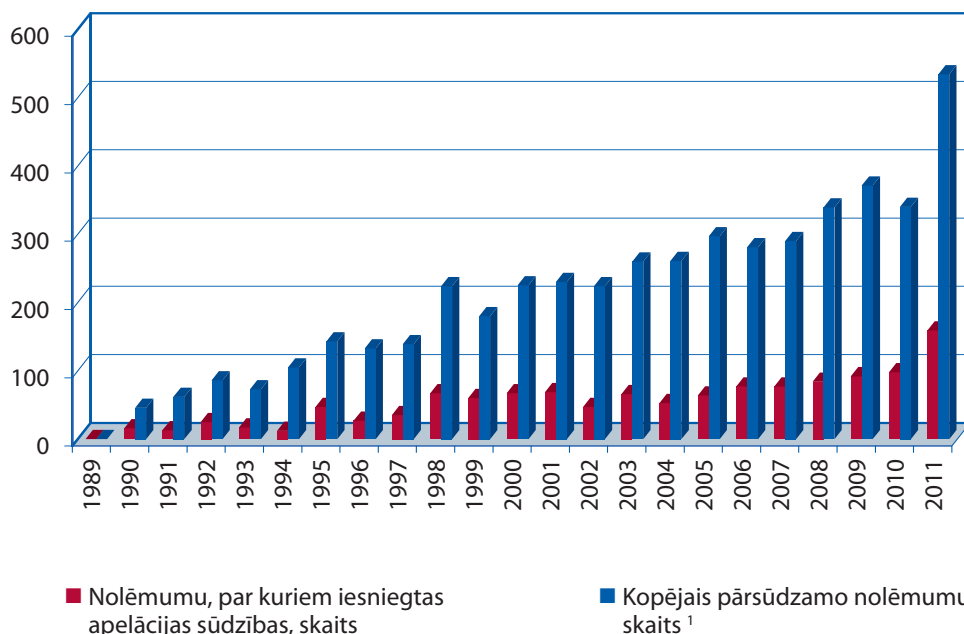
	2007				2008				2009				2010				2011			
	Iznākums				Iznākums				Iznākums				Iznākums				Iznākums			
	Iesniegts	Pieņemts	Noraidīts	Atstāts bez virzības ³	Iesniegts	Pieņemts	Noraidīts	Atstāts bez virzības ³	Iesniegts	Pieņemts	Noraidīts	Atstāts bez virzības ³	Iesniegts	Pieņemts	Noraidīts	Atstāts bez virzības ³	Iesniegts	Pieņemts	Noraidīts	Atstāts bez virzības ³
Civildienesta noteikumi					1				1											
Eiropas Savienības ārējā darbība													1	1						
Ekonomiskā, sociālā un teritoriālā kohēzija													1	1						
Ierobežojoši pasākumi (Ārējā darbība)	3	2	1		4	4			5	1	2	1	10	10			30	2	12	7
Institucionālās tiesības					1		1		1	1							1			1
Konkurence	1	1			1	1			2	2			3	3			4	4		
Lauksaimniecība			1		1				2	3										
Pakalpojumu sniegšanas brīvība									1	1										
Piekļuve dokumentiem	1	1			2	2			4	4							2	1		
Publiskie iepirkumi	2	1			3	1	3		2	2			2	2						
Sabiedrības veselība									1	1										
Šķēršļklauzula					1		1													
Sociālā politika																	1			
Tiesvedība									1	1										
Tirdzniecības politika	2	1			1				2	2							3	2		
Valsts atbalsts	1	2			1		1						7	5				2		
Vide	7	1	6						1			1					2		2	
Kopā	17	4	13		15	6	7	2	22	3	18	2	24	22			43	2	23	8

¹ Lietas izskatīšana paātrinātā procesā Vispārējā tiesā var tikt noteikta, pamatojoties uz Reglamenta 76.a pantu. Šis noteikums ir piemērojams no 2001. gada 1. februāra.

² Līdz ar Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) stāšanos spēkā 2009. gada 1. decembrī radās nepieciešamība grozīt pārskatu par prasību jomām. Līdz ar to tika pārskatīti dati par laika posmu no 2007. līdz 2009. gadam.

³ Kategorijā "atstāti bez virzības" ir iekļauti šādi gadījumi: pieteikuma atsaukums, atteikšanās no prasības un gadījumi, kad prasība, jau pirms ir izskatīts pieteikums par lietas izskatīšanu paātrinātā procesā, tiek izņemta, izdodot rīkojumu.

15. *Dažādi* – Vispārējās tiesas nolēmumi, par kuriem Tiesā iesniegtas apelācijas sūdzības (1989–2011)

	Nolēmumu, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības, skaits	Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits ¹	Nolēmumu, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības, skaits procentos
1989			
1990	16	46	35 %
1991	13	62	21 %
1992	25	86	29 %
1993	17	73	23 %
1994	12	105	11 %
1995	47	143	33 %
1996	27	133	20 %
1997	35	139	25 %
1998	67	224	30 %
1999	60	180	33 %
2000	67	225	30 %
2001	69	230	30 %
2002	47	224	21 %
2003	66	260	25 %
2004	53	261	20 %
2005	64	297	22 %
2006	77	281	27 %
2007	77	290	27 %
2008	84	339	25 %
2009	92	371	25 %
2010	98	340	29 %
2011	159	534	30 %

¹ Kopējais pārsūdzamo nolēmumu skaits – spriedumi, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, rīkojumi, ar ko noraida iestāšanos lietā, un visi rīkojumi par tiesvedības izbeigšanu lietā, izņemot rīkojumus par lietas izslēgšanu no reģistra un par lietas nodošanu, – kuriem ir beidzies termiņš apelācijas sūdzības iesniegšanai vai par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības.

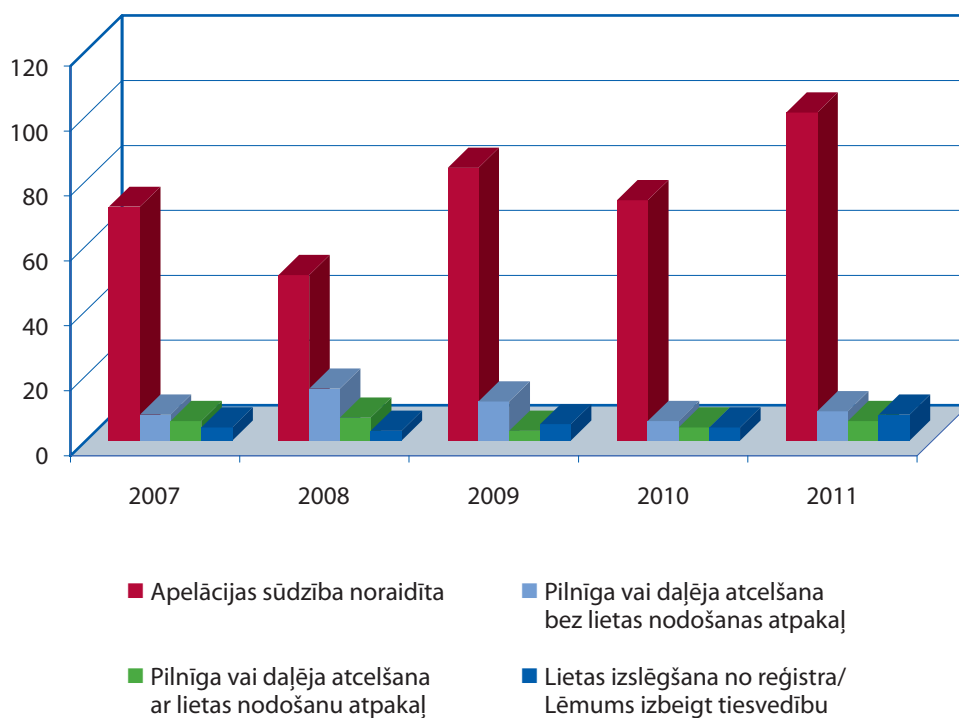
16. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību sadalījums atkarībā no tiesvedības veida (2007–2011)

	2007			2008			2009			2010			2011		
	Apelācijas sūdzības	Pārsūdzamie nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Apelācijas sūdzības	Pārsūdzamie nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Apelācijas sūdzības	Pārsūdzamie nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Apelācijas sūdzības	Pārsūdzamie nolēmumi	Apelācijas sūdzības %	Apelācijas sūdzības	Pārsūdzamie nolēmumi	Apelācijas sūdzības %
Valsts atbalsts	11	30	37 %	4	19	21 %	23	51	45 %	17	35	49 %	10	37	27 %
Konkurence	13	33	39 %	7	26	27 %	11	45	24 %	15	33	45 %	50	90	56 %
Civildienests	10	53	19 %	9	31	29 %	1	3	33 %				1	1	100 %
Intelektuālais īpašums	14	64	22 %	24	105	23 %	25	153	16 %	32	140	23 %	39	201	19 %
Citas tiešās prasības	29	110	26 %	40	158	25 %	32	119	27 %	34	132	26 %	59	205	29 %
Kopā	77	290	27 %	84	339	25 %	92	371	25 %	98	340	29 %	159	534	30 %

17. ***Dažādi – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2011)*** (spriedumi un rīkojumi)

	Apelācijas sūdzība noraidīta	Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	Lietas izslēgšana no reģistra/ Lēmums izbeigt tiesvedību	Kopā
Eiropas Savienības ārējā darbība	1				1
Institucionālās tiesības	15		2	1	18
Intelektuālais un rūpnieciskais īpašums	27	2	2	3	34
Konkurence	10	4		2	16
Kopējā ārpolitika un drošības politika	2				2
Lauksaimniecība	2				2
Piekļuve dokumentiem	2				2
Publiskie iepirkumi	4				4
Sabiedrību tiesības	1				1
Savienības tiesību principi	1				1
Sociālā politika	1				1
Tirdzniecības politika	1				1
Valsts atbalsts	34	3	2	1	40
Vide				1	1
Kopā	101	9	6	8	124

18. *Dažādi* – Tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2007–2011) (spriedumi un rīkojumi)

	2007	2008	2009	2010	2011
Apelācijas sūdzība noraidīta	72	51	84	74	101
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	8	16	12	6	9
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	6	7	3	4	6
Lietas izslēgšana no reģistra/ Lēmums izbeigt tiesvedību	4	3	5	4	8
Kopā	90	77	104	88	124

19. *Dažādi – Vispārējās tendences (1989–2011)*

lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas

	Ierosinātās lietas ¹	Pabeigtās lietas ²	Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī
1989	169	1	168
1990	59	82	145
1991	95	67	173
1992	123	125	171
1993	596	106	661
1994	409	442	628
1995	253	265	616
1996	229	186	659
1997	644	186	1117
1998	238	348	1007
1999	384	659	732
2000	398	343	787
2001	345	340	792
2002	411	331	872
2003	466	339	999
2004	536	361	1174
2005	469	610	1033
2006	432	436	1029
2007	522	397	1154
2008	629	605	1178
2009	568	555	1191
2010	636	527	1300
2011	722	714	1308
Kopā	9333	8025	

¹ 1989. gads: Tiesa nodeva 153 lietas jaunizveidotajai Vispārējai tiesai.
 1993. gads: Tiesa nodeva 451 lietu sakarā ar Vispārējās tiesas kompetences pirmo paplašināšanu.
 1994. gads: Tiesa nodeva 14 lietas sakarā ar Vispārējās tiesas kompetences otro paplašināšanu.
 2004.–2005. gads: Tiesa nodeva 25 lietas sakarā ar Vispārējās tiesas kompetences trešo paplašināšanu.

² 2005.–2006. gads: Vispārējā tiesa nodeva 118 lietas jaunizveidotajai Civildienesta tiesai.

III nodaļa

Civildienesta tiesa

A – Civildienesta tiesas darbība 2011. gadā

Priekšsēdētājs *Sean Van Raepenbusch*

1. 2011. gadā tika aizstāti trīs Civildienesta tiesas locekļi, kuriem beidzās amata pilnvaru termiņš. Tās ir pirmās būtiskās izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā kopš tās izveides ¹.

2. Civildienesta tiesas darbības statistika rāda jaunu būtisku 2011. gadā ierosināto lietu skaita (159) pieaugumu salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (139), kurā jau bija konstatēts ievērojams prasību skaita pieaugums (111 prasības 2008. gadā un 113 prasības 2009. gadā).

Savukārt pabeigto lietu skaits (166) ir daudz lielāks par iepriekšējā gadā pabeigto lietu skaitu (129) un ir labākais kvantitatīvais Civildienesta tiesas darbības rezultāts kopš tās izveides ².

Tādējādi izskatāmo lietu skaits ir nedaudz samazinājies salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu (178 lietas 2011. gada 31. decembrī salīdzinājumā ar 185 lietām 2010. gada 31. decembrī). Tāpat ir jānorāda, ka ievērojami ir samazinājies vidējais tiesvedības ilgums (14,2 mēneši 2011. gadā salīdzinājumā ar 18,1 mēnesi 2010. gadā) ³ tādēļ, ka ir palielinājies lietu, kas tikušas pabeigtas, tostarp ar rīkojumiem, skaits (90 rīkojumi 2011. gadā salīdzinājumā ar 40 rīkojumiem 2010. gadā).

2011. gadā par Civildienesta tiesas nolēmumiem Eiropas Savienības Vispārējā tiesā ir iesniegtas 44 apelācijas sūdzības. Šajā pašā laikā 23 apelācijas sūdzības par Civildienesta tiesas nolēmumiem ir noraidītas un 7 Civildienesta tiesas nolēmumi ir pilnīgi vai daļēji atcelti, turklāt četras lietas, kurās nolēmumi tikuši atcelti, ir nodotas atpakaļ Civildienesta tiesai.

Astoņas lietas ir pabeigtas ar izlīgumu, kas nozīmē samazinājumu, salīdzinot ar iepriekšējo gadu (12 lietas), un atgriešanos 2007. un 2008. gada līmenī (7 lietas).

3. Turpinājumā ir sniegta informācija par nozīmīgākajiem Civildienesta tiesas nolēmumiem. Tā kā attiecībā uz pagaidu noregulējuma tiesvedību ⁴ un juridisko palīdzību nav nekādu būtisku jaunu, šī gada ziņojumā nav iekļautas šiem jautājumiem veltītas nodaļas.

¹ Viens tiesnesis tika aizstāts 2009. gadā sakarā ar viņa stāšanos amatā Pirmās instances tiesā.

² 2010. gada 24. novembra sprieduma lietā C-40/10 Komisija/Padome rezultātā Civildienesta tiesa ar rīkojumiem varēja pabeigt 15 lietas, kas bija ierosinātas par paziņojumiem par algu pēc Padomes 2009. gada 23. decembra Regulas (ES, Euratom) Nr. 1296/2009, ar ko no 2009. gada 1. jūlija koriģē Eiropas Savienības ierēdņu un pārējo darbinieku atalgojumu un pensijas, kā arī korekcijas koeficientus, kurus piemēro šim atalgojumam un pensijām, pieņemšanas.

³ Tiesvedības iespējamās apturēšanas ilgums nav iekļauts.

⁴ Šajā gadā Civildienesta tiesas priekšsēdētājs ir izdevis septiņus rīkojumus par pagaidu noregulējumu. Trīs no tiem ir rīkojumi par izslēgšanu no reģistra vai par tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas.

I. Procesuālie jautājumi

Civildienesta tiesas kompetence

2011. gada 20. janvāra spriedumā lietā F-121/07 *Strack/Komisija* (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa nosprieda, ka tās kompetencē ir izskatīt prasību atcelt tiesību aktu, kura, pamatojoties uz EKL 236. pantu, celta par kādas Savienības iestādes atteikumu apmierināt ierēdņa pieteikumu par piekļuvi dokumentiem saskaņā ar Regulu Nr. 1049/2001⁵, ja šis pieteikums izriet no darba attiecībām, kas šo ierēdni saista ar attiecīgo iestādi.

Pieņemamības nosacījumi

1. Termiņi

Ņemot vērā, ka dokumentos, kas attiecas uz EIB, nav norādīti procesuālie termiņi, kuru ievērošana ir saistoša EIB personāla locekļiem, Civildienesta tiesa vairākos nolēmumos pēc analogijas piemēroja Civildienesta noteikumos paredzētos termiņus (2011. gada 28. jūnija spriedums lietā F-49/10 *De Nicola/EIB* un 2011. gada 28. septembra spriedums lietā F-13/10 *De Nicola/EIB*; 2011. gada 4. februāra rīkojums lietā F-34/10 *Arango Jaramillo u.c./EIB*, apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā).

2. Pirmstiesas procedūras ievērošana

2011. gada 12. maija spriedumā lietā F-50/09 *Missir Mamachi di Lusignano/Komisija* (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa nosprieda, ka prasījumu par zaudējumu atlīdzību, kas balstīti uz dažādiem kaitējuma pamatiem, pieņemamība ir jāizvērtē attiecībā uz katru no šiem kaitējuma pamatiem. Tātad, lai prasījumi attiecībā uz kādu kaitējuma pamatu būtu pieņemami, ir nepieciešams, lai šis kaitējuma pamats būtu norādīts administrācijai adresētajā lūgumā atlīdzināt zaudējumus un lai pēc tam šī lūguma noraidījums tiktu pārsūdzēts.

3. No līguma izrietoša kompleksa darbība

Iekšējā tirgus saskaņošanas birojs (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) piedāvāja darbiniekiem noslēgt līgumu uz nenoteiktu laiku ar noteikumu par līguma izbeigšanu, kas būtu piemērojams gadījumā, ja attiecīgās personas netiktu iekļautas atklātā konkursa rezultātā izveidotajā rezerves sarakstā. 2011. gada 15. septembra spriedumā lietā F-102/09 *Bennett u.c./ITSB* Civildienesta tiesa nosprieda, ka šis process ir daļa no darbību kopuma, kas ietver noteiktu cieši saistīto lēmumu skaitu – no noteikuma par līguma izbeigšanu iekļaušanas līgumos līdz lēmuma par līguma izbeigšanu pieņemšanai pēc tam, kad izveidots rezerves saraksts. Tādēļ tā uzskatīja, ka izņēmuma kārtā, veicot šo darbību, ir pieļaujams atsaukties uz strīdīgā noteikuma prettiesiskumu, lai pamatotu prasījumus atcelt lēmumus, ar kuriem izbeigti līgumi.

⁵ Eiropas Parlamenta un Padomes 2001. gada 30. maija Regula (EK) Nr. 1049/2001 par publisku piekļuvi Eiropas Parlamenta, Padomes un Komisijas dokumentiem (OV L 145, 43. lpp.).

Tiesvedība

1. Konfidenciali dokumenti

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Missir Mamachi di Lusignano*/Komisija Civildienesta tiesa formulēja principu, saskaņā ar kuru vienīgi primāri apsvērumi, kas it īpaši izriet no pamattiesību aizsardzības, var attaisnot, ka slepens dokuments izņēmuma kārtā tiek pievienots lietas materiāliem un izpausts visiem lietas dalībniekiem bez administrācijas piekrišanas. Nepastāvot šādiem apstākļiem, Civildienesta tiesa, ņemot vērā tās Reglamenta 44. panta 1. punktu, uzdeva administrācijai sagatavot šā dokumenta nekonfidencialo kopsavilkumu. Konstatējot tomēr, ka šis kopsavilkums neļauj prasītājam īstenot savas tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un ka nav iespējams sniegt piekļuvi šim dokumentam pat tikai prasītāja advokātam kancelejas telpās, Civildienesta tiesa atkāpās no iepriekš minētās tiesību normas un pamatojās uz atbilstīgajiem konkrētā dokumenta izvilcumiem, lai varētu lemt, pilnībā pārzinot lietas apstākļus, un tādēļ šis dokuments netika paziņots attiecīgajai personai.

2. Iestāšanās lietā

Divos 2011. gada 19. jūlija rīkojumos lietā F-105/10 *Bömcke*/EIB un lietā F-127/10 *Bömcke*/EIB Civildienesta tiesa EIB Darbinieku pārstāvju kolēģiju pielīdzināja iestāžu, uz kurām attiecas Civildienesta noteikumi, personāla komitejām un atgādināja, ka personāla komitejas ir pašu iestāžu iekšējās struktūras un ka tādējādi tām nav procesuālās rīcības spējas. Tādēļ tā kā nepieņemamu noraidīja šīs kolēģijas iesniegto pieteikumu par iestāšanos lietā.

Rīkojumā lietā F-105/10 *Bömcke*/EIB Civildienesta tiesa no judikatūras, saskaņā ar kuru strīdos, kas attiecas uz vēlēšanām un ir saistīti ar ierēdņu pārstāvības organizācijām, katram darbiniekam no viņa vēlētāja statusa izriet pietiekama interese celt prasību ar mērķi nodrošināt, lai personāla pārstāvji tiktu ievēlēti, pamatojoties uz Civildienesta noteikumu normām atbilstošu vēlēšanu sistēmu, secināja, ka personāla locekļiem no to vēlētāja statusa izriet arī tieša un pastāvoša interese tāda strīda iznākumā, kas attiecas uz jau ievēlētā personāla pārstāvja piespiedu atbrīvošanu no amata. Tādēļ viņu pieteikums par iestāšanos lietā tika atzīts par pieņemamu.

3. Tiesāšanās izdevumi

Jā Eiropas Savienības iestāde vai struktūra izmanto advokāta pakalpojumus, rodas jautājums par to, vai un ar kādiem nosacījumiem šim advokātam maksājamais honorārs ir uzskatāms par "atlīdzināmiem tiesāšanās izdevumiem" atbilstoši Reglamenta 91. panta b) punktam.

Šajā ziņā 2011. gada 27. septembra rīkojumā lietā F-55/08 DEP *De Nicola*/EIB Civildienesta tiesa norādīja, ka sistemātiska atteikšanās uzskatīt šos honorārus par nepieciešamiem un tātad atlīdzināmiem tiesāšanās izdevumiem, aizbildinoties ar to, ka administrācijai nav pienākuma izmantot advokāta palīdzību, būtu pretrunā neatņemamai tiesību uz aizstāvību īstenošanas prerogatīvai. Tomēr Civildienesta tiesa arī norādīja, ka visiem Savienības darbiniekiem ar vienlīdzīgiem nosacījumiem ir jābūt iespējai vērsties tiesā un ka viņu tiesību celt prasību efektivitātes līmenis nevar atšķirties atkarībā no viņu darba devēja izvēles vienkārši saistībā ar budžeta vai organizatoriskiem apsvērumiem. Tāpat Civildienesta tiesa nosprieda, ka iestādei, kas vēlas atgūt tās advokātam izmaksāto honorāru, balstoties uz objektīvu pamatojumu, ir jāpierāda, ka šie honorāri ir "nepieciešamie izdevumi" lietas vešanai. Proti, tā it īpaši var pierādīt, ka pastāv īslaicīgi ekonomiski iemesli – galvenokārt saistībā ar darba pārslodzi konkrētā brīdī vai neparedzētu tās juridiskā dienesta personāla prombūtni, vai pierādīt, ka, ņemot vērā, ka prasītājs ir iesniedzis apjomīgu prasību un/vai daudzas prasības, iestādei,

ja tā nebūtu izmantojusi advokāta palīdzību, nesamērīgā apmērā būtu bijis jāizmanto tās dienesta resursi minēto prasību izskatīšanai.

Visbeidzot, Civildienesta tiesa precizēja, ka kopējais darba stundu skaits, kas var šķist objektīvi nepieciešams [lietas vešanai], principā ir jāvērtē kā viena trešdaļa no stundām, kuras advokātam būtu nepieciešamas, ja viņš nevarētu balstīties uz darbu, kuru pirms tam ir veicis iestādes juridiskais dienests.

4. Pārskatīšana

Pirmo reizi šajā gadā Civildienesta tiesa ir pieņēmusi lēmumu par pieteikumiem par pārskatīšanu, kas iesniegti saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas Statūtu 44. pantu un tās Reglamenta 119. pantu.

Vienā no konkrētajām lietām spriedums, kuru tika lūgts pārskatīt, apelācijas instancē Vispārējā tiesā tika daļēji atcelts. Prasītājs tomēr lūdza pārskatīt Civildienesta tiesas spriedumu pilnā apjomā. Civildienesta tiesa nosprieda, ka prasījumi par pārskatīšanu ir nepieņemami daļā, attiecībā uz kuru pirmajā instancē pasludinātais spriedums ir ticis aizstāts ar apelācijas tiesas spriedumu. Turklāt, tā kā pieteikuma par pārskatīšanu iesniedzējs nav apstrīdējis apelācijas instancē taisīto spriedumu, tā pieteikums nav pamats, lai lietu nodotu Vispārējai tiesai atbilstoši Tiesas Statūtu I pielikuma 8. panta 2. punktam (2011. gada 15. jūnija spriedums lietā F-17/05 REV *de Brito Sequeira Carvalho*/Komisija).

Turklāt vairākos 2011. gada 20. septembra spriedumos (lieta F-45/06 REV *De Buggenoms* u.c./Komisija, apvienotās lietas F-8/05 REV un F-10/05 REV *Fouwels* u.c./Komisija, kā arī lieta F-103/06 REV *Saintraint*/Komisija) Civildienesta tiesa konstatēja, ka ar rīkojumu par lietas izslēgšanu no reģistra saskaņā ar Reglamenta 74. pantu tiek ņemta vērā vienīgi prasītāja griba atteikties no lietas izskatīšanas un tas, ka atbildētājs nav sniedzis apsvērumus, un līdz ar to, tā kā Savienības tiesa nav izteikusies par lietā izvirzītajiem jautājumiem, nepastāv nolēmums, kuru var pārskatīt Reglamenta 119. panta izpratnē.

Turklāt, pamatojoties uz apstākli, ka lietas dalībnieku pārstāvošajam advokātam principā nav jāuzrāda pilnvara, Civildienesta tiesa nosprieda, ka tā, izmantojot pārskatīšanas tiesvedību, nevar nolemt, ka atteikšanās no prasības nav spēkā attiecībā uz noteiktiem prasītājiem tādēļ, ka to padomdevējs ir rīkojies bez viņu piekrišanas.

II. Par lietas būtību

Vispārējie principi

1. Iespēja atsaukties uz direktīvām

Turpinot ar agrāko judikatūru iezīmēto virzienu, ar kuru zināmā mērā atzīts, ka attiecībā pret iestādēm var atsaukties uz direktīvām, ko tās pieņem attiecībā uz dalībvalstīm, Civildienesta tiesa savā 2011. gada 15. marta spriedumā lietā F-120/07 *Strack*/Komisija (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) norādīja, ka Direktīvas 2003/88⁶ mērķis ir noteikt minimālās drošības un veselības prasības darba laika organizēšanai un līdz ar to saskaņā ar Civildienesta noteikumu 1.e panta 2. punktu

⁶ Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 4. novembra Direktīva 2003/88/EK par konkrētiem darba laika organizēšanas aspektiem (OV L 299, 9. lpp.).

Komisijai ir jānodrošina to ievērošana, piemērojot un interpretējot Civildienesta noteikumu normas, kuras it īpaši attiecas uz ikgadējo atvaļinājumu.

2. Tiesības uz aizstāvību

Uzskatot, ka pienākuma administrācijai uz klausīt katru attiecīgo darbinieku pirms jebkāda nelabvēlīga akta pieņemšanas noteikšana nozīmētu pārmērīgu slogu, Civildienesta tiesa savā 2011. gada 28. septembra spriedumā lietā F-26/10 AZ/Komisija nosprieda, ka pamatu par tiesību uz aizstāvību pārkāpumu var lietderīgi izvirzīt tikai tad, ja, pirmkārt, apstrīdētais lēmums ir pieņemts attiecībā pret personu uzsāktas procedūras rezultātā un, otrkārt, ja ir parādīts, cik smagas varētu būt šā lēmuma sekas attiecībā uz šīs personas stāvokli. Tā kā amatā paaugstināšanas procedūra nebija uzsākta attiecībā uz ierēdni, Civildienesta tiesa līdz ar to secināja, ka administrācijai nebija jāuzklausā ierēdnis pirms viņa izslēgšanas no amatā paaugstināšanas procedūras.

3. Diskriminācija

Lietā F-68/09 *Barbin*/Parlaments, kurā spriedums pasludināts 2011. gada 15. februārī (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā), Civildienesta tiesa pirmo reizi piemēroja Civildienesta noteikumu 1.d pantā paredzēto apgrieztā pierādīšanas pienākuma mehānismu, saskaņā ar kuru, ja persona, kas uzskata, ka attiecībā uz viņu nav piemērots vienlīdzīgas attieksmes princips, norāda faktus, kas ļauj prezumēt pret viņu vērstas diskriminācijas esamību, iestādes pienākums ir pierādīt, ka minētais princips nav pārkāpts.

Tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai izvērtētu uz diskrimināciju balstītā pamata pamatotību, ir jāņem vērā visi atbilstošie faktiskie apstākļi, tostarp agrākos lēmumos, kas kļuvuši galīgi, ietvertie vērtējumi. Civildienesta tiesa norādīja, ka princips, saskaņā ar kuru tiesa nevar pārskatīt galīgo lēmumu, neliedz tiesai ņemt vērā šādu lēmumu kā vienu no pierādījumiem par diskriminējošu administrācijas rīcību, jo var būt, ka diskriminācija atklājas tikai pēc termiņa beigām prasības celšanai par lēmumu, kurš vienīgi liecina par šo diskrimināciju.

Turklāt tajā pašā minētajā spriedumā lietā *Barbin*/Parlaments Civildienesta tiesa nosprieda, ka, ja ierēdnis izmanto viņam ar Civildienesta noteikumiem atzītās tiesības, piemēram, tiesības uz bērna kopšanas atvaļinājumu, administrācija nevar – neapdraudot šo tiesību efektivitāti – uzskatīt, ka šā ierēdņa situācija atšķiras no ierēdņa, kas nav izmantojis šīs tiesības, situācijas. Līdz ar to šā iemesla dēļ administrācija nevar viņam piemērot atšķirīgu attieksmi, izņemot, ja šī atšķirīgā attieksme, pirmkārt, ir objektīvi attaisnota, tostarp tādējādi, ka ar to vienīgi attiecībā uz konkrētu laikposmu tiek ņemtas vērā sekas, kas izriet no tā, ka ieinteresētais darbinieks nav strādājis, un, otrkārt, ir strikti samērīga ar norādīto attaisnojumu.

2011. gada 27. septembra spriedumā lietā F-98/09 *Whitehead*/ECB Civildienesta tiesa tostarp atgādināja, ka persona slimības atvaļinājumā nav tādā pašā situācijā kā aktīvi nodarbināta persona un ka līdz ar to neviens vispārējs princips nenosaka administrācijai pienākumu kompensēt laikposmu, kurā šī persona ir bijusi slimības atvaļinājumā, lai, saistībā ar prēmiju piešķiršanu izvērtējot šīs personas ieguldījumu viņas administrācijas veiktajos uzdevumos, ņemtu vērā, ka viņai ir bijis mazāk laika sniegt ieguldījumu sava dienesta darbā.

Visbeidzot, 2011. gada 29. jūnija spriedumā lietā F-7/07 *Angioi*/Komisija Civildienesta tiesa nosprieda, ka situācijā, kad administrācijai ir jāizvēlas starp diviem risinājumiem, kuri abi rada atšķirīgu attieksmi pret divām personu grupām, tai ir pamats izvēlēties risinājumu, kurš rada mazāku atšķirību attieksmē.

4. Acīmredzama kļūda vērtējumā

2011. gada 24. marta spriedumā lietā F-104/09 *Canga Fano*/Padome (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) un 2011. gada 29. septembra spriedumā lietā F-80/10 *AJ*/Komisija, kas taisīti amatā paaugstināšanas jomā, kā arī 2011. gada 29. septembra spriedumā lietā F-74/10 *Kimman*/Komisija attiecībā uz novērtējuma ziņojumu Civildienesta tiesa nosprieda, ka kļūda vērtējumā var tikt atzīta par acīmredzamu tikai tad, ja tā ir viegli nosakāma, ņemot vērā kritērijus, kurus likumdevējs ir paredzējis noteikt kā saistošus, administrācijai īstenojot lēmumu pieņemšanas pilnvaras.

Turklāt iepriekš minētajos spriedumos lietā *Kimman*/Komisija un *AJ*/Komisija Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai pierādītu, ka administrācija ir pieļāvusi acīmredzamu kļūdu faktu vērtējumā, kas varētu pamatot lēmuma par paaugstināšanu amatā vai novērtējuma ziņojuma atcelšanu, pierādījumiem, kuri jāiesniedz prasītājam, ir jābūt pietiekamiem, lai liegtu ticamību administrācijas veiktajiem vērtējumiem. Tādējādi pamats, kas balstīts uz acīmredzamu kļūdu vērtējumā, ir noraidāms, ja, neraugoties uz prasītāja sniegtajiem pierādījumiem, apstrīdēto vērtējumu var atzīt par pareizu vai pamatotu.

2011. gada 28. septembra spriedumā lietā F-9/10 *AC*/Padome Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai tiktu saglabāta rīcības brīvības, ko likumdevējs ir vēlējies piešķirt iecelēj institūcijai amatā paaugstināšanas jomā, lietderīgā iedarbība, tiesa nevar atcelt lēmumu tikai tādēļ, ka tā uzskata, ka faktiskie apstākļi rada pamatotas šaubas par iecelēj institūcijas veikto vērtējumu. Tādējādi minētajā lietā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka, ņemot vērā acīmredzamus prasītāja nopelnus, iecelēj institūcija nav pieļāvusi acīmredzamu kļūdu vērtējumā, nolemjot viņu iekļaut amatā paaugstināto ierēdņu grupā, bet ka šis konstatējums tomēr nenozīmē, ka pretējā gadījumā, nolemjot nepaaugstināt viņu amatā, būtu pieļauta acīmredzama kļūda vērtējumā.

No iepriekš minētā izriet, ka tad, kad tiesa var veikt pārbaudi vienīgi par acīmredzamu kļūdu vērtējumā, "šaubas ir tulkojamas par labu administrācijai".

5. Tiesiskā palāvība

2011. gada 15. marta spriedumā lietā F-28/10 *Mioni*/Komisija (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa atgādināja, ka apstākļi, ka administrācija izmaksā ierēdnim finansālus pabalstus – pat ja tā to dara vairāku gadu garumā –, pašu par sevi nevar uzskatīt par precīzu, beznosacījuma un saskaņotu solījumu, jo pretējā gadījumā ar jebkuru administrācijas lēmumu par atteikumu nākotnē un, iespējams, attiecībā uz pagātni maksāt šādus ieinteresētajai personai nepamatoti izmaksātos pabalstus sistemātiski tiktu pārkāpts tiesiskās palāvības princips, kā rezultātā Civildienesta noteikumu 85. pants par nepamatotu maksājumu atgūšanu lielā mērā zaudētu tā lietderīgo iedarbību.

6. Pienākums ņemt vērā ierēdņu intereses

2011. gada 17. februāra spriedumā lietā F-119/07 *Strack*/Komisija un 2011. gada 15. septembra spriedumā lietā F-62/10 *Esders*/Komisija Civildienesta tiesa nosprieda, ka administrācijas pienākums ņemt vērā ierēdņu intereses tiek būtiski pastiprināts, ja runa ir par tāda ierēdņa situāciju, kuram ir problēmas ar fizisko vai garīgo veselību. Šādā gadījumā administrācijai ierēdņa pieteikumi ir jāizskata īpaši labvēlīgi.

Ierēdņu un citu darbinieku karjera

1. Konkurss

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Angioi/Komisija* Civildienesta tiesa nosprieda, ka, ja tas ir nepieciešams dienesta vai attiecīgā amata interesēs, administrācija darbā pieņemšanas procedūrā var leģitīmi noteikt valodu vai valodas, kuras ir jāpārzina ļoti labā vai pietiekamā līmenī. Lai gan šāds nosacījums *a priori* rada diskrimināciju valodas dēļ, kas principā ar Civildienesta noteikumiem ir aizliegta, tā personāla politikā var būt objektīvi un saprātīgi attaisnota ar leģitīmu vispārējo interešu mērķi. Par šādu mērķi ir uzskatāma nepieciešamība nodrošināt, lai darbiniekiem būtu iestādes iekšējās saziņas valodām atbilstošas valodu zināšanas. Turklāt pastāv saprātīga samērīguma saistība starp šo prasību un sasniedzamo mērķi, jo netiek prasīts prast vairāk nekā vienu no iekšējās saziņas valodām.

2. Paziņojums par vakanci

2011. gada 28. jūnija spriedumā lietā *F-55/10 AS/Komisija* (apelācijas kārtībā pārsūdzēts Vispārējā tiesā) Civildienesta tiesa nosprieda, ka Civildienesta noteikumu XIII pielikuma pārejas noteikumi, ar kuriem ir paredzēti ierobežojumi noteiktu agrāko C un D kategoriju ierēdņu karjerai, neļauj Komisijai vienīgi šā iemesla dēļ rezervēt šiem ierēdņiem noteiktus amatus un līdz ar to citiem ierēdņiem, kuriem ir tāda pati pakāpe, liegt pieeju šiem amatiem. Apstāklis, ka Komisija principā saglabā atšķirīgu attieksmi attiecībā pret vienas un tās pašas pakāpes un vienas un tās pašas funkciju grupas ierēdņiem saistībā ar pieeju noteiktiem amatiem, nav saderīgs ar vienu no 2004. gada Civildienesta noteikumu reformas mērķiem, proti, mērķi apvienot agrākās B, C un D kategorijas vienā AST funkciju grupā.

3. Paaugstināšana amatā

a) Nopelnu salīdzinājums

2011. gada 10. novembra spriedumā lietā *F-18/09 Merhzaoui/Padome* Civildienesta tiesa pēc tam, kad bija norādījusi, ka Civildienesta noteikumu 43. pantā ir noteikts pienākums sagatavot novērtējuma ziņojumu tikai ik pēc diviem gadiem un ka Civildienesta noteikumos nav paredzēts, ka paaugstināšanai amatā jānotiek ar tādu pašu periodiskumu, nosprieda, ka ar Civildienesta noteikumiem nav izslēgta iespēja, ka lēmums par paaugstināšanu amatā var tikt pieņemts arī tad, ja iecelējinstiācijas rīcībā nav nesen sagatavota novērtējuma ziņojuma.

Turklāt iepriekš minētajā spriedumā lietā *AC/Padome* Civildienesta tiesa nosprieda, ka, lai gan Civildienesta noteikumu 45. panta 1. punktā novērtējuma ziņojumi, valodu zināšanas un īstenotās atbildības līmenis ir minēti kā trīs galvenie kritēriji, kas jāņem vērā, veicot nopelnu salīdzinošu novērtējumu, tomēr ar to nav izslēgta iespēja ņemt vērā citus faktorus, ja tie var liecināt par amatā paaugstināmo ierēdņu nopelniem.

Tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa nosprieda, ka administrācijai ir zināma rīcības brīvība attiecībā uz relatīvo nozīmīgumu, kāds piešķirams katram no iepriekšminētajiem trīs kritērijiem, jo ar Civildienesta noteikumu 45. panta 1. punktu nav izslēgta iespēja samērot šos kritērijus, ja tas ir pamatoti.

Visbeidzot, tāpat tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa nosprieda, ka Civildienesta noteikumu 45. pantam nav pretrunā, ka ierēdņu nopelnu novērtējumā tiek iekļautas tikai tās valodas, kuru

izmantošana – ņemot vērā reālās dienesta vajadzības – sniedz pietiekami būtisku pievienoto vērtību, lai atzītu, ka tā ir nepieciešama pienācīgai dienesta darbībai.

b) Starpiestāžu pārcelšana amatā paaugstināšanas procedūras laikā

2011. gada 28. jūnija spriedumā lietā F-128/10 *Mora Carrasco* u.c./Parlaments un 2011. gada 5. jūlija rīkojumā lietā F-38/11 *Alari*/Parlaments Civildienesta tiesa nosprieda, ka, ja ierēdnis var tikt paaugstināts amatā gadā, kurā viņš ir pārcelts no vienas Savienības iestādes uz otru, institūcija, kuras kompetencē ir lemt par viņa paaugstināšanu amatā, ir agrākās iestādes, kurā viņš strādāja pirms pārcelšanas, institūcija. Civildienesta noteikumu 45. pantā ir noteikts, ka paaugstināšanu amatā veic, “ņemot vērā uz paaugstinājumu pretendējošo ierēdņu salīdzinošās īpašības”, un iecelējinsti-
tūcija var praktiski salīdzināt tikai agrākos ierēdņu nopelnus; līdz ar to pārcelto ierēdņu nopelni ir jāsalīdzina ar to ierēdņu nopelniem, kas vēl bija viņu kolēģi gadā pirms viņu pārcelšanas, un šo novērtēšanu pamatoti var veikt tikai agrākā iestāde.

Ierēdņa atalgojums un sociālās priekšrocības

1. Ikgadējie atvaļinājumi

No Civildienesta noteikumu V pielikuma 4. panta pirmās daļas izriet, ka tiesības uz atvaļinājumu, kas iegūtas par noteiktu kalendāro gadu, principā ir jāizmanto tajā pašā gadā. Tāpat no šīs tiesību normas izriet, ka ierēdnim ir tiesības pārcelt visas kārtējā kalendārajā gadā neizmantotās atvaļinājuma dienas uz nākamo kalendāro gadu gadījumā, ja viņš nav varējis pilnībā izmantot savu ikgadējo atvaļinājumu ar dienesta vajadzībām saistītu iemeslu dēļ.

Pamatojoties uz Direktīvas 2003/88⁷, kas atbilstoši Civildienesta noteikumu 1.e panta 2. punktam ir piemērojama iestādēm, 7. panta 1. punktu, Civildienesta tiesa nosprieda, ka arī citi iemesli, lai gan tie nav saistīti ar dienesta vajadzībām, var attaisnot visu neizmantoto atvaļinājuma dienu pārcelšanu. Civildienesta tiesa uzskatīja, ka tas tā it īpaši ir gadījumā, ja ierēdnim, kurš visu kalendāro gadu vai tā daļu ir bijis prombūtnē slimības dēļ, šā iemesla dēļ ir bijusi liegta iespēja izmantot savas tiesības uz atvaļinājumu (2011. gada 25. maija spriedums lietā F-22/10 *Bombín Bombín*/Komisija).

Tādā pašā ziņā Civildienesta tiesa nosprieda, ka ierēdnim, kurš savas darbnespējas dēļ nav varējis izmantot ikgadējos atvaļinājumus, uz kuriem viņam bijušas tiesības, dienesta attiecību izbeigšanas brīdī nevar tikt liegts saņemt finansiālo kompensāciju par neizmantoto ikgadējo atvaļinājumu (iepriekš minētais 2011. gada 15. marta spriedums lietā *Strack*/Komisija).

2. Sociālais nodrošinājums

2011. gada 28. septembra spriedumā lietā F-23/10 *Allen*/Komisija Civildienesta tiesa atgādināja, ka, lai tiktu atzīta smagas slimības esamība, saskaņā ar vispārīgajiem īstenošanas noteikumiem attiecībā uz medicīnisko izdevumu atlīdzināšanu ir jābūt izpildītiem četriem kumulatīviem nosacījumiem. Tomēr, tā kā minētajos noteikumos ir paredzēta šo kritēriju savstarpējas atkarības saikne, medicīniskās apskates gaitā sniegtais vērtējums attiecībā uz vienu kritēriju var ietekmēt citu kritēriju novērtēšanu. Tādēļ, ja, iespējams, šķiet, ka viens no šiem kritērijiem, to izvērtējot atsevišķi, nav izpildīts, šī paša kritērija vērtējums, kas veikts, ņemot vērā attiecībā uz pārējiem kritērijiem sniegto vērtējumu, var likt izdarīt pretēju secinājumu, proti, ka šis kritērijs ir izpildīts. Līdz ar to iestādes ārsts vai ārsta komisija nevar aprobežoties ar viena kritērija vērtējumu, bet tiem ir jāveic konkrēta un rūpīga

⁷ Skat. 6. zemsvītras piezīmi.

ieinteresētās personas veselības pārbaude, visaptveroši ņemot vērā iepriekš minētos četrus kritērijus. Šāda pārbaude ir vēl jo vairāk nepieciešama tādēļ, ka procedūra, kas paredzēta smagas slimības atzišanas jomā, nesniedz tāda paša līmeņa garantijas attiecībā uz pušu līdzsvaru kā procedūras, kas paredzētas Civildienesta noteikumu 73. pantā (attiecībā uz arodslimībām un nelaimes gadījumiem) un 78. pantā (attiecībā uz invaliditāti).

Ierēdņa tiesības un pienākumi

Iepriekš minētajā spriedumā lietā AS/Komisija Civildienesta tiesa nosprieda, ka dokumentu, uz kuriem attiecas ārsta noslēpums, izmantošana, lai pamatotu iebildi par nepieņemamību, kas balstīta uz intereses celt prasību neesamību, nozīmētu publiskās varas iejaukšanos tiesībās uz prasītāja privātās dzīves neaizskaramību un ka šī iejaukšanās nav vērsta uz kādu no Eiropas Cilvēktiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk tekstā – “ECPAK”) 8. panta 2. punktā izsmeltošiem uzskaitītajiem mērķiem, tostarp tādēļ, ka strīds nav par medicīniska rakstura lēmuma tiesiskumu.

Turklāt 2011. gada 5. jūlija spriedumā lietā F-46/09 V/Parlaments Civildienesta tiesa nosprieda, ka iestādes uzkrāto datu saistībā ar personas veselības stāvokli nodošana trešajai personai, tostarp citai iestādei, pati par sevi ir iejaukšanās attiecīgās personas privātajā dzīvē, lai arī kāda būtu šādi nodotās informācijas turpmākā izmantošana. Tomēr Civildienesta tiesa atgādināja, ka pamattiesībām var piemērot ierobežojumus, ja vien tie patiešām atbilst vispārējo interešu mērķiem un salīdzinājumā ar sasniedzamo mērķi nerada nesamērīgu un nepieļaujamu iejaukšanos, kas apdraudētu pašu garantēto tiesību būtību. Šajā ziņā Civildienesta tiesa uzskatīja, ka būtu jāņem vērā ECPAK 8. panta 2. punktā paredzētie nosacījumi.

Samērojot Parlamenta interesi nodrošināt, ka tas pieņem darbā personu, kura ir piemērota pildīt tai uzticētos pienākumus, un attiecīgās personas tiesību aizskāruma smagumu saistībā ar tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka, lai gan pārbaude pirms pieņemšanas darbā ir bijusi Savienības iestāžu, kurām ir jāspēj pildīt savus uzdevumus, leģitīmās interesēs, šīs intereses neattaisno, ka tiek veikta īpaši sensitīvu datu, piemēram, medicīnisko datu, nodošana no vienas iestādes otrai bez ieinteresētās personas piekrišanas.

Turpinājumā tajā pašā spriedumā Civildienesta tiesa nosprieda, ka ir tikusi pārkāpta Regula Nr. 45/2001⁸. Tā norādīja, ka attiecīgie personas dati ir tikuši izmantoti citā nolūkā, nevis tajā, kādā tie bijuši uzkrāti, taču nolūka maiņa nav skaidri atļauta Komisijas vai Parlamenta iekšējos noteikumos. Tāpat tā konstatēja, ka nav ticis pierādīts, ka datu nodošana būtu vajadzīga, lai ļautu ievērot īpašās Parlamenta tiesības un pienākumus darba tiesību jomā, jo Parlaments varēja lūgt pašu prasītāju sniegt informāciju par viņas slimību vēsturi vai ar savu dienestu palīdzību veikt nepieciešamās medicīniskās pārbaudes.

⁸ Eiropas Parlamenta un Padomes 2000. gada 18. decembra Regula (EK) Nr. 45/2001 par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi Kopienas iestādēs un struktūrās un par šādu datu brīvu apriti (OV 2001, L 8, 1. lpp.).

Strīdi par līgumiem

1. Otrās papildvienošanās noslēgšana uz noteiktu laiku noslēgtajam līgumam, uz kuru attiecas Eiropas Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtības (turpmāk tekstā – “PDNK”) 2. panta a) punkts

Lietā F-105/09 *Scheefer*/Parlaments, kurā spriedumu Civildienesta tiesa pasludināja 2011. gada 13. aprīlī, prasītāja bija pieņēmta darbā uz noteiktu laiku kā pagaidu darbiniece atbilstoši PDNK 2. panta a) punktam. Šis līgums tika pagarināts ar pirmo papildvienošanos, bet pēc tam – ar otro papildvienošanos, ar kuru pirmā papildvienošanās tika “atcelta un aizstāta”, lai pagarinātu ieinteresētās personas līgumu uz jaunu noteiktu laikposmu. Tomēr saskaņā ar PDNK 8. panta pirmo daļu līgumu ar pagaidu darbinieku, kas noslēgts atbilstoši PDNK 2. panta a) punktam, var pagarināt tikai vienu reizi uz noteiktu laiku un “jebkura nākamā [šā līguma] pagarināšana notiek uz nenoteiktu laiku”.

Civildienesta tiesa vispirms nosprieda, ka Direktīvas 1999/70⁹ un tai pievienotā pamatnolīguma klauzulu kontekstā minētā 8. panta pirmā daļa ir jāinterpretē tādējādi, lai tai būtu plaša piemērošanas joma, un ka tā ir strikti jāpiemēro. Pamatojoties uz minēto, Civildienesta tiesa uzskatīja, ka prasītājas līgums ir uzlūkojams par pagarinātu divas reizes – neatkarīgi no otrās papildvienošanās tekstā izmantotā formulējuma. Tādēļ Civildienesta tiesa secināja, ka šī papildvienošanās ar likumdevēja gribu automātiski bija jāpār kvalificē par darba līgumu uz nenoteiktu laiku un ka ar minēto papildvienošanos noteiktā termiņa beigas nevarēja izraisīt darba attiecību izbeigšanu ar prasītāju.

Visbeidzot, Civildienesta tiesa nosprieda, ka lēmums, ar kuru “apstiprināts”, ka līguma termiņš izbeidzas līdz ar termiņa, kāds noteikts ar otro papildvienošanos, beigām, būtiski ir mainījis ieinteresētās personas juridisko stāvokli, kāds tas bija izveidojies saskaņā ar PDNK 8. panta pirmās daļas noteikumiem, un ir nelabvēlīgs akts, kas pieņemts, pārkāpjot minēto tiesību normu.

2. Līguma noslēgšana uz nenoteiktu laiku, ietverot tajā noteikumu par līguma izbeigšanu gadījumā, ja nav veiksmīgi nokārtots konkurss

Iepriekš minētajā spriedumā lietā *Bennett* u.c./ITSB Civildienesta tiesa konstatēja, ka noteikums, kas ļauj izbeigt līgumu gadījumā, ja attiecīgais darbinieks nav ticis iekļauts atklātā konkursa rezultātā izveidotajā rezerves sarakstā, neļauj kvalificēt šo līgumu kā uz nenoteiktu laiku noslēgtu līgumu, jo līguma ilgums – kā izriet no ar Direktīvu 1999/70 ieviestā pamatnolīguma 3. klauzulas 1. punkta – var tikt noteikts ne vien ar “noteikta termiņa iestāšanos”, bet arī ar “konkrēta uzdevuma izpildi vai konkrēta gadījuma iestāšanos”, piemēram, ar konkursa rezerves saraksta izveidošanu.

3. Līguma nepagarināšana

2011. gada 15. aprīļa rīkojumā apvienotajās lietās F-72/09 un F-17/10 *Daake*/ITSB Civildienesta tiesa nosprieda, ka, ja vēstule, kurā ir vienīgi atgādināti līguma noteikumi par līguma termiņa beigām un nav ietverts neviens jauns elements salīdzinājumā ar minētajiem noteikumiem, nav nelabvēlīgs akts, tad savukārt lēmums nepagarināt līgumu var būt nelabvēlīgs akts, kas nošķirams no attiecīgā līguma un par kuru var celt prasību. Šāds lēmums, kas tiek pieņemts pēc dienesta interešu un attiecīgās personas situācijas pārskatīšanas, ietver jaunu elementu salīdzinājumā ar sākotnējo līgumu, un to nevar uzskatīt par tādu, ar kuru tikai tiek apstiprināts šis līgums.

⁹ Padomes 1999. gada 28. jūnija Direktīva 1999/70/EK par UNICE, CEEP un EAK noslēgto pamatnolīgumu par darbu uz noteiktu laiku (OV L 175, 43. lpp.).

Iestāžu ārpuslīgumiskā atbildība

Civildienesta tiesa judikatūru, saskaņā ar kuru atbildība par zaudējumiem ir sadalāma gadījumā, ja tie radušies gan iestādes, gan cietušās personas vainas dēļ, attiecināja uz gadījumu, kurā bija vainojama gan iestāde, gan kāda trešā persona (iepriekš minētais spriedums lietā *Missir Mamachi di Lusignano/Komisija*).

B – Civildienesta tiesas sastāvs

(Protokolārā kārtība 2011. gada 7. oktobrī)

No kreisās uz labo:

Tiesnesis *R. Barents*, tiesnese *I. Boruta*, palātas priekšsēdētājs *H. Kreppel*, priekšsēdētājs *S. Van Raepenbusch*, palātas priekšsēdētāja *M. I. Rofes i Pujol*, tiesneši *E. Perillo* un *K. Bradley*, sekretāre *W. Hakenberg*.

1. Civildienesta tiesas locekļi

(amatā stāšanās kārtībā)

Paul J. Mahoney [Pols Dž. Mahonijs]

dzimis 1946. gadā; tiesību zinātņu studijas (*Master of Arts*, Oksfordas Universitāte, 1967; *Master of Laws*, Londonas Universitātes koledža, 1969); lektors Londonas Universitātes koledžā (1967–1973); *barrister* (Londona, 1972–1974); administrators, galvenais administrators Eiropas Cilvēktiesību tiesā (1974–1990); pieaicinātais tiesību zinātņu profesors Saskačevanas Universitātē Saskatūnā [*Saskatoon*], Kanādā (1988); Personāldaļas vadītājs Eiropas Padomē (1990–1993); nodaļas vadītājs (1993–1995), sekretāra palīgs (1995–2001), sekretārs Eiropas Cilvēktiesību tiesā (no 2001. gada līdz 2005. gada septembrim); no 2005. gada 6. oktobra līdz 2011. gada 6. oktobrim – Civildienesta tiesas priekšsēdētājs.

Sean Van Raepenbusch [Šons van Rapenbušs]

dzimis 1956. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (Briseles Brīvā universitāte, 1979); specializētais starptautisko tiesību maģistrs (Brisele, 1980); tiesību zinātņu doktors (1989); Briseles Kanālu un jūras būvju akciju sabiedrības Juridiskā dienesta vadītājs (1979–1984); Eiropas Kopienu Komisijas ierēdnis (Sociālo lietu ģenerāldirekcija, 1984–1988); Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1988–1994); Tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1994–2005); lektors Šarleruā [*Charleroi*] Universitātes centrā (starptautiskās un Eiropas sociālās tiesības, 1989–1991), Monseno [*Mons-Hainaut*] Universitātē (Eiropas tiesības, 1991–1997), Ljēžas Universitātē (Eiropas civildienesta tiesības, 1989–1991; Eiropas Savienības institucionālās tiesības, 1995–2005; Eiropas sociālās tiesības, 2004–2005); vairākas publikācijas par Eiropas sociālo tiesību un Eiropas Savienības konstitucionālo tiesību jautājumiem; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis; kopš 2011. gada 7. oktobra – Civildienesta tiesas priekšsēdētājs.

Horstpeter Kreppel [Horstpēters Krepels]

dzimis 1945. gadā; universitātes studijas Berlīnē, Minhenē, Frankfurtē pie Mainas (1966–1972); pirmais valsts eksāmens (1972); tiesnesis praktikants Frankfurtē pie Mainas (1972–1973 un 1974–1975); Eiropas koledža Brigē (1973–1974); otrais valsts eksāmens (Frankfurte pie Mainas, 1976); darbinieks un advokāts Federālajā Darba birojā (1976); tiesnesis Darba tiesā (Hesenes federālā zeme, 1977–1993); lektors *Fachhochschule für Sozialarbeit* Frankfurtē pie Mainas un *Verwaltungsfachhochschule* Visbādenē (1979–1990); valsts eksperts Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskajā dienestā (1993–1996 un 2001–2005); sociālo lietu atašejs Vācijas Federatīvās Republikas vēstniecībā Madridē (1996–2001); tiesnesis Frankfurtes pie Mainas Darba tiesā (no 2005. gada februāra līdz septembrim); kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Irena Boruta [Irēna Boruta]

dzimusi 1950. gadā; Vroclavas [Wrocław] Universitātes diploms tiesību zinātnēs (1972), tiesību zinātņu doktore (Lodza [Łódź], 1982); Polijas Republikas Advokātu kolēģijas advokāte (kopš 1977. gada); pieaicinātā pētniece (Parīzes X universitāte, 1987–1988; Nantes Universitāte, 1993–1994); “Solidarnosc” eksperte (1995–2000); Eiropas darba un sociālo tiesību profesore Lodzas Universitātē (1997–1998 un 2001–2005), profesore Varšavas Komercaugstskolā (2002), darba un sociālā nodrošinājuma tiesību profesore Varšavas *Cardinal Stefan Wyszyński* universitātē (2002–2005); darba un sociālo lietu ministra vietniece (1998–2001); sarunām par Polijas Republikas iestāšanos Eiropas Savienībā izveidotās komitejas locekle (1998–2001); Polijas valdības pārstāve Starptautiskajā darba organizācijā (1998–2001); vairāku darbu par darba tiesībām un Eiropas sociālajām tiesībām autore; kopš 2005. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnese.

Haris Tagaras [Haris Tagars]

dzimis 1955. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (Saloniku Universitāte, 1977); specializētais Eiropas tiesību diploms (Briseles Brīvās universitātes Eiropas studiju institūts, 1980); tiesību zinātņu doktors (Saloniku Universitāte, 1984); jurists lingvists Eiropas Kopienu Padomē (1980–1982); pētnieks Saloniku Starptautisko un Eiropas ekonomikas tiesību centrā (1982–1984); administrators Eiropas Kopienu Tiesā un Eiropas Kopienu Komisijā (1986–1990); Kopienu tiesību, starptautisko privāttiesību un cilvēktiesību profesors Atēnu *Panteion* universitātē (kopš 1990. gada); Eiropas lietu ārštata līdzstrādnieks Tieslietu ministrijā un Lugāno konvencijas Pastāvīgās komitejas loceklis (1991–2004); Valsts konkurences komisijas loceklis (1999–2005); Valsts telekomunikāciju un pasta komisijas loceklis (2000–2002); Saloniku Advokātu kolēģijas loceklis, advokāts Kasācijas tiesā; viens no Eiropas Advokātu savienības (EAS) dibinātājiem; Starptautiskās Salīdzinošo tiesību akadēmijas asociētais loceklis; no 2005. gada 6. oktobra līdz 2011. gada 6. oktobrim – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Stéphane Gervasoni [Stefans Žervazoni]

dzimis 1967. gadā; Grenobles Politikas studiju institūta (1988) un Valsts administrācijas skolas (1993) absolvents; Valsts padomes loceklis (ziņotājs Strīdu izšķiršanas nodaļā, 1993–1997, un Sociālo jautājumu nodaļā, 1996–1997), *Maître des requêtes* (1996–2008); *Conseiller d'État* (kopš 2008. gada); docents Parīzes Politikas studiju institūtā (1993–1995); valdības komisārs Īpašajā pensiju pārsūdzības komisijā (1994–1996); Civildienesta ministrijas un Parīzes pilsētas juriskonsults (1995–1997); Jonas [Yonne] departamenta prefektūras ģenerālsekretārs, Oksēras [Auxerre] apgabala apakšprefekts (1997–1999); Savoijas [Savoie] departamenta prefektūras ģenerālsekretārs, Šamberi [Chambéry] apgabala apakšprefekts (1999–2001); Tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (no 2001. gada septembra līdz 2005. gada septembrim); NATO Sūdzību izskatīšanas komisijas pilntiesīgais loceklis (2001–2005); no 2005. gada 6. oktobra līdz 2011. gada 6. oktobrim – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Maria Isabel Rofes i Pujol [Marija Izabela Rofesa i Puhola]

dzimusi 1956. gadā; tiesību zinātņu studijas (*licenciatura en derecho*, Barselonas Universitāte, 1981); specializācija starptautiskajās komercietībās (Meksika, 1983); Eiropas integrācijas studijas (Barselonas Tirdzniecības palāta, 1985) un Kopienų tiesību studijas (*Escola d'Administració Pública de Catalunya*, 1986); *Generalitat de Catalunya* ierēdne (Rūpniecības un enerģētikas ministrijas Juridiskā dienesta locekle, no 1984. gada aprīļa līdz 1986. gada augustam); Barselonas Advokātu kolēģijas locekle (1985–1987); Eiropas Kopienų Tiesas Pētniecības un dokumentācijas direkcijas administratore, pēc tam – galvenā administratore (1986–1994); Tiesas locekļa palīdzē (ģenerālvokāta Ruisa Harabo Kolomera [*Ruiz Jarabo Colomer*] kabinets, no 1995. gada janvāra līdz 2004. gada aprīlim, tiesneša U. Lehmusa [*U. Löhms*] kabinets, no 2004. gada maija līdz 2009. gada augustam); Barselonas *Universitat Autònoma* Juridiskās fakultātes pasniedzēja Kopienų strīdu jomā (1993–2000); daudzas publikācijas un kursi Eiropas sociālo tiesību jomā; Kopienų Augu šķirņu biroja Apelācijas padomes locekle (2006–2009); kopš 2009. gada 7. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnese.

Ezio Perillo [Ecio Perillo]

dzimis 1950. gadā; tiesību zinātņu doktors un Padujas Advokātu kolēģijas loceklis; asistents un vēlāk pētnieks Padujas Universitātes Juridiskajā fakultātē civiltiesību un salīdzinošo tiesību jomā (1977–1982); Kopienų tiesību lektors Eiropas koledžā Parmā (1990–1998) un Padujas Universitātes (1985–1987), Mačeratas Universitātes (1991–1994), Neapoles Universitātes (1995) un Milānas Valsts universitātes (2000–2001) juridiskajās fakultātēs; Padujas Universitātes “Master in European integration” zinātniskās komitejas loceklis; Eiropas Kopienų Tiesas ierēdnis, Bibliotēkas, pētniecības un dokumentācijas direkcija (1982–1984); ģenerālvokāta Dž. Federiko Mančīni [*G. Federico Mancini*] palīgs (1984–1988); Eiropas Parlamenta ģenerālsēkretāra Enriko Vinči [*Enrico Vinci*] juriskonsults (1988–1993); šajā pašā iestādē – Juridiskā dienesta nodaļas vadītājs (1995–1999); Likumdošanas un samierināšanas lietu, iestāžu savstarpējo attiecību un attiecību ar valstu parlamentiem direktorāta direktors (1999–2004); Ārējo attiecību direktorāta direktors (2004–2006); Juridiskā dienesta Likumdošanas jautājumu direktorāta direktors (2006–2011); vairāku publikāciju par Itālijas civiltiesībām un Eiropas Savienības tiesībām autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

René Barents [Renē Barents]

dzimis 1951. gadā; tiesību zinātņu maģistrs, specializētais ekonomikas maģistrs (Roterdamas Erasma universitāte, 1973); tiesību zinātņu doktors (Utrehtas Universitāte, 1981); Eiropas tiesību un starptautisko ekonomikas tiesību pētnieks (1973–1974) un Eiropas tiesību un ekonomikas tiesību docents Utrehtas Universitātes Eiropas institūtā (1974–1979) un Leidenes Universitātē (1979–1981); Tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1981–1986), Eiropas Kopienu Tiesas Civildienesta tiesību nodaļas vadītājs (1986–1987); Eiropas Kopienu Komisijas Juridiskā dienesta loceklis (1987–1991); Tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1991–2000); Eiropas Savienības Tiesas Pētniecības un dokumentācijas direkcijas nodaļas vadītājs (2000–2009) un direkcijas direktors (2009–2011); Eiropas tiesību profesors (1988–2003) un goda profesors (kopš 2003. gada) Māstrihtas Universitātē; Hertogenbosas Apelācijas tiesas padomnieks (1993–2011); Nīderlandes Karaliskās zinātņu akadēmijas loceklis (kopš 1993. gada); vairāku publikāciju par Eiropas tiesībām autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Kieran Bradley [Kirans Bredlijs]

dzimis 1957. gadā; tiesību zinātņu maģistrs (*Trinity College*, Dublina, 1975–1979); senatores Mērijas Robinsones [*Mary Robinson*] palīgs pētniecības jautājumos (1978–1979 un 1980); “Pádraig Pearse” stipendiāts Eiropas koledžā (1979); Eiropas tiesību pēcdiploma studijas Eiropas koledžā (1979–1980); Kembridžas Universitātes maģistra grāds tiesību zinātnēs (1980–1981); praktikants Eiropas Parlamentā (Luksemburga, 1981); administrators Eiropas Parlamenta Juridiskās komisijas sekretariātā (Luksemburga, 1981–1988); Eiropas Parlamenta Juridiskā dienesta loceklis (Brisele, 1988–1995); Tiesas locekļa palīgs Eiropas Kopienu Tiesā (1995–2000); Eiropas tiesību docents *Harvard Law School* (2000); Eiropas Parlamenta Juridiskā dienesta loceklis (2000–2003), pēc tam – nodaļas vadītājs (2003–2011) un direktors (2011); vairāku publikāciju autors; kopš 2011. gada 6. oktobra – Civildienesta tiesas tiesnesis.

Waltraud Hakenberg [Valtraude Hakenberga]

dzimusi 1955. gadā; tiesību zinātņu studijas Ratisbonnā un Ženēvā (1974–1979); pirmais valsts eksāmens (1979); pēcdiploma studijas Kopienas tiesībās Eiropas koledžā [*Collège d'Europe*] Brigē (1979–1980); tiesnese prakticante Ratisbonnā (1980–1983); tiesību zinātņu doktore (1982); otrais valsts eksāmens (1983); advokāte Minhenē un Parīzē (1983–1989); ierēdne Eiropas Kopienu Tiesā (1990–2005); Tiesas locekļa palīdzē Eiropas Kopienu Tiesā (tiesneša P. Janna [*P. Jann*] kabinets, 1995–2005); pasniedzēja vairākās universitātēs Vācijā, Austrijā, Šveicē un Krievijā; goda profesore Zāras [*Sarre*] Universitātē (kopš 1999. gada); dažādu juridisku komiteju, apvienību un kolēģiju locekle; vairākas publikācijas par Kopienas tiesību un tiesvedības jautājumiem; kopš 2005. gada 30. novembra – Civildienesta tiesas sekretāre.

2. Izmaiņas Civildienesta tiesas sastāvā 2011. gadā

Pēc Eiropas Savienības Civildienesta tiesas locekļu daļējas nomaiņas *Sean Van Raepenbusch*, Civildienesta tiesas tiesnesis kopš 2005. gada 6. oktobra, tika ievēlēts par Eiropas Savienības Civildienesta tiesas priekšsēdētāju uz laiku no 2011. gada 7. oktobra līdz 2014. gada 30. septembrim.

2011. gada 6. oktobra svinīgā sēde

Sakarā ar *Stéphane Gervasoni*, *Paul J. Mahoney* un *Haris Tagaras* amata pilnvaru beigām Eiropas Savienības Padome ar 2011. gada 18. jūlija lēmumu iecēla *René Barents*, *Kieran Bradley* un *Ezio Perillo* Eiropas Savienības Civildienesta tiesas tiesnešu amatā uz laiku no 2011. gada 1. oktobra līdz 2017. gada 30. septembrim.

Waltraud Hakenberg, Eiropas Savienības Civildienesta tiesas sekretāre kopš 2005. gada 30. novembra, kurai amata pilnvaru termiņš beidzās 2011. gada 29. novembrī, tika atkārtoti iecelta šajā amatā 2011. gada 10. oktobrī uz laiku no 2011. gada 30. novembra līdz 2017. gada 29. novembrim.

3. Protokolārā kārtība

no 2011. gada 1. janvāra līdz 6. oktobrim

P. MAHONEY, Civildienesta tiesas priekšsēdētājs

H. TAGARAS, palātas priekšsēdētājs

S. GERVASONI, palātas priekšsēdētājs

H. KREPPEL, tiesnesis

I. BORUTA, tiesnese

S. VAN RAEPENBUSCH, tiesnesis

M. I. ROFES i PUJOL, tiesnese

W. HAKENBERG, sekretāre

no 2011. gada 7. oktobra līdz 31. decembrim

S. VAN RAEPENBUSCH, Civildienesta tiesas
priekšsēdētājs

H. KREPPEL, palātas priekšsēdētājs

M. I. ROFES i PUJOL, palātas priekšsēdētāja

I. BORUTA, tiesnese

E. PERILLO, tiesnesis

R. BARENTS, tiesnesis

K. BRADLEY, tiesnesis

W. HAKENBERG, sekretāre

4. Bijušie Civildienesta tiesas locekļi

Kanninen Heikki (2005–2009)

Tagaras Haris (2005–2011)

Gervasoni Stéphane (2005–2011)

Priekšsēdētājs

Mahoney Paul J. (2005–2011)

C – Civildienesta tiesas darbības statistika

Civildienesta tiesas vispārējā darbība

1. Ierosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)

Ierosinātās lietas

2. Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām atbildētājām iestādēm (2007–2011)
3. Tiesvedības valoda (2007–2011)

Pabeigtās lietas

4. Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2011)
5. Iznākums (2011)
6. Pagaidu noregulējums (2007–2011)
7. Tiesvedības ilgums mēnešos (2011)

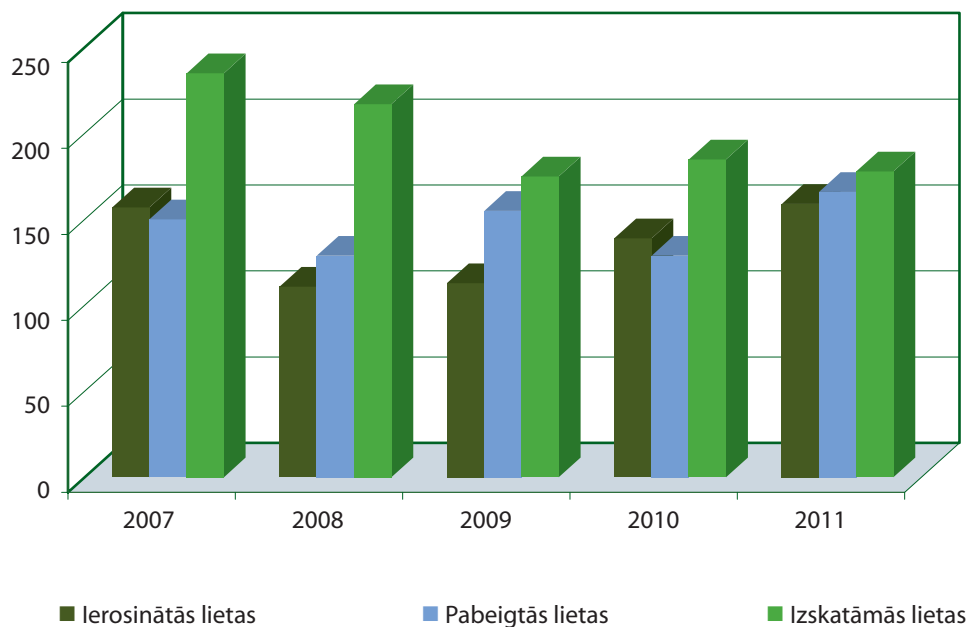
Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī

8. Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)
9. Prasītāju skaits (2011)

Dažādi

10. Civildienesta tiesas nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības Vispārējā tiesā (2007–2011)
11. Vispārējā tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2007–2011)

1. *Civildienesta tiesas vispārējā darbība – lerosinātās, pabeigtās un izskatāmās lietas (2007–2011)*

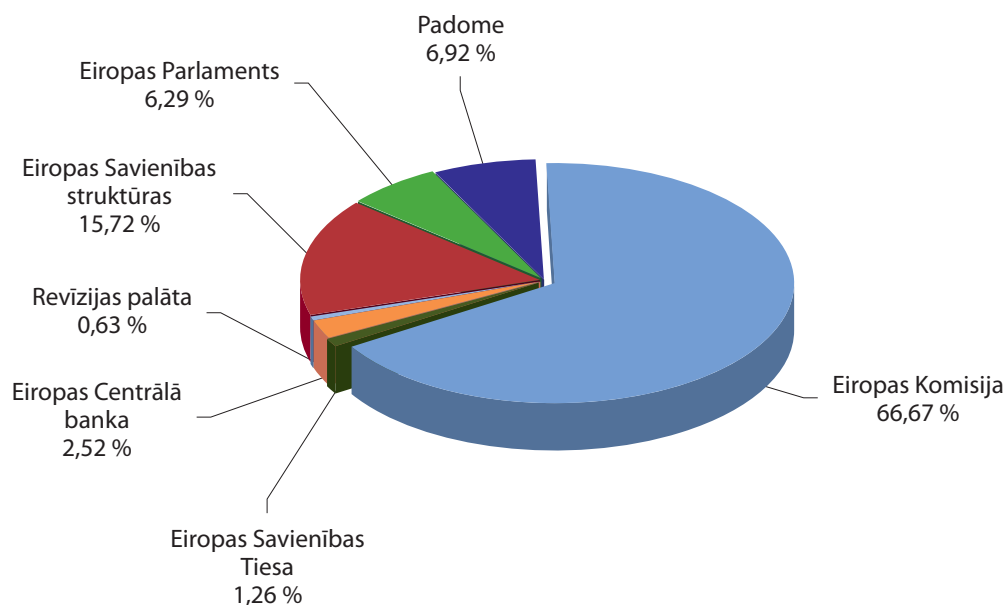
	2007	2008	2009	2010	2011
Ierosinātās lietas	157	111	113	139	159
Pabeigtās lietas	150	129	155	129	166
Izskatāmās lietas	235	217	175	185	178 ¹

Norādītie (kopējie) dati ietver lietu kopējo skaitu neatkarīgi no saistīto lietu apvienošanas (viens lietas numurs = viena lieta).

¹ No kurām 6 lietas ir apturētas.

2. Ierosinātās lietas – Lietu skaits procentos atbilstoši galvenajām atbildētājām iestādēm (2007–2011)

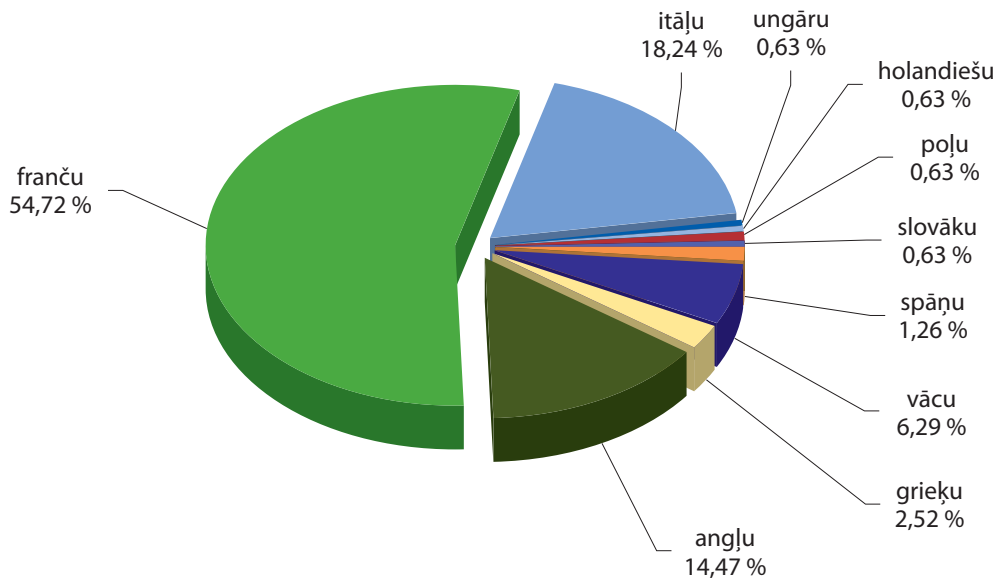
2011. gadā ierosināto lietu skaits procentos

	2007	2008	2009	2010	2011
Eiropas Parlaments	15,29 %	14,41 %	8,85 %	9,35 %	6,29 %
Padome	4,46 %	4,50 %	11,50 %	6,47 %	6,92 %
Eiropas Komisija	63,69 %	54,95 %	47,79 %	58,99 %	66,67 %
Eiropas Savienības Tiesa	3,82 %		2,65 %	5,04 %	1,26 %
Eiropas Centrālā banka	1,27 %	2,70 %	4,42 %	2,88 %	2,52 %
Revīzijas palāta	2,55 %	5,41 %	0,88 %		0,63 %
Eiropas Savienības struktūras	8,92 %	18,02 %	23,89 %	17,27 %	15,72 %
Kopā	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %

3. Ierosinātās lietas – Tiesvedības valoda (2007–2011)

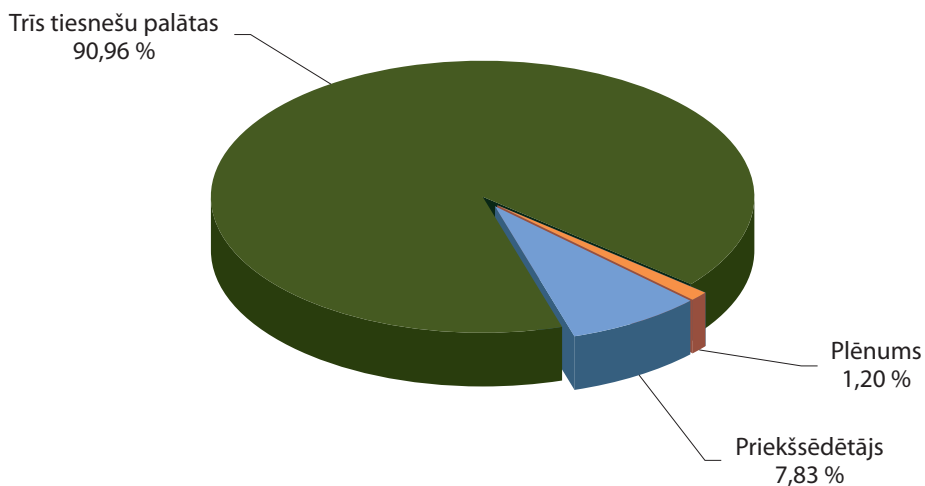
Sadalījums 2011. gadā

Tiesvedības valoda	2007	2008	2009	2010	2011
bulgāru	2				
spāņu	2	1	1	2	2
čehu			1		
vācu	17	10	9	6	10
grieķu	2	3	3	2	4
angļu	8	5	8	9	23
franču	101	73	63	105	87
itāļu	17	6	13	13	29
lietuviešu	2	2			
ungāru	1	1			1
holandiešu	4	8	15	2	1
poļu		1			1
portugāļu		1			
rumāņu	1				
slovāku					1
Kopā	157	111	113	139	159

Tiesvedības valoda ir valoda, kādā uzsākta tiesvedība, nevis prasītāja dzimtā valoda vai pilsonības valoda.

4. *Pabeigtās lietas – Spriedumi un rīkojumi – Iztiesāšanas sastāvs (2011)*

	Spriedumi	Rīkojumi par lietas izslēgšanu no reģistra pēc izlīguma ¹	Citi rīkojumi, ar kuriem ir izbeigta tiesvedība	Kopā
Plēnums	1		1	2
Priekšsēdētājs			13	13
Trīs tiesnešu palātas	75	8	68	151
Tiesnesis vienpersoniski				
Kopā	76	8	82	166

¹ 2011. gadā bija vēl 13 mēģinājumi panākt izlīgumu pēc Civildienesta tiesas iniciatīvas, kuros izlīgums nav panākts.

5. Pabeigtās lietas – Iznākums (2011)

	Spriedumi			Rikojumi				Kopā
	Pilnībā apmierinātas prasības	Dalēji apmierinātas prasības	Prasības, kas noraidītas pilnībā, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas	[Acīmredzami] nepieņemamas vai nepamatotas prasības/pieteikumi	Izligumi, kas noslēgti pēc iztiesāšanas sastāva iesaistīšanās	Izslēgšana no reģistra cita iemesla dēļ, tiesvedības izbeigšana pirms sprieduma taisīšanas vai lietas nodošana atpakaļ	Pilnīgi vai dalēji apmierināti pieteikumi (sevišķa tiesāšanas kārtība)	
Atalgojums un pabalsti	1	1	6	5	1	17		31
Citi	1	1	10	20	1	4	6	43
Darba apstākļi/ Atvaļinājumi		1	3					4
Darbinieka līguma izbeigšana vai nepagarināšana	2	1		1				4
Disciplinārlietas			1	2	1			4
Iecelšana amatā/Iecelšana citā amatā	1	1	2					4
Konkurss			1	1		2		4
Novērtējums/ Paaugstināšana amatā	1	4	15	7	5	6		38
Pensijas un invaliditātes pabalsti			2	1		1		4
Pieņemšana darbā/ Iecelšana amatā/ Klasificēšana pakāpē	1	3	9	3		1		17
Sociālais nodrošinājums/ Arodslimība/ Nelaiemes gadījumi		3	5	5				13
Kopā	7	15	54	45	8	31	6	166

6. *Pagaidu noregulējums (2007–2011)*

Pabeigtās pagaidu noregulējuma lietas		Iznākums		
		Pilnīga vai daļēja pieņemšana	Noraidīšana	Lietas izslēgšana no reģistra
2007	4		4	
2008	4		4	
2009	1	1		
2010	6		4	2
2011	7		4	3
Kopā	22	1	16	5

7. *Pabeigtās lietas – Tiesvedības ilgums mēnešos (2011)*

		Visas tiesvedības ilgums	Tiesvedības ilgums, neieskaitot tiesvedības iespējamās apturēšanas ilgumu
Spriedumi		Vidējais ilgums	Vidējais ilgums
Lietas, kas ierosinātas Civildienesta tiesā	73	21,0	18,6
Lietas, kas sākotnēji ierosinātas Vispārējā tiesā ¹	3	73,7	57,7
Kopā	76	23,1	20,1

		Visas tiesvedības ilgums	Tiesvedības ilgums, neieskaitot tiesvedības iespējamās apturēšanas ilgumu
Rīkojumi		Vidējais ilgums	Vidējais ilgums
Lietas, kas ierosinātas Civildienesta tiesā	89	11,9	9,0
Lietas, kas sākotnēji ierosinātas Vispārējā tiesā ¹	1	18,5	18,5
Kopā	90	12,0	9,1

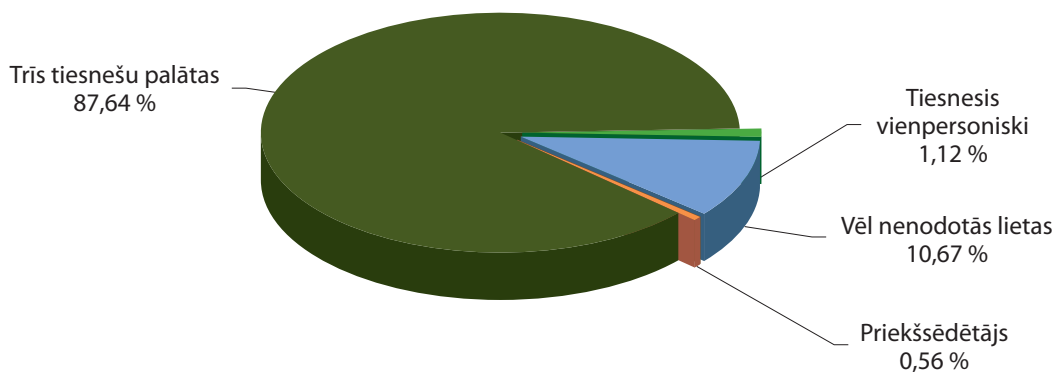
PAVISAM KOPĀ	166	17,1	14,2
---------------------	------------	-------------	-------------

Termiņi ir izteikti mēnešos un mēnešu desmitdaļās.

¹ Civildienesta tiesai uzsākot darbu, Vispārējā tiesa tai nodeva 118 lietas.

8. *Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Iztiesāšanas sastāvs (2007–2011)*

Sadalījums 2011. gadā

	2007	2008	2009	2010	2011
Plēnums	3	5	6	1	
Priekšsēdētājs	3	2	1	1	1
Trīs tiesnešu palātas	206	199	160	179	156
Tiesnesis vienpersoniski					2
Vēl nenodotās lietas	23	11	8	4	19
Kopā	235	217	175	185	178

9. *Lietas, kuru izskatīšana turpinās 31. decembrī – Prasītāju skaits (2007–2011)*

Izskatāmās lietas, kurās 2011. gadā bija vislielākais prasītāju skaits

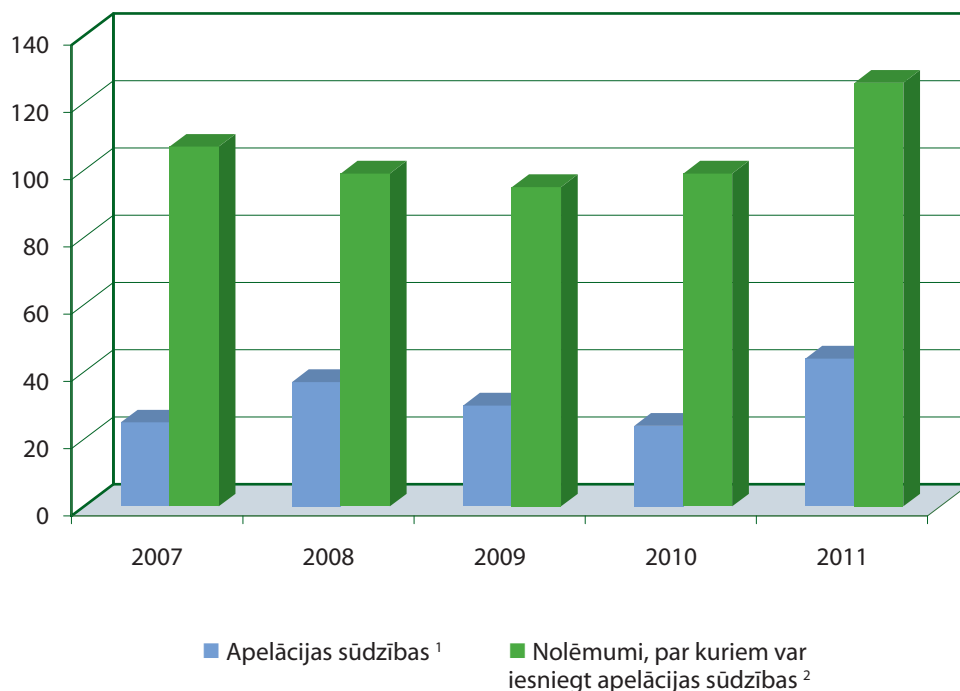
Prasītāju skaits	Jomas
535 (2 lietas)	Civildienesta noteikumi – Atalgojums – Ierēdņu un pārējo darbinieku atalgojuma un pensiju ikgadēja korekcija – Civildienesta noteikumu 64., 65. un 65.a pants un XI pielikums – Padomes 2010. gada 20. decembra Regula (ES) Nr. 1239/2010 – Korekcijas koeficients – Isprā strādājošie ierēdņi
169	Civildienesta noteikumi – ECB personāls – Pensiju sistēmas reforma
34	Civildienesta noteikumi – EIB – Pensijas – Pensiju sistēmas reforma
25	Civildienesta noteikumi – Paaugstināšana amatā – 2010. un 2011. gada paaugstināšana amatā – Paaugstināšanas amatā sliekšņu noteikšana
20 (6 lietas)	Civildienesta noteikumi – Atalgojums – Ģimenes pabalsti – Pabalsts izglītībai – Piešķiršanas nosacījumi
19	Civildienesta noteikumi – Parlamenta Personāla komiteja – Vēlēšanas – Pārkāpumi vēlēšanu procesā
13	Civildienesta noteikumi – Palīgdarbinieks – Pagaidu darbinieks – Darbā pieņemšanas nosacījumi – Līguma termiņš
10	Civildienesta noteikumi – Līgumdarbinieks – Pagaidu darbinieks – Darbā pieņemšanas nosacījumi – Līguma termiņš
6 (2 lietas)	Civildienesta noteikumi – Paaugstināšana amatā – 2010. gada paaugstināšana amatā – Salīdzinošs nopelnu izvērtējums – Lēmums nepaaugstināt prasītāju amatā
5 (5 lietas)	Civildienesta noteikumi – Paaugstināšana amatā – 2008. gada paaugstināšana amatā – Lēmums nepaaugstināt prasītāju amatā

Ar terminu "Civildienesta noteikumi" tiek apzīmēti Eiropas Savienības Civildienesta noteikumi un Savienības pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība.

Kopējais prasītāju skaits visās izskatāmajās lietās (2007–2011)

	Kopējais prasītāju skaits	Kopējais izskatāmo lietu skaits
2007	1267	235
2008	1161	217
2009	461	175
2010	812	185
2011	1006	178

10. *Dažādi – Civildienesta tiesas nolēmumi, par kuriem iesniegtas apelācijas sūdzības Vispārējā tiesā (2007–2011)*

	Apelācijas sūdzības ¹	Nolēmumi, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzības ²	Apelācijas sūdzību skaits procentos ³	Apelācijas sūdzību skaits procentos, tostarp lietas, kuras izbeigtas ar izlīgumu ⁴
2007	25	107	23,36 %	21,93 %
2008	37	99	37,37 %	34,91 %
2009	30	95	31,58 %	30,93 %
2010	24	99	24,24 %	21,62 %
2011	44	126	34,92 %	32,84 %

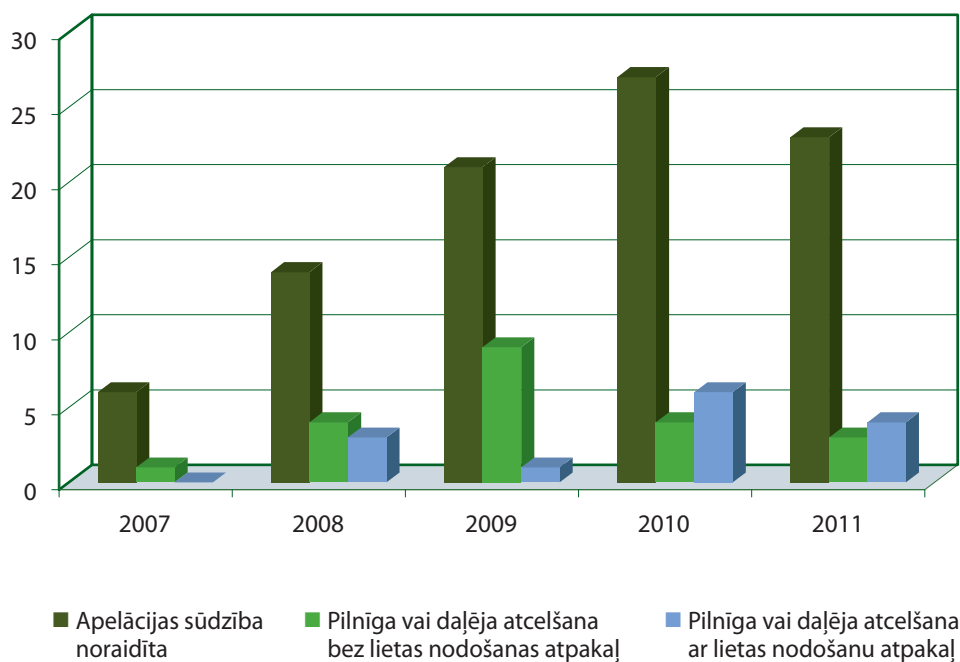
¹ Nolēmumi, par kuriem apelācijas sūdzības ir iesnieguši vairāki lietas dalībnieki, ir ņemti vērā tikai vienreiz. 2007. gadā par diviem nolēmumiem ir iesniegtas divas apelācijas sūdzības par katru no tiem; 2011. gadā par vienu nolēmumu ir iesniegtas divas apelācijas sūdzības.

² Attiecīgajā gadā pasludinātie vai pieņemtie spriedumi, rīkojumi, ar kuriem prasības atzītas par nepieņemamām, acīmredzami nepieņemamām vai acīmredzami nepamatotām, rīkojumi par pagaidu noregulējumu, tiesvedības izbeigšanu pirms sprieduma taisīšanas vai pieteikuma par iestāšanos lietā noraidīšanu.

³ Šis procents par attiecīgo gadu var neatbilst attiecīgajā gadā pieņemto nolēmumu, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzību, skaitam, jo apelācijas sūdzības iesniegšanas termiņš var ilgt divus kalendāros gadus.

⁴ Pēc likumdevēja aicinājuma Civildienesta tiesa cenšas veicināt izlīguma panākšanu strīdā. Katru gadu šādi tiek izbeigts noteikts skaits lietu. Nolēmumi šajās lietās nav "nolēmumi, par ko var iesniegt apelācijas sūdzības", kuri parasti tiek ņemti par pamatu, lai Gada ziņojumā aprēķinātu "apelācijas sūdzību skaitu procentos", tostarp attiecībā uz Tiesu un Vispārējo tiesu. Tomēr, tā kā var uzskatīt, ka "apelācijas sūdzību skaits procentos" liecina par tiesas nolēmumu "pārsūdzēšanas līmeni", šis skaits procentos situāciju atspoguļo labāk, ja tas tiek aprēķināts, ņemot vērā ne tikai nolēmumus, par kuriem var iesniegt apelācijas sūdzības, bet arī nolēmumus, par kuriem tās nevar iesniegt, tieši tādēļ, ka ar tiem strīds tiek izbeigts izlīguma veidā. Šāda aprēķina rezultāts ir redzams šajā ailē.

11. *Dažādi* – Vispārējā tiesā iesniegto apelācijas sūdzību iznākums (2007–2011)

	2007	2008	2009	2010	2011
Apelācijas sūdzība noraidīta	6	14	21	27	23
Pilnīga vai daļēja atcelšana bez lietas nodošanas atpakaļ	1	4	9	4	3
Pilnīga vai daļēja atcelšana ar lietas nodošanu atpakaļ	0	3	1	6	4
Kopā	7	21	31	37	30

IV nodaļa

Tikšanās un vizītes

A – Oficiālās vizītes un pasākumi Tiesā, Vispārējā tiesā un Civildienesta tiesā 2011. gadā

Tiesa

16. un 17. janvāris	Eiropas Cilvēktiesību tiesas delegācijas vizīte
19. janvāris	<i>L. Planas Puchades</i> , Spānijas Karalistes pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, vizīte
25. janvāris	<i>Association of Lawyers of Russia</i> delegācijas vizīte
31. janvāris	<i>R. Répássy</i> , Ungārijas Republikas Valsts pārvaldes un tieslietu ministrijas valsts tieslietu ministra, vizīte Ungārijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē ietvaros
31. janvāris	<i>Unterausschuss Europarecht des Rechtsausschusses des Deutschen Bundestages</i> delegācijas vizīte
7. februāris	Francijas Republikas Konstitucionālās padomes delegācijas vizīte
7. un 8. februāris	Turcijas Republikas Kasācijas tiesas delegācijas vizīte
8. marts	Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) delegācijas vizīte
10. marts	<i>M. Szpunar</i> , Polijas Republikas ārlietu ministra vietnieka, vizīte
14. un 15. marts	Rumānijas Konstitucionālās tiesas delegācijas vizīte
18. marts	<i>Präsidenten der deutschsprachigen Zeitungsverlegerverbände</i> vizīte
22. marts	Zviedrijas parlamenta Konstitūcijas komitejas delegācijas vizīte
27.–29. marts	Eiropas Savienības Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīkla delegācijas vizīte
5. aprīlis	Viņa Ekselences <i>W. E. Kennard</i> kunga, Amerikas Savienoto Valstu vēstnieka Eiropas Savienībā, vizīte
5. aprīlis	<i>Niedersächsischer Staatsgerichtshof</i> delegācijas vizīte
11. aprīlis	Zviedrijas parlamenta Nodokļu komitejas delegācijas vizīte
11. aprīlis	<i>M. Kjærum</i> , Eiropas Savienības Pamattiesību aģentūras direktora, vizīte
11. aprīlis	<i>C. Predoiu</i> , Rumānijas tieslietu ministra, vizīte
11.–13. aprīlis	Centrālāfrikas Ekonomikas un monetārās kopienas (CEMAC) Tiesas, Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas (CEDEAO) Tiesas un Rietumāfrikas Ekonomikas un monetārās savienības (UEMOA) Tiesas delegāciju vizīte
12. aprīlis	<i>R. Sikorski</i> , Polijas Republikas ārlietu ministra, vizīte
1.–3. maijs	Dānijas Karalistes Augstākās tiesas delegācijas vizīte
5. maijs	<i>D. Grieve, Attorney General for England and Wales</i> , un <i>E. Garnier, Solicitor General for England and Wales</i> , vizīte
5. maijs	<i>Institute for European Affairs (INEA)</i> valdes vizīte
5. maijs	<i>I. Degutienė</i> , Lietuvas Republikas parlamenta priekšsēdētājas, vizīte
15.–17. maijs	Slovākijas Republikas Konstitucionālās tiesas delegācijas vizīte
20. jūnijs	ES un Meksikas Apvienotās parlamentārās komitejas delegācijas vizīte
24. jūnijs	Dalībvalstu un Eiropas Savienības iestāžu pārstāvju sanāksme
26. un 27. jūnijs	<i>Bundesverfassungsgericht</i> delegācijas vizīte

27. jūnijs	Bijušās Dienvidslāvijas Maķedonijas Republikas Augstākās tiesas delegācijas vizīte
30. jūnijs	<i>M. Boddenberg</i> , Hesenes federālās zemes (Vācijas Federatīvā Republika) federālo lietu ministra, vizīte
30. jūnijs	<i>D. Wallis</i> , Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja vietnieces, vizīte
6. septembris	Zviedrijas parlamenta Juridiskās komisijas delegācijas vizīte
7. septembris	<i>P. Tempel</i> , Vācijas Federatīvās Republikas pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, vizīte
21. un 22. septembris	Igaunijas Republikas Ārlietu ministrijas delegācijas vizīte
22. septembris	<i>E. Uhlenberg</i> , Ziemeļreinas–Vestfālenes federālās zemes (Vācijas Federatīvā Republika) parlamenta priekšsēdētāja, vizīte
25.–27. septembris	Dānijas Karalistes ģenerālprokurora un prokuroru vizīte
30. septembris	<i>J. M. Fernandes</i> , Eiropas Parlamenta Budžeta komisijas ziņotāja, vizīte
4. oktobris	<i>W. Grahhammer</i> , Austrijas Republikas pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, vizīte
7. oktobris	<i>U. Mifsud Bonnici</i> , bijušā Maltas Republikas prezidenta, vizīte
10. un 11. oktobris	<i>5^e Luxemburger Expertenforum zur Entwicklung des Unionsrechts</i>
11. oktobris	<i>U. Corsepius</i> , Eiropas Savienības Padomes ģenerālsekretāra, vizīte
11. oktobris	Skulptūras "Two Couplets" pasniegšana, ko veica <i>B. Ohlsson</i> , Zviedrijas Karalistes Eiropas lietu ministre
12.–14. oktobris	Rietumāfrikas valstu ekonomikas kopienas (CEDEAO) Tiesas delegācijas vizīte
17. un 18. oktobris	Francijas Republikas Kasācijas tiesas tiesnešu delegācijas vizīte
17. un 18. oktobris	Pirmais Spānijas juristu seminārs "La Carta de los derechos fundamentales de la Unión europea"
27. oktobris	<i>B. Karl</i> , Austrijas Republikas federālās tieslietu ministres, vizīte
27. oktobris	Viņa Ekselences <i>J.-F. Terral</i> kunga, Francijas Republikas vēstnieka Luksemburgas Lielhercogistē, vizīte
27. oktobris	<i>A.-M. Henriksson</i> , Somijas Republikas tieslietu ministres, <i>J. Store</i> , Somijas Republikas pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, un Viņas Ekselences <i>M. Lehto</i> kundzes, Somijas Republikas vēstnieces Luksemburgas Lielhercogistē, vizīte
7. novembris	<i>M. Sudo</i> , Japānas Augstākās tiesas tiesneša, vizīte
11. novembris	<i>H. Koh</i> , Amerikas Savienoto Valstu Ārlietu ministrijas juridiskā padomnieka, un Viņa Ekselences <i>R. Mandell</i> kunga, Amerikas Savienoto Valstu vēstnieka Luksemburgas Lielhercogistē, vizīte
21.–23. novembris	Tiesnešu forums
28. un 29. novembris	Turcijas Republikas Kasācijas tiesas delegācijas vizīte
29. novembris	Ķīnas Tautas Republikas augstākā līmeņa tiesu tiesnešu delegācijas vizīte
13. decembris	Rietumāfrikas Ekonomikas un monetārās savienības (UEMOA) Komisijas delegācijas vizīte
14. decembris	Viņa Ekselences <i>I. Rizopoulos</i> kunga, Grieķijas Republikas vēstnieka Luksemburgas Lielhercogistē, vizīte

Vispārējā tiesa

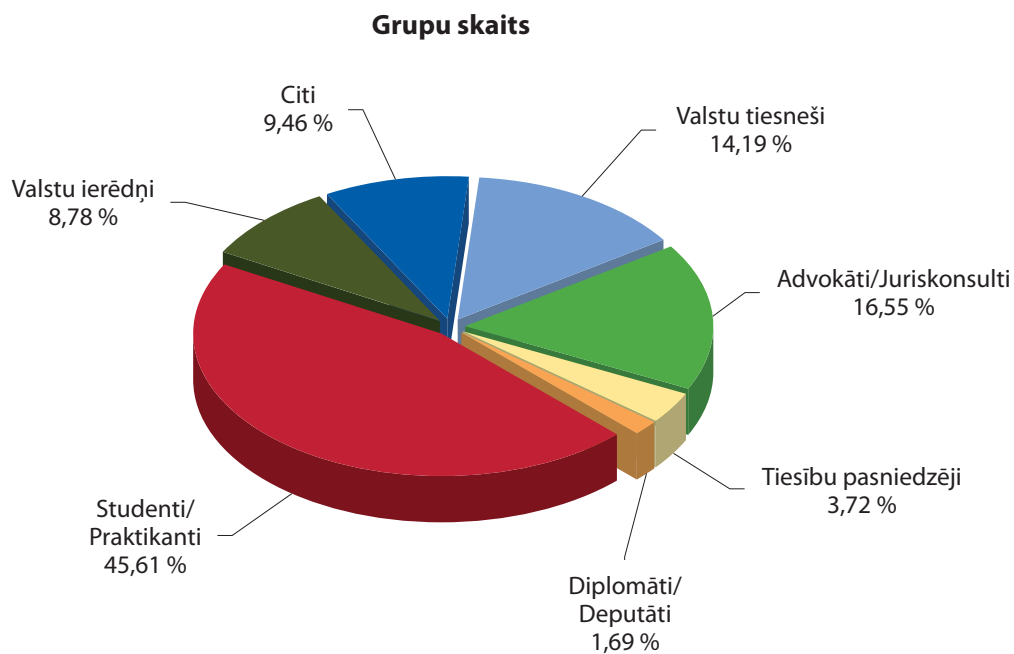
31. janvāris	Ungārijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē vizīte
8. marts	Iekšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) (ITSB) delegācijas vizīte
10. marts	<i>M. Szpunar</i> , Polijas Republikas ārlietu ministra vietnieka, vizīte
2. un 3. maijs	Dānijas Karalistes Augstākās tiesas delegācijas vizīte
30. jūnijs	<i>D. Wallis</i> , Eiropas Parlamenta priekšsēdētāja vietnieces, vizīte
22. septembris	Igaunijas Republikas Ārlietu ministrijas delegācijas vizīte
23. septembris	Viņas Ekselences <i>M. Lehto</i> kundzes, Somijas Republikas vēstnieces Luksemburgas Lielhercogistē, vizīte
10. oktobris	<i>R. Cachia Caruana</i> , Maltas Republikas pastāvīgā pārstāvja Eiropas Savienībā, vizīte
27. oktobris	<i>G. F. Ioannidis</i> , Grieķijas Republikas Tieslietu ministrijas ģenerālsekretāra, vizīte
7. novembris	<i>M. Sudo</i> , Japānas Augstākās tiesas tiesneša, vizīte
28. novembris	Turcijas Republikas Kasācijas tiesas delegācijas vizīte
30. novembris	Latvijas Republikas delegācijas vizīte
6. decembris	<i>P. N. Diamandouros</i> , Eiropas ombuda, vizīte

Civildienesta tiesa

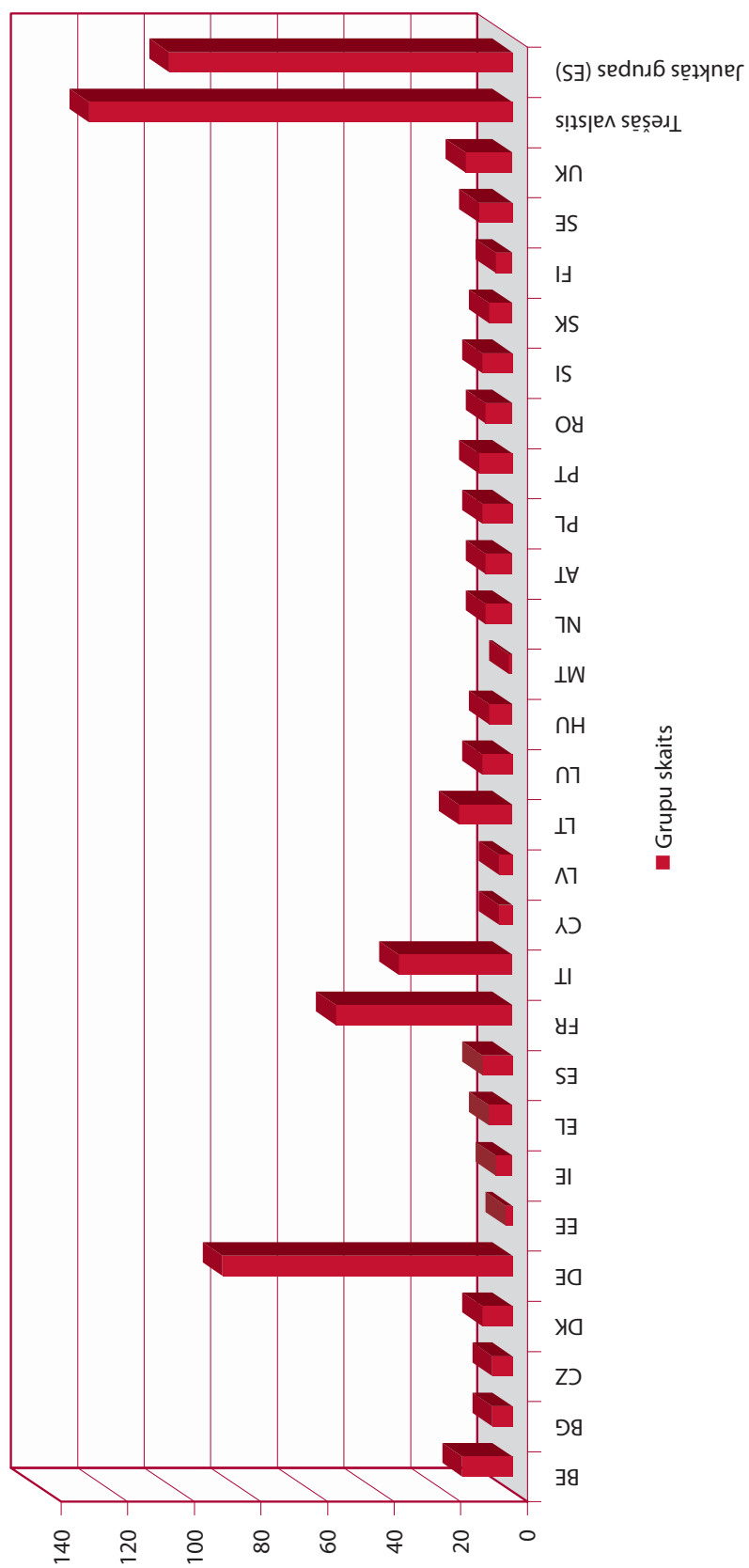
11. un 12. jūlijs	<i>K. M. Lueken</i> , Apvienoto Nāciju Organizācijas Administratīvās tiesas Ņujorkā kancelejas administratores, vizīte
20. septembris	<i>M. de Sola Domingo</i> , Eiropas Komisijas mediatores, vizīte
6. decembris	<i>P. N. Diamandouros</i> , Eiropas ombuda, vizīte

B – Mācību apmeklējumi

1. Sadalījums pa grupu veidiem (2011)

2. Mācību apmeklējumi – Sadalījums pa dalībvalstīm (2011)

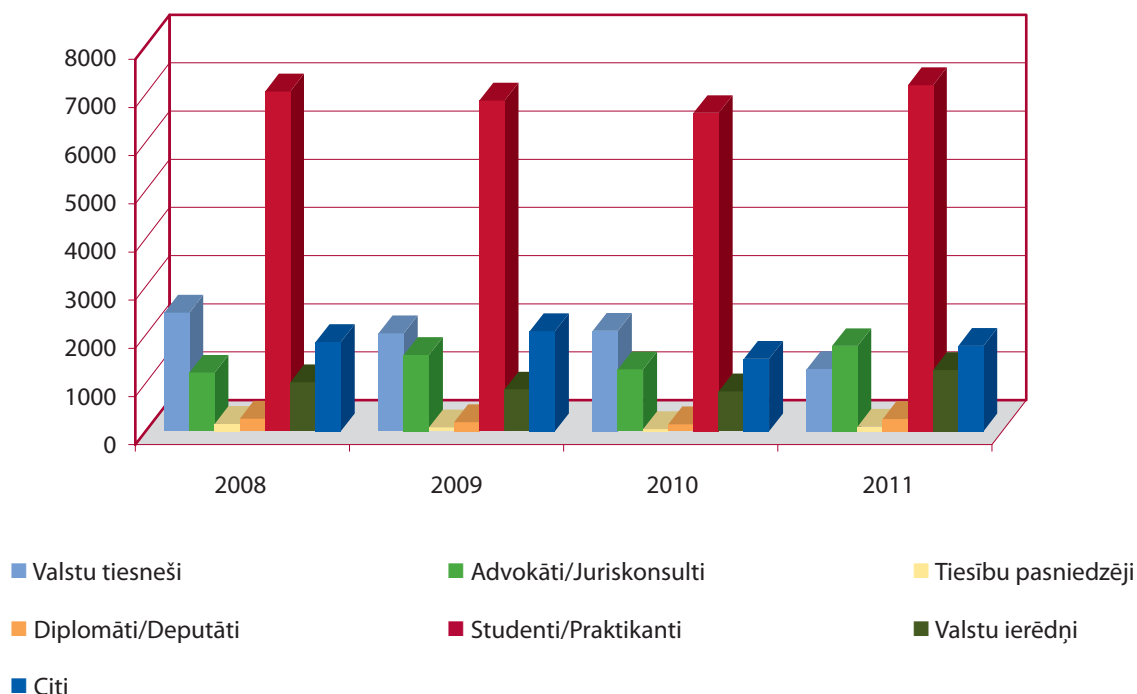
	Apmeklētāju skaits							Grupā skaits
	Valstu tiesneši	Advokāti/ Juriskonsulti	Tiesību pasniedzēji	Diplomāti/ Deputāti	Studenti/ Praktikanti	Valstu ierēdņi	Citi	
BE	31	15			352	26	47	471
BG	6	80		6				92
CZ	3				63			66
DK					164	15	91	270
DE	251	343		83	901	211	662	2451
EE						14		14
IE			8		54			62
EL	8				64			72
ES	60				95		17	172
FR	163	59			823	46	239	1330
IT	2	23	20		320	8	32	405
CY	10				18			28
LV		10			30			40
LT			4	8	28	33		73
LU	8	45		26	30	22	97	228
HU			8		160		47	215
MT					32			32
NL				54	140	14		208
AT					205		18	223
PL		79			7			86
PT		195			1			196
RO	25				42	18		85
SI		10	5		143			158
SK	40				104			144
FI		30			46	30	20	126
SE	118	4		8		6	11	147
UK	56	53	30		88			227
Trešās valstis	400	156	24	57	1443	80	168	2328
Jauktās grupas (ES)	114	669		12	1828	751	328	3702
Kopā	1295	1771	99	254	7181	1274	1777	13 651
								592

3. Tiesnešu forums (2011)

BE	5	DK	3	IE	2	FR	13	LV	2	HU	6	AT	5	RO	7	FI	3
BG	5	DE	10	EL	6	IT	13	LT	3	MT	1	PL	12	SI	2	SE	3
CZ	6	EE	2	ES	13	CY	2	LU	2	NL	6	PT	6	SK	3	UK	12

Kopā 153

4. Apmeklētāju skaita un veida attīstība (2008–2011)

Apmeklētāju skaits

	Valstu tiesneši	Advokāti/ Juriskonsulti	Tiesību pasniedzēji	Diplomāti/ Deputāti	Studenti/ Praktikanti	Valstu ierēdņi	Citi	Kopā
2008	2463	1219	156	262	7053	1016	1854	14 023
2009	2037	1586	84	193	6867	870	2078	13 715
2010	2087	1288	47	146	6607	830	1507	12 512
2011	1295	1771	99	254	7181	1274	1777	13 651

C – Svinīgās sēdes 2011. gadā

24. janvāris	Svinīgā sēde sakarā ar divu jauno Eiropas Savienības Revīzijas palātas locekļu svinīgo solījumu
11. aprīlis	Svinīgā piemiņas sēde <i>Pierre Pescatore</i> un <i>Antonio Saggio</i> atcerei
19. septembris	Svinīgā sēde sakarā ar tiesneses <i>M. Kancheva</i> stāšanos amatā Vispārējā tiesā
26. septembris	Svinīgā sēde sakarā ar divu jauno Eiropas Savienības Revīzijas palātas locekļu svinīgo solījumu
6. oktobris	Svinīgā sēde sakarā ar tiesneses <i>P. Lindh</i> amata pilnvaru beigām un aiziešanu no amata un tiesneša <i>C. G. Fernlund</i> stāšanos amatā Tiesā, kā arī priekšsēdētāja <i>P. Mahoney</i> un tiesnešu <i>H. Tagaras</i> un <i>S. Gervasoni</i> amata pilnvaru beigām un aiziešanu no amatiem un tiesnešu <i>E. Perillo</i> , <i>R. Barents</i> un <i>K. Bradley</i> stāšanos amatā sakarā ar Civildienesta tiesas sastāva daļēju nomaiņu

D – Vizītes un piedalīšanās oficiālos pasākumos

Tiesa

1. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Jaungada apsveikumu apmaiņas ceremonijā Valletā pēc Maltas Republikas prezidenta ielūguma
7. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Francijas Republikas Kasācijas tiesas svinīgajā sēdē Parīzē par godu 2011. gada sākumam
11. janvāris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Viņa Karaliskās Augstības Luksemburgas lielhercoga rīkotajā Jaungada pieņemšanā
13. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Vācijas Federatīvās Republikas prezidenta rīkotajā Jaungada pieņemšanā Berlīnē
25. janvāris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās "Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2011" Berlīnē pēc Vācijas Federatīvās Republikas tieslietu ministra ielūguma
28. janvāris	Tiesas delegācijas piedalīšanās Eiropas Cilvēktiesību tiesas svinīgajā sēdē un seminārā "Quelles sont les limites à l'interprétation évolutive de la Convention?" Strasbūrā
10. februāris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Eiropas Komisijas un Eiropas politikas padomdevēju biroja organizētajā konferencē "Implementing the Lisbon Treaty" Briselē
14. februāris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās ceremonijā par godu Dānijas Karalistes Augstākās tiesas 350. gadadienai Kopenhāgenā
21. marts	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Cilvēktiesību tiesas organizētajā seminārā Strasbūrā saistībā ar rokasgrāmatas "Handbook on European Non-Discrimination Case-Law" izdošanu
21. un 22. marts	Oficiāla Tiesas delegācijas vizīte <i>Judiciary of England and Wales</i> Londonā
31. marts	Tiesas pārstāvju piedalīšanās svinīgajā sēdē Minhenē, kas organizēta sakarā ar <i>W. Spindler</i> , Federālās finanšu tiesas priekšsēdētāja, aiziešanu no amata, pēc Vācijas Federatīvās Republikas tieslietu ministra ielūguma
8. un 9. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Savienības Valsts padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācijas valdes sēdē Madridē
19. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Administratīvo tiesnešu asociācijas (EATA) organizētajā salīdzinošo tiesību kolokvijā "Le contrôle de constitutionnalité en Europe" Parīzē
19.–21. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās "First St Petersburg International Legal Forum" Sanktpēterburgā
23.–27. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Konstitucionālo tiesu konferences 15. kongresā Bukarestē
25. maijs	Tiesas delegācijas tikšanās ar ministru, Federālās kancelejas vadītāju <i>R. Pofalla</i> un Vācijas Federatīvās Republikas tieslietu ministri <i>S. Leutheusser-Schnarrenberger</i> Berlīnē
26. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas Savienības dalībvalstu augstākajām tiesām piesaistīto ģenerālprokuroru tīkla plenārsēdes atklāšanā Romā, piedaloties Itālijas Republikas prezidentam
31. maijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās par godu valsts svētkiem organizētajā ceremonijā Romā pēc Itālijas Republikas prezidenta ielūguma

1. jūnijs	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Eiropas Tiesību institūta dibināšanas kongresā Parīzē
20. jūnijs	Oficiāla Tiesas delegācijas vizīte Horvātijas Republikas Augstākajā tiesā Zagrebā
20. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Ungārijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē un Eiropas Komisijas organizētajā konferencē "Practical application of Regulation (EC) N° 2201/2003 – on the eve of review" Budapeštā
23. jūnijs	Tiesas locekļu piedalīšanās Luksemburgas valsts svētku ceremonijās
24. jūnijs	Tiesas pārstāvju piedalīšanās par godu Slovēnijas valsts svētkiem organizētajās ceremonijās un pieņemšanā Ļubļanā pēc Slovēnijas Republikas prezidenta ielūguma
24. jūlijs	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Grieķijas Republikas prezidenta par godu Republikas atjaunošanas gadadienai rīkotajā pieņemšanā Atēnās
29. un 30. jūlijs	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās par godu Bulgārijas Republikas Konstitucionālās tiesas 20. gadadienai organizētajās ceremonijās Sofijā pēc tās priekšsēdētāja ielūguma
4.–6. septembris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Zviedrijas Karalistes Ārlietu ministrijas par godu tiesnesei <i>P. Lindh</i> organizētajā seminārā Stokholmā
28. septembris	Tiesas delegācijas piedalīšanās <i>Bundesverfassungsgericht</i> 60. gadadienas svinību ceremonijā Karlsrūē
30. septembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Verfassungstag</i> ceremonijā Vīnē
3. oktobris	Oficiāla Tiesas delegācijas vizīte Eiropas Cilvēktiesību tiesā Strasbūrā
3. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Opening of the Legal Year</i> ceremonijās Londonā pēc <i>Lord Chancellor</i> ielūguma
3. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās oficiālajās ceremonijās par godu Vācijas Federatīvās Republikas valsts svētkiem
13. un 14. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās 7. Eiropas tiesnešu simpozijā preču zīmju un dizainparaugu jomā Alikantē
20. oktobris	Tiesas delegācijas tikšanās ar <i>D. Tusk</i> , Polijas Republikas premjerministru, Briselē Polijas prezidentūras Eiropas Savienības Padomē ietvaros
25. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās oficiālajos pasākumos par godu Lietuvas Republikas Konstitūcijas 19. gadadienai Viļņā
31. oktobris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Itālijas Republikas Valsts Padomes 180. gadadienas svinībās Romā
31. oktobris – 2. novembris	Oficiāla Tiesas delegācijas vizīte Maltas Republikas Konstitucionālajā tiesā
10. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās seminārā par pamattiesībām "The implementation of the EU Charter of Fundamental Rights two years after the Lisbon Treaty's entry into force" Eiropas Parlamentā Briselē
16. un 17. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Ungārijas Republikas Publisko iepirkumu padomes organizētajā starptautiskajā konferencē Budapeštā par tematu "Actual Questions of Public Procurements in the European Union and in the Member States"
23. un 24. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Nīderlandes Karalistes Valsts Padomes organizētajā Eiropas Savienības Pamattiesību hartas piemērošanas dalībvalstu tiesās jautājumos specializējušos ekspertu seminārā Hāgā

25. novembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās Itālijas Republikas Konstitucionālās tiesas sakarā ar Itālijas apvienošanās 150. gadadienas svinībām organizētajā seminārā Romā par tematu "Dallo Statuto albertino alla Costituzione repubblicana"
15. decembris	Tiesas priekšsēdētāja piedalīšanās Hesenes federālās zemes organizētajā konferencē Berlīnē par tematu "Hessen und der EuGH im Dialog"
23. decembris	Tiesas pārstāvju piedalīšanās par godu Neatkarības un nacionālās vienotības svētkiem organizētajā pieņemšanā Ļubļanā pēc Slovēnijas Republikas prezidenta ielūguma

Vispārējā tiesa

1. janvāris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Maltas Republikas prezidenta pieņemšanā Valletā par godu tradicionālajai Jaungada apsveikumu apmaiņas ceremonijai
19. janvāris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Austrijas Republikas federālā kanclera un kanclera vietnieka pieņemšanā par godu oficiālajai Jaungada ceremonijai
25. janvāris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Vācijas Federatīvās Republikas tieslietu ministra organizētajā "Rechtspolitischen Neujahrsempfang 2011" pieņemšanā Berlīnē
14. februāris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Dānijas Karalistes Augstākās tiesas priekšsēdētāja <i>Torben Melchior</i> organizētajās <i>Højesteret</i> izveides 350. gadadienas svinībās Kopenhāgenā
14. un 15. aprīlis	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās <i>Bundeskartellamt</i> rīkotajā "XV. Internationale Kartellkonferenz" Berlīnē
19.–21. maijs	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Sestajās Eiropas juristu dienās
30. maijs – 1. jūnijs	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās oficiālajā vizītē Maltā pēc Augstākās tiesas priekšsēdētāja ielūguma
31. maijs	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Itālijas Republikas prezidenta pieņemšanā Romā par godu valsts svētkiem
23. jūnijs	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Luksemburgas valsts svētkos, <i>Te Deum</i> svinībās un pēc tam – pieņemšanā Lielhercogistes galmā
24. jūlijs	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Grieķijas Republikas prezidenta pieņemšanā par godu Republikas atjaunošanas 37. gadadienai Atēnās
28. septembris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās ceremonijā Varšavā, kurā Polijas Republikas prezidents ar nopelni ordeņiem apbalvoja tiesnešus un tiesību pasniedzējus
30. septembris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Austrijas Republikas Konstitūcijas 91. gadadienas svinīgajās svinībās Vīnē
2. un 3. oktobris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās tiesas gada atklāšanas ceremonijā <i>Westminster Abbey</i> Londonā
3. oktobris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Vācijas Federatīvās Republikas prezidenta pieņemšanā par godu Vācijas valsts svētkiem

12.–15. oktobris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās lekcšējā tirgus saskaņošanas biroja (preču zīmes, paraugi un modeļi) organizētajā 7. Eiropas tiesnešu simpozijā Alikantē
14. un 15. novembris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Ekonomikas un tehnoloģiju ministrijas organizētajā konferencē "Die freiheitliche Grundordnung der Europäische Union" Berlīnē
24. novembris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Eiropas tiesību akadēmijas organizētajā konferencē Trīrē par tematu "Transnational Use of Video Conferencing in Court"
6. decembris	Vispārējās tiesas pārstāvju piedalīšanās Somijas Republikas oficiālajā pieņemšanā par godu Neatkarības svētkiem

Civildienesta tiesa

21. un 22. marts	Vizīte Valsts tiesnešu skolā Salonikos
16. un 17. maijs	Vizīte Ungārijas Republikas Augstākajā tiesā un Konstitucionālajā tiesā
22. un 23. septembris	Vizīte Spānijas Karalistes Augstākajā tiesā un Konstitucionālajā tiesā

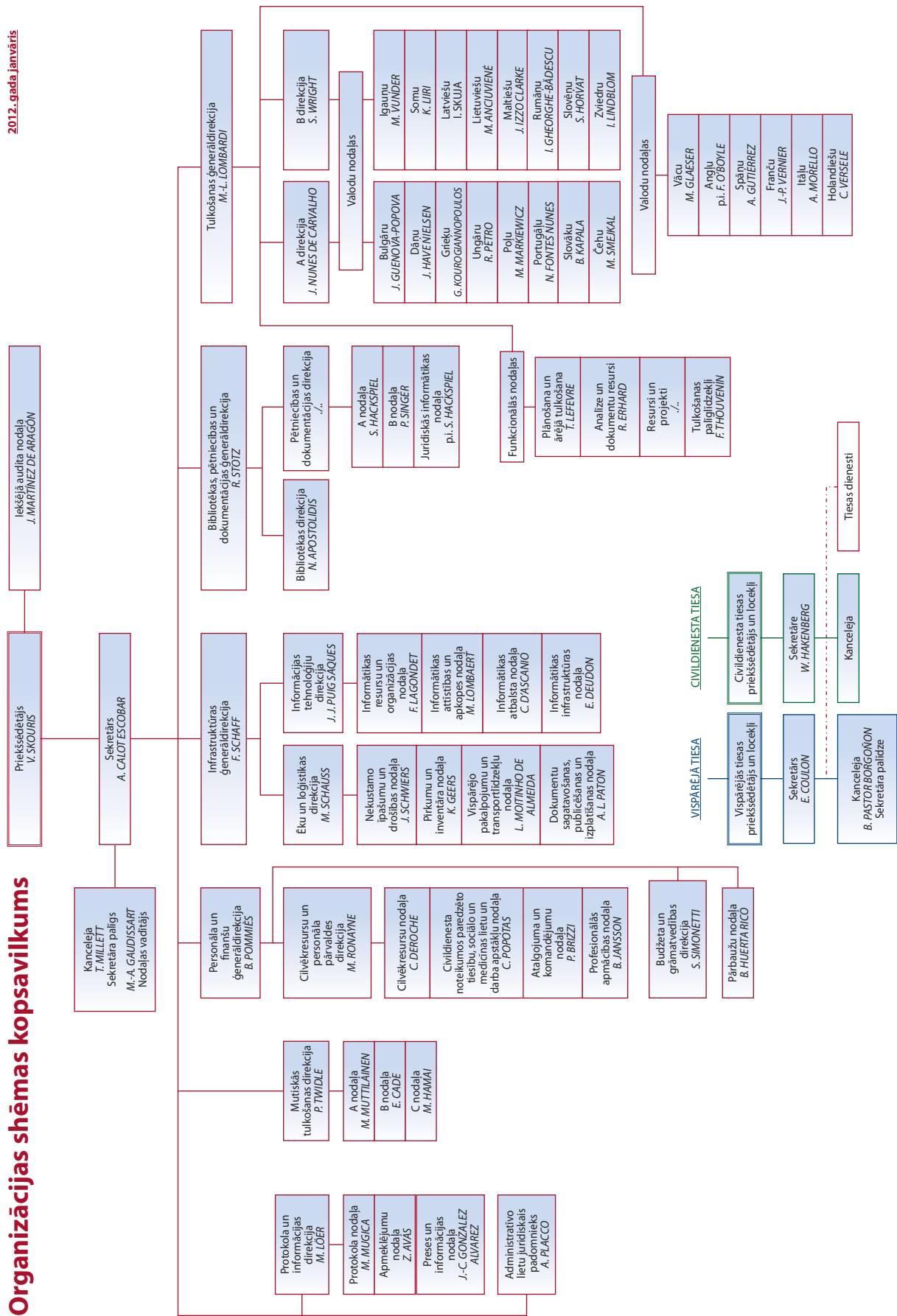

Organizācijas shēmas kopsavilkums

Organizācijas shēmas kopsavilkums

260

2012. gada janvāris

Gada ziņojums 2011

Eiropas Savienības Tiesa

**Gada ziņojums 2011 – Tiesas, Vispārējās tiesas un Eiropas Savienības Civildienesta tiesas
darba pārskats**

Luksemburga: Eiropas Savienības Publikāciju birojs

2012 — 260 lpp. — 21 x 29,7 cm

Kataloga numurs: QD-AG-12-001-LV-C

ISBN 978-92-829-1161-7

doi:10.2862/8175

ISSN 1831-8487

■ Publikāciju birojs

ISBN 978-92-829-1161-7

9 789282 911617

KĀ SAŅEMT ES IZDEVUMUS

Bezmaksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>);
- Eiropas Komisijas pārstāvniecībās un delegācijās.
Informāciju saziņai varat iegūt tīmekļa vietnē <http://ec.europa.eu>
vai sūtot faksu uz +352 2929-42758.

Maksas izdevumi:

- izmantojot *EU Bookshop* (<http://bookshop.europa.eu>).

Maksas abonementi (piemēram, ikgadējie *Eiropas Savienības Oficiālā Vēstneša* izdevumi un Eiropas Savienības Tiesas judikatūras krājumi):

- izmantojot Eiropas Savienības Publikāciju biroja tirdzniecības aģentus
(http://publications.europa.eu/others/agents/index_lv.htm).

